

Til medlemene i Formannskap/økonomiutval

Det vert med dette kalla inn til / gjort kjent med møte i Formannskap/økonomiutval

Møtestad: Kommunestyresalen, Kommunehuset

Dato: 06.10.2016

Tid: 10:00

Dersom De ikkje kan møte, ber ein om at De melder frå til sentralbordet snarast råd.

Formannskapet startar kl. 10.00 med dialogmøte med Seljord Næringslag.

Saksliste

Utvals- saksnr	Innhald	Lukka
	Saker til handsaming	
PS 87/16	Økonomireglement for Seljord kommune	
PS 88/16	Reglement for Seljord kommunes finansforvaltning (finansreglement)	
PS 89/16	Finansforvaltninga - Rapportering, kontroll og risikovurderingar	
PS 90/16	Godtgjering for folkevalde i Seljord kommune - presisering	
PS 91/16	Forslag til planprogram; Samfunnsdelen av kommuneplan Seljord kommune 2017 -2029	
PS 92/16	Rapportering arbeidsprogram 3. kvartal 2016	
PS 93/16	Samarbeidsavtale mellom Seljord kommune og Telemark fylkeskommune	
PS 94/16	Plan for førebygging av hatkriminalitet og valdeleg ekstremisme	
PS 95/16	Etterbruk av Heddeli bu- og servicesenter- tilleggsløyving til arkitektbistand.	
PS 96/16	Plannemdas forslag til løysing for nye Bibliotekslokale	
PS 97/16	Revidering av delegasjonsreglement for Seljord kommune	
PS 98/16	Sal av Krokan grendehus gnr.55/ bnr.3	
PS 99/16	TV-aksjonen NRK Røde Kors 2019	
	Referatsaker	
RS 92/16	Vest-Telemark Museum søknad om tilskot til innkjøp av vogge	

Saker til handsaming

PS 87/16 Økonomireglement for Seljord kommune

Seljord kommune

Arkiv: 049
Saksnr.: 2016/1688-1
Sakshand.: Halgeir Brekke
Direkte tlf.: 35065111
Dato: 29.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	87/16	06.10.2016
Kommunestyret		20.10.2016

Økonomireglement for Seljord kommune

Saksdokument:

Vedlegg:

1 Økonomireglement

Saksutgreiing:

I kommunestyresak 75/11, 11.06.2015 "Økonomireglement – Bakgrunn, status og framdrift" vart det gjort slikt vedtak: *"Innan utgangen av oktober 2016 vert framlegg til økonomireglement for Seljord kommune lagt fram til handsaming i kommunestyret"*.

Kvifor økonomireglement?

Det går ikkje direkte fram av lov eller føreskrift at kommunane skal ha eit særskilt samla økonomireglement. I kommunelova kapittel 4 "Kommunens og fylkeskommunens administrasjon", § 23 "Administrasjonssjefens oppgaver og myndighet" står det dette i punkt 2, andre ledd:

"Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjer, og at den er gjenstand for betryggende kontroll".

At det bør utarbeidast eit eige økonomireglement, er ei "utleiing" av denne lovformuleringa.

Når det er ei "utleiing" av denne lovformuleringa at det bør utarbeidast eit økonomireglement, kva skal då dette reglementet innehalde?

"Norges kemner og kommuneøkonomers forbund" (NKK) har utarbeidd eit framlegg til eit "standard" økonomireglement. NKK sitt framlegg inneheld 15 punkt, eller delreglement:

1. Rutine for INNKJØP
2. Reglement for INNKJØP
3. Reglement for TAP PÅ FORDRINGER
4. Reglement for STARTLÅN
5. Reglement for OVER- OG UNDERSKUDD
6. Reglement for ØKONOMIPLAN
7. Reglement for INVESTERINGSPROSJEKT
8. Reglement for DELEGERING AV BUDSJETTMYNDIGHET
9. Reglement for BUDSJETTOPPFØLGING OG RAPPORTERING
10. Reglement for ÅRSBUDSJETT
11. Reglement for ANVISNING
12. Reglement for ÅRSAVSLUTNING
13. Forslag til ENKELT FINANSREGLEMENT
14. Forslag til FINANSREGLEMENT
15. ANSKAFFELSESPROTOKOLL – den lille mal

I rådmannens framlegg til "Økonomireglement for Seljord kommune" er det teke utgangspunkt i punkta i NKK sitt utkast til økonomireglement. Vi har òg lese nokre andre kommunar sine økonomireglement for å sjå korleis dei har gjort det, og vi vore i dialog med Telemark Kommunerevisjon IKS (som "konsulentar"). Med dette som fagleg referansebakgrunn er det utarbeidd vårt eige framlegg til økonomireglement. Dette framlegget til økonomireglement må sjåast i samanheng med delegasjonsreglementet og finansreglementet.

Når det gjeld innkjøp er framlegget til økonomireglement bygd på gjeldande "Lov om offentlege anskaffingar". Når den nye lova vert gjort gjeldande frå 01.01.2017 må økonomireglementet vårt eventuelt tilpassast endra lovverk.

Rådmannen si tilråding:

Formannskap/økonomiutval rår kommunestyret til å vedta "Økonomireglement for Seljord kommune" slik det er lagt fram.

Økonomireglement for Seljord kommune

Oktober 2016

27.09.2016

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

Innhald

Om økonomireglementet.....	2
1 Reglement for økonomiplan og årsbudsjett.....	4
2 Reglement for delegering av budsjettmynde i årsbudsjettet.....	9
3 Reglement for oppfølging av årsbudsjett og rapportering.....	11
4 Reglement for investeringar.....	13
5 Reglement for innkjøp.....	19
6 Reglement for tilvising og utbetaling	25
7 Reglement for årsavslutning/årsoppgjer.....	28
8 Reglement for tap på fordringar.....	30
9 Reglement for startlån.....	31

Om økonomireglementet

Bakgrunn

Bakgrunnen for Seljord kommune sitt økonomireglement er kravet om god internkontroll som går fram av kommunelova § 23, andre ledd, andre punktum, der det heiter at: «Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjer, og at den er gjenstand for betryggende kontroll». Det går ikkje direkte fram av lov- eller forskrift at kommunar skal ha eit eige økonomireglement, men det er ut frå denne formuleringa i kommunelova utleidd at det bør utarbeidast eit slikt reglement. Vidare er fleire av lov- og forskriftsreglane som gjeld kommunane si økonomiforvaltning i hovudsak av overordna karakter, og det kan difor vere føremålstenleg å fastsetje ytterlegare presiseringar i eit økonomireglement.

Rådmannen er ansvarleg for etablering, iverksetjing og vedlikehald av dette reglementet.

Reglementet gjeld for folkevalde organ, administrasjonen og tilsette i Seljord kommune, medrekna kommunale føretak etter kommunelova kapittel 11 og interkommunale samarbeid etter kommunelova § 27.

Følgjande lover og forskrifter vil liggje til grunn for reglementet og vere relevante ved praktiseringa av dette (lista er ikkje uttømande):

- Lov 25.09.1992 nr. 107 «om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)»,
- Forskrift 15.12.2000 nr. 1423 om årsbudsjett (for kommuner og fylkeskommuner) – budsjettforskrifta,
- Forskrift 15.12.2000 nr. 1424 «om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner)» - rekneskapsforskrifta,
- Lov 19.11.2004 nr. 73 «om bokføring (bokføringsloven)», § 3 til § 14,
- Forskrift 01.12.2004 nr. 1558 om bokføring, kapittel 2 til 7,
- Lov 27.06.2008 nr. 71 «om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)»,
- Lov 16.07.1999 nr. 69 «om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven)»,
- Forskrift 07.04.2006 nr. 402 «om offentlige anskaffelser»,
- Forskrift 08.02.2008 nr. 112 «om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter»,
- Forskrift 12.03.2014 nr. 273 «om startlån fra Husbanken»,
- Lov 12.12.2003 nr. 108 «om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner, mv. (merverdiavgiftskompensasjonsloven)»,
- Forskrift 12.12.2003 nr. 1566 «om kompensasjon av merverdiavgift til kommuner, fylkeskommuner, mv.»,
- Lov 19.06. 2009 nr. 58 «om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven)»,

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

- Forskrift 15.12.2009 nr. 1540 «til merverdiavgiftsloven (merverdiavgiftsforskriften)».

På rekneskapsområdet er det gitt føringar i kommunale rekneskapsstandardar (KRS) utarbeidd av «Foreningen for god kommunal regnskapsskikk» (GKRS). Desse er mellom anna tilgjengelege på nettsida www.gkrs.no.

Økonomireglementet må vidare sjåast i samanheng med:

- Delegasjonsreglement for Seljord kommune, juni 2011,
- Reglement for Seljord kommunes finansforvaltning (Finansreglement), sist endra ved vedtak i kommunestyret 11.06.2015,
- Personalpolitiske retningsliner, inkl. etiske retningsliner, for Seljord kommune, revidert 2013,
- Retningsliner for å hindre sosial dumping i Seljord kommune, vedteke i kommunestyret 17.12.2015,
- Bustadpolitisk plan for Seljord kommune 2013-2017.

Som eit fyrste utgangspunkt for kva økonomireglementet for Seljord kommune skal innehalde, er det tatt utgangspunkt i NKK (Norges kemner- og kommuneøkonomers forbund) sine malar for økonomireglement og kva typar reglement som er innarbeidd der.

Føremål

Føremålet med økonomireglementet er å

- bidra til ei effektiv og forsvarleg økonomiforvaltning i Seljord kommune i tråd med lover, forskrifter og retningsliner,
- bidra til god økonomistyring og oppfølging av kommunestyret sine budsjettvedtak,
- gi ein overordna oversikt over nokre sentrale lov- og forskriftsreglar og dokumentere ytterlegare presiseringar som skal gjelde for Seljord kommune,
- klargjere ansvar og leggje til rette for god internkontroll.

1 Reglement for økonomiplan og årsbudsjett

1.1 Rammeverk

Det følgjer av kommunelova § 44 at kommunestyret ein gong i året skal vedta ein rullerande økonomiplan som skal omfatte heile kommunen si verksemd og gi ein realistisk oversikt over sannsynlege inntekter, forventa utgifter og prioriterte oppgåver i planperioden.

I Seljord kommune inngår økonomiplanen i kommuneplanen sin handlingsdel (handlingsprogram) i tråd med plan- og bygningslova § 11-1 fjerde ledd. Handlingsprogrammet byggjer på kommuneplanen sin samfunnsdel som er ein langsiktig plan som handterer framtidige utfordringar og gir retningslinjer for korleis kommunen sine mål og strategiar skal gjennomførast. Handlingsprogrammet viser korleis kommuneplanen sin samfunnsdel skal følgjast opp dei neste fire åra, og vert revidert kvart år.

Reglar for årsbudsjett er gitt i kommunelova §§ 45-47 og budsjettforskrifta.

1.2 Arbeidsform for utarbeiding av økonomiplan og årsbudsjett

For å sikre god samordning av planarbeidet vert handlingsprogram, økonomiplan og årsbudsjett innarbeidd i eitt felles styringsdokument for Seljord kommune.

Handlingsprogram, økonomiplan og årsbudsjett handsamast parallelt i andre halvår.

Forslag til handlingsprogram leggst fram som eiga sak til formannskapet, medan forslag til økonomiplan og årsbudsjett leggst fram samla. Formannskapet utarbeider innstillingar, og kommunestyret gjer vedtak på same møtet om både handlingsprogram og økonomiplan og budsjett, eventuelt handsamar kommunestyret handlingsprogrammet tidlegare enn økonomiplan og budsjett. Deretter vert dokumenta samla til eit fellesdokument kalla «Gul bok».

1.3 Økonomiplan

Handlingsprogram med økonomiplan vidarefører kommunen sine mål og strategiar i samfunnsdelen i kommuneplanen, og byggjer på føresetnader og økonomiske overslag i statsbudsjettet.

Økonomiplanen utarbeidast årleg og omfattar siste årsrekneskap, inneverande års budsjett og dei fire neste budsjettår. Planen gjeld for fire år og legg rammene for dei årlege løyvingane.

I Seljord kommune handsamast økonomiplanen parallelt med årsbudsjettet, og fyrste året i økonomiplanen vil då vere lik årsbudsjettet, medan dei neste tre åra gir planleggingsrammer for seinare budsjettår.

Programområda¹ i økonomiplanen skal vere sett opp med netto driftsramme. Forslag til investeringar setjast opp enkeltvis.

Økonomiplanen er eit politisk planvedtak, og ikkje eit løytingsvedtak.

1.4 Årsbudsjett

Etter kommunelova § 45 skal kommunestyret innan utgangen av året vedta eit budsjett for komande kalenderår. Budsjettet skal vere realistisk, og kommunestyret sine prioriteringar, målsettingar, premiss og føresetnader som budsjettet byggjer på, skal kome tydeleg fram. Det skal budsjetterast med eit driftsresultat som minst er tilstrekkeleg til å dekkje renter, avdrag og nødvendige avsetningar, jf. kommunelova § 46. I «Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi» frå november 2014 vert det tilrådd eit nivå for netto driftsresultat på 1,75 %. Økonomiske målsettingar for Seljord kommune vert handsama i fellesdokumentet «Gul bok».

Årsbudsjettet skal innehalde driftsbudsjett og investeringsbudsjett, og fylgje malar gitt i budsjettforskrifta, jf. budsjettskjema 1 A, 1 B, 2 A og 2 B. Inntektssida i drifts og investeringsbudsjettet spesifiserast i tråd med budsjettskjema 1 A og 2 A.

Kommunestyret avgjer sjølv om løyvingar i driftsbudsjettet skal gjevast som bruttoløyvingar², nettoløyvingar³ eller ved å kombinere brutto- og nettoløyvingar. I Seljord kommune vert løyvingane per programområde i driftsbudsjettet gitt som nettoløyvingar, jf. budsjettskjema 1 B, og løyvingane i investeringsbudsjettet gitt som bruttoløyvingar per enkeltinvestering, jf. budsjettskjema 2 B.

Dei respektive programområda i Seljord kommune er:

- PO1 Sentraladministrasjon, fellesfunksjonar og NAV,
- PO2 Skule og oppvekst,
- PO3 Helse og omsorg,
- PO 4 Plan, utvikling, kultur, næring og landbruk,

¹ Jf. omtale i avsnitt 1.4 og 1.9.

² Bruttoløyving vil seie at øvre ramme for utgifter/utbetalingar/avsetningar til eit formål vert gitt uavhengig av inntekter og innbetalingar som er direkte knytt til formålet. Dersom inntektene/innbetalingane blir vesentleg større enn budsjettet, så kan ikkje desse midlane nyttast til formålet utan budsjettendring.

³ Nettoløyving vil seie at øvre rammer for utgifter/utbetalingar/avsetningar til eit formål vert gitt etter frådrag for dei inntektene og innbetalingane som er direkte knytt til formålet. Dersom inntektene/innbetalingane blir vesentleg større enn budsjettet, så kan desse midlane nyttast til formålet utan budsjettendring.

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

- PO 5 Tekniske tenester.

Årsbudsjettet gjeld for eitt år og er eit løytingsvedtak, dvs. at vedteke budsjett syner kva kommunestyret har løyvd til kommunen sin aktivitet innan kvart programområde det komande året.

Rådmannen har ansvar for at det utarbeidast økonomiske oversikter for drifts- og investeringsbudsjettet, jf. budsjettforskrifta § 12, samt vedlegg 3 og 4. Oversiktane skal vise heile kommunen sitt budsjett fordelt på typar av inntekter, innbetalingar og bruk av avsetningar, samt utgifter, utbetalingar og avsetningar. Dei økonomiske oversiktane skal baserast på dei same føresetnadene som det vedtekne årsbudsjettet, men til forskjell frå årsbudsjettet er tala som kjem fram i oversiktene ikkje bindande, jf. merknader til budsjettforskrifta § 12. Dei økonomiske oversiktane for drift og investering skal ikkje handsamast av kommunestyret.

1.5 Rådmannen sitt ansvar

Etter at kommuneproposisjonen og revidert nasjonalbudsjett er lagt fram i mai, og før sommarferien, skal rådmannen orientere, eventuelt leggje fram sak for, formannskapet (økonomiutvalet) og kommunestyret om utsiktene for kommunen sin økonomi dei neste åra og eventuelle endringar i høve til handlingsprogram, økonomiplan og årsbudsjett vedteke i desember året før.

Rådmannen skal innan utgangen av august starte opp arbeidet med utarbeiding av økonomiplan og årsbudsjett, med utgangspunkt i rammene vedteke i økonomiplanen i desember året før og eventuelle endringar som kjem fram av kommunestyresaka før sommarferien om framtidsutsikter for kommunen sin økonomi.

Etter at statsbudsjettet er lagt fram i oktober, skal rådmannen på fyrstkomande møte i formannskapet (økonomiutvalet) gi ei orientering om utviklinga av frie inntekter, pris- og lønsvekst og eventuelt andre moment som har effekt på kommunen sin økonomi.

Rådmannen skal utarbeide eit forslag til økonomiplan og årsbudsjett som byggjer på kommuneplanen sin samfunnsdel, konkretisert i handlingsprogrammet, og dei føresetnader og økonomiske overslag som går fram av statsbudsjettet. Rådmannen skal gjere greie for det økonomiske handlingsrommet i planperioden.

Forslaget skal leggjast fram for formannskapet seinast i november, slik at deira innstilling kan leggjast ut til alminneleg ettersyn minst 14 dagar før innstillinga handsamast av kommunestyret i desember.

1.6 Formannskapet sitt ansvar

Formannskapet lagar innstilling til økonomiplan og årsbudsjett til kommunestyret. Innstillinga lagast etter, eller samstundes med, at formannskapet lagar innstilling til handlingsprogrammet.

1.7 Kommunestyret sitt ansvar

Kommunestyret vedtek sjølv kommunen sin økonomiplan og årsbudsjett, og kan ikkje vidaredelegere dette til underordna organ, jf. omtale i kapittel 2, avsnitt 2.2. Vedtak treffast på grunnlag av innstilling frå formannskapet til handlingsprogram og innstilling frå formannskapet til økonomiplan og budsjett, samt uttale frå Eldreråd, Råd for menneske med nedsett funksjonsevne og Arbeidsmiljøutval.

1.8 Interkommunalt samarbeid

Budsjettforskrifta § 13 omhandlar særreglar som gjeld budsjett for interkommunalt samarbeid etter kommunelova § 27.

Mellom anna skal den økonomiske ramma for samarbeidet si verksemd inngå i årsbudsjettet til den kommunen der samarbeidet har hovudkontoret sitt.

Det heiter vidare i budsjettforskrifta § 13 at styret vedtek den nærmare fordelinga av den økonomiske ramma på grunnlag av innstilling frå samarbeidet sin administrasjon. Dersom samarbeidet ikkje har eigen administrasjon fremmar administrasjonssjefen i den kommunen der samarbeidet har hovudkontoret sitt, forslag om fordeling. Dei deltakande kommunane kan avgjere at fordelinga ikkje er endeleg før den er godkjent av dei respektive kommunestyra. I Seljord kommune vil fordelinga av føreslegen ramme mellom kommunane ofte fylgje av fordelingsnøklar gitt i samarbeidsavtalen.

1.9 Omgrep som nyttast i budsjettsamanheng

Teneste	Kommunen yter tenester til innbyggjarane sine for å dekke behov, til dømes grunnskule, vaksenopplæring, helse og omsorgstenester, kommunale vegar, distribusjon av vatn, bibliotek og landbruksforvalting.
Ansvar	Ansvar beskriv kven som har ansvar for å leverer tenester, til dømes Seljord barneskule, Seljord ungdomsskule, Nesbukti pleie- og omsorgssenter,

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

Avdelingskontor Teknisk og Legetenester.

Hovudansvar	Hovudansvar beskriv grupper av einsarta ansvar, til dømes grunnskule, førskule (barnehage) og kulturskule.
Programområde	Seljord kommune si verksemd er delt inn i fem programområde som gjev dei økonomiske rammeføresetnadene for drift og utvikling, jf. avsnitt 1.4. Programområde er det øvste rapporteringsnivået i Seljord kommune, nivå 1. Nivå 2 er hovudansvar og nivå 3 er ansvar.
Artar	Artar er produksjons- og innsatsfaktorar som vert nytta i kommunen si verksemd for å levere tenester, til dømes undervisningsmateriell, matvarer, medisinsk utstyr og fastløn.

Det visast også til omtale av omgrepa i delegasjonsreglementet kapittel 2, avsnitt 2.2.1. og 2.2.2.

2 Reglement for delegering av budsjettmynde i årsbudsjettet

2.1 Rammeverk

Det heiter i kommunelova § 45 at kommunestyret vedtek årsbudsjettet og endringar i dette. Kommunestyret sitt mynde til å vedta årsbudsjettet og endringar omfattar så vel løyvingane i årsbudsjettet som inntektssida i budsjettet.

Det følgjer av budsjettforskrifta § 4 tredje ledd at innanfor dei løyvingane som er fastsett i årsbudsjettet, kan kommunestyret tildele underordna organ mynde til å gjere vidare fordelingar av løyvingane som er ført opp i årsbudsjettet. Slike fordelingar er ikkje å rekne som del av årsbudsjettet, og skal ikkje framstillast i årsbudsjettsdokumentet.

2.2 Retningslinjer for delegering av budsjettmynde i årsbudsjettet

Det fylgjer av delegasjonsreglementet for Seljord kommune at det er tre rapporteringsnivå med tilhøyrande fullmakter. Dette er:

Rapporteringsnivå:		Fullmakt:
Nivå 1	Programområde	Kommunestyret
Nivå 2	Netto hovudansvarsområde	Formannskapet
Nivå 3	Netto ansvar	Rådmannen

I Seljord kommune vedtek kommunestyret løyvingar i driftsbudsjettet som nettoløyvingar per programområde, jf. budsjettskjema 1 B, og løyvingane i investeringsbudsjettet som bruttoløyvingar per enkeltinvestering, jf. budsjettskjema 2 B. Kommunestyret vedtek inntektsida i drifts- og investeringsbudsjettet i tråd med budsjettskjema 1 A og 2 A. Kommunestyret kan ikkje delegere til noko underordna organ å gjere slikt vedtak om årsbudsjett eller endring i årsbudsjett.

Det fylgjer av delegasjonsreglementet kapittel 2, avsnitt 2.2.2 at dersom ein i løpet av budsjettåret skal flytte pengar mellom programområda, må kommunestyret vedta budsjettendring, jf. rapporteringsnivå 1 - Programområde. Vesentlege endringar i brutto utgift per investering skal også handsamast av kommunestyret. Det same gjeld ved vesentlege endringar i høve til postane i budsjettskjema 1 A og 2 A.

Kommunestyret har i tråd med budsjettforskrifta § 4 tredje ledd delegert til formannskapet og rådmann å gjere vidare fordelingar av løyvingar som er ført opp i årsbudsjettet, jf. delegasjonsreglementet avsnitt 2.2.2.

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

Formannskapet har ansvar for å fordele kommunestyret sine budsjettløyvingar på netto hovudansvarsområde (til dømes grunnskule, barnehage, kulturskule osv.) Formannskapet kan i løpet av budsjettåret flytte pengar mellom hovudansvara, jf. rapporteringsnivå 2 – Netto Hovudansvarsområde.

Rådmannen har ansvar for å fordele rammene gitt av formannskapet på netto ansvar (til dømes Seljord barneskule, Seljord ungdomsskule, Flatdal skule, osv.), jf. rapporteringsnivå 3 - Netto ansvar. Skal det i løpet av budsjettåret flyttast pengar mellom ansvar, teneste og/eller art, er det ei sak for rådmannen. Rådmannen kan vidaredelegere denne fullmakta.

Det kan ikkje gjerast fordelingar i strid med målsettingane og premissene i kommunestyret sitt budsjettvedtak, og omfordelingar må skje med dekning innanfor rammene som overordna organ har fastsett.

2.3 Disponeringsfullmakt

Dersom kommunestyret ikkje har bestemt noko anna, har rådmannen disponeringsfullmakt (tilvisingsmynde) over kommunestyret sine løyvingar i årsbudsjettet, jf. budsjettforskrifta § 9, og rådmannen har ansvaret for å setje i verk kommunestyret sitt budsjettvedtak. Som det går fram av avsnitt 2.2 er rådmannen si fullmakt avgrensa ved at formannskapet har ansvar for å fordele kommunestyret sine løyvingar på netto hovudansvarsområde. Det visast til delegasjonsreglementet avsnitt 2.2.2. Rådmannen kan vidaredelegere disponeringsfullmakta si.

3 Reglement for oppfølging av årsbudsjett og rapportering

3.1 Rammeverk

Det fylgjer av kommunelova § 47 at løyvingar i årsbudsjettet er bindande for underordna organ. Løyvingar i drifts- og investeringsbudsjettet skal ikkje overskridast før det er vedteke budsjettendringar. Dette gjeld ikkje for utbetalingar som kommunen er rettsleg forplikta til å dekkje.

Dersom det skjer endringar i løpet av budsjettåret som kan få vesentleg innverknad på inntekter og utgifter fastsett i årsbudsjettet, skal rådmannen gi melding til kommunestyret. Kommunestyret skal vedta naudsynte endringar i budsjettet, etter innstilling frå formannskapet, dersom det er tale om vesentlege endringar, jf. budsjettforskrifta § 11.

Etter budsjettforskrifta § 10 skal rådmannen gjennom budsjettåret leggje fram rapportar for kommunestyret som viser utviklinga i inntekter og innbetalingar og utgifter og utbetalingar i høve til vedteke årsbudsjett.

3.2 Oppfølging av årsbudsjett

I Seljord kommune vedtek kommunestyret løyvingane i driftsbudsjettet som nettoløyvingar per programområde, og løyvingane i investeringsbudsjettet som bruttoløyvingar per enkeltinvestering, og det er desse løyvingane som er bindande for underliggjande organ i høve til kommunelova § 47, og som ikkje kan overskridast utan budsjettendring. Når desse løyvingane er i ferd med å overstigast, eller skal reduserast, må eventuelle budsjettendringar leggjast fram for kommunestyret til handsaming.

Rådmannen skal gjennom budsjettkontroll føre tilsyn slik at budsjettoverskridingar vert unngått. Rådmannen skal med jamne mellomrom gjere vurderingar av avvik i høve til årsbudsjettet, og setje i verk eventuelle justeringar i drifta som er nødvendig for å redusere avvik.

3.3 Endringar i underordna organ sine fordelingar av løyvingar i årsbudsjettet

Dersom det i løpet av budsjettåret er behov for omfordelingar av budsjettmidlar mellom hovudansvarsområde eller på netto ansvarsnivå, skal dette handterast av formannskap og rådmann i tråd med kapittel 2, avsnitt 2.2.

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

Forslag til omfordeling, skal leggest fram i god tid slik at dei som skal handsame forslaget får rimeleg tid til å vurdere kor naudsynt omfordelinga er.

3.4 Rapportering

Føremålet med rapportering gjennom året er å vise utviklinga i inntekter og innbetalningar og utgifter og utbetalningar i høve til vedteke budsjett, og å gi kommunestyret melding ved vesentlege avvik frå årets budsjett, samt å føreslå naudsynte tiltak. Budsjettforskrifta stiller ikkje krav til korleis denne rapporteringa skal skje, slik at det er opp til den enkelte kommune å finne ei praktisk løysing som er føremålstenleg.

Kvart tertial skal rådmannen leggje fram for kommunestyret perioderekneskap for drift og investering som viser rekneskap hittil i år og avvik sett i høve til årsbudsjettet. Det skal opplysast om vesentlege avvik, og kva for tiltak som er sett i verk for at budsjettmål skal verte nådd. Prognosar for resten av året skal omtalast. Det skal greiast ut om utviklinga i inntekter og utgifter sett i høve til vedtatt årsbudsjett. For investeringar skal framdrift og økonomiske høve kommenterast.

4 Reglement for investeringar

4.1 Rammeverk

Reglar for budsjettering og rekneskapsføring av investeringar er gitt i kommunelova kapittel 8, budsjettforskrifta og rekneskapsforskrifta.

Nærmare retningslinjer om kva som reknast som investering er gitt i foreløpig kommunal rekneskapsstandard KRS(F) nr. 4 om avgrensinga mellom driftsrekneskapet og investeringsrekneskapet.

Kommunal- og Regionaldepartementet (KRD)⁴ gav i 2011 ut rettleiaren «Budsjettering av investeringar og avslutning av investeringsregnskapet».

4.2 Investeringar

I dette reglementet vil **investering** nyttast i tråd med KRS(F) nr. 4 om avgrensinga mellom driftsrekneskapet og investeringsrekneskapet. I denne foreløpige rekneskapsstandarden heiter det at investeringar er:

- a) anskaffingar av eigendelar som er bestemt til *varig* eige eller bruk, og som er av *vesentleg* verdi, og
- b) påkosting på eksisterande *varige* driftsmidlar, som er av *varig* og *vesentlig* verdi.

Rekneskapsstandarden legg til grunn at *varig* inneber ei økonomisk levetid på minst tre år, og at *vesentleg* verdi inneber ein anskaffingskost på minst kr 100.000. Minimumsbeløpet gjeld total anskaffingskost for investeringa over tid og kan vere fordelt over fleire år.

I rekneskapsstandarden vert det lagt til grunn at *påkosting* gjeld utgifter som fører anleggsmidlet til ein annan stand, eller betre standard enn det var i då det opphavleg vart skaffa av kommunen. Det vil seie utgifter som aukar bruksverdien (t.d. bruksområdet, funksjonen og kapasiteten) til anleggsmiddelet.

Utgifter til prosjektering av ei konkret investering, klassifiserast etter rekneskapsstandarden som investeringsutgifter. Utgifter til utarbeiding av planar som er pålagt etter plan- og bygningslova og anna generell planlegging av investeringar, er ikkje investering. Dersom det i ettertid viser seg at investeringa ikkje blir gjennomført, er dette ein indikasjon på varig verdifall og nedskriving skal vurderast i tråd med kommunal rekneskapsstandard KRS nr. 9 om nedskriving av anleggsmiddel.

⁴ No Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

4.3 Investeringsprosjekt

I dette reglementet vil **investeringsprosjekt** vere ei eller fleire investeringar av ein viss størrelse og kompleksitet, som til dømes byggje- og anleggsarbeid og omfattande/komplekse innkjøp.

Alle investeringsprosjekt vil vere investeringar etter avsnitt 4.2, men ikkje alle investeringar vil vere investeringsprosjekt. Investeringar reknast i dette reglementet ikkje nødvendigvis som investeringsprosjekt sjølv om dei vert tildelt eit prosjektnummer ved bokføring.

I dette reglementet vil visse reglar om til dømes prosjektrekneskap og sluttrekneskap gjelde for investeringsprosjekt, men ikkje for andre investeringar.

4.4 Tildeling av roller og ansvar

Rådmannen skal avgjere om ei investering er å rekne som investeringsprosjekt.

Ved investeringsprosjekt skal kommunen nytte allment godteken metodikk, til dømes PLP (Prosjekt Leiar Prosessen) eller andre etablerte metodar. Rådmannen skal avgjere kva for metode som skal nyttast i kvart tilfelle, og sikre at alle investeringsprosjekt har ei tydeleg rollefordeling med tilhøyrande ansvar, som til dømes prosjekteigar, prosjektansvarleg og prosjektleiar.

Rådmannen skal sørge for at det ved kvar investering er ei tydeleg rolle- og ansvarsfordeling som viser kven som har ansvar for framdrift, økonomistyring og rapportering.

4.5 Lov og forskrifter om offentlege anskaffingar

Når investeringar inneber anskaffingar, skal desse skje i tråd med lov og forskrifter om offentlege anskaffingar, jf. kapittel 5 Reglement for innkjøp.

4.6 Handlingsprogram og økonomiplan

Utgifter til investeringar skal takast med ved rullering av handlingsprogram og økonomiplan.

Rådmannen skal ta initiativ til å leggje fram investeringsbehov i samsvar med kommuneplanen sin samfunnsdel i handlingsprogram og økonomiplan. Det skal leggst fram omtale av behov og forventa total kostnadsramme medrekna konsekvensar for driftsbudsjettet (rente- og avdragsutgifter, driftsutgifter og framtidige vedlikehaldsutgifter). Handlingsprogram og økonomiplan er politiske planvedtak, men ikkje løytingsvedtak.

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

Det bør gå fram av økonomiplanen kva momsreglar som gjeld for kvar investering, dvs. om investeringa omfattast av lov og forskrift om kompensasjon av meirverdiavgift, eventuelt kjem under meirverdiavgiftslova og -forskrifta.

Ved rullering av økonomiplanen skal det kvart år gjerast ny vurdering av eksisterande investeringar med omsyn til løns- og prisvekst og konsekvensar for driftsbudsjettet i høve til forvaltning, drift og vedlikehald.

Berre i unntakstilfelle kan investeringar fremmast som enkeltsaker. I slike tilfelle krevjast det endring i økonomiplan og budsjett.

4.7 Årsbudsjett

Investeringsdelen av årsbudsjettet for Seljord kommune er eittårig, dvs. årsavhengig. Kommunestyret sitt budsjettvedtak er årlege løyvingar som er nødvendige for at kommunen skal kunne påføre utgifter i budsjettåret.

Det fylgjer av KRD sin investeringsretteleiar frå 2011 at investeringar som går over fleire budsjettår må takast inn i årsbudsjettet for investering berre med den delen av utgiftene som forventast i det aktuelle budsjettåret. Det er ikkje total kostnadsramme for investeringstiltaket som blir vedtatt i årsbudsjettet, men bruk av investeringsmidlar komande år. Løyvingar til resterande del av utgiftene ved ei fleirårig investeringstiltak må takast inn i årsbudsjetta for etterfølgjande år i takt med framdrifta i tiltaket. Det er ikkje tillate å budsjettere total kostnadsramme i år ein for eit prosjekt som går over fleire år.

Rådmannen skal sørge for at årleg budsjettvedtak (løyvingsvedtak) er på enkeltinvesteringsnivå og skal

- innehalde den delen av utgiftene som kommunen kan forvente i budsjettåret, basert på realistiske utgiftsoverslag,
- vise brutto utgifter. Netto budsjettering er ikkje tillate, og upårekna investeringsinntekter kan ikkje nyttast til å auke investeringsramma utan kommunestyret si godkjenning,

Kommunestyret kan i investeringsbudsjettet avklare størrelsen på budsjettavvik som skal reknast som vesentleg, og som krev at rådmannen legg fram budsjettendring. Dersom kommunestyret ikkje gir slik rettleiing i årsbudsjettet, leggst det til grunn at rådmannen har fullmakt til å vurdere dette.

Rettleiaren frå KRD i 2011 tilrår ei felles finansiering og ikkje per investering med unntak av øyremerkte midlar.

4.8 Kostnadsramme for investeringsprosjekt

For kvart investeringsprosjekt skal kommunestyret vedta ei total kostnadsramme på bakgrunn av berekna kostnadsoverslag. For eittårige investeringsprosjekt fylgjer kostnadsramma av vedteke investeringsbudsjett. For fleirårige investeringsprosjekt kan rådmannen leggje fram forslag til vedtak om samla kostnadsramme som tillegg til den obligatoriske oppstillinga av investeringsbudsjettet, og utgiftene som gjeld økonomiplanperioden fordelast på dei fire åra i økonomiplanen. Kommunestyret sitt vedtak om total kostnadsramme for eit fleirårig investeringsprosjekt er ikkje løytingsvedtak.

Rådmannen vil normalt leggje fram ei kostnadsramme med reservar for prisstiging, uventa hendingar mv., og slik at ein reknar med at ramma mest sannsynleg vil dekkje investeringsutgiftene. Ved større investeringsprosjekt vil planlegginga av prosjektet vere omfattande, og skje i fleire fasar, jf. til dømes forstudie og forprosjekt etter PLP-metoden. Dei økonomiske estimeringane vert sikrare utover i prosessen. Dersom det gjennomførast anbod på anskaffingar, kan resultat av desse medføre endringar i høve til opphavleg kostnadsramme. Ved vesentlege endringar i kostnadsramma skal rådmannen leggje fram sak for kommunestyret.

4.9 Oppfølging av investeringar

Rådmannen har ansvar for å gjennomføre investeringar vedteke av kommunestyret, og kan vidaredelegere ansvaret.

Det visast til kapittel 3 Reglement for oppfølging av årsbudsjett og rapportering avsnitt 3.2-3.4 i høve til oppfølging av årsbudsjettet for investeringar.

Oppfølging av total kostnadsramme for investeringsprosjekt skjer i prosjektrekneskapet, og dette vert lagt fram og handsama ved den periodiske rapporteringa i kommunen, eventuelt som eiga sak dersom rådmannen meiner det er føremålstenleg. Opplysingar om at framdrifta i prosjektet vil avvike frå planen, at prognosar viser vesentleg endring i total kostnadsramme eller at årlege løyvingar til prosjektet ikkje er tilstrekkelege, vil kunne medføre at økonomiplanen, eventuelt også årsbudsjettet må endrast.

4.10 Årsrekneskap og prosjektrekneskap

Rådmannen skal sørge for at utgifter som klassifiserast som investeringar skal rekneskapsførast i investeringsrekneskapet og aktiverast som anleggsmiddel i balanserekneskapet. Årsregnskap for investeringar utarbeidast i tråd med reglar om innhald og oppsett gitt i kommunelova § 48 og rekneskapsforskrifta.

Rådmannen skal sørge for at det utarbeidast prosjektrekneskap for alle investeringsprosjekt. For prosjektrekneskap er det ikkje gitt særskilte lov- og forskriftsreglar, men KRD sin rettleiar frå 2011 har ei omtale av prosjektrekneskap.

Føremålet med prosjektrekneskapet er å vise kor mykje utgifter som er påkomne hittil, og samanhalde dette mot vedteken kostnadsramme, og eventuelt nytte dette til å vurdere endringar i prognosane. Prosjektrekneskapet kan setjast opp i høve til spesifikasjonar i anbod/tilbod og bør vise kva som opphavleg er løyvd og tilleggslovingar. Investeringsprosjekt er gjerne årsuavhengige, og prosjektrekneskapet må fylgje prosjektet si levetid og fylgjast opp i høve til prosjektet si kostnadsramme.

Rådmannen skal vurdere om investeringsprosjekt som omfattar fleire anlegg, prosessar eller fleire større leveransar som leggst ut på anbod, krev oppfølging på meir detaljert nivå enn det som vert kravd i årsrekneskapet. I slike høve må prosjektrekneskapet setjast opp på delprosjektnivå, dvs. bruk av både prosjektnummer og nummer for delprosjekt ved bokføring.

Prosjektrekneskap og årsrekneskapet for investeringar har forskjellig føremål, og vil gi forskjellig informasjon. Prosjektrekneskapet har fokus på utgiftene i prosjektet over prosjektlevetida, medan årsrekneskapet for investeringar vil ha fokus på løyvingar og påkomne utgifter i eit årsperspektiv.

4.11 Avslutning og sluttrekneskap

Kvar investering skal endeleg avsluttast, og det skal gjerast ei vurdering om den endelege leveransen står i høve til kommunestyret sitt opphavlege vedtak. Investeringsprosjekt reknast som avslutta når det er lagt fram sluttrekneskap for kommunestyret. Andre investeringar må først opp i årsmeldinga som avslutta investeringar.

Rådmannen skal sørge for at det utarbeidast sluttrekneskap for kvart investeringsprosjekt. Sluttrekneskapet skal vise prosjektspesifikk finansiering og salderast mot generell finansiering. Sluttrekneskapet skal vise kva som er opphavleg vedteken kostnadsramme, og kva som er løyvd i tillegg, samt utgifter og avvik mellom utgifter og justert kostnadsramme. Sluttrekneskapet leggst fram for kommunestyret i rimeleg tid, og seinast eitt år, etter at prosjektet er ferdigstilt og stilt til disposisjon for kommunen/brukarane.

Dersom det kjem på utgifter etter at sluttrekneskap er lagt fram, må desse utgiftene heimlast i eige budsjettvedtak.

Dersom sluttrekneskapet viser at påkomne utgifter er større enn kostnadsramma, eller at det har vore innsparingar i høve til kostnadsramma, så skal ikkje kommunestyret dekkje eller disponere dette. Udekt/udisponert vert handtert ved avslutning av kommunen sitt årsrekneskap for

investering, eventuelt ved budsjettjusteringssaker, og gjeld differansar mellom samla tilgang og samla bruk av investeringsmidlar i året, ikkje på enkeltprosjektnivå.

4.12 Finansielle leigeavtaler

Finansielle leigeavtaler, som oppfyller krav om varig bruk og vesentleg verdi, jf. avsnitt 4.2 og KRS(F) nr. 4, skal handterast som andre investeringar, og må handsamast av kommunestyret på same måte.

Finansielle leigeavtaler kjenneteiknast ved at det vesentlege av økonomisk risiko og kontroll knytt til underliggjande leigeobjekt er gått over til leigetakar. Ein leigeavtale klassifiserast på tidspunktet når avtalen vert inngått, og i tråd med avtalen sitt reelle innhald. Finansielle leigeavtaler skal først i investeringsrekneskapet og aktiverast i balanserekneskapet, som det også går fram av Finansreglementet i Seljord kommune. Leigeforpliktingane er å rekne som langsiktig gjeld, og avgrensingar knytt til låneopptak, jf. kommunelova § 50, gjeld også finansielle leigeavtaler. Det visast til omtale av finansielle leigeavtaler i foreløpig rekneskapsstandard KRS(F) nr. 8 om leigeavtaler.

4.13 Note om investeringar

Som note til årsrekneskapet skal det takast med ein investeringsoversikt som viser større pågåande investeringsprosjekt knytt til nybygg og anleggsinvesteringar.

Investeringsrettleiaren frå KRD utgitt i 2011 tilrår at noten inneheld årstal for oppstart og forventa fullføring, rekneskapsført tidlegare år, rekneskapsført i år og sum rekneskapsført for enkeltprosjekt.

4.14 Opplysingar i årsmeldinga

Vesentlege avvik mellom årsrekneskap og budsjett omtalast i årsmeldinga. Her vil det vere naturleg å forklare om avvik skuldast tidsforskuving, kostnadsoverskridingar eller innsparingar, eller andre avvik frå føresetnadane i årsbudsjettet. Vesentlege avvik frå totalkostnadsramme omtalast særskilt.

Avvik frå budsjettet på inntektssida knytast til rekneskapsskjema 2 A som er på totalnivå.

I årsmeldinga først det opp investeringar som er avslutta i året, jf. avsnitt 4.11.

5 Reglement for innkjøp

5.1 Føremål og omfang

Føremålet med reglementet er å sikre at alle anskaffingar til Seljord kommune vert utført i samsvar med gjeldande lover, forskrifter og retningsliner, jf. lov og forskrift om offentlege anskaffingar. Reglementet gjeld for alle innkjøp av varer, tenester og byggje- og anleggsarbeid for, eller på vegne av, Seljord kommune, kommunen sine verksemder og avdelingar.

5.2 Ansvar

Rådmannen har ansvar for at alle medarbeidarar som deltek i anskaffingar blir gjort kjent med og fylgjer reglementet, og at det er rutinar i kommunen som sikrar vedlikehald av reglementet.

Rådmannen har ansvar for at det utarbeidast oversikt over alle som har fullmakt til å gjere innkjøp på grunnlag av at dei har budsjettansvar og/eller tilvisingsmynde, samt oversikt over dei som på vegne av overordna med budsjettansvar/tilvisingsmynde har fått i oppgåve å utføre bestillingar/innkjøp. Andre tilsette kan berre gjere innkjøp og bestillingar dersom deira overordna med budsjettansvar/tilvisingsmynde samtykker til dette.

5.3 Definisjonar

Anskaffing:	Eit kjøp eller ei forplikting om kjøp av varer, tenester eller byggje- og anleggsarbeid. <i>I dette reglementet vil omgrepa anskaffing og kjøp verte brukt med same meiningsinnhald.</i>
Eingongskjøp:	Kjøp av ei vare eller teneste som ikkje vert utført meir enn ein gong i året.
Nasjonal grenseverdi:	Verdien som til ein kvar tid vert fastsett i forskrift om offentlege anskaffingar, som øvre grense for anskaffingar som berre fylgjer forskrifta Del I (jf. forskrifta § 2-1 andre ledd). Verdien vert fastsett av Nærings- og fiskeridepartementet, og er per 2016 lik 500 000 kr eks. mva.
Mindre eingongskjøp:	Eingongskjøp med verdi mindre enn 100 000 kr eks. mva.

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

Mellomstore eingongskjøp:	Eingongskjøp med verdi større eller lik 100 000 kr eks. mva. og mindre enn eller lik den nasjonale grenseverdien.
Store eingongskjøp:	Eingongskjøp med verdi større enn den nasjonale grenseverdien.
Regelmessige leveransar:	Kjøp som vert gjort oftare enn ein gong årleg.
Rammeavtale:	Avtale inngått mellom ein eller fleire oppdragsgjevarar og ein eller fleire leverandørar som har til føremål å fastsetje vilkåra for dei kontraktane som skal tildelast i løpet av ein gitt periode, særleg med omsyn til pris og eventuelt planlagde mengder.
Økonomisk mest gunstige tilbod:	Det tilbodet som for kommunen er mest gunstig med omsyn til totaløkonomi, vurdert etter sjølve anskaffingskostnaden samt servicekostnader, brukskostnader, avhendingskostnader og tilleggs kostnader som anskaffinga er årsak til.

5.4 Generelle krav til innkjøpsarbeidet

Ved planlegging av ei anskaffing skal det takast omsyn til:

- anskaffinga si verknad på helse, miljø og tryggleik,
- dei problem som kan oppstå ved avhending og kondemnering,
- universell utforming med tanke på best mogeleg tilgang for flest mogeleg brukarar.

Alle anskaffingar skal:

- utførast i samsvar med gjeldande lov om offentlege anskaffingar med tilhøyrande forskrifter,
- utførast i samsvar med relevante gjeldande lover, forskrifter og standardar innanfor aktuelt fag, bransje eller sektor og gjeldande HMS-regelverk,
- utførast i samsvar med kommunen sine gjeldande etiske retningslinjer og i samsvar med kommunen sine retningslinjer for å hindre sosial dumping,
- der det er mogeleg, vurderast ut frå det økonomisk mest gunstige tilbodet.

Kommunen sine leverandørar må:

- oppfylle alle offentlege krav om registrering,
- til ein kvar tid vere a jour med alle offentlege økonomiske krav,
- fylgje krav og retningslinjer i meirverdiavgiftslova og bokføringslova med tilhøyrande forskrifter, om innhald og utforming av faktura,

- ha ordna arbeidsavtaler med sine tilsette, og dei tilsette skal ha løns- og arbeidsvilkår som ikkje er dårlegare enn det som fylgjer av gjeldande landsomfattande tariffavtale eller det som elles er normalt for vedkomande stad og yrke.

5.5 Viktige prinsipp for innkjøpsarbeidet

Den enkelte medarbeidar som utfører anskaffingar skal sjå til at innkjøpsprosessen:

- fylgjer prinsippet om konkurranse, dvs. at eitkvart kjøp, så sant det er mogeleg, skal baserast på konkurranse. Den enkelte medarbeidar som utfører anskaffingar er ansvarleg for å dokumentere at prinsippet er fylgd, og må sørge for at slik dokumentasjon kan leggjast fram for eventuell kontroll,
- er pårekneleg, gjennomsiiktig og mogeleg å etterprøve,
- inneber kriterier for val av kvalifisert leverandør som er objektive og ikkje-diskriminerande. Det skal ikkje diskriminerast mellom leverandørar på grunnlag av nasjonalitet. Det skal ikkje nyttast standardar eller tekniske spesifikasjonar som eit verkemiddel for å hindre konkurranse.
- inneber fortruleg sakshandsaming. Det skal ikkje skje at konfidensiell informasjon knytt til anskaffingsprosessen kjem uvedkomande i hende. Spreiing av slik informasjon under sakshandsaming skal difor avgrensast til det som er strengt nødvendig,
- fylgjer prinsipp om habilitet. Her gjeld forvaltningslova sine reglar om habilitet, jf. §§ 6-10.
- inneber at ved anskaffingar med høgare verdi enn kr 100 000,- eks. mva. skal konkurransegrunnlag og val av leverandør godkjennast av minst to personar, der den eine er rådmannen.

5.6 Inndeling i ulike typar kjøp

I dette reglementet er kjøp delt inn i ulike typar i høve til kor ofte kjøpet vert gjort, og kor stort beløp som kjøpet utgjer, jf. definisjonane i avsnitt 5.3. Beløpsgrensene skal praktiserast ut frå totalkostvurdering. Det er ikkje tillate å dele opp kjøp i prosjekt eller liknande for å kome under grenseverdiane, til dømes den nasjonale grenseverdien, og det er kommunen som heilskap som skal vurderast i denne samanhengen. Beløpsgrensene er oppgitt eksklusiv meirverdiavgift.

5.7 Reglar for ulike typar kjøp

Føremålet med reglane her er at kvart kjøp skal skje i samsvar med gjeldande lover, forskrifter og retningslinjer, og samstundes skal det ikkje setjast i verk unødvendig omfattande prosedyrar sett i høve til størrelsen på kvart enkelt kjøp.

Konkurranse og lik handsaming sikrast ved at kommunen gir til kjenne kva som skal skaffast ved ei kunngjering, eventuelt ved førespurnadar til mogelege leverandørar. Måten kunngjeringa skjer på vil avhenge av størrelsen på kjøpet. Val av leverandør gjerast på bakgrunn av innkomne tilbod samanlikna med innhaldet i kunngjeringa. Innkjøpsprosessen bør dokumenterast, og kravet til skriftleg dokumentasjon vert strengare dess større innkjøpet er.

Mindre eingongskjøp (mindre enn 100 000 kr eks. mva)

Etter regelendringar i juli 2015 fell mindre eingongskjøp utanfor forskriftsreglane for offentlege anskaffingar. Det visast til forskrift om offentlege anskaffingar § 1-3, andre ledd, bokstav l. (Etter ny lov av 17.06.2016 nr. 73 om offentlege anskaffingar, som trer i kraft 01.01.2017, er slike kjøp heller ikkje omfatta av loven.) Seljord kommune vil leggje opp til at konkurranseprinsippet vert vektlagt, jf. kommunen sine rutinar for innkjøp.

Mellomstore eingongskjøp (frå og med 100 000 kr til og med nasjonal grenseverdi)

Mellomstore eingongskjøp må skje i samsvar med lov og forskrift om offentlege anskaffingar. Det skal leggjast vekt på prinsippa om konkurranse og lik handsaming av leverandørar, og det skal hentast inn skriftleg tilbod frå minst tre forskjellige leverandørar, så sant dette er praktisk mogeleg. Det skal førast protokoll som omfattar alle vesentlege høve og viktige avgjerder gjennom heile anskaffingsprosessen. Rådmannen skal alltid kontaktast før førespurnader vert sendt ut. Det visast til forskrift om offentlege anskaffingar § 2-1 om kva delar av forskrifta som skal nyttast og kommunen sine rutinar for innkjøp.

Store eingongskjøp (overstig nasjonal grenseverdi)

Store eingongskjøp må skje i samsvar med lov og forskrifter om offentlege anskaffingar. Rådmannen skal alltid kontaktast i planleggingsfasen av slike anskaffingar. For anskaffingar over nasjonal grenseverdi skal det som hovudregel lysast ut konkurranse på den nasjonale kunngjeringsdatabasen for offentlege anskaffingar, Doffin. Det skal krevjast at norske leverandørar legg fram skatteattest.

For anskaffingar der verdien overstig terskelverdiar gitt i forskrift om offentlege anskaffingar § 2-2, fyrste ledd (I 2016: 1,75 mill. kr eks. mva for vare- og tenestekontraktar og 44 millionar kr eks. mva for bygge- og anleggskontraktar), gjeld som hovudregel krav om utlysing i EØS-området, jf. TED-databasen. Det visast til forskrift om offentlege anskaffingar § 2-1 om kva delar av forskrifta som skal nyttast, § 2-2 om terskelverdiar og til kommunen sine rutinar for innkjøp.

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

Regelmessige leveransar

Dersom regelmessige leveransar over tolv månader har verdi større eller lik kr 100 000 eks. mva (jf. forskrift om offentlege anskaffingar § 2-3, 11. ledd) må val av leverandør skje i samsvar med lov og forskrift om offentlege anskaffingar, og saka skal leggjast fram for rådmannen.

Dersom samla verdi for regelmessige leveransar over tolv månader eks. mva er mindre enn kr 100 000 kr, gjeld regelen over om små eingongskjøp tilsvarende. Dersom den samla verdien over tolv månader er 100 000 kr eller meir, men mindre enn eller lik den nasjonale grenseverdien, vil regelen for mellomstore eingongskjøp gjelde tilsvarende. Dersom den samla verdien er høgare enn den nasjonale grenseverdien, vil regelen for store eingongskjøp gjelde tilsvarende for den regelmessige leveransen.

Ved regelmessige leveransar bør det vurderast om det er føremonleg å kome fram til ei fleirårig rammeavtale for leveransen.

Rammeavtaler

Rådmannen må sørge for at kommunen inngår rammeavtaler der dette er naudsynt. Det skal setjast opp ein samla oversikt over alle rammeavtaler som kommunen har.

Ved kjøp skal det sjekkast om kommunen har rammeavtale på området, og det skal visast lojalitet til gjeldande rammeavtaler.

Ved inngåing av rammeavtaler skal den høgaste talfesta verdien eks. mva av alle forventede kontraktar i rammeavtalen si levetid ligge til grunn ved vurdering om det er reglane for små, mellomstore eller store eingongskjøp som gjeld tilsvarende.

Det er berre rådmannen som kan inngå kommuneovergripande rammeavtaler på vegne av Seljord kommune.

Seljord kommune er tilslutta BTV-samarbeidet (Buskerud, Telemark, Vestfold) som utarbeider rammeavtaler på fleire område. Rådmannen avgjer kva for avtaler som Seljord kommune skal vere med i.

5.8 Forsikrings- og pensjonsavtaler

Før det vert gjort avtale om personsforsikring, skal avtalen leggjast fram for representantar for arbeidstakarorganisasjonane i samsvar med gjeldande hovudavtaler og tariffavtaler, og innstillinga leggjast fram som sak for formannskapet.

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

Pensjonsforsikring skal drøftast med arbeidstakarorganisasjonane før og undervegs i kjøpsprosessen, og skifte av pensjonsforsikringsleverandør skal alltid leggst fram som sak for kommunestyret.

6 Reglement for tilvising og utbetaling

6.1 Føremål

Føremålet med reglementet er å sikre ei effektiv rutine for intern kontroll av kommunen sine utbetalningar. Det skal liggje føre tilvising før utbetaling skjer. Dette inneber kontroll av faktura/timeliste frå den som har mynde til å tilvise.

6.2 Retningslinjer

Den som er delegert mynde til å tilvise, skal peike ut personar som skal attestere.

Rådmannen vert delegert tilvisingsmynde på alle områder. Fullmakta kan vidaredelegerast. Delegeringa frå rådmannen kan gjerast fast eller for eit avgrensa tidsrom.

Den som er delegert tilvisingsmynde frå rådmannen, kan vidaredelegere fullmakta si ned eitt nivå (til avdelingsleiar). Dersom avdelingsleiar får direkte fullmakt frå rådmannen, kan denne ikkje vidaredelegerast utan at den vert gitt på nytt frå rådmannen. Delegeringa kan gjerast fast eller for eit avgrensa tidsrom.

6.3 Delegering av tilvisingsmynde

Den som delegerer tilvisingsmynde, må sende skriftleg melding til økonomiavdelinga om delegering. Økonomiavdelinga skal straks ha melding når tilvisingsmynde vert avslutta, til dømes ved avslutning av tenesteforhold eller endring i tilsetting. Melding skal sendast av den tilsette sin overordna, dersom ikkje melding allereie er sendt av den tilsette sjølv.

Økonomiavdelinga skal syte for eit samla oversyn over kven som har tilvisingsmynde, og med kopi til revisor.

Tilvisingsmynde er ikkje gjeldande før økonomiavdelinga har motteke skriftleg melding om delegering av tilvisingsmynde.

6.4 Avgrensingar i tilvisingsmynde

Tilvisingsmynde gjeld ikkje ved tilvising av egne rekningar, eller der inhabilitet kan bli gjort gjeldande. I slike tilfelle skal tilvisinga gjerast av overordna tilvisingsmynde (Eksempel: Rådmannen tilviser neste leiarnivå sine rekningar/refusjonskrav. Ordførar tilviser rådmannen sine egne rekningar.)

Medarbeidarar bør så langt mogeleg ikkje attestere på fakturaer eller timelister som gjeld personar som er deira overordna.

Tilvising og rekneskaps-/lønsregistrering skal ikkje gjerast av same person.

Same person kan ikkje både attestere og tilvise ein faktura/timeliste.

Tilsette på økonomiavdelinga skal ikkje ha tilvisingsmynde.

6.5 Attesterer sine plikter

Den som attesterer skal:

- kontrollere at leveringa er i samsvar med bestilling,
- kontrollere at faktura stemmer med varemottak/utførte tenester,
- kontrollere at arbeid er utført og timetal på faktura/timeliste er korrekt (med dato og spesifikasjon),
- kontrollere at pris og betalingsvilkår er i samsvar med innkjøpsavtale,
- sjå til at innkjøpsavtaler, rammeavtaler o.l. vert fylgd,
- sjå til at faktura blir riktig kontert og påført korrekte mva-kodar,
- sjå til at faktura som ikkje oppfyller krav til salsdokument i bokføringslov og –forskrift vert returnert til leverandør.

6.6 Tilvisar sine plikter

Den som tilviser skal kontrollere at:

- det er tilstrekkelege budsjettmidlar, og at disponeringa av budsjettmidlar er i orden,
- innkjøpsreglementet og rammeavtalene vert fylgd,
- attestasjon og kontroll er gjort av person som er tillagt denne oppgåva,
- faktura er riktig kontert og påført korrekte mva-kodar,
- faktura oppfyller krav til salsdokument i bokføringslov og -forskrift,

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

- det ligg føre oversikt over kva for kontraktar som legg bindingar på budsjettløyvingane ut driftsåret.

6.7 Utbetalningar

Ved utbetalningar frå Seljord kommune sine bankkontoar, til dømes av fakturaer, timelister, løn, sosialhjelp mv., må to personar godkjenne utbetalinga. Rådmannen skal gi melding til Seljord kommune sine bankforbindelsar om kven som har rett til å godkjenne utbetalningar.

Personar som har tilvisingsmynde skal ikkje kunne godkjenne utbetalningar frå Seljord kommune sine bankkontoar. Rådmannen kan bestemme at det skal gjerast unntak for sakshandsamarar på NAV som utbetaler frå særskilt bankkonto for sosialhjelp.

7 Reglement for årsavslutning/årsoppgjer

7.1 Føremål

Reglementet skal fastslå kven som har kompetanse til

- å gjennomføre strykingar ved meirforbruk i driftsrekneskapet,
- å redusere udekt i investeringsrekneskapet og
- å gjere korrigeringar ved udisponert finansiering i investeringsrekneskapet.

7.2 Strykingar ved meirforbruk i driftsrekneskapet

Det fylgjer av rekneskapsforskrifta § 9 fyrste og andre ledd at dersom driftsrekneskapet ved rekneskapsavslutning gir meirforbruk, skal dette reduserast ved å:

- a) Stryke budsjetterte overføringar til finansiering av utgifter i årets investeringsrekneskap vedteke av kommunestyret sjølv,
- b) Stryke avsetningar til fond som det var lagt til grunn at skulle finansierast av årets eller tidlegare års løpande inntekter og innbetalningar,
- c) Stryke budsjettert inndecking av tidlegare års rekneskapsmessige meirforbruk.

Stryking etter punkt c) kan fyrst skje når strykingar etter a) og b) er gjennomført.

Rådmannen gjevast fullmakt til å gjennomføre strykingane over, og til å avgjere rekkjefølja av, og fordelinga mellom, punkt a) og b).

7.3 Korrigeringar ved udekt i investeringsrekneskapet

Udekt beløp i investeringsrekneskapet skal etter rekneskapsforskrifta § 9 fjerde ledd reduserast ved å:

- a) Redusere budsjetterte avsetningar finansiert av inntekter i investeringsrekneskapet, og
- b) Ved å overføre budsjettert, ikkje disponert, bruk av ubunde investeringsfond til prosjekt med manglande finansiell dekning.

Rådmannen gjevast fullmakt til å redusere udekt i investeringsrekneskapet og avgjere rekkjefølja av, og fordelinga mellom, punkt a) og b).

Overføringer frå driftsrekneskapet og bruk av disposisjonsfond skal ikkje nyttast til finansiering av framtidige investeringar. Det skal difor ikkje avsettast til investeringsfond utan at det er inntekter frå investeringsrekneskapet til å dekkje dette.

7.4 Korrigeringar ved udisponert i investeringsrekneskapet

Udisponert finansiering i investeringsrekneskapet skal etter rettleiaren «Budsjettering av investeringar og avslutning av investeringsregnskapet» kapittel 6 korrigerast slik at intern finansiering og/eller bruk av lån reduserast ned til det nivået som er nødvendig for å finansiere investeringsutgiftene.

Finansieringskjeldene som det kan vere aktuelt å korrigere er:

- a) Overføring frå driftsrekneskapet til investeringsrekneskapet budsjettert av kommunestyret,
- b) Bruk av disposisjonsfond direkte i investeringsrekneskapet,
- c) Bruk av ubunde investeringsfond,
- d) Bruk av lånemidlar.

Rådmannen gjevast fullmakt til å gjere slike korrigeringar, og det er opp til rådmannen å avgjere rekkjefølja av, og fordelinga mellom, punkt a) til d).

8 Reglement for tap på fordringar

8.1 Rammeverk

I rekneskapsforskrifta § 3 står det at balanserekneskapet skal vise reell status for kommunen sine eigendelar, gjeld og eigenkapital ved utgangen av rekneskapsåret.

Dette krev ein årleg gjennomgang av fordringane i balanserekneskapet.

8.2 Retningslinjer

Krav skal avskrivast når det er mest sannsynleg at all vidare innkrevjing ikkje vil gi resultat.

Stadfesta tap der kommunen sitt krav mot debitor er falle bort, slettast. Dette gjeld stadfesta tap ein ikkje kan krevje vidare på som følgje av lover, forskrifter eller avgjersler ved dom. Sletting inneber at vidare innkrevjing avsluttast.

Krav som er stadfesta tapt, men der kommunen har tvangsgrunnlag mot debitor, vert overført til langtidsovervaking. Dette med utgangspunkt i at debitor sin økonomiske situasjon kan endre seg over tid.

Tapet skal førast på det budsjettansvarsområdet der inntekta tidlegare er ført. Eventuelle seinare innbetalingar på stadfesta tap inntektsførast på same ansvarsområde som tapet tidlegare er ført.

9 Reglement for startlån

9.1 Rammeverk

Startlån er ei låneordning som skal medverke til at personar med problem med å finansiere bustad, kan skaffe seg eigna bustad og behalde den.

Det går fram av Bustadpolitisk plan for Seljord kommune 2013-2017 at startlån vert nytta som bustadstrategisk verkemiddel i kommunen. Kommunen tildeler startlån i samsvar med forskrift om startlån (i dette reglementet omtalt som forskrifta) og retningslinjer gitt av Husbanken.

Kommunen kan fastsetje eigne reglar for startlån i samsvar med forskrifta, og desse skal sendast Husbanken til orientering. Rådmannen gjevast fullmakt til å utarbeide slike reglar ved behov og sende kopi til Husbanken. Kommunestyret skal også få kopi av retningslinjene som sak til orientering.

9.2 Kommunen sitt låneopptak

Seljord kommune låner inn startlånsmidlar frå Husbanken til vidareutlån til enkeltpersonar. Kommunestyret vedtek kvart år, som eigen post i investeringsbudsjettet, kor mykje startlån som det skal søkjast Husbanken om.

Husbanken fastset årleg søknadsfrist og kunngjer denne i årsbrev til kommunen. Etter at søknadsfristen er gått ut, kan kommunen søkje om tilleggsmidlar.

9.3 Kven kan få startlån

Det fylgjer av forskrifta § 3 at kommunen kan gi startlån til personar som ikkje får lån eller tilstrekkeleg lånebeløp i ordinære kredittinstitusjonar.

Startlån skal tildelast etter behovsprøving. I vurderinga skal kommunen leggje vekt på om søkjaren forventast å ha langvarige problem med å finansiere eigd bustad og har nytta høvet til å spare innanfor det økonomiske handlingsrommet som søkjaren har.

Søkjaren må ha evne til å svare for lånet over tid og framleis ha nødvendige midlar igjen til livsopphald.

Det er gitt nærmare reglar i forskrifta § 3 om situasjonar der kommunen kan gi startlån uavhengig av vurderingane om søkjaren har langvarige finansieringsproblem og om søkjaren har spart midlar.

9.4 Kva kan det lånast til

Det fylgjer av forskrifta § 4 at kommunen kan gi startlån ved:

- kjøp av bustad,
- utbetring og tilpassing av bustad,
- oppføring av ny bustad og
- refinansiering av dyre lån dersom dette medverkar til at husstanden kan bli buande i bustaden.

Bustaden skal vere eigna for husstanden, nøktern og rimeleg i høve til prisnivået i kommunen.

Startlån kan gjevast til å fullfinansiere bustad eller som topplån der private bankar eller Husbanken gir grunnfinansiering.

9.5 Rente- og avdragsvilkår

Det fylgjer av forskrifta § 6 at startlån har ei nedbetalingstid på inntil 30 år. I særlege tilfelle kan kommunen gi ei nedbetalingstid på inntil 50 år, så langt vilkår gitt i forskrifta § 6 andre og tredje ledd er til stade.

I tråd med forskrifta § 6 fjerde ledd tilbyr Seljord kommune Husbanken si flytande rente med eit tillegg på 0,25 prosentpoeng til dekking av kommunen sine administrative kostnader.

9.6 Avdrag og ekstraordinære avdrag

I følge kommunelova sine reglar skal avdrag som kommunen tek imot på vidareutlån, uavkorta nyttast til nedbetaling av innlån, jf. kommunelova § 50 nr. 7 pkt. b. Ved ekstraordinære avdrag/innfriing kan kommunen likevel låne ut pengane på nytt dersom ny lånetakar får dei same rente- og avdragsvilkåra på lånet som den fyrste låntakaren hadde, jf. Husbanken sine retningslinjer om tapsdeling, tapsfond og administrering av startlån fastsett 01.07.2014. Seljord kommune praktiserer ikkje slike nye utlån ved ekstraordinære avdrag eller innfriing av lån.

9.7 Sikring av lånet og dekking av tap

Det fylgjer av forskrifta § 7 at startlån frå kommunen skal sikrast med pant i bustad eller heimelsdokument til bustaden.

Økonomireglement for Seljord kommune

Gjeld frå:
20.10.2016

Systemansvarleg
Rådmannen

Arkivsak:

Vedteke av kommunestyret
KS sak xx/xx den 20.10.2016

Kommunen har tapsrisikoen for dei fyrste 25 prosent av hovudstol som står att samt forfalne renter og omkostningar før realisering av pant. Staten har tapsrisikoen for eit eventuelt restbeløp etter realisering av pantet.

Det visast til nærmare reglar gitt i Husbanken sine retningslinjer om tapsdeling mv. av 01.07.2014.

9.8 Tapsfond

Kommunen kan søkje Husbanken om å setje av delar av tildelt tilskot til etablering til tapsfond for startlån.

Tapsfondet kan nyttast når det er konstatert tap på startlån, men ikkje ved forelda krav og normalt ikkje ved tap som fylgjer av at kommunen har brote finansavtalelova § 47 («frårådingsplikt»).

Tapsfondet kan heller ikkje nyttast dersom kommunen ikkje har pantsikring eller ikkje har sikra godt nok pant i bustaden.

9.9 Oppfylging og kontroll

I forskrifta § 9 heiter det at kommunen skal innhente og kontrollere opplysingar som er nødvendige for å handsame søknader om startlån og ved utbetaling av startlån.

Kommunen skal rapportere til Husbanken om bruken av startlånsmidlane.

9.10 Klage

Det heiter i forskrifta § 8 at det ikkje er mogeleg å klage på Husbanken si avgjersle om startlån til kommunen, men at det er mogeleg å klage etter forvaltningslova sine reglar på kommunen sitt vedtak om tildeling og utmåling av startlån og på avslag på søknader om startlån.

Seljord kommune

Arkiv: 250
Saksnr.: 2016/1686-1
Sakshand.: Halgeir Brekke
Direkte tlf.: 35065111
Dato: 28.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	88/16	06.10.2016
Kommunestyret		20.10.2016

Reglement for Seljord kommunes finansforvaltning (finansreglement)

Saksdokument:

Saksutgreiing:

Kommunal- og regionaldepartementet fastsette 9. juni 2009 ei ny "Forskrift om kommunars og fylkeskommunars finansforvaltning" med iverksetjing 1. juli 2010. § 2 "Reglement for finansforvaltningen" lyder slik:

Kommunestyret og fylkestinget skal selv gi regler for kommunens eller fylkeskommunens finansforvaltning.

Reglementet skal vedtas minst én gang i hver kommunestyre- og fylkestingsperiode.

Dei overordna føresegene om finansforvaltninga står i KommuneLOVA § 52. "Finansforvaltning", som har slik ordlyd:

1. Kommunestyret og fylkestinget skal selv gi regler for kommunens eller fylkeskommunens finansforvaltning.

2. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om disposisjoner som innebærer finansiell risiko.

3. Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte sine midler slik at tilfredsstillende avkastning kan oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at kommunen og fylkeskommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.

Bakgrunnen for den nye forskrifta i 2009 må først og fremst seiast å vere "Terra-sakene". Desse sakene utløyste at dåverande kommunalminister Magnhild Meltveit Kleppa skreiv brev til

kommunane og fylkeskommunane om "*Finansforvaltninga i kommunesektoren*" og poengterte kor viktig det er med god finansforvaltning.

Seljord kommune sitt første finansreglement vart vedteke av kommunestyret i sak 060/03 den 18. desember 2003 (i samsvar med forskrift av 5. mars 2001 om kommunars og fylkeskommunars finansforvaltning).

Endringane frå gamal (2001) til ny forskrift (2009) går først og fremst på ansvarsdeling mellom politikarar og administrasjon og på krav til rapportering, rutinar og at finansforvaltning skal vere i samsvar med eigen kunnskap om finansforvaltning.

Seljord kommune sitt finansreglement må seiast å vere etter måten enkelt og "lite spenstig".

I kommunes finansreglement, som sist vart vedteke i kommunestyresak 66/12 den 13. desember 2012, stod det:

Minst 25 % og maksimum 50 % av kommunens lånegjeld skal vere til fast rente. Om fastrentedelen skal vere over 25 % (inntil 50 %) vert avgjort av rådmannen".

I kommunestyresak 76/15, 11.06.2015 vart dette punktet endra til:

"Låneopptak skal gjerast med flytande rente"

Eksisterande fastrenteavtalar skal gå ut bindingstida si.

Finansreglement vert lagt fram slik det sist vart vedteke i kommunestyresak 66/12, korrigert for vedtaket i i kommunestyresak 76/15 (om at alle nye lån skal gjerast med flytande rente).

REGLEMENT FOR SELJORD KOMMUNES FINANSFORVALTNING (FINANSREGLEMENT)

1. Heimel

Reglementet er vedteke i medhald av kommunelova § 52 (som gjeld finansforvaltning) og forskrift om kommunars og fylkeskommunars finansforvaltning av 09.06.2010.

2. Gildskap

Dette reglementet erstattar alle tidlegare reglement og instruksar som kommunestyret eller anna politisk organ har vedteke for kommunens finansforvaltning. Reglementet gjeld for Seljord kommune og interkommunalt samarbeid etter kommunelova § 27 (der Seljord kommune er vertskommune) og kommunale føretak etter kommunelova kapittel 11.

Reglementet tek til å gjelde frå og med 29.10.2010. Finansreglementet skal vedtakast minst ein gong i kvar kommunestyreperiode. Kommunestyret skal i løpet av dei tolv første månadane i kvar kommunestyreperiode vedta finansreglementet. Dette gjeld òg utan at det vert føreteke endringar. Dersom det er behov for endringar skal finansreglementet, så ofte som det måtte vere naudsynt, takast opp til handsaming i kommunestyret.

3. Eigen kunnskap

Finansreglementet er tufta på kommunens eigen kunnskap, jamfør § 3, tredje ledd i finansforskrifta som set krav til at kommunen til ei kvar tid skal ha nok kunnskap til å utøve finansforvaltninga i samsvar med finansreglementet.

4. Forvaltning og forvaltningstypar

I samsvar med forskrifta om kommunars og fylkeskommunars finansforvaltning skal reglementet omfatte forvaltninga av kommunens midlar (finansielle aktiva) og lånegjeld og finansieringsavtalar (finansielle passiva). Gjennom finansreglementet vert det vedteke målsetjingar og rammer for:

- Forvaltning av likviditet og andre midlar til driftsføremål.
- Forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.
- Forvaltning av lånegjeld og finansieringsavtalar.

5. Føremål

Kommunen skal forvalte midlane sine slik at ein får ei rimeleg avkastning utan at dette fører med seg vesentleg finansiell risiko, og under omsyn til at kommunen skal ha midlar til å dekkje betalingspliktene sine ved forfall. Innanfor ramma for risiko, jf. punkt 10 a, skal kommunens lånegjeld, over tid, gjeld så låge rentekostnader som råd er.

6. Målsetjing

Finansforvaltninga skal:

- Rette seg etter grunnprinsippet i kommunelova om optimal utnytting av kommunens ressursar for å kunne gje eit best mogleg tenestetilbod.
- Sikre at ein så langt råd er kan føresjå den finansielle stillinga til kommunen.
- Medverke til stabilitet og framtidig oversikt.

7. Risikoprofil

Kommunen skal ha ein låg risikoprofil.

8. Finansiell risiko og forklaringar

1. Kredittrisiko
Risiko for tap som følgje av at låntakarar eller motparten i ein kontrakt ikkje innfrir ansvaret sitt.
2. Likviditetsrisiko
Risiko for at eigedelar ikkje kan omsetjast nær marknadsverdi i løpet av ein avgrensa tidsperiode.
3. Finansieringsrisiko
Risiko for ikkje å kunne finansiere lånebehova sine.
4. Renterisiko
Risiko for endring av verdien på eigedelar, gjeld og eigenkapital som følgje av renteendringar.
5. Valutarisiko
Risiko for endring av verdien på eigedelar, gjeld og eigenkapital som følgje av endringar i valutakursar.

9. Administrativ/operasjonell risiko

Risiko for at kommunen internt, eller hjå motpartar (finansinstitusjonar) og eventuelle samarbeidspartnarar, ikkje har god nok kompetanse/bemannning, system, rutinar, samt ressursar generelt til å gjennomføre den vedtekne finansforvaltninga.

10. Rammer for risiko

Finansforvaltning skal drivast slik at kommunen ikkje blir påført vesentleg finansiell og administrativ/operasjonell risiko. Det kan ikkje nyttast andre finansielle produkt enn dei som konkret er nemnde i finansreglementet.

a. Lånegjeld og finansieringsavtaler

- Berre kommunestyret kan gjere vedtak om å ta opp lån.
- Ved låneopptak skal ein prøve å få dei beste vilkåra i marknaden. Med unntak av opptak av Startlån i Husbanken skal det innhenta tilbod frå minst to aktuelle långjevarar.
- Lån kan berre takast opp som direkte lån i norske kroner i norske offentlege og private finansinstitusjonar, samt i norske livselskap.
- Låneopptak skal gjerast med flytande rente.
- Dei låneprodukt som kan nyttast er: Flytande rente/pt. rente og tilknytning til 3 mnd. NIBOR .
- Ein kan ikkje nytte SWAP (rentebyteavtalar), FRA (framtidige renteavtalar) eller andre spesielle renteprodukt.
- Finansiering kan òg skje med finansielle leigeavtalar. Finansielle leigeavtalar skal først i investeringsrekneskapen og balanserekneskapen.

b. Plassering av ledig likviditet og midlar berekna til driftsføremål

- Ved plassering av midlar skal risikoen vere låg.
- Midlane kan berre plasserast i bankinnskot.
- Samla innskot i ein bank kan ikkje vere større enn 2 % av bankens forvaltningskapital.
- Innanfor ramma av ein låg risiko skal ein søkje å oppnå best mogleg innskotsrente.
- Innanfor ramma av ein forsvarleg likviditet kan ein inngå fastrenteavtalar på bankinnskot (men ikkje lenger enn for ei løpetid på eitt år).

c. Plassering av langsiktige finansielle aktiva

Seljord kommune har ikkje langsiktige finansielle aktiva. Dersom dette skulle bli aktuelt, må kommunestyret først endre finansreglementet.

d. Bruk av referanseindeks

For plassering av midlar (bankinnskot), jamfør punkt 10 b: Oslo Børs Statsobligasjonsindeks 0,25 år (ST1X) 100 %.

For lånegjeld og finansieringsavtaler, jamfør punkt 10 a: Oslo Børs Statsobligasjonsindeks 1,00 år (ST3X) 100 %.

11. Fullmakter til rådmannen

Rådmannen får fullmakt i samsvar med dei avgrensingane som er trekt opp i punkt 10 *Rammer for risiko*. Rådmannen får òg fullmakt til å utarbeide rutinar og rapporteringsmalar for finansforvaltninga i samsvar med reglementet.

12. Rapportering og kontroll

Føremålet med rapporteringa er at rådmannen informerer kommunestyret om resultata i finansforvaltninga og korleis finansforvaltninga er i høve til rammene og retningslinene som er fastsette. På denne måten kan kommunestyret ha kontroll med finansforvaltninga.

Kommunestyret skal tidlegast mogleg innan 30. juni og 30. oktober få rapport for finansforvaltninga for høvesvis 1. og 2. tertial. Rapporteringa på utviklinga gjennom siste kalenderår og status ved utgangen av året skal vere ein integrert, men sjølvstendig del av rådmannens årsmelding. Rapporteringane skal innehalde:

a. Lånegjeld og finansieringsavtaler

- Oversyn over dei einskilte låna og avtalane, med heimel (politisk vedtak), dato for låneopptak, långjevar, rentevilkår og avdragstid. Dersom det er lån med fast rente skal det opplysast om bindingstid og dato for når bindingstida går ut.
- Kor stor del av lånegjelda som er til fast rente (i kroner og i prosent) og kor stor del som har flytande rente (i kroner og i prosent). For den delen av lånegjelda som er til fast rente skal det rapporterast om kor lang den samla beløpsvekta rentebindingstida er.
- Eigne rentevilkår samanlikna med referanseindeks.

- Ved opptak av nye lån og ved eventuell refinansiering skal det rapporterast kva for finansinstitusjonar som vart invitert å kome med tilbod.

b. Plassering av ledig likviditet og midlar berekna til driftsføremål

- Oversyn over kvar midlane er plassert, kor mykje som er plassert, rentevilkår, avkastning og eventuell bindingstid.
- Eigne rentevilkår samanlikna med referanseindeks.

c. Generelt

- Rådmannens vurderingar av finansforvaltninga (for både finansielle aktiva og passiva) og rådmannens vurdering av eventuelle avvik mellom faktisk forvaltning og rammene i finansreglementet.

13. Vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko

a. Risikovurderinger

Det skal til kvar rapportering gjerast følgjande åtskilte risikovurdering:

- Renterisikoen for midlar (aktiva) og lånegjeld/finansieringsavtalar (passiva) sett i samanheng. For å vise denne risikoen skal det gjerast ei "netto" gjeldsvurdering som visar renterisikoen (i kroner) ved 1 %-poeng endring i renta.

b. Avvik

Ved konstatering av avvik mellom faktisk finansforvaltning og rammene i finansreglementet, skal slikt avvik straks fjernast. Avviket og eventuell økonomisk konsekvens skal snarast råd bli rapportert til kommunestyret saman med framlegg til rutineendringar som vil redusere sjansen for slike avvik i framtida.

b. Kvalitetssikring

Finansforskrifta pålegg kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om finansreglementet legg rammer for finansforvaltninga som er i tråd med reglane i kommunelova og finansforskrifta. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutinane for vurdering og handtering av finansiell risiko, og rutinar for å avdekke avvik frå finansreglementet.

Kvalitetssikring av finansreglementet skal finne stad før kommunestyret vedtek nytt eller endra finansreglement.

Kvalitetssikring av rutinar og rapporteringsmalar skal rapporterast til kommunestyret i samband med første rapportering etter at dette reglementet er vedteke. Ved endring av rutinane skal desse kvalitetssikrast. Rapportering av denne kvalitetssikringa skal finne stad på førstkomande finansrapportering til kommunestyret.

Det er rådmannen sitt ansvar at slike eksterne vurderingar/kvalitetssikringar vert gjort.

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet/økonomiutvalet rår kommunestyret å vedta finansreglementet slik det er lagt fram (frå punkt 1 Heimel til 13b Kvalitetssikring).

Seljord kommune

Arkiv: 150
Saksnr.: 2015/1042-7
Sakshand.: Halgeir Brekke
Direkte tlf.: 35065111
Dato: 28.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	89/16	06.10.2016
Kommunestyret		20.10.2016

Finansforvaltninga - Rapportering, kontroll og risikovurderingar

Saksdokument:

Saksutgreiing:

Denne saka er rapportering etter punkt 12. "*Rapportering og kontroll*" og punkt 13. "*Vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko*", punkt a. "*Risikovurderinger*" i Reglement for Seljord kommunes finansforvaltning (Finansreglement).

Det må seiast at Seljord kommune har ei enkel og "konservativ" finansforvaltning. Alle midlane er plassert i Sparebanken DIN Seljord og alle låneopptak vert gjort med flytande rente. Låna med flytande rente har for tida såkalla "p.t. rente". Denne renta følgjer utviklinga i dei korte pengemarknadsrentene og varslingsfrist for renteendringar er 14 dagar. Tidlegare tok vi òg opp lån med bindingstid. Etter vedtak i kommunestyresak 76/15, 11.06.2015 "*Finansreglementet – Fast og flytande rente*" skal låneopptak gjerast med flytande rente (men eksisterande fastrenteavtalar skal gå ut bindingstida si).

Utviklinga i Kommunalbanken si p.t. rente (flytande rente) i 2016

Reguleringsdato	Nominell	Effektiv
21.10.2015	1,650 %	1,657 %
22.08.2016	1,800 %	1,808 %
Gjennomsnitt 2016 1)	1,704 %	1,711 %

1) Under føresetnad om uendra på 1,800 % (nominell) ut året.

I årsbudsjett 2016/økonomiplan 2016-2018 er det budsjettert med ei flytande rente på 1,67 % (1,65 % for låna med flytande rente i Kommunalbanken). 78 % av kommunens brutto lånegjeld er med flytande rente i Kommunalbanken.

Brutto lånegjeld med rentefot (nominell) og rentevilkår pr. 26.09.2016

Låneinstitusjon	Lånegjeld	Rentefot	Rentevilkår
Husbanken-Startlån 2003	666 660	2,386 %	Fast til 01.11.2016
Husbanken-Startlån 2006	671 282	2,879 %	Fast til 01.11.2021
Husbanken-Startlån 2008	370 271	2,879 %	Fast til 01.11.2021
Husbanken-Startlån 2009	730 000	2,869 %	Fast til 01.11.2021
Husbanken-Startlån 2010	780 000	2,869 %	Fast til 01.11.2021
Husbanken-Startlån 2011	810 000	2,869 %	Fast til 01.11.2021
Husbanken-Startlån 2012	874 990	1,511 %	Flytande
Husbanken-Startlån 2013	687 500	1,514 %	Flytande
Husbanken-Startlån 2014	1 866 664	1,514 %	Flytande
Husbanken-Startlån 2015	1 933 332	1,514 %	Flytande
Husbanken-Startlån 2016	2 000 000	1,514 %	Flytande
Husbanken-Servicebustader Seljord 1992	309 600	1,869 %	Fast til 01.11.2021
Husbanken-Utleigebustad Åmotsdal 2000/2001	524 216	2,879 %	Fast til 01.11.2021
Husbanken-Bustad Moen (Ekre) 2002	451 971	2,879 %	Fast til 01.11.2021
Husbanken-Bustad Storgård (Sollia) 2004	1 003 788	2,879 %	Fast til 01.11.2021
Husbanken-Omsorgsbustader Graveb. øvre del 2013	4 533 760	3,273 %	Fast til 01.04.2033
Husbanken-Omsorgsbustader Graveb. nedre del 2014	7 480 440	1,514 %	Flytande
Kommunalbanken-Samlelån 2005	13 712 750	1,800 %	Flytande
Kommunalbanken-Samlelån 2006	9 477 940	4,820 %	Fast til 22.12.2016
Kommunalbanken-Samlelån 2007	16 426 960	1,800 %	Flytande
Kommunalbanken-Refinans. 2008	71 144 201	1,800 %	Flytande
Kommunalbanken-Samlelån 2009	6 151 910	1,800 %	Flytande
Kommunalbanken-Samlelån 2010	6 069 430	1,800 %	Flytande
Kommunalbanken-Samlelån 2011	4 524 470	1,800 %	Flytande
Kommunalbanken-Samlelån 2012	1 530 310	1,800 %	Flytande
Kommunalbanken-Samlelån 2013	14 299 220	1,800 %	Flytande
Kommunalbanken-Refinansiering 2013	29 763 440	1,800 %	Flytande
Kommunalbanken-Samlelån 2015	28 757 530	1,800 %	Flytande
KLP-Refinansiering/Nes nordre 2008	7 029 291	5,400 %	Fast til 01.10.2018
KLP-Samlelån 2014	16 407 093	1,750 %	Flytande
Santander - Kjøp av el-bil 2014	170 515	4,700 %	Flytande
Nytt lån-Samlelån 2016 1)	13 030 000	1,800 %	Flytande
Lånegjeld pr. 26.09.2016 (inkl. nytt låneopptak)	264 189 534	2,035 %	Vekta gj.snittrente
Attstående avdrag i 2016	2 897 534		
Berekna lånegjeld (jf. økonomiplan) 31.12.2016	261 292 000		

1) Vert teke opp om lag 20. november.

Attstående løpetid på rentebindingsavtalane (rekna frå 26.09.2016 og lånesaldo pr. same dato)

Låneinstitusjon	Lånegjeld	Utløpsdato	Attstående løpetid
Husbanken-Startlån 2003	666 660	01.11.2016	0,10 år
Kommunalbanken-Samlelån 2006	9 477 940	22.12.2016	0,16 år
KLP-Refinansiering/Nes nordre 2008	7 029 291	01.10.2018	2,02 år
Husbanken-Startlån 2006	671 282	01.11.2021	5,10 år
Husbanken-Startlån 2008	370 271	01.11.2021	5,10 år
Husbanken-Startlån 2009	730 000	01.11.2021	5,10 år
Husbanken-Startlån 2010	780 000	01.11.2021	5,10 år
Husbanken-Startlån 2011	810 000	01.11.2021	5,10 år
Husbanken-Servicebustader Seljord 1992	309 600	01.11.2021	5,10 år
Husbanken-Utleigebustad Åmotsdal 2000/2001	524 216	01.11.2021	5,10 år
Husbanken-Bustad Moen (Ekre) 2002	451 971	01.11.2021	5,10 år
Husbanken-Bustad Storgård (Sollia) 2004	1 003 788	01.11.2021	5,10 år
Husbanken-Omsorgsbustader Graveb. øvre del 2013	4 533 760	01.04.2033	16,52 år
Sum lån med fast rente pr. 26.09.2016	27 358 779		4,37 år

Samla beløpsvekta attstående rentebindingstid er 4,37 år.

Fordeling av lånegjelda på fast og flytande rente

Rentevilkår	Lånegjeld	Andel	Vekta gj.snittsrente
Fast rente	27 358 779	10,36 %	4,240 %
Flytande rente	236 830 755	89,64 %	1,781 %
Sum lånegjeld	264 189 534	100,00 %	2,035 %

Plassering av midlar

Bankkonto i Sparebanken DIN Seljord	Beløp 1)	Renter 2)	Rentefot 3)
2711.07.10556 Skattetrekk	3 764 559	59 570	1,56 %
2711.55.40098 Depostium komm. bustader	163 810	2 126	1,56 %
2711.07.10777 Foliokonto	17 100 929	273 774	1,56 %
2711.21.06583 OCR-konto	2 336 291	63 847	1,56 %
2711.14.00038 Sosialavdelinga	49 926	488	1,56 %
2711.07.15205 Husbankmidlar	3 188 867	19 241	1,56 %
2711.07.18824 Bundne dr.fond (ex. n.fond/gåvefond)	1	6 952	1,56 %
2711.07.15213 Gåvefond utstyr Seljord sjukeheim	482	5	1,56 %
2711.22.27771 Plasseringskonto 32 dg. oppseiing	4 469 957	51 368	1,50 %
2711.07.15221 Næringsfond I	278 801	2 258	1,56 %
2711.13.01595 Gåve frå Sundsbarm til Lakshøl	85 394	1 140	1,56 %
2630.32.23818 Helsesenteret	948 528	9 796	1,56 %

2630.32.23826 Legevakta	263 739	2 543	1,56 %
2630.32.28763 Odin kapital, ufordelt Helsesenter/Legevakt	4 181	75	1,56 %
Sum bankinnskott pr. 25.09.2016	32 655 464	493 183	1,55 %

- 1) Pr. 25.09.2016.
- 2) Beregna, ikkje godskrivne renter for 2016, pr. 25.09.2016.
- 3) Nominell.

Referanserente (referanseindeks)

	Plassering av midlar	Lånegjeld
Seljord kommune	1,55 % 1)	2,04 % 2)
Referanseindeks 3) (pr. 23.09.2016)	0,51 %	0,56 %
Avvik	1,04 %	1,48 %

- 1) Gjeld for september 2016.
- 2) Vekta gj.snittsrente pr. 25.09.2016 (flytande og fast rente). For lån med flytande rente er gj.snittsrenta 1,78 %.
- 3) Referanseindeks for plassering av midlar er *Oslo Børs Statsobligasjonsindeks 0,25 år (ST1X) 100 %*.
- 3) Referanseindeks for lånegjeld er *Oslo Børs Statsobligasjonsindeks 1,00 år (ST3X) 100 %*.

Låneopptak

Låneopptaka vert gjennomført i samsvar med lov og føreskrift om offentlege anskaffingar og kunngjort i DOFFIN-databasen og TED-basen. Oftast er det berre KLP Kommunekreditt og Kommunalbanken som kjem med tilbod. Husbanklåna vert tekne opp direkte i Husbanken (etter søknad).

Avdragstid

Avdragstida på låna er tilpassa minste tillatne avdragstid (jf. kommunelova) som er lik *"attståande vekta levetid på kommunen sine anleggsmidlar"*, som for 2015 var 32 år (31,69 år, rekna ut med den såkalla "reknearkmodellen"). Avdragstida for 2016 er ikkje rekna ut enno, men vil vere om lag som for 2015.

Renterisiko

Lånegjeld som vert påverka av endring i renta:	
* Lånegjeld med flytande rente (pr. 26.09.2016), ekskl. årets låneopptak	223 800 755
* Sum gjeld	223 800 755
Verdiar/rentegrunnlag som vert påverka av endring i renta:	
Bankinnskott der renteinntektene kan brukast til drift (pr. 26.09.2016)	-32 126 978
Ansvarleg lån til Vest-Telemark Kraftlag AS 1)	-28 500 000
Utlån av Startlån (pr. 26.09.2016, alle utlåna har flytande rente) 2)	-8 124 060
Investeringar med rentekompensasjon frå Staten (grunnlag 2015) 3)	-15 933 000

Grunnlag for kalkylerente for vass- og avløpsavgift (restverdi 31.12.2015) 4)	-48 540 597
* Sum verdier/rentegrunnlag	-133 224 635
* Netto renteeksponering	90 576 120
Renteendring	1,00 %
* Netto rentekostnad pr. år ved at renta endrar seg 1 prosentpoeng	905 761

1) I 2007 tok eigarkommunane ut kr 150 mill. i ekstraordinært utbyte frå VTK og lånte dette beløpet tilbake til selskapet. Seljord kommune eig 19 % av VTK, slik at vår del er kr 28,5 mill. Lånet er avdragsfritt og har ei løpetid på 15 år (frå 07.04.2007 til 07.04.2022). Renta er "*halvårleg forskot med løpende gjennomsnitt av 6 mnd NIBOR i halvårsperioden før rentebetalingsdagen*" med eit tillegg av 1 prosentpoeng.

2) Husbankens flytande rente med eit tillegg på 0,25 prosentpoeng.

3) Rekna ut etter Husbankens flytande rente (gjeld omsorgsbustader/sjukeheim og skuleanlegg).

4) Kalkylerenta er 5-årig swaprente (Swap NOK 5 år) med eit tillegg på 0,5 prosentpoeng (bestemt av statlege retningslinjer for utrekning av sjølvkost på kommunale betalingstenester).

Renterisikoen på kr 905.761 dersom renta skulle gå opp eitt prosentpoeng, er ikkje ein "eksakt vitskap", men ei synleggjering av at òg inntektene (renteinntektene) går opp om lånerenta skulle gå opp. I oppstillinga er det ikkje alltid samsvar mellom når dei ulike elementa endra seg (og det er det heller ikkje i praksis), og det er ikkje sikkert at renta endrar seg like mykje på inntektssida som på utgiftssida (eventuelt motsett). Det er heller ikkje teke med korleis pensjonspremien (og pensjonskostnaden) vil endre seg ved ei renteendring (i "prinsippet" går pensjonspremien ned når renta går opp).

Oppsummering:

Sidan førre finansrapportering (k.sak 144/15, 17.12.2015) og rapportering i årsrekneskap 2015 (k.sak 45/16, 22.06.2016) har kommunens finansielle situasjon endra seg lite.

Det er likevel vert å merke seg at Kommunalbanken heva den flytande renta (p.t. renta) med 0,15 prosentpoeng med verknad pr. 22.08.2016. Dette er første gong på 5 år at Kommunalbanken hevar denne renta. Frå august 2011 har dei derimot senka renta frå 3,15 % til 1,65 % (for no å auke til 1,8 %).

Vekta gjennomsnittrente har auka frå 1,953 % til 2,035 %. Innskotsrenta i Sparebanken DIN har gått ned frå 1,65 % (desember 2015) til 1,55 % (september 2016).

I kommunestyresak 76/15, 11.06.2015 vart det vedteke (som endring i Finansreglementet) at låneopptak skal gjerast med flytande rente (men eksisterande fastrenteavtalar skal gå ut bindingstida si). Som ein konsekvens av dette er fastrentedelen av lånegjelda i ferd med å gå ned; frå 11,1 % i k.sak 144/15 til 10,4 % no) og attståande løpetid er redusert frå 5,11 år til 4,37 år (varierende frå 36 dagar til 16,5 år). Ved utgangen av 2016 er fasterentedelen nede i om lag 6,5 %.

Rådmannen si tilråding:

Formannskap/økonomiutval rår kommunestyret å ta finansrapporteringa til vitande.

Seljord kommune

Arkiv: 082
Saksnr.: 2016/1662-1
Sakshand.: Kari Gro Espeland
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 24.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	90/16	06.10.2016
Kommunestyret		20.10.2016

Godtgjering for folkevalde i Seljord kommune - presisering

Saksdokument:

Saksutgreiing:

Godtgjering for folkevalde i inneverande kommunestyreperiode vart fastsett av kommunestyret 3. sept. 2015, sak 89/15.
Punktet som gjeld godtgjersle for tapt arbeidsforteneste er noko upresist, og det er derfor er ynskjeleg at dette punktet får ei tydlegare formulering.

Gjeldande reglementet for godtgjering for folkevalde har fylgjande formulering:

Tapt arbeidsforteneste

Ulegitimerte krav

Ulegitimerte krav blir dekte med ei timelønn på kr 264,-. Avgrensa til maksimum 7,5 timar pr. dag.

Ulegitimert tapt arbeidsforteneste blir dekt for tida mellom kl. 08:00 og kl. 17:00. For sjølvstendig næringsdrivande og andre som ikkje har regulert arbeidstid, kan tapt arbeidsforteneste bli dekt til kl. 20:00.

Legitimerte krav

Legitimerte lønnskrav blir dekt med kr 540,- pr. time eller maksimalt kr 3.840,- pr dag.

Sjølvstendig næringsdrivande må dokumentere kravet med attestasjon frå likningskontor over nettoinntekt.

For andre som blir trekte i lønn som fylgje av vervet, skal det dokumenterast frå arbeidsgjevar.

Vurdering:

Ein av to føresetnader må ligge til grunn for at ein folkevald skal få kompensasjon for tapt arbeidsforteneste, eit ulegitimert eller eit legitimert krav.

Ulegitimert krav kan nyttast når det er praktisk vanskeleg å skaffe dokumentasjon. I kommentaren til kommunelova § 41 om dekking av utgifter og økonomisk tap, heiter det at inntekt ikkje bare er lønnsinntekt, men også forsømming av ordinære gjeremål. Dette kan til dømes gjelde husmødre, personar under utdanning, pensjonistar, frilans mfl. Det er vidare presisert at erstatning for ulegitimert inntektstap bare kan bli gitt dersom ein faktisk forsømmer sitt arbeid, det er ikkje tilstrekkeleg at tida som vert nytta til å ivareta vervet kunne vore nytta til andre gjeremål.

Legitimert krav skal syne tap av arbeidsinntekt enten som sjølvstendig næringsdrivande eller som tilsett. Dersom ein folkevald ikkje vert trekt i lønn av sin arbeidsgjevar, kan den aktuelle arbeidsgjevaren sende refusjonskrav til kommunen.

Ulegitimerte og legitimerede krav vil vera grunnlaget for berekning av godtgjering for folkevalde. Det er vanskeleg å få uttømmende retningslinjer på dette området og administrasjonen vil derfor bruke skjønn for å vurdere krava og etterstreve ein praksis som gjev mest mogeleg lik handsaming av dei krav som vert stilte.

Rådmannen meiner at fylgjande kan leggjast til grunn for godtgjering til folkevalde:

Ulegitimerte krav

Ulegitimerte krav kan dekkast etter søknad når det er praktisk vanskeleg å skaffe dokumentasjon. Ulegitimert krav vert godtgjort med ei timelønn på inntil kr 264, avgrensa til maksimalt 7,5 timar per dag. Reisetid til og frå møtet reknas med i møtetida.

Legitimerte krav

Sjølvstendig næringsdrivande og tilsette som blir trekt i lønn av sin arbeidsgjevar må leggje fram dokumentasjon på ein tilfredsstillande måte (dokumentasjon frå rekneskapsførar eller revisor når det gjeld eiga verksemd og frå arbeidsgjevar når det gjeld trekk i lønn). Reisetid til og frå møtet reknas med i møtetida.

Legitimerte lønnskrav blir dekt med inntil kr 540,- pr. time avgrensa til maksimalt 7,5 time per dag.

Arbeidsgjevar for folkevalde som ikkje vert trekt i lønn, kan sende refusjonskrav på lønnskostnadene til kommunen.

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet rår kommunestyret til å fatte følgjande vedtak:

Godtgjering for folkevalde vert gjeve etter følgjande retningslinjer:

Ulegitimerte krav

Ulegitimerte krav kan dekkast etter søknad når det er praktisk vanskeleg å skaffe dokumentasjon. Ulegitimert krav vert godtgjort med ei timelønn på inntil kr 264, avgrensa til maksimalt 7,5 timar per dag. Reisetid til og frå møtet reknas med i møtetida.

Legitimerte krav

Sjølvstendig næringsdrivande og tilsette som blir tekt i lønn av sin arbeidsgjevar må leggje fram dokumentasjon på ein tilfredsstillande måte (dokumentasjon frå rekneskapsførar eller revisor når det gjeld eiga verksemd og frå arbeidsgjevar når det gjeld trekk i lønn). Reisetid til og frå møtet reknas med i møtetida.

Legitimerte lønnskrav blir dekt med inntil kr 540,- pr. time avgrensa til maksimalt 7,5 time per dag.

Arbeidsgjevar for folkevalde som ikkje vert trekt i lønn, kan sende refusjonskrav på lønnskostnadene til kommunen.

Utskrift til:

Seljord kommune

Arkiv:

Saksnr.: 2016/1664-1

Sakshand.: Frid Berge

Direkte tlf.: 35065152

Dato: 26.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	91/16	06.10.2016
Kommunestyret		20.10.2016

Forslag til planprogram; Samfunnsdelen av kommuneplan Seljord kommune 2017 -2029

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 planprogram Samfunnsdelen 2017-2029
- 2 Utfordringsnotat -hoveddokument - endelig versjon
- 3 Regional analyse for Seljord 2015
- 4 Folkehelseprofil Seljord 2016

Saksutgreiing:

I tråd med plan- og bygningslova § 4-1 er det utarbeidd eit grovforslag til planprogram samfunnsdelen av kommuneplanen for Seljord 2017 -2029. Planprogrammet skal gjere greie for formålet med planarbeidet, planprosessen med fristar og deltakarar, opplegg for medverknad, kva for alternativ som blir vurdert samt behovet for utgreiingar. Planprogrammet skal vedtakast av kommunestyret etter 6 vekers høyring.

Kommuneplanen er det overordna og langsiktige styringsdokumentet for ein kommune. Kommuneplanen består av ein samfunnsdel og ein arealdel, der samfunnsdelen legg føringar for arealdelen. Dette planprogrammet gjeld samfunnsdelen.

Kommuneplans samfunnsdel skal etter plan- og bygningslova § 11-2 ta stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar for Seljord kommune både som samfunn og kommunen som organisasjon. Kommuneplanlegginga må være rullerande, og vere ein

del av eit plan- og rapporteringssystem som er kjent og forankra politisk og administrativt. Kommuneplanen skal ha ein handlingsdel som fortel korleis planen skal følgjast opp dei fire første åra, og som reviderast årleg. Økonomiplanen etter kommunelova § 44 skal inngå i handlingsdelen.

I Seljord har ein løyst koplinga mellom handlingsdel, budsjett og økonomiplan i fellesdokumentet Gul bok, der arbeidsprogrammet er verktøy for intern kontroll.

Utkast til planprogram er utarbeidd av administrasjonen og bygger på Planstrategi for Seljord kommune 2016 -2019 vedtatt av kommunestyret 15.9.2016. Administrasjonen legg fram eit grovutkast til planprogram, utkastet skal drøftast med avdelingsleiarane tysdag 4. oktober, og innspel frå dette møte takast med til drøfting i formannskapet 6.10 som administrasjonen legg opp til i samband med saka.

Vidare saksgang

Forslag til planprogram skal gjerast offentleg kjent minst 6 veker før vedtak. Etter drøfting administrativt med avdelingsleiarar 4.10 og drøfting i formannskapet 6.10 utarbeidar administrasjonen eit endeleg utkast etter innspel, som skal leggjast fram for kommunestyret 20. oktober. Forslag til planprogram gjerast så offentleg kjent, og kommunestyret vil få planprogrammet til endeleg godkjenning i møte 15.12.16

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen rår formannskapet til å fatte fylgjande vedtak:

Formannskapet rår kommunestyret å fatte fylgjande vedtak; Endeleg utkast, som er revidert etter innspel frå administrasjon 4.6 og formannskap 6.10, vert gjort offentleg kjent slik det ligg føre.

Utskrift til:

06.10.2016

SELJORD
KOMMUNE

SAMFUNNSDELEN AV KOMMUNEPLAN FOR SELJORD KOMMUNE 2017 - 2027 PLANPROGRAM

Høyringsutkast

Samfunnsdelen av kommuneplan for Seljord kommune 2017 - 2027 Planprogram

Innhald

Innleiing.....	2
Kva er eit planprogram.....	2
Visjon.....	2
Evaluering av gjeldande plan	2
Formål med planarbeidet.....	2
Rammer for planarbeidet.....	2
Tilhøvet til planstrategien	3
Forholdet til arealdelen	3
Føringar for arbeidet	3
Tema.....	3
Seljord i vekst.....	4
Det gode livsløp i Seljord.....	5
Framtidas Seljord	6
Utgreiingsbehov	6
Medverknad	6
Framdrift og organisering	7

Samfunnsdelen av kommuneplan for Seljord kommune 2017 - 2027 Planprogram

Innleiing

Kva er eit planprogram

Planprogrammet er ei oppskrift for planarbeidet og som bestemmer korleis prosessen skal organiserast, kven som skal delta, kva for problemstillingar som skal ha fokus og kva for utgreiingar som skal gjennomførast.

Visjon

Seljord kommune har i vedteken samfunnsdel av kommuneplan ingen eigen visjon. Behov for ein visjon kan utviklast gjennom samarbeid med innbyggjarane. Det er i kommuneplanen nye mål og strategiar skal behandlast og vedtakast.

Evaluering av gjeldande plan

Samfunnsdelen av kommuneplan for Seljord kommune vart vedtatt i 2006.

Overordna mål: Seljord kommune skal vere eit samfunn i vekst og utvikling, som er bevisst kvalitetane sine og brukar dei for å styrkje lokalsamfunnet slik at kommunen blir ein endå betre stad å bu, arbeide og besøke.

Planen har fleire og gode mål som byggjer opp om hovudmål, derimot er ikkje planen utarbeida etter ny plan og bygningslov. Såleis er det ikkje er godt nok styringsverktøy for kommunens langsiktige utvikling. Det er viktig at samfunnsdelen gir heilskaplege og langsiktige mål og strategiar for heile den kommunale verksemda og for alle områder som kommunen forvaltar. Gjeldande plan gir ikkje dette tilstrekkeleg.

Formål med planarbeidet

Kommuneplanens samfunnsdel skal vere eit utviklings- og styringsverktøy på kort og lang sikt. Kommuneplanen skal skape kjente og klare rammer for framtida, for kommuneorganisasjonen, næringslivet, kommunens innbyggjarar og andre brukarar av areal og verksemder. Kommuneplanlegginga må inngå i eit rullerande plansystem som er kjent og forankra politisk og administrativt. I utarbeidinga av ny plan vil det bli fokusera på at samfunnsdelen skal ivareta behovet for klare strategiske målsettingar for korleis kommunen sin ynskja samfunnsutvikling skal realiserast, samt korleis kommunen sin organisatoriske utvikling best mogleg skal bygge opp under desse. Vi må fokusere på tema som er relevante og strategisk viktige for kommunen. Områda skal vere reelle for endring og politiske val.

Rammer for planarbeidet

Kommuneplanen består av ein samfunnsdel og ein arealdel, der samfunnsdelen legg føringar for arealdelen. Dette planprogrammet gjeld samfunnsdelen. Plan- og bygningslova krev at kommunestyret fastset eit planprogram, også for kommuneplanens samfunnsdel.

Planprogrammet skal:

1. Gjere greie for formålet med planarbeidet
2. Gjere greie for planprosessen med fristar og deltakarar

Samfunnsdelen av kommuneplan for Seljord kommune 2017 - 2027 Planprogram

3. Vise opplegg for medverknad
4. Vise kva for alternativ som vil bli vurdert
5. Vise behovet for utgreiingar

Planprogrammet skal også skildre organisering og framdrift. Forslag til planprogram leggst ut til offentlig ettersyn samstundes med varsling av planoppstart (§4-1).

Tilhøvet til planstrategien

Kommunestyret vedtok 15.9.16 Planstrategi for Seljord kommune 2016 – 2019. I følge plan- og bygningslova skal "nylig vedtatt planstrategi skal i sin helhet legges til grunn i arbeidet med samfunnsdelen". Det betyr at prioriterte politikkområde i planstrategien, skal setjast på dagsorden. Av planstrategien for Seljord går det fram at i tillegg til revidering av samfunnsdelen og arealdelen, skal følgjande prioriterast i perioden:

- Kommunedelplan Omsorg
- Kommunedelplan for trivsel og oppvekst
- Bustadpolitisk plan - rullering
- Klima og energiplan - rullering
- Handlingsplan for undervisningssektoren - rullering
- Trafikktryggleiksplan - rullering
- Overordna plan for vassforsyning og avløpshandtering

Forholdet til arealdelen

Planlova legg opp til at det skal vere ein sterk kopling mellom samfunnsdel og arealdel. I arbeidet med ny samfunnsdel vil langsiktig arealpolitikk bli sett på dagsorden i form av tema som t.d. sentrumsavgrensing, stadutvikling, omlegging av E 134 og utbyggingsmønster

Føringar for arbeidet

Det er gitt ei rekkje nasjonale føringar som vi må ta omsyn til i kommuneplanarbeidet, gjennom føreseigner, rikspolitiske retningslinjer, rettleiarar, stortingsmeldingar osv. Kommunal og moderniseringsdepartementet vedtok i 2015 dei nasjonale forventningane til regional og kommunal planlegging. Samfunnsdelen til kommuneplan for Seljord kommune vil fylgje opp vedteken planstrategi for Seljord kommune 2016 -2017, der forventningane er omtala. På regionalt nivå legg planstrategi for Telemark 2016 - 2020 premiss for kommunalt planarbeid.

Tema

Det er behov for å revidere kommuneplanen i tråd med dei satsingsområda og ambisjonane som planstrategien vektlegg. Ny samfunnsplan skal sette klare mål for korleis kommunen skal lykkast med det gode livsløpet med særskilt fokus på born og unge. Vidare skal planen syne klare mål for utvikling av Seljord kommune med fokus på gode bu-kvalitetar og ei framtidsretta stads-utvikling med gode vilkår for næringsdrivande. utfordringar knytt til særskilt demografi og eit behov for auka befolkningsvekst skal knytast klare mål for. Klima og miljø utfordringane verda står overfor vil også påverke Seljord, og ein må planleggje for ein berekraftig areal og samfunnsutvikling. Ein vil forsøkje å samle desse utfordringane i tre hovudtema.

- Seljord i vekst
- Det gode livsløp i Seljord
- Framtidas Seljord

Samfunnsdelen av kommuneplan for Seljord kommune 2017 - 2027 Planprogram

Seljord i vekst

Tema skal gje klare strategiar for tettstadutvikling, befolkningsvekst, reiseliv og næringssatsingar, samt korleis Seljord skal vere ein motor for utvikling i regionen.

Forslag til mål og spørsmål planprosessen skal gje strategiar for:

Mål: Seljord skal vere ein attraktiv kommune for næringsliv slik at tal på arbeidsplassar får ein ekstra vekst på 20 pr. år.

- Korleis kan kommunen leggje til rette for samarbeid og vise endringsvilje?
- Har næringslivet i regionen behov for eit betre vertskap og eit samla mottakarapparat?
- Handlingsrommet til det offentlige er lite, kan næringslivet vekse av seg sjølv? Korleis kan kommunen vere ein god tilretteleggjar for dette?

Mål: Seljord skal vere ein attraktiv kommune å bu i og flytte til slik at det blir 100 ekstra til flyttarar fram til 2030.

- Korleis kan ein auke attraktiviteten som bustadkommune?
- X- faktoren?

Mål: Seljord skal vere ein motor for regional satsing.

- Korleis kan kommunen leggje til rette for samarbeid og vise endringsvilje?
- Besøk og reiseliv; felles interesser i regionen korleis skape tettare samarbeid i regionen?
- Korleis kan Seljord bidra til utvikling i dei andre kommunane?

Tabellen syner 4 områder som er viktig for at Seljord skal lukkast med å vere attraktiv, samt kva ein bør satse på av regionalt samarbeid. Kilde: Telemarkforskning, Knut Vareide

	Seljord	Regionen
Bosteds-attraktivitet	Viktig for Seljord	(intern konkurranse)
Besøks-attraktivitet	Handel viktig for Seljord, men konkurrerer med de andre	Bli attraktiv for turister og besøkende som kommer utenfra regionen
Basis-næringer		Vekst i basisnæringer styrker hele regionen, både bosetting og ringvirkninger for næring
Regionale næringer	Viktig for Seljord	(intern konkurranse)

Samfunnsdelen av kommuneplan for Seljord kommune 2017 - 2027 Planprogram

Det gode livsløp i Seljord

Dette hovudtema famnar breidd, og mange faktorar spelar inn. Satsing på born og unge skal ha eit særskilt fokus. Oppvekstvilkår, folkehelse og levekår, mangfald og inkludering, nærområda, bu-kvalitet, kultur, idrett og friluftsliv. Forslag til mål og spørsmål planprosessen skal gje strategiar for:

Mål: Seljord skal tilby gode barnehagar og skuler

- Kva skapar gode kvalitetar i skule og barnehage?
- Korleis leggje til rette for å satse på helsefremjande skular og barnehagar i kommunen?

Mål: Seljord skal leggje til rette for meningsfull kultur- og fritidsaktivitetar for alle.

- Korleis samhandlar kommunen med friviljugheita?
- Er det reel moglegheit for deltaking på alle fritid -og kulturarenaer i kommunen?
- Kommunens to kulturarenaer; bibliotek og symjehall, er ein nøgd med desse?

Mål: Seljord skal tilby gode omsorgstenester

- Kva skapar gode omsorgstenester?

Mål: Seljord skal tilby gode bumiljø, nærmiljø og møteplassar

- Kva skaper dei gode møteplassane?
- Skal ein ha eigen utenomhusnorm?
- Kommunens rolle som utviklar av dei "mjuke" verdiane. Korleis verne om grøntareal og leggje til rette for fortetting med kvalitet i Seljord sentrum?

Samfunnsdelen av kommuneplan for Seljord kommune 2017 - 2027 Planprogram

Framtidas Seljord

Her skal ein gje føringar for miljø og klimamål, berekraftig landbruk og forvaltning av kommunens rikholdige kulturlandskap og naturressursar, auka samfunnstryggleik, samt samordna transport, areal og bustad.

Mål: Seljord skal syte for ein arealbruk med høg arealeffektivitet innafor tettstadsgrensa.

- Korleis leggje til rette for auka kollektivbruk/ sykkel?
- Korleis kan kommunen vere ein pådrivar for å få ned klimagassutslepp?

Mål: Seljord skal auke kunnskapen om klima utfordringar og moglege løysningar.

- Korleis auke kunnskap blant eigne innbyggjarar, næringsliv og politikarar?

Mål: Seljord skal sikre kjerneområda for landbruk, kulturlandskap og naturvernområder.

- Korleis balanse målkonfliktar mellom bruk og vern i utvikling av samfunnet?

Utgreiingsbehov

Kva har vi?

- Utfordringsnotat Midt-Telemark + Seljord
- Regional analyse for Seljord 2015
- Folkehelseprofil 2015

Kva treng vi?

- Klimaprofil Telemark

Medverknad

I utviklinga av Seljord-samfunnet er kommunen ein viktig aktør, men ikkje den einaste. Difor er det i planprosessen viktig å syte for brei medverknad. I tillegg til å syte for tenestene til innbyggjarane, skal kommunen samordne aktørar og legge til rette for ei ønska utvikling. Opplegget for medverknad er difor tenkt todelt:

1. Internt, i kommunale administrative og politiske organ.
2. Eksternt, gjennom høyring og temamøte med interessegruppe innafor dei ulike tema.

I tillegg bruke sosiale media + heimesida

Samfunnsdelen av kommuneplan for Seljord kommune 2017 - 2027 Planprogram

Framdrift og organisering

Organisering av planprosessen:

Prosjekteigar: Kommunestyret

Styringsgruppe: Formannskapet

Prosjektansvarleg: Rådmannen

Prosjektleiari: Kommunalstjef Plan, utvikling og tekniske tenester

Prosjektgruppe: Tverrfagleg samansett administrativ gruppe (avdelingsleiariforum).

I høyringsperioden vil forslag til planprogram leggjast fram for Representant for Born og unge, råd for eldre og råd for menneske med nedsett funksjonshemming samt andre kommunale einingar.

Framdrift

Aktivitet	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Aug	Sep
Orientering i politiske organ/ administrative grupper i kommunen	X	X									
Varsel om oppstart av planarbeid, planprogram på høyring		X	X								
Drøfting av innspel til planprogram med formannskap				X							
Fastsetting av planprogram i kommunestyret				X							
Utarbeiding av planforslag				X	X	X	X				
Temamøte med interessegrupper					X	X					
Drøfting av utkast og 1. gongs handsaming i f-skap								X			
Høyring av planforslag								X	X		
Drøfting av innspel og 2.gongs handsaming av planforslag i f-skap										X	
Vedtak i kommunestyret											X

Utfordringsnotat for Midt-Telemark

Foto: Fritt Fall

Sauherad, Nome, Bø og Seljord kommuner samarbeider om utarbeiding av kommunale planstrategier i 2015 - 2016. Beskrivelse av utviklingstrekkene innenfor hver kommune skal være en del av planstrategien. Dette felles utfordringsdokumentet er utarbeidet for å vise utviklingen i regionen som helhet, og vil danne utgangspunkt for videre arbeid med utarbeiding av planstrategier i de enkelte kommunene.

Utfordringsnotat for Midt-Telemark og Seljord

Innhold

INNLEDNING	4
BEFOLKNING OG DEMOGRAFI	5
Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014	6
Andel 80+ som del av befolkningen. 2016-2040	8
Aldersgrupper.....	11
Innbyggere 20-66 år per innbyggere 67 år og over.....	13
Innbyggere 20-66 år i forhold til innbyggere 80 år og over	13
UTDANNING OG OPPVEKST	14
Barnehage	14
Andel elever som får spesialundervisning i grunnskolen	15
Private skoler	15
Frafall fra videregående skole	15
KULTUR, IDRETT OG FRIVILLIGHET	16
NÆRINGSLIV OG SYSSELSETTING	19
Pendlingsstrømmer	19
Arbeidsplassvekst	22
Ledighetstall i prosent av arbeidsstyrken.....	28
LEVEKÅR OG FOLKEHELSE	29
Andelen 30-39 år med videregående eller mer som høyeste fullførte utdanningsnivå.	29
Andelen barn (0-17 år) i lavinntektsfamilier	30
Andelen uføretrygdde. 18-44 år.....	30
Brukere av legemidler mot psykiske lidelser, inkludert antipsykotika, antidepressiva, sovemedisin og beroligende midler.	31
Andelen ungdomsskoleelever med symptomer på depressivt stemningsleie og som er plaget av ensomhet den siste uken.	32
Brukere av primærhelsetjenesten som følge av muskel- og skjelettplager og -diagnoser	33
Oppsummering folkehelse	33
Barn med barnevernstiltak (antall)	34

Barn med barnevernstiltak (prosent av barn 0-17 år)	34
Brutto utbetalt sosialhjelp.....	34
LANDBRUKET	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Investering og utvikling	36
Produksjoner, sysselsetting og verdiskaping.....	36
Utmark og vilt.....	39
Arealforvaltning.....	40
BOLIGBYGGING	41
TRANSPORT OG INFRASTRUKTUR	43
Jernbane	43
Busstilbudet.....	43
Aktuelle vegprosjekter	44
Bø – Seljord rv 36.....	44
Rv 36 Ulefoss - Gvarv.....	45
Rv 36 Fen – alternative traseer	45
Rv 36 Bø sentrum	46
Fv 359 Kaste – Stoadalen.....	47
INTEGRERING OG MANGFOLD	48
Innvandrere i kommunene.....	48
Sysselsatte innvandrere i prosent	48
Nøkkeltall for bosettings- og introduksjonsprogrammet i Bø kommune – tall fra IMDI	49
Nøkkeltall for bosettings- og introduksjonsprogrammet i Sauherad kommune – tall fra IMDI	50
Nøkkeltall for bosettings- og introduksjonsprogrammet i Nome kommune – tall fra IMDI.....	51
KLIMA OG MILJØ	54
Generelt.....	54
Konsekvenser av klimaendringer	54
Vannmiljø og vannforvaltning	55
TABELLER	57
FIGURER	Feil! Bokmerke er ikke definert.
KILDER	61

INNLEDNING

Bø, Sauherad, Nome og Seljord har samarbeidet om et utfordringsnotat som viser utviklingen på ulike fagområder de siste 5 – 10 år og som gir prognoser for den videre utviklingen der dette er mulig å framskaffe.

Utfordringsnotatet gir oversikt over følgende fagområder:

- Befolkning og demografi
- Utdanning og oppvekst
- Kultur, idrett og frivillighet
- Næringsliv og sysselsetting
- Levekår og folkehelse
- Landbruk
- Boligbygging
- Transport og infrastruktur
- Integrering og mangfold
- Klima og miljø

Det er Planforum i Midt-Telemark supplert med en representant fra Seljord kommune som har vært ansvarlig for utarbeiding av notatet. Planforum har bestått av

Kristin Karlbom Dahle, Bø, Joar Settem, Nome, Per Kristian Bjønnes og Morten Rask Arnesen, Nome, Frid Berge, Seljord, Tora Skjerkholt Aarnes, Midt-Telemark Landbrukskontor, Bent Gurholt, Midt-Telemark Næringsutvikling og Erling Rønnekleiv, Midt-Telemarkrådet. Fungerende sekretariatsleder i Midt-Telemarkrådet Hans Kristian Lehmann har vært sekretær for arbeidet.

Rapporten som foreligger er et resultat av innhenting av eksisterende data og innebærer ikke dybdestudier av det enkelte fagområde. I det videre arbeidet med planstrategier, vil det trolig være behov for å gjøre dypere undersøkelser på flere av områdene for å kunne trekke forsvarlige konklusjoner om status og utfordringer.

For de fleste områdene er det trukket noen korte konklusjoner, men disse går ikke i dybden og må utdypes i arbeidet med planstrategiene.

Det vil alltid være en fare for at statistiske oversikter gir feilaktige eller skjevt inntrykk av status på et fagområde. Det tas derfor forbehold om trykkfeil og registerfeil i tallgrunnlagene, samt skjevtolkninger på basis av ellers korrekte tall

BEFOLKNING OG DEMOGRAFI

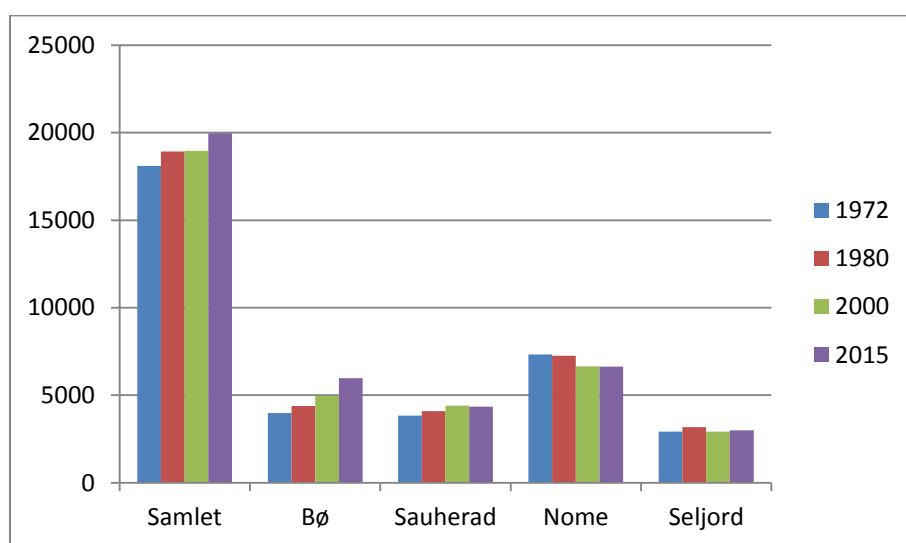
Historisk befolkningsutvikling fra 1972 til 2015 og framskrivning av befolkningsutviklingen i tre ulike alternativ frem mot 2040. Dataene er hentet fra SSB, mer informasjon om de ulike framskrivingsalternativene finnes på SSBs nettsider (<http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkfram>)

Per 1. januar 2015 er samlet befolkning i de 4 kommunene **19 955**.

Tabell 1 Utvikling i innbyggertall

Kommune	1972	1980	2000	2015
SAMLET	18 095	18 913	18 951	19 955
BØ	3 989	4 388	4 964	5 977
SAUHERAD	3 847	4 086	4 411	4 346
NOME	7 326	7 266	6 648	6 630
SELJORD	2 933	3 173	2 928	3 002

Kilde: SSB

Figur 1 Utviklingen i innbyggertallet 1972 - 2015

Tallene viser at dert bare er Bø som har hatt en langvarig positiv utvikling i folketallet. Nome har hatt en reduksjon, mens Sauherad og Seljord har hatt både oppgang og nedgang.

Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014

Tabell 2 Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014 - Bø

	Innflytting	Utflytting	+/-	Herav innvandring	Herav utvandring	+/-	Fødte	Døde	+/-	Folke-tilvekst
2011	513	412	101	95	34	61	63	58	5	106
2012	433	423	10	99	31	68	66	52	14	24
2013	470	442	28	93	54	39	79	64	15	43
2014	529	410	119	92	41	51	63	39	24	143

Kilde: SSB

Tabell 3 Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014 - Sauherad

	Innflytting	Utflytting	+/-	Herav innvandring	Herav utvandring	+/-	Fødte	Døde	+/-	Folke-tilvekst
2011	259	299	-40	37	20	17	36	38	-2	-42
2012	258	212	46	50	7	43	53	46	7	53
2013	225	261	-36	54	8	46	34	42	-8	-44
2014	230	216	14	27	7	20	48	39	9	23

Kilde: SSB

Tabell 4 Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014 - Nome

	Innflytting	Utflytting	+/-	Herav innvandring	Herav utvandring	+/-	Fødte	Døde	+/-	Folke-tilvekst
2011	358	326	32	89	18	71	54	67	-13	19
2012	393	345	48	155	14	141	69	72	-3	45
2013	353	321	32	109	12	97	64	72	-8	24
2014	347	344	3	96	18	78	52	68	-16	-13

Kilde: SSB

Tabell 5 Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014 - Seljord

	Innflytting	Utflytting	+/-	Herav innvandring	Herav utvandring	+/-	Fødte	Døde	+/-	Folke-tilvekst
2011	153	147	6	34	8	26	42	44	-2	4
2012	151	160	-9	11	7	4	29	34	-5	-14
2013	169	122	47	13	9	4	28	33	-5	42
2014	158	130	28	33	8	25	29	44	-15	13

Kilde: SSB

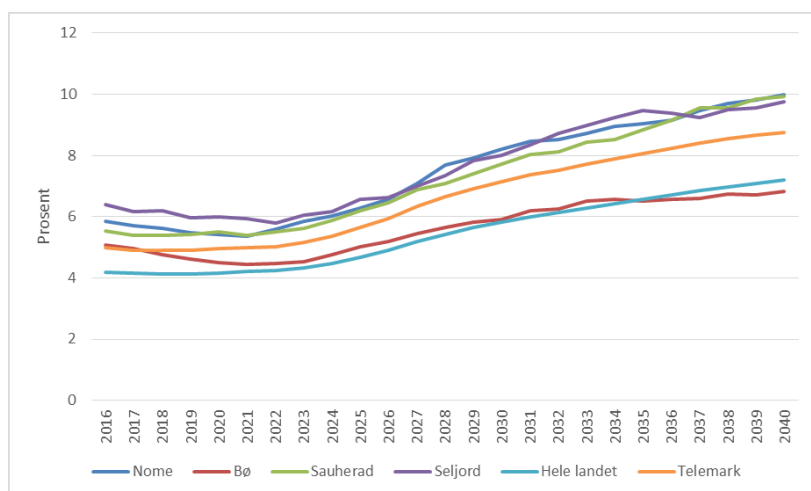
Tabell 6 Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014 - samlet

	Innflytting	Utflytting	+/-	Herav innvandring	Herav utvandring	+/-	Fødte	Døde	+/-	Folke-tilvekst
2011	1283	1184	99	255	80	175	195	207	-12	87
2012	1235	1140	95	315	59	252	217	204	13	108
2013	1217	1146	71	269	83	186	205	211	-6	65
2014	1264	1100	164	248	74	174	192	190	2	166

Kilde: SSB

Det er bare Bø som har et stabilt fødselsoverskudd, Sauherad har vekselvis overskudd og underskudd., mens Nome og Seljord har fødselsunderskudd alle fire årene. Flyktningssituasjonen og økt innvandring kan gi store utslag i kommunene.

Andel 80+ som del av befolkningen. 2016-2040

Figur 2 Mellomalternativ MMMM. Kilde: SSB

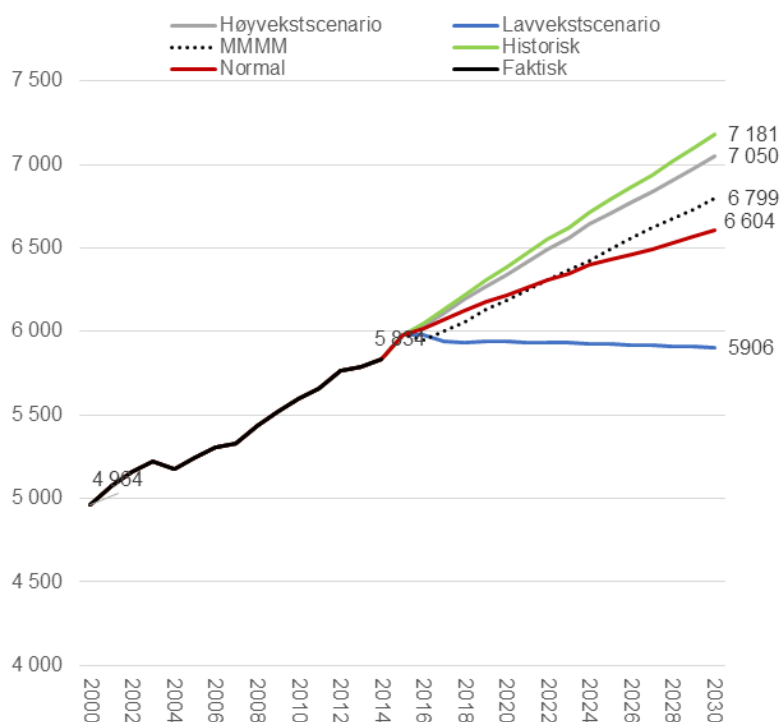
Kommentar: Midt-Telemark kommunene og Seljord opplever alle fire en økning i andelen innbyggere over 80 år. Bø har den laveste økningen.

Her er en grafisk framstilling av befolkningsutviklingen i kommunene basert på Telemarksforskings prognoser. Det legges alternative forutsetninger til grunn i ulike prognosealternativer om hver av de fire komponentene: Fruktharhet, levealder, innenlandsflytting (mobilitet) og innvandring.

Alternativet MMMM, som er lagt frem her, er basert på mellomnivået for de fire komponentene. De avviker i noen grad fra SSB's fordi Telemarksforskning bruker en annen modell for flytting og bruker arbeidsplassutviklingen som et grunnlag, noe SSB ikke gjør.

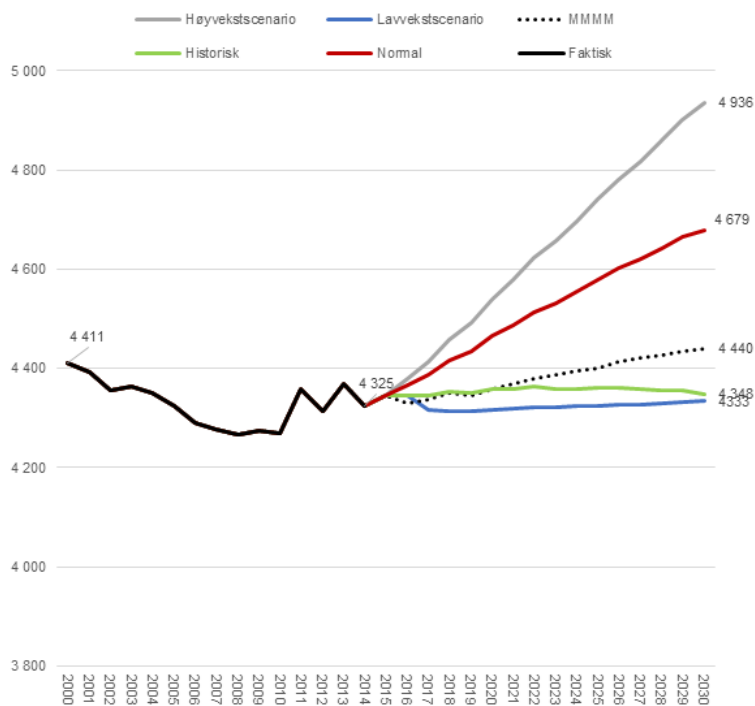
Forklaring til grafene: Normalsøylen eller kurven (rød) er en statistisk sett helt normal framskriving. Historisk søyle eller kurve (grønn) er en framskriving av attraktivitet tilsvarende det man har hatt fra 1999 – 2014.

Bø

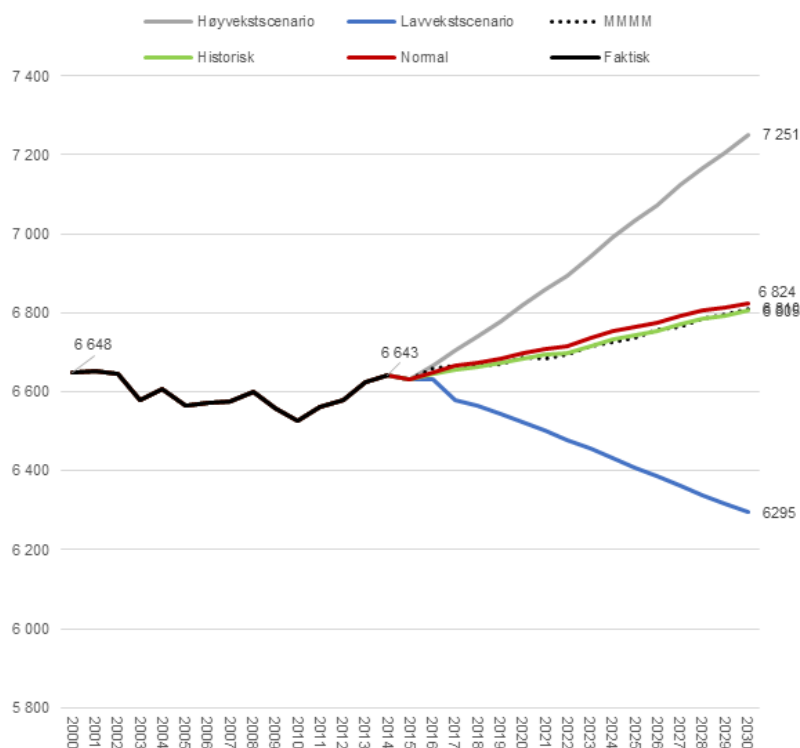
Figur 3 Framskrivning av befolkningsutviklingen - kilde: Telemarksforsking

Sauherad

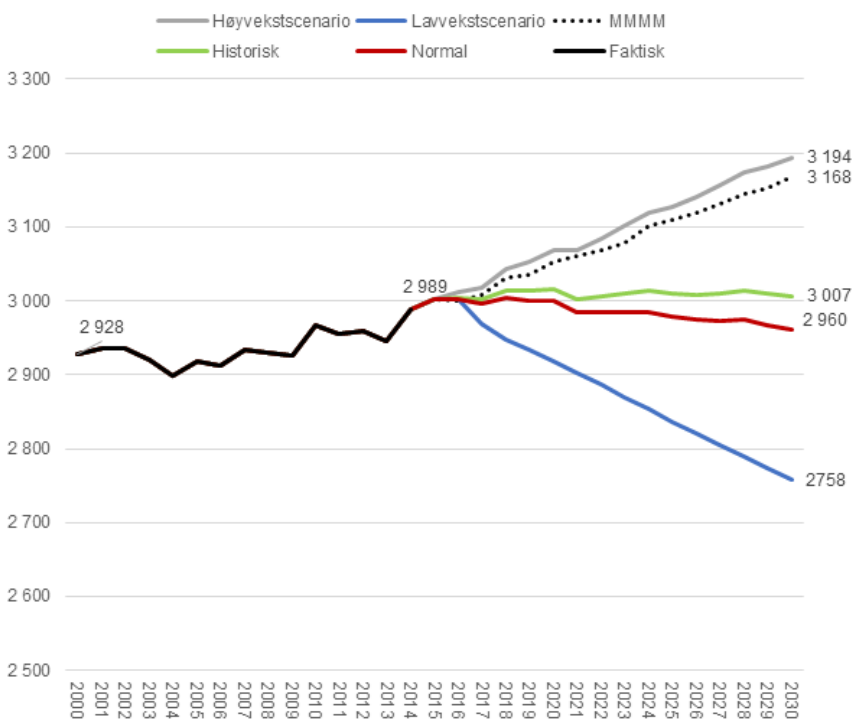

Figur 4 Framskrivning av befolkningsutviklingen - kilde: Telemarksforsking

Nome

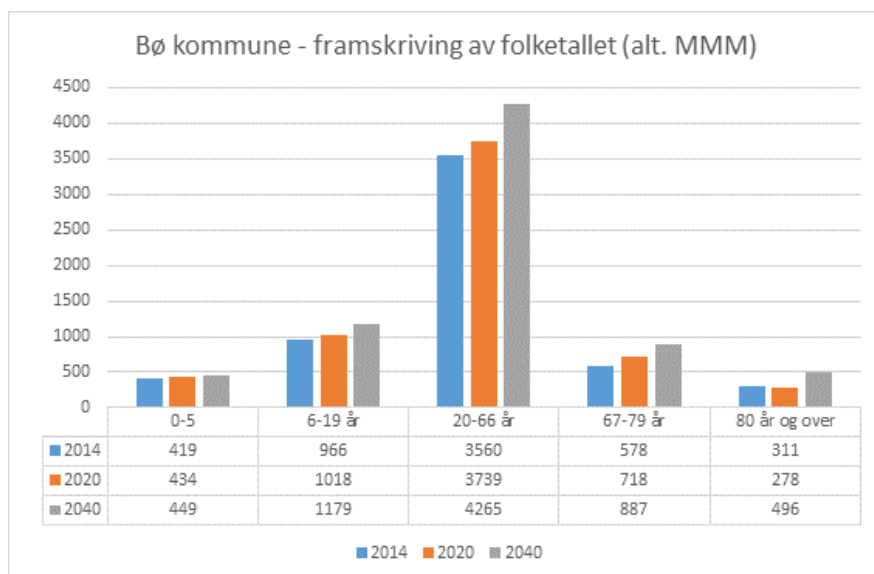
Figur 5 Framskriving av befolkningsutviklingen - kilde: Telemarksforsking Seljord

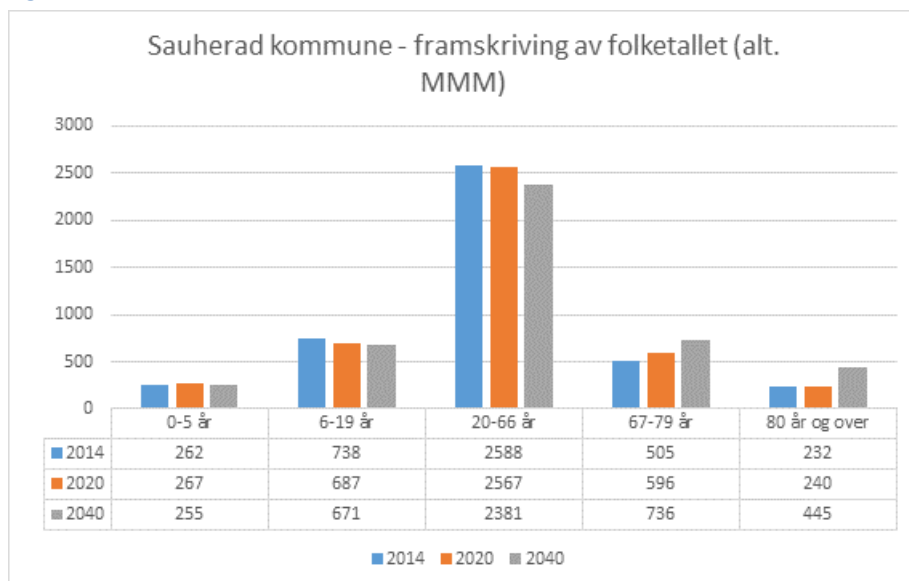
Figur 6 Framskriving av befolkningsutviklingen - kilde: Telemarksforsking

Aldersgrupper

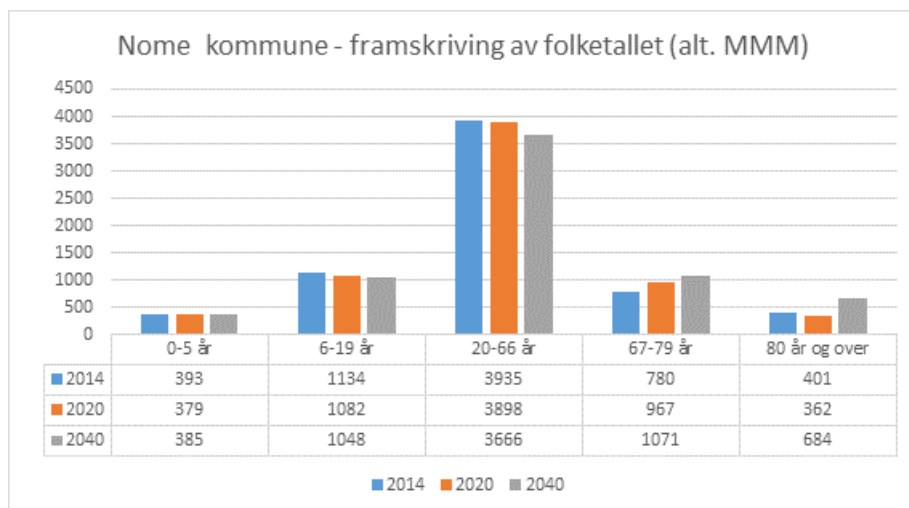
Framskrevet utvikling for 6 ulike aldersgrupper. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ MMMM, selv om det står MMM i tabellene.

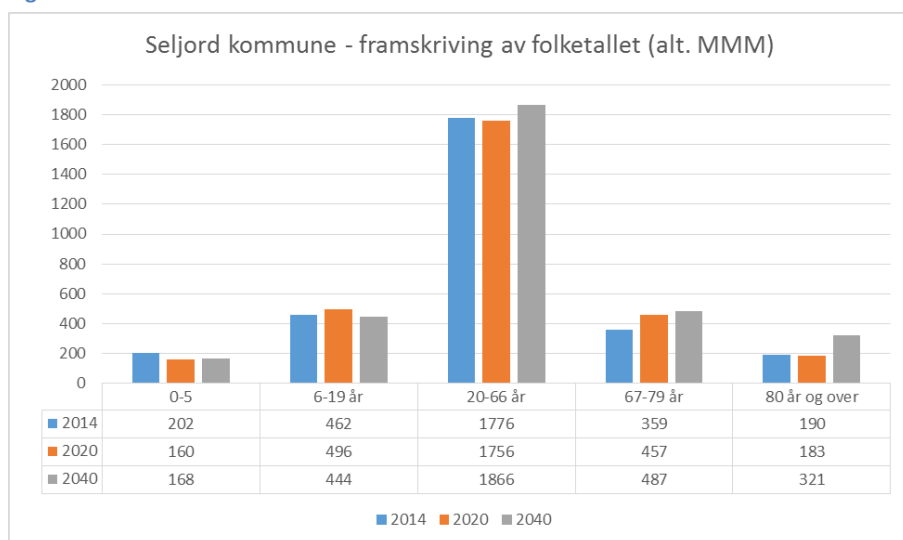
Figur 7 kilde: Telemarksbarometeret

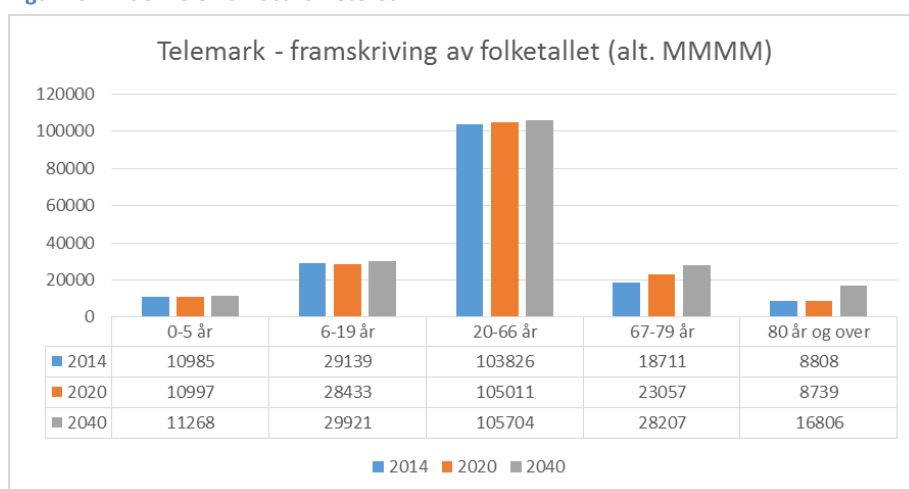
Figur 8– kilde: Telemarksbarometeret

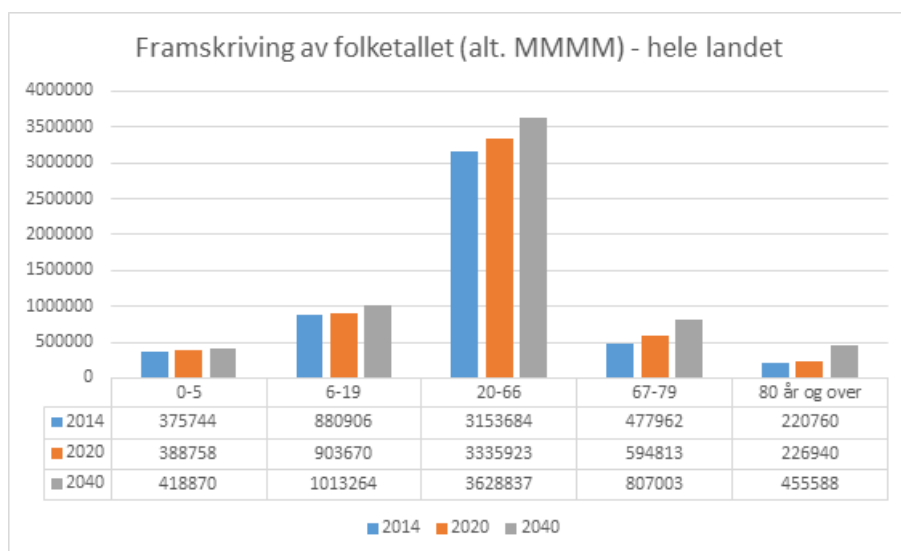
Figur 9– kilde: Telemarksbarometeret

Figur 10– kilde: Telemarksbarometeret

Figur 11– kilde: Telemarksbarometeret

Figur 11 A– kilde: Telemarksbarometeret

Innbyggere 20-66 år per innbygger 67 år og over

Denne figuren viser antall innbyggere 20-66 år per innbygger på 67 år og over i 2014, 2020 og i 2040. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det er færre innbyggere i yrkesaktiv alder for hver innbygger 67 år og over. 67 år er en grense som tidligere ble mye brukt, men med økt levealder, at mange vil stå i jobb lengre og at de færreste er pleietrengende fra 67 år, gjør at det ikke er negativt med et økende antall innbyggere i denne aldersgruppen.

Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ

Tabell 7 Innbyggere 20-66 år per innbygger 67 år og over

Kommune	2015	2020	2040
SAMLET	3,5	3,1	2,4
BØ	4,0	3,8	3,1
SAUHERAD	3,4	3,1	2,0
NOME	3,2	2,9	2,1
SELJORD	3,2	2,7	2,3

Kilde: SSB

Innbyggere 20-66 år i forhold til innbyggere 80 år og over

Denne figuren viser antall personer i alder 20 – 66 år i forhold til aldersgruppene 80 år og over. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det vil bli relativt færre innbyggere i denne aldersgruppen 20 – 66 år i forhold til den eldre aldersgruppen.

Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Tabell 8 Innbyggere 20-66 år i forhold til innbyggere 80 år og over

Kommune	2015	2020	2040
SAMLET	10,4	11,3	6,3
BØ	11,6	13,4	8,6
SAUHERAD	10,9	10,7	5,4
NOME	9,5	10,8	5,4
SELJORD	9,7	9,6	5,8

Kilde: SSB

UTDANNING OG OPPVEKST

Barnehage

Tallene vises i prosent.

Tabell 9

Kommune	Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent Barnehagelærerutdanning*				Andel barn 1-5 år med barnehageplass			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
BØ	95,1	92,1	97,4	97,4	94,9	94,1	95,9	90,0
SAUHERAD	75,0	76,2	91,3	88,2	89,1	83,3	84,7	88,0
NOME	97,1	97,1	97,3	96,9	88,4	87,6	89,3	87
SELJORD	90,5	91,3	84,0	88,9	87,5	86,6	88,4	90,6
TELEMARK	92,5	93,9	94,1	95,2	90,5	90,5	90,1	90,5
LANDET	85,0	85,7	87,3	90,0	89,6	90,1	90,0	90,2

Kilde: KOSTRA * Barnehagene kan og ha pedagogiske ledere med lærerutdanning

En spørreundersøkelse til kommunene viser at ved hovedopptaket i mars får alle som har rett til det tilbud om plass. Alle kommunene har supplerende opptak i løpet av året, men det er ikke alltid det er ledige plasser som kan tildeles nye søkere. Seljord og Sauherad har stort sett plass til alle som søker, mens Bø og Nome har noe større utfordringer med å finne plass til de som søker i løpet av året.

Andel elever som får spesialundervisning i grunnskolen

Tabell 10

	2010	2011	2012	2013	2014
Bø	12,7	11,7	13,2	7,8	9,3
Sauherad	12,7	12,8	15,7	11,9	10,6
Nome	11,7	12,2	12,6	12,5	12,5
Seljord	6,8	7,1	7,5	6,3	5,4
Telemark	9,8	10,7	10,7	9,5	8,9
Landet	8,2	8,7	8,5	8,3	8,0

Kilde: KOSTRA

Bø har hatt en tydelig nedgang i andel elever som får spesialundervisning. Endringen skyldes bevisst jobbing og fokus på hvordan legge til rette for at flere elever kommer innenfor den ordinære undervisningen. Tallene vil likevel svinge, avhengig av sammensetningen av elevmassen. Bø, Sauherad og Nome har felles PPT-tjeneste. Seljord er en del av Vest-Telemark PPT.

Private skoler

Helgen Montessoriskole har totalt 35 elever. 29 av disse er fra Nome kommune. Nome kommune har i tillegg 3 elever på privatskole i Skien og en elev på en spesialskole. Nome har totalt 694 elever per 1.01.15. I Seljord er det 8 elever på Montessoriskolen i Åmotsdal. I Sauherad er det 30 elever på Hjuksebø Montessoriskole og 41 elever på Sauar Friskole (tall per 1.10.2014)

Flere privatskoler er etablert som følge av at den kommunale skolen er nedlagt. Kommunen har økonomiske forpliktelser knyttet til privatskoler, men har liten eller ingen styring med dem.

Frafall fra videregående skole

Tabell 11

	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013
Hele landet	25,5	26,0	25,9	25,4	25,1	24,6
Telemark	24,9	25,4	25,1	25,6	25,2	24,2
Bø	20,4	17,4	18,8	23,6	24,6	21,2
Sauherad	21,4	24,1	26,0	28,4	27,6	27,8
Nome	24,2	24,0	25,3	20,8	21,2	21,5
Seljord	18,6	23,1	28,8	28,3	27,5	19,9

Kilde: Telemarksbarometeret Begrepet frafall er relatert til de elevene som ikke fullfører videregående utdanning på normert tid (3 år).

I 2011 – 2013 er det bare Sauherad som ligger over fylkesgjennomsnittet i frafall fra videregående skole. Seljord har i flere år ligget over, men har hatt en kraftig forbedring i siste periode.

KULTUR, IDRETT OG FRIVILLIGHET

Kulturbarometeret 2014 som Telemarksforskning lager gir et bilde på kultursituasjonen i kommunene. Barometeret rangerer kommunene etter 10 ulike kriterier. Bakgrunnen for kriteriene er kort skissert nedenfor. I barometeret kommer Bø på 2. plass, Seljord på 22. plass, Nome på 110 plass og Sauherad på 141. plass. Alle kommunene kommer godt over midten.

Tabell 12 Kulturbarometeret

KOMMUNE	KUNSTNERE	KULTURARB.	MUSEUM	KONSERTER	KINO
Bø	23	76	130	11	3
Seljord	9	45	280	4	224
Nome	140	89	148	125	165
Sauherad	15	139	218	187	305

KOMMUNE	BIBLIOTEK	SCENEKUNST	KULTURSKOLE + DKS	SENTR. TILD.	FRIVILLIG- HET	TOTALT
Bø	44	39	115	75	27	2
Seljord	144	32	34	87	142	22
Nome	5	214	137	307	320	110
Sauherad	313	247	57	106	197	141

(tallene viser rangeringen blant landets kommuner)

Hele rapporten finnes her:

https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/detalj.asp?merket=5&r_ID=2558

Kriterier for kulturbarometeret

Kunstnere: Oversikten tar utgangspunkt i bostedsadresse for kunstnere registrert i de ti største kunstnerorganisasjonene i landet og oversikt over tildelinger fra Statens kunstnerstipend (SKS).

Kulturarbeidere: Tallene er hentet fra SSBs sysselsettingsstatistikk. Dette er eksakte data der de sysselsatte er registrert på arbeidsadresse. Oversikten inkluderer både ansatte og selvstendige næringsdrivende.

Museum: Tallene bygger på kommunale tildelinger til museer samt totalt besøk og betalende besøk for alle museumsavdelinger som rapporterer tall inn til Norsk kulturråd.

Konserter: Kategorien konserter tar utgangspunkt i konserttall fra TONO. TONO er et organ som forvalter lydfestings- og fremføringsrettigheter for musikkverk i Norge på vegne av komponister, tekstforfattere og musikkforlag. TONO samler inn informasjon om de fleste konserter i Norge og deres database inneholdt omtrent 22 000 konserter for 2013.

Kino: Kino er det kulturtilbudet som en størst andel av befolkningen benytter seg av. I følge SSBs kulturbarometer, er kino også et tilbud som befolkningen benytter seg av på tvers av sosio-økonomiske skillelinjer. I kinokategorien presenteres tall fra KOSTRA og fra bransjeorganisasjonen Film og Kino. Sauherad har ikke kino og deler sisteplassen med alle de andre kommunene som heller ikke har det.

Bibliotek: Bibliotek er en lovpålagt tjeneste for kommunene og er en viktig del av både kunnskaps- og kulturpolitikken i Norge. Skal man sammenligne data på tvers av kommunestørrelse, er det få indikatorer som er gode. Data er derfor begrenset til utlån, besøk og aktive voksne lånere. Data er hentet fra KOSTRA og Folkebibliotekstatistikken til Nasjonalbiblioteket. Lokaliseringen av fylkesbiblioteket til Ulefoss kan være forklaringen på at Nome skårer høyt på bibliotek.

Scenekunst: Scenekunst er i mange land primært et tilbud man finner i byene. I Norge har vi gjennom Riksteateret og regionteatrene hatt et utbygd, desentralisert scenekunsttilbud i mange år. Opplysningene om teater- og operaforestillinger og publikum er hentet fra medlemsteatrene i Norsk Teater- og Orkesterforening (NTO). Opplysningene om danseforestillinger er hentet fra Danseinformasjonen.no.

Kulturskolen og Den kulturelle skolesekken (DKS) er, ved siden av Ungdommens kultur-mønstring (UKM), de viktigste offentlige tiltak for kulturtilbud til barn og unge. Disse tallene presenteres samlet under én kategori. Kulturskolene har som mål å la barn få utøve kunst og kultur, mens DKS primært har som mål å la barn og unge oppleve kunst og kultur.

Støtte til kunst og kultur forteller oss noe om aktiviteten i de kommunene som mottar støtte. Det er valgt tre støtteordninger med ulikt nedslagsfelt: Frifond, tildelinger fra Riksantikvaren og Norsk kulturminnefond samt tildelinger fra Norsk kulturråd og tildelinger over statsbudsjettet til stedbunden aktivitet.

Frivillighet er svært viktig for det lokale kulturlivet. I denne kategorien presenteres aktivitetstall basert på mva-refusjonsordningen for frivillige organisasjoner, samt medlemstall for tre kulturaktiviteter med et stort samlet medlemstall og lag i svært mange kommuner: Kor, korps og husflidslag. Historielag er utelatt i år grunnet manglende tallgrunnlag.

Tabell 13 Andel brukere i grunnskolealder av kultur- og musikk skolene (%)

	2010	2011	2012	2013	2014
Hele landet	14,8	14,9	15,0	14,8	14,1
Telemark	18,3	18,6	18,0	16,5	16,4
Bø	25,9	27,1	27,8	27,7	27,5
Sauherad	26,6	27,8	22,0	22,8	22,9
Nome	19,9	19,5	18,6	17,6	17,1
Seljord	29,6	31,9	30,2	27,0	24,9

Kilde: SSB/Kostra

Alle kommunene ligger over gjennomsnittet for landet og Telemark når det gjelder bruk av kultur- og musikk skolene selv om prosenten har vært svakt synkende de siste årene.

Tabell 14 Netto driftsutgifter til idrett per innbygger (kroner)

	2010	2011	2012	2013	2014
Hele landet	163	172	190	192	173
Telemark	380	392	225	279	206
Bø	140	110	121	175	281
Sauherad	56	62	109	88	78
Nome	14	4	42	141	71
Seljord	30	15	55	28	27

Kilde: SSB/Kostra

Alle kommunene ligger under gjennomsnittet i landet og i Telemark i forhold til driftsutgifter til idrett per innbygger

Tabell 15 Utlån alle medier per innbygger

	2010	2011	2012	2013	2014
Hele landet	5,1	5,0	4,9	4,7	4,5
Telemark	5,6	5,5	5,3	4,9	4,8
Bø	7,6	8,6	9,2	8,6	8,5
Sauherad	2,6	2,2	2,1	3,3	2,1
Nome	12,5	13,0	13,5	12,0	9,2
Seljord	6,2	6,2	6,0	5,8	6,1

Kilde: SSB/Kostra

Nome, Bø og Seljord ligger over gjennomsnittet i landet og i Telemark når det gjelder utlån per innbygger. Sauherad ligger under. Tallene for Nome skyldes lokaliseringen av Fylkesbiblioteket. Denne lokaliseringen er nå under endring.

Tabell 16 Netto driftsutgifter til kultur i prosent av totale driftsutgifter

	2010	2011	2012	2013	2014
Hele landet	4,4	3,9	3,8	3,8	3,8
Telemark	4,9	4,7	4,4	4,2	4,2
Bø	5,0	4,1	4,0	3,9	4,1
Sauherad	3,0	2,7	2,6	2,3	2,1

Nome	3,0	3,2	3,6	3,3	3,1
Seljord	5,2	4,5	4,4	4,2	4,4

Kilde: SSB/Kostra

Bø og Seljord ligger litt over eller likt med gjennomsnittet i landet og i Telemark, mens Sauherad og Nome ligger under.

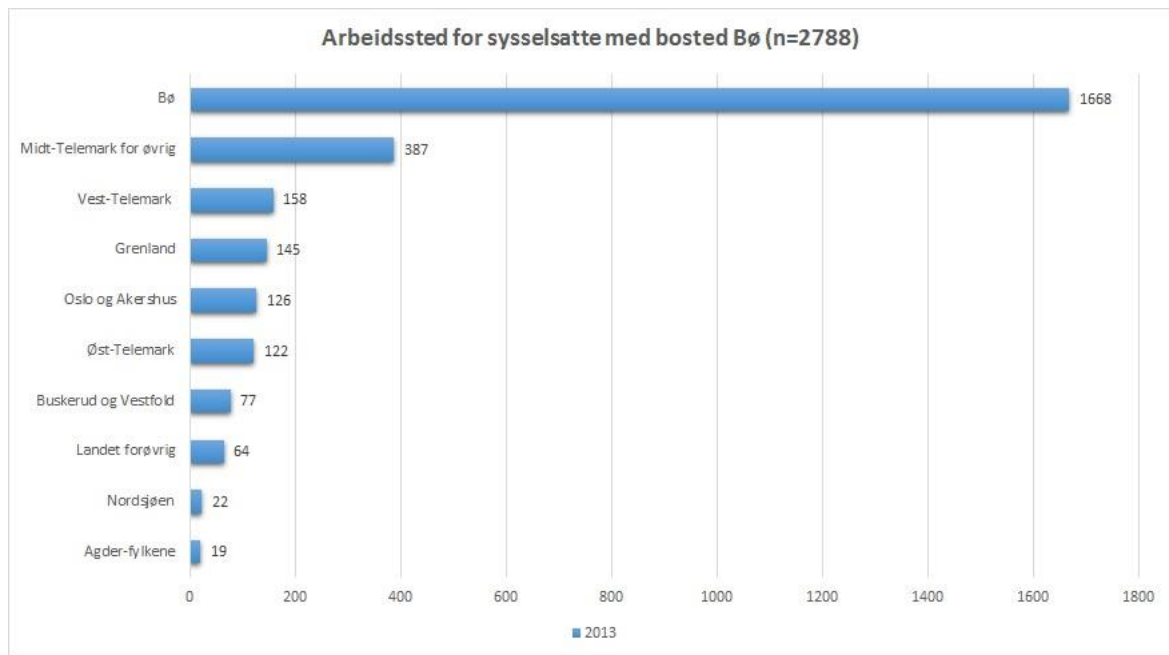
NÆRINGSLIV OG SYSSELSETTING

Pendlingsstrømmer

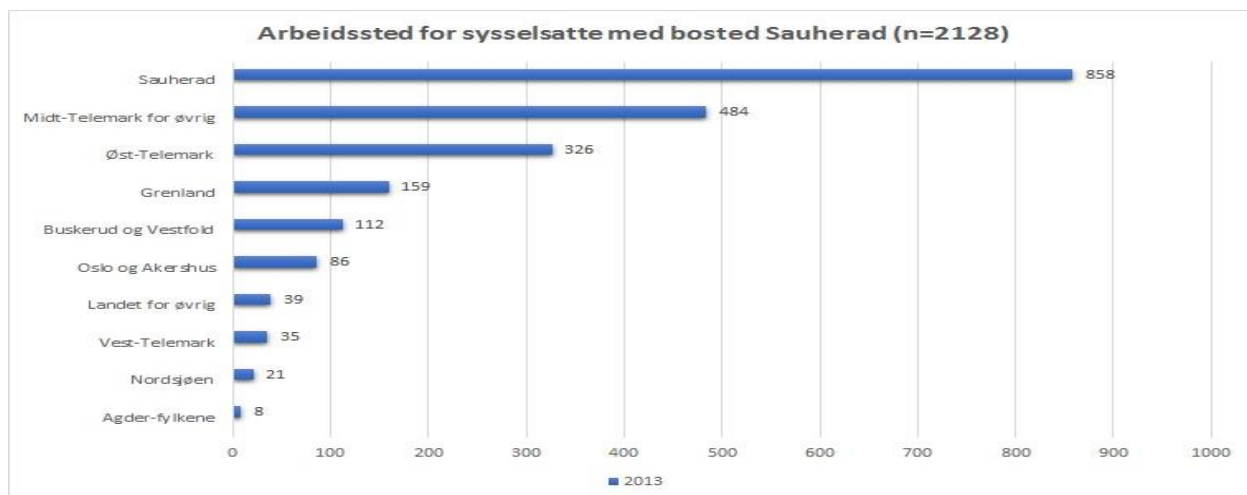
Tabell 17 Inn- og utpendling fra kommunene i 2013

	Innpendling	Utpendling
Bø		
2011	1115	1160
2012	1120	1134
2013	1115	1120
2014	1090	1161
Sauherad		
2011	557	1262
2012	558	1280
2013	533	1270
2014	532	1292
Nome		
2011	608	1359
2012	633	1348
2013	619	1350
2014	676	1342
Seljord		
2011	525	499
2012	565	488
2013	629	489
2014	608	525

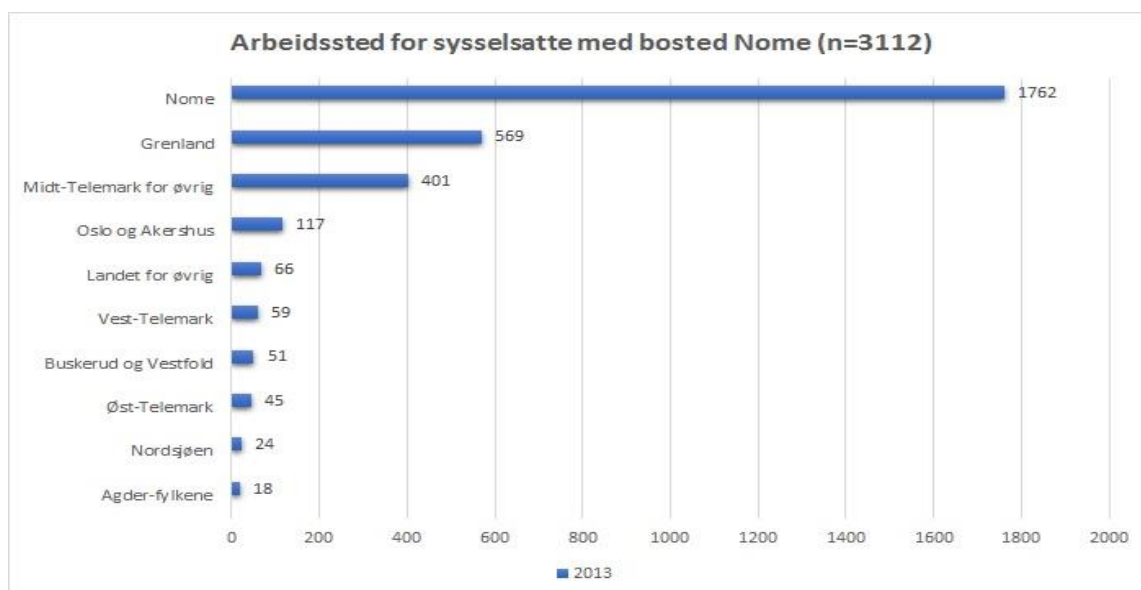
Kilde: Telemarksbarometeret

Figur 12 Pendlingsstrømmer for Bø kommune - kilde: Telemarksbarometeret

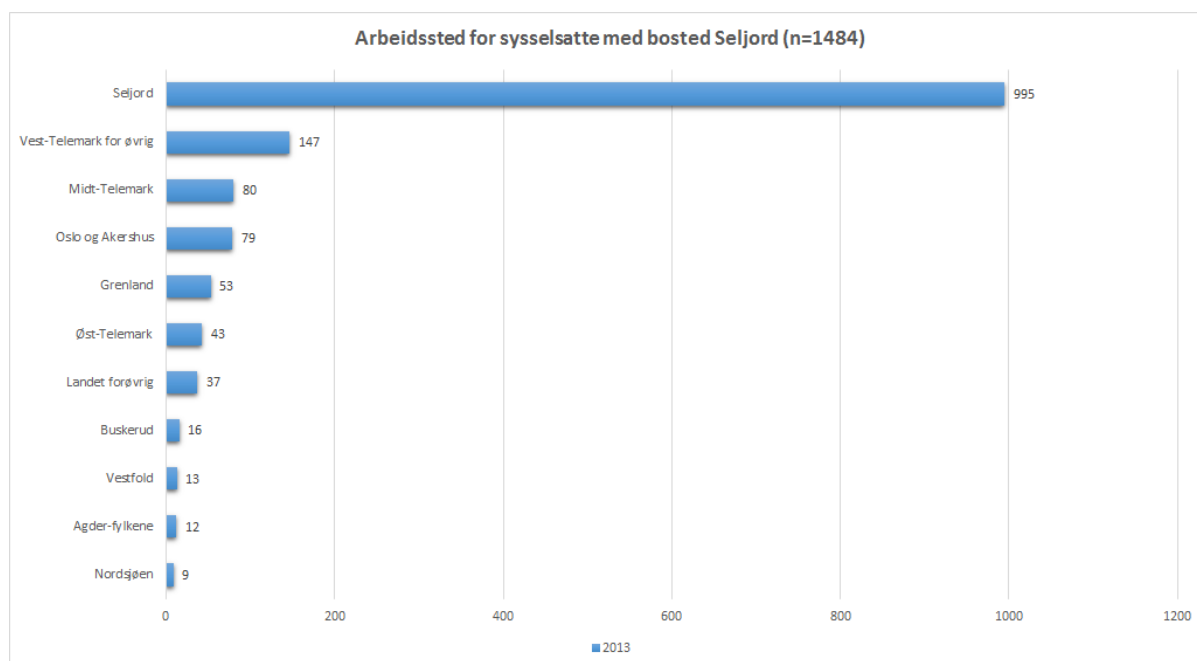

Figur 13 Pendlingsstrømmer fra Sauherad kommune 2013 – kilde: Telemarksbarometeret

Figur 13 Pendlingsstrømmer fra Nome kommune 2013 – kilde: Telemarksbarometeret

Seljord - pendlingsstrømmer

Figur 14 Pendlingsstrømmer fra Seljord kommune 2013 – kilde: Telemarksbarometeret

Tabellene viser antall personer med bosted i en kommune og hovedarbeidssted i en annen kommune. Resultatet er ulikt i alle kommunene. Bø og Sauherad har størst pendling til Midt-Telemark, mens Nome har størst pendling til Grenland og Seljord til Vest-Telemark. Forholdet mellom inn- og utpendling viser at Nome og Sauherad har langt større utpendling enn innpendling, Seljord har større innpendling enn utpendling, mens Bø har tilnærmet balanse.

Arbeidsplassvekst

Her er en oversikt over arbeidsplassveksten i Telemark fra 2011 til 2014:

Tabell 17A

	2011	2012	2013	2014	Totalsum
Telemark	169	-85	-151	-178	-245
Porsgrunn	-427	-592	283	-270	-1 006
Skien	461	101	-79	150	633
Notodden	-43	-20	-151	24	-190
Siljan	-15	21	-32	4	-22
Bamble	91	247	-151	-7	180

Kragerø	17	-101	-11	-48	-143
Drangedal	-17	18	21	24	46
Nome	59	24	-17	54	120
Bø (Telemark)	83	29	-6	-13	93
Sauherad	-19	36	-23	-24	-30
Tinn	-18	11	-29	49	13
Hjartdal	1	23	-22	3	5
Seljord	-79	47	40	-24	-16
Kviteseid	47	54	-40	-11	50
Nissedal	29	31	1	-3	58
Fyresdal	-14	13	-16	5	-12
Tokke	-11	11	35	-56	-21
Vinje	24	-38	46	-35	-3

Arbeidsplassveksten i Telemark har vært negativ i perioden, mens den i vår region har vært positiv samlet sett.

Denne arbeidsplassveksten kan og brytes ned på bransjer. I Telemarksforsknings regionale analyse for Midt-Telemark 2014 heter det:

«Det har vært vekst i antall arbeidsplasser i regionen. Veksten er imidlertid ganske svak, omtrent en tredel av veksten på landsbasis siden 2000. Det gjelder både offentlig sektor og næringslivet. Bø har hatt ganske sterk vekst i sitt næringsliv etter 2008, mens Sauherad og Nome har hatt nedgang.»

I Telemarksforsknings analyse er næringslivet er inndelt i basisnæringer, besøksnæringer, regionale næringer og lokale næringer.

Basisnæringer er de bedriftene som produserer for et nasjonalt eller internasjonalt marked. Basisnæringene omfatter primærnæringer, industri olje- og gassutvinning og de mest konkurranseutsatte tjenestene som forskning, tele, IKT, engineering og liknende. Midt-Telemark har omtrent samme antall arbeidsplasser i basisnæringene i 2013 som i 2000. Bransjestrukturen i basisnæringene forklarer mye av forskjellene i veksten i antall ansatte mellom ulike regioner. Midt-Telemark har hatt en stor andel av basisnæringene i landbruk, verkstedindustri og anna industri, som er av bransjene som har hatt nedgang

nasjonalt. Dermed har Midt-Telemark hatt en ugunstig bransjestruktur, med mange arbeidsplasser i bransjer som har hatt nedgang nasjonalt. Etter vi har justert for bransjeeffekten, har utviklingen i basisnæringene i Midt-Telemark vært overraskende god. Dermed synes regionen å ha vært attraktiv for basisnæringene.

Besøksnæringene omfatter de bedriftene som er avhengig av at kundene må være personlig til stede. Det er bransjer som overnatting, servering, butikkhandel, kultur og diverse personlige tjenester. Besøksnæringene

omfatter turistbransjene, men er definert litt videre. Stedenes egen befolkning er en stor kundegruppe for besøksnæringene, og besøksnæringene blir dermed sterkt påvirket av befolkningsveksten i på stedet. Midt-Telemark har hatt en spesielt svak utvikling i antall arbeidsplasser i besøksnæringene. Antall ansatte har gått ned med nesten ti prosent, mens det har vært en vekst ellers i landet. Den forholdsvis svake befolkningsutviklingen kan ikke forklare dette. Besøksattraktiviteten har derfor vært veldig svak. De siste tre årene har det blitt bedre. Nå er besøksattraktiviteten omtrent middels.

De regionale næringene består av bransjer som ikke passer inn i basisnæringer eller besøksnæringer, og

består av bransjer som bygg og anlegg, finans og forretningsmessig tjenesteyting, transport, engroshandel m fl. Det er bransjer som ofte ikke får stor oppmerksomhet i kommunale og regionale næringsstrategier, men som er viktige fordi det er mange arbeidsplasser i disse bransjene. De regionale næringene har vokst raskere i Norge enn besøksnæringer og basisnæringer. De regionale næringene har hatt en vekslende utvikling i Midt-Telemark, men har hatt nedgang siste år.

De lokale næringene er private barnehager, skoler, primærhelsetjeneste og renovasjon, som substituerer kommunal virksomhet, og disse er ikke interessante i næringsutviklingssammenheng.

Hvis vi tar utgangspunkt i perioden etter finanskrisen, det vil si etter 2008, har den samlede næringsattraktiviteten vært ganske god, som følge av at basisnæringene har utviklet seg unormalt godt. Midt-Telemark har imidlertid hatt en uheldig bransjestruktur som har begrenset veksten.»

I en tilsvarende rapport for Vest-Telemark sier Telemarksforsking:

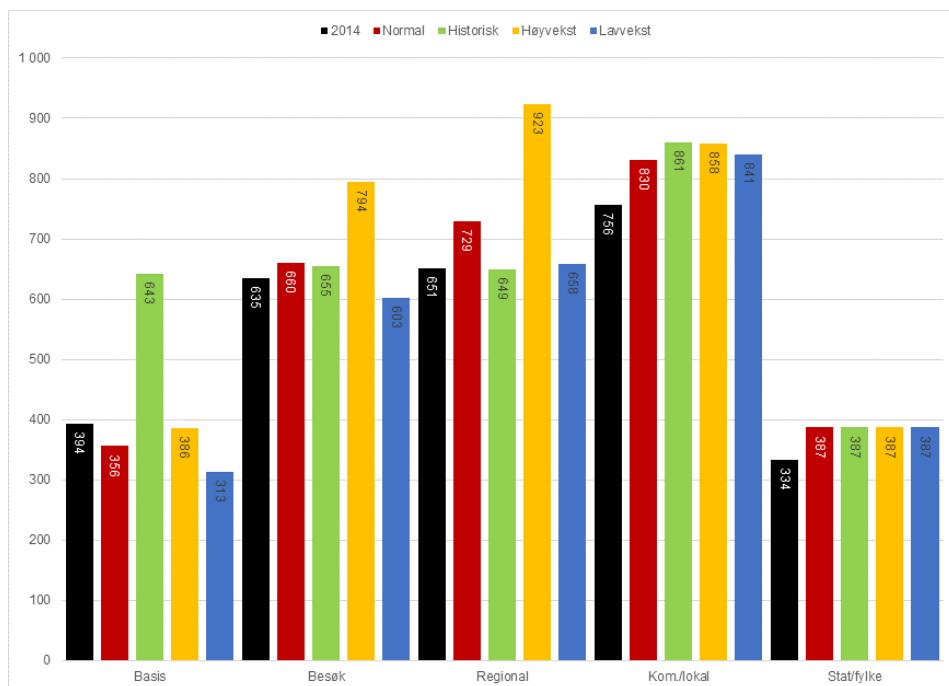
«Siden 2000 har det vært en vekst i antall arbeidsplasser i Vest-Telemark på 7,2 prosent. Det er lavere enn veksten i antall arbeidsplasser på landsbasis, men best av regionene i Telemark. Antall arbeidsplasser i næringslivet har vokst med 10,2 prosent. Det er også klart best av regionene i Telemark.»

I motsetning til Midt-Telemark har Vest-Telemark hatt en god utvikling i de regionale næringene:

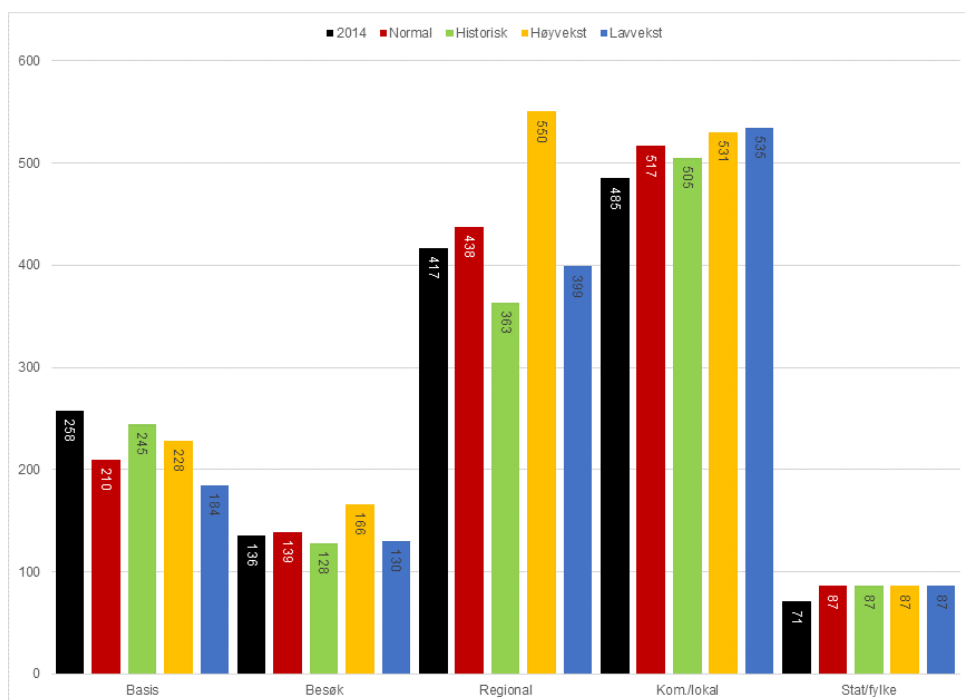
«I Vest-Telemark har de regionale næringene vokst raskt, og Vest-Telemark har dermed også vært attraktiv for de regionale næringene, særlig i perioden etter 2008.»

«Samlet sett har Vest-Telemark hatt en god næringsattraktivitet de siste årene. De strukturelle forholdene og befolkningsnedgangen har hemmet veksten ganske mye, men utviklingen er mer positiv enn forventet ut fra de betingelsene som næringslivet har hatt.»

Forklaring til grafene: Normalsøylen eller kurven (rød) er en statistisk sett helt normal framskriving basert på at kommunen utvikler seg som statistisk normalt, dvs er verken attraktiv eller lite attraktiv. Historisk søyle eller kurve (grønn) er en framskriving av attraktivitet tilsvarende det man har hatt fra 1999 – 2014. Lavvekstscenariet er basert på en utvikling der kommunen ligger som nummer 100 fra bunnen når det gjelder attraktivitet for bosetting og næringsliv. Høyvekstscenariet er basert på en framskriving der kommunen kommer som nummer 100 fra toppen for attraktivitet for bosetting og næringsliv.

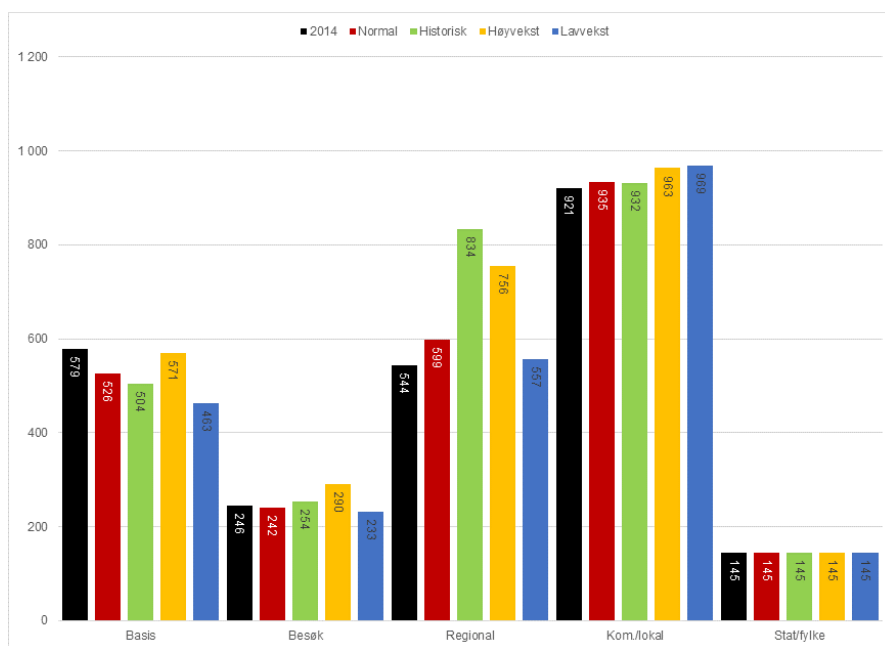

Figur 15- Bø – arbeidsplassutvikling fordelt på næringer – 2014 – 2030 Kilde: Telemarksforsking

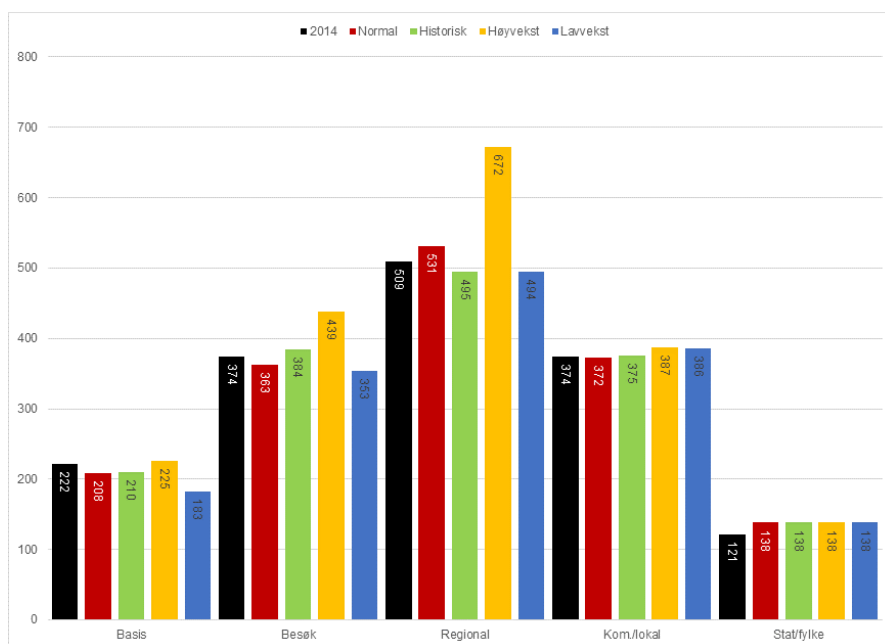

Figur 16 Sauherad – arbeidsplassutvikling fordelt på næringer- 2014 - 2030

Kilde: Telemarksforsking

Figur 17 Nome – arbeidsplassutvikling fordelt på næringer - 2014 – 2030 Kilde: Telemarksforsking

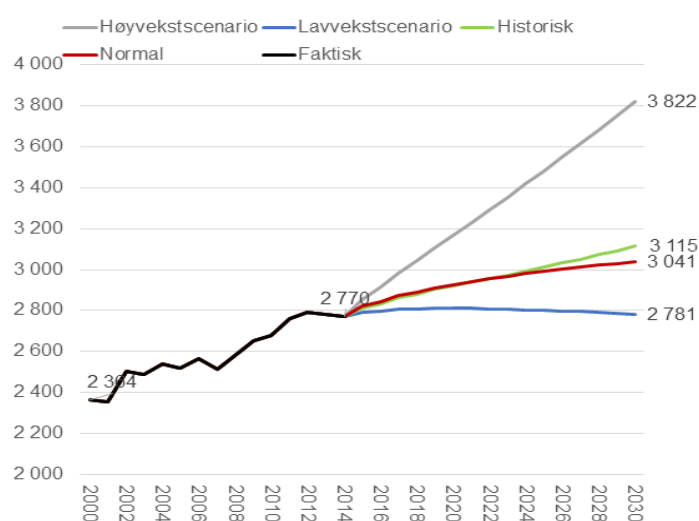
Figur 18 Seljord – arbeidsplassutvikling fordelt på næringer - 2014 - 2030

Kilde: Telemarksforsking

Figurene kan tolkes slik at vekstpotensialet (høyvekstscenariet) er størst i de regionale næringene i alle kommunene unntatt Nome.

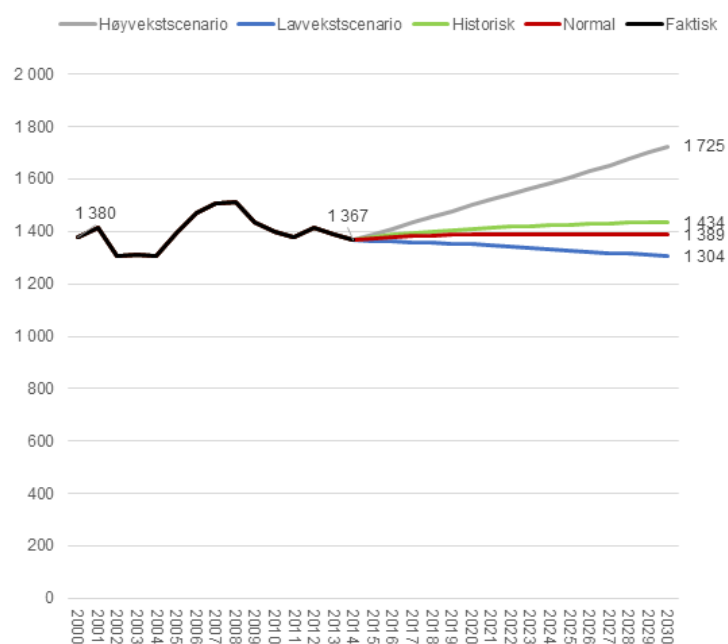
Telemarksforsking har og laget prognoser for samlet arbeidsplassutviklingen i kommunene:

Bø – prognose for arbeidsplassutviklingen 2014 - 2030

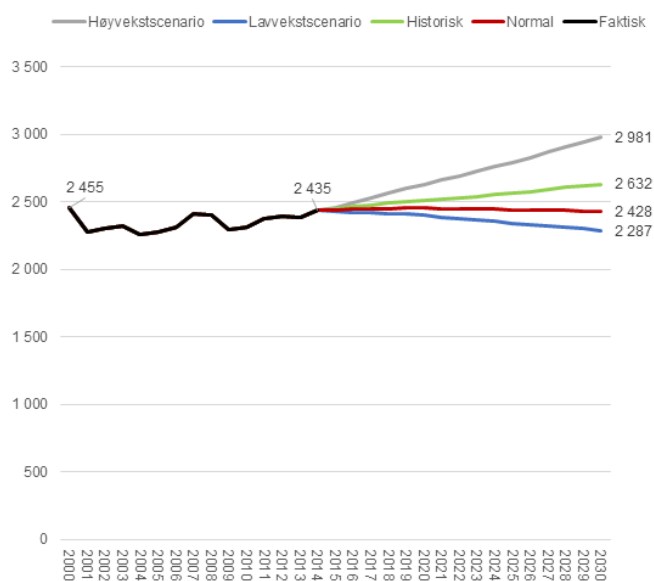
Figur 19

Sauherad – prognose for arbeidsplassutviklingen 2014 - 2030

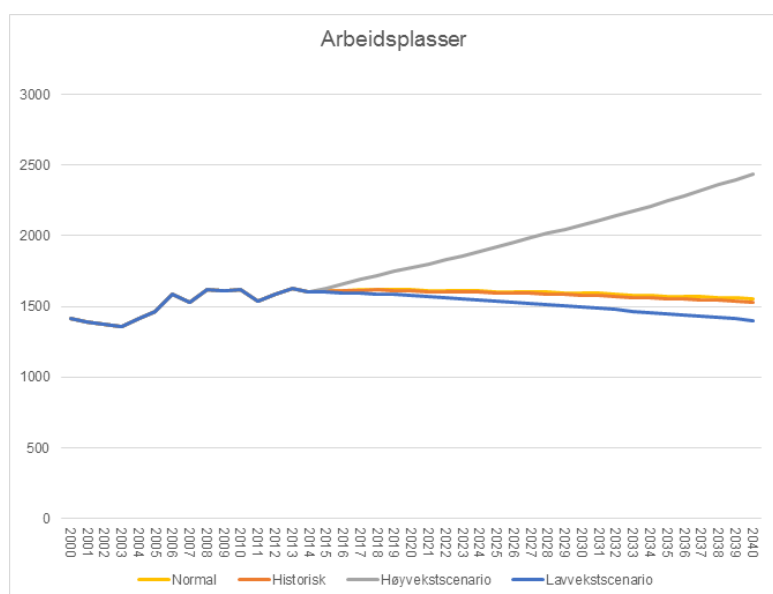
Figur 20

Nome – prognose for arbeidsplassutviklingen 2014 - 2030

Figur 21

Seljord – prognose for arbeidsplassutviklingen 2014 - 2030

Figur 22

Ledighetstall i prosent av arbeidsstyrken

Tabell 18

	2013	2014	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli
I alt Telemark	3,2	3,4	4,0	3,9	3,7	3,6	3,3	3,3	3,5
Nome	2,5	2,6	3,5	3,2	3,3	3,0	2,5	2,7	2,8
Bø	2,7	2,6	2,8	2,6	2,4	2,3	2,1	2,1	2,5

Sauherad	2,3	2,9	3,9	3,4	3,3	3,2	2,8	2,8	2,6
Seljord	1,5	1,6	1,4	1,6	1,7	1,6	1,4	1,1	1,1
Porsgrunn	3,6	3,9	4,5	4,5	4,3	4,1	3,8	3,8	4,0
Notodden	3,5	4,3	4,9	4,8	4,7	4,5	4,3	4,1	4,5
Landet	2,6	2,8	3,0	3,0	3,0	2,9	2,7	2,8	3,1

Kilde: NAV

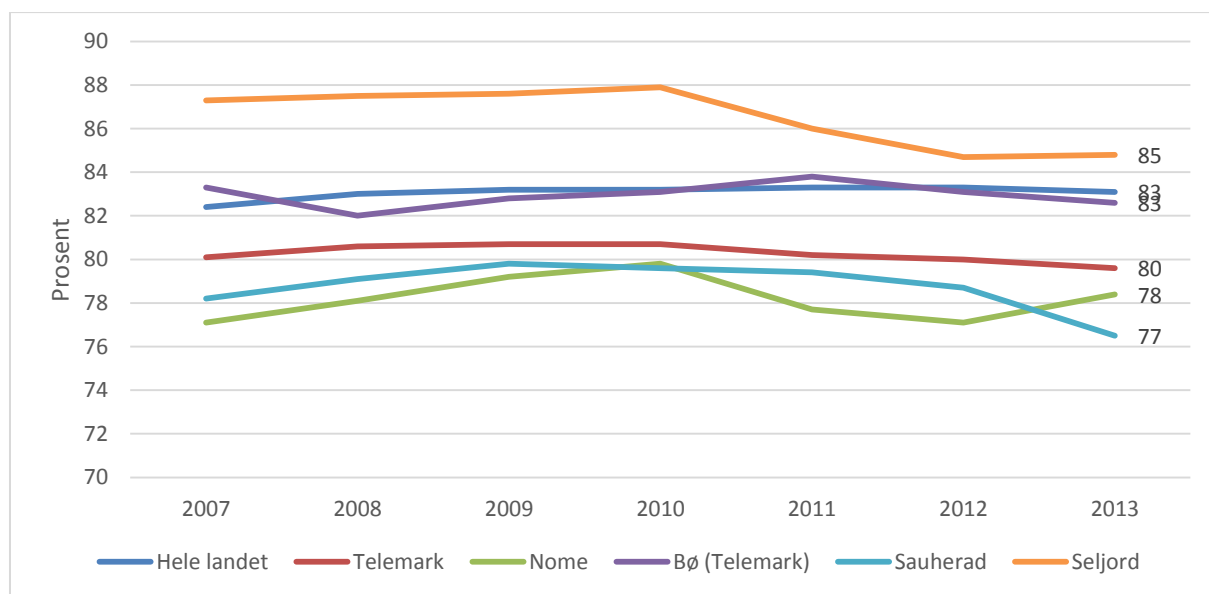
Vi ser at alle kommunene har lavere ledighet enn Telemark og landet som helhet. Det kan tyde på at næringslivet i regionen ikke er så oljeavhengig som store deler av landet er.

LEVEKÅR OG FOLKEHELSE

Det utfordringsbilde som blir vist i dette kapitlet har tatt utgangspunkt i Folkehelseinstituttet sine årlige *Folkehelseprofiler*. Disse inneholder nøkkeltall knyttet til befolkning, levekår, miljø, skole, levevaner, helse og sykdom. Temaene er valgt ut fra et forebyggingspotensial og kjente folkehelseutfordringer, men innholdet i hvert enkelt temaområde vil også være et resultat av hva som er tilgjengelig statistikk på kommunenivå. I tillegg til Folkehelseprofilene har vi brukt tall fra *Statistisk sentralbyrå (SSB)*, som er den sentrale institusjonen for innsamling, bearbeiding og formidling av offisiell statistikk i Norge. Vi har også brukt tall fra *Ungdata*.

Utfordringsbildet for Midt-Telemark kommunene og Seljord

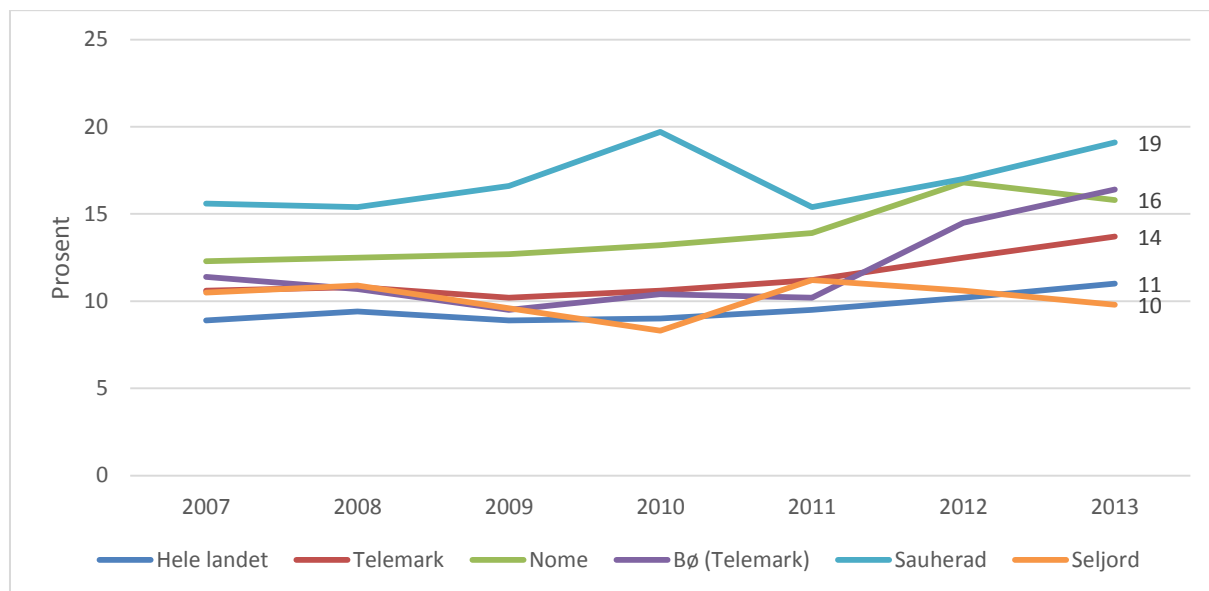
Andelen 30-39 år med videregående eller mer som høyeste fullførte utdanningsnivå.

Figur 23 Andelen 30-39 år med videregående eller mer som høyeste fullførte utdanningsnivå. Prosent. Kilde: KommuneHelsa

Kommentar: Sauherad og Nome har utfordringer knyttet til dette med lav utdanning. I disse kommunene har en av fire bare grunnskoleutdanning.

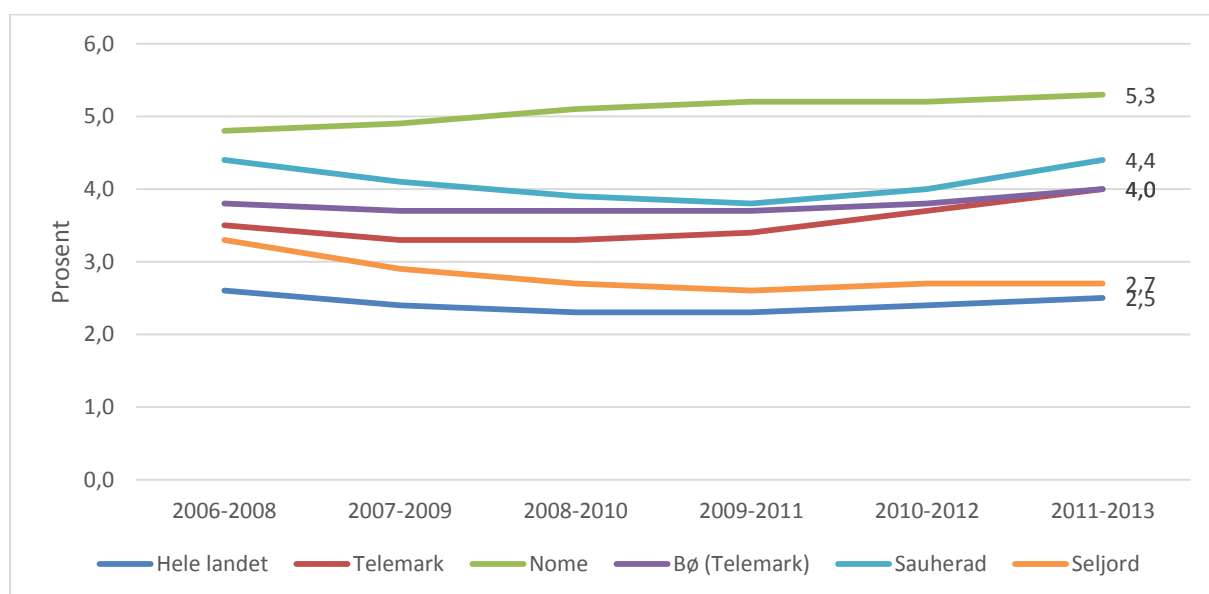
Andelen barn (0-17 år) i lavinntektsfamilier

Figur 24 Andelen barn (0-17 år) i lavinntektsfamilier. EU-skala 60 prosent Kilde: SSB

Kommentar: Alle tre Midt-Telemark kommunene har høy andel barn i lavinntekstshusholdninger. I Nome har tallene gått noe ned, mens for både Sauherad og Bø øker tallene. Seljord har hatt en positiv utvikling siden 2011

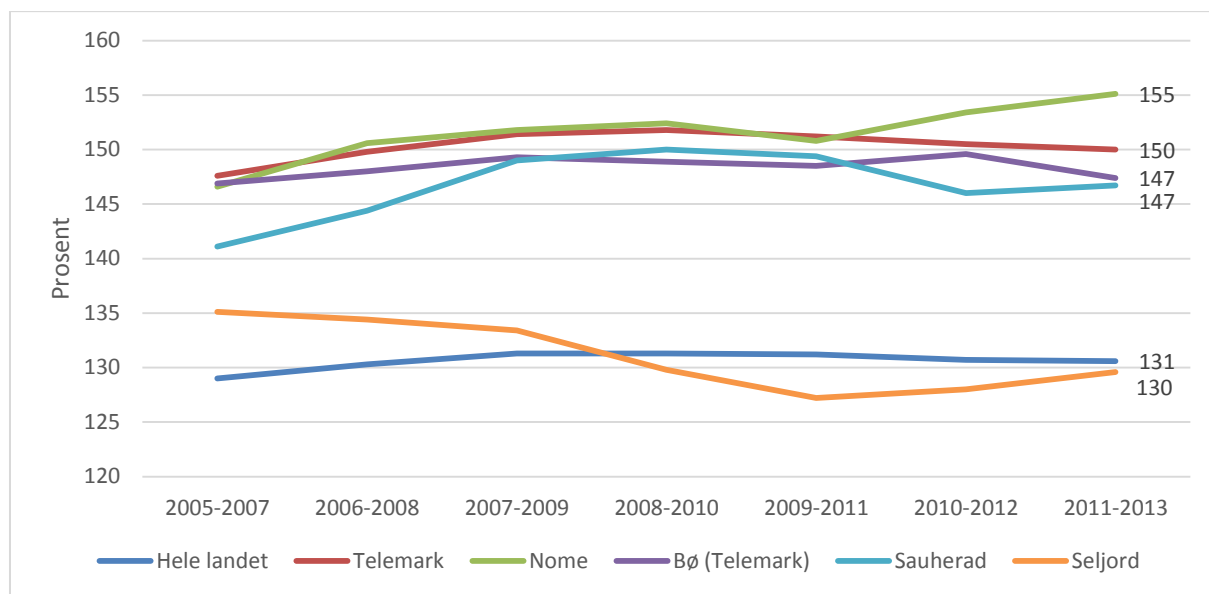
Andelen uføretrygdde. 18-44 år.

Figur 25 Andelen uføretrygdde. 18-44 år. Tre års glidende gjennomsnitt. Prosent. Kilde: Kommunehelset

Kommentar: Alle tre Midt-Telemark kommunene har en høy andel uføretrygdde (18-44 år). Tallene er forholdsvis stabile for Bø og Nome, mens de øker i Sauherad. Seljord ligger lavest og nær landsgjennomsnittet.

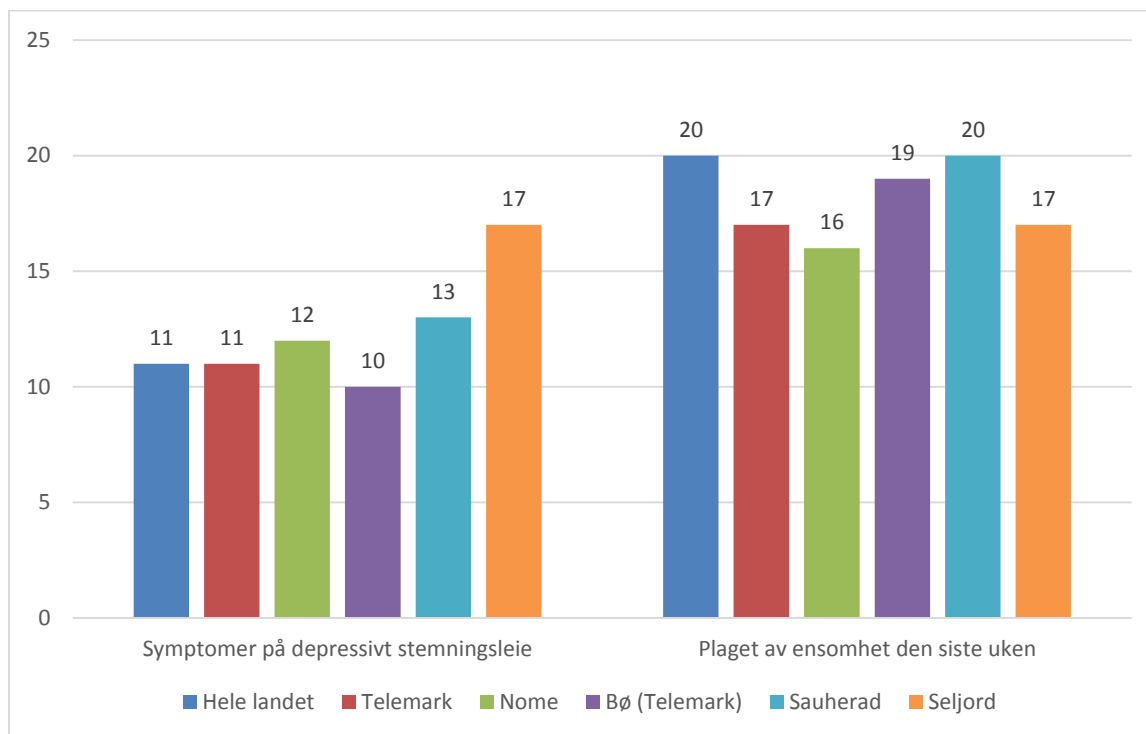
Brukere av legemidler mot psykiske lidelser, inkludert antipsykotika, antidepressiva, sovemedisin og beroligende midler.

Figur 26 Brukere av legemidler mot psykiske lidelser, inkludert antipsykotika, antidepressiva, sovemedisin og beroligende midler. Per 1000 innbygger. 0-74 år. Tre års glidende gjennomsnitt. Kilde: KommuneHelse

Kommentar: Alle tre Midt-Telemark kommunene har høy andel med personer som bruker legemidler mot psykiske lidelser. Tallene er stabile for Bø og Sauherad, mens Nome opplever en økning.

Andelen ungdomsskoleelever med symptomer på depressivt stemningsleie og som er plaget av ensomhet den siste uken.

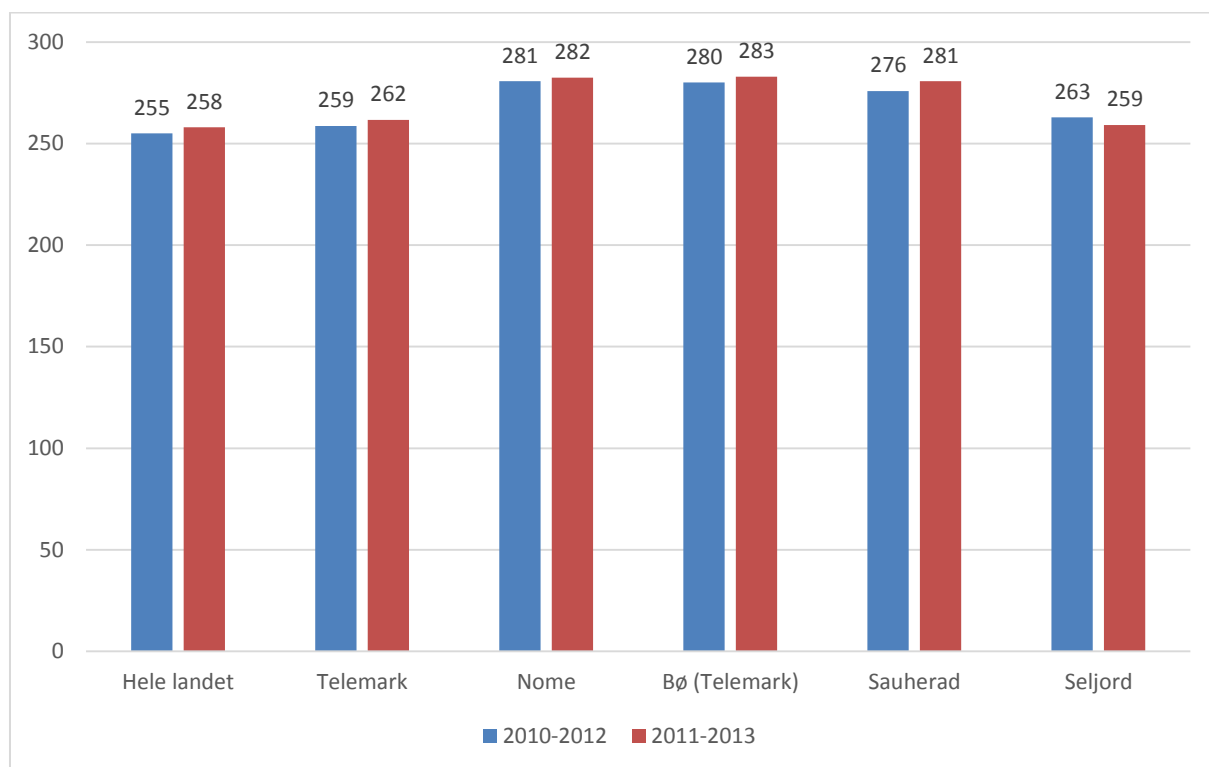

Figur 27 Andelen ungdomsskoleelever med symptomer på depressivt stemningsleie og som er plaget av ensomhet den siste uken. Prosent. Kilde: ungdata

Kommentar: Ungdata er en levkårsundersøkelse som ble gjennomført i alle kommuner i Telemark våren 2015. I ungdataundersøkelsen har ungdommene også blitt bedt om å oppgi hvor mange ganger i løpet av den siste uken de har vært plaget av følgende: følt at alt er et slit, hatt søvnproblemer, følt seg ulykkelig, trist eller deprimer, følt håpløshet med tanke på framtida, følt seg stiv eller anspent og bekymret seg for mye om ting. Disse symptomene brukes for å måle om ungdommene har symptomer på et depressivt stemningsleie.

Midt-Telemark kommunene ligger noenlunde likt med landsgjennomsnittet i forhold til symptomer på depressivt stemningsleie, mens Seljord har høyere tall på dette.

Brukere av primærhelsetjenesten som følge av muskel- og skjelettplager og -diagnoser

Figur 28 Brukere av primærhelsetjenesten som følge av muskel- og skjelettplager og -diagnoser (ekskl. brudd og skader). Per 1000 innbygger, 0-74 år. Tre års glidende gjennomsnitt. Kilde: KommuneHelse

Kommentar: Midt-Telemark kommunene har alle tre høy andel med personer med muskel- og skjelettplager. Tallene har vært stabilt høye siden 2010. Seljord ligger mye nærmere landsgjennomsnittet og for Telemark på dette området.

Oppsummering folkehelse

Kommunene i Midt-Telemark har typiske levekårsutfordringer. Problemene er sammensatte og nært knyttet til hverandre. Alle disse tre kommunene har en høy andel av innbyggerne med psykiske symptomer og lidelser, samt muskel- og skjelettplager. Dette er de to viktigste årsakene til at folk faller utenfor arbeidslivet. Midt-Telemark kommunene har også en høy andel uføretrygdete. Dette påvirker igjen inntektsnivået. Mange barn bor i familier med lav inntekt. Alle fire kommunene har utfordringer knyttet til befolkningsutviklingen for de over 80 år. Utover dette siste punktet har Seljord relativt få utfordringer når en sammenligner med gjennomsnittet i Folkehelseprofilen/ landet. Det er i den sammenheng viktig å presisere at utfordringsbilde som presenteres her ikke innebærer dybdestudier av de enkelte områdene. Det vil derfor være nødvendig for kommunene å gjøre dypere undersøkelser for å kunne trekke forsvarlige konklusjoner om status og utfordringer. Her vil lokal kunnskap fra ulike fagmiljøer kunne gi et mer nyansert bilde av situasjonen i den respektive kommune. Et annet viktig poeng i dette arbeidet er i hvilken grad en kommune tenker at landsgjennomsnittet er «det rette nivået». I noen tilfeller kan selv dette være noe høyt.

Barn med barnevernstiltak (antall)

Tabell 19

	2011	2012	2013	2014
Bø	54	42	27	45
Sauherad	29	32	30	19
Nome	71	63	50	45
Seljord	21	24	29	16

Kilde: SSB

Barn med barnevernstiltak (prosent av barn 0-17 år)

Tabell 20

	2011	2012	2013	2014
Bø	6,5	5,7	3,9	4,5
Sauherad	6,2	5,8	5,3	4,4
Nome	8,4	7,5	6,0	5,0
Seljord	5,0	5,5	6,0	5,0
Telemark	6,2	*	*	*
Landet	4,7	4,8	4,8	4,8

Kilde: SSB * Tall finnes ikke

De siste årene har kommunene hatt flere barn med barnevernstiltak enn landet som helhet, men i 2014 ligger alle kommunene omtrent på landsgjennomsnittet. Midt-Telemark har felles barnevernstjeneste, mens Seljord er med i Vest-Telemark barnevern.

Brutto utbetalt sosialhjelp

Tabell 21 Brutto utbetalt sosialhjelp (tall i 1000 kr)

	2011	2012	2013	2014
Bø	7.464	7.305	8.181	7.212
Sauherad	2.937	3.042	6.047	4.839
Nome	12.689	11.454	13.040	13.834
Seljord	1.414	1.685	1.770	2.186

Kilde: SSB

Nome har en langt høyere utbetaling enn de andre kommunene både absolutt og relativt. En forklaring kan være at Nome har hatt en relativt høyere andel barn i lavinntektsfamilier enn de andre kommunene (bortsett fra i 2013) – se figur 25, men det er ikke gjort noen nærmere undersøkelser av dette.

LANDBRUKET

Midt-Telemark og Seljord er preget av et variert landbruk. Midt-Telemark står sterkt i fylkessammenheng innen frukt, solbær, svin, fjørfe, korn og frøavl. Vi har noe melkeproduksjon og en forsiktig voksende kjøttproduksjon på storfe og sau. Seljord domineres av grovforproduksjon og husdyrhold.

Vi har en bruksstruktur som tilsier at vi har en rekke mindre enheter. De som kan kalles store, har i hovedsak basert seg på stor andel av leieareal.

Tabell 22: Utvikling av antall jordbruksbedrifter og antall dekar i produksjon

Kommune	Antall foretak 2007/sum dekar	Antall foretak 2011/sum dekar	Antall foretak 2014/sum dekar
Bø	126	117	110
	22836	23163	23357
Nome	133	131	125
	28540	27085	27127
Sauherad	177	165	161
	22951	21978	22088
Seljord	77	70	62
	12685	11736	12072

Vi har 1578 landbrukseiendommer i Midt-Telemark og 502 i Seljord, men bare 396 aktive landbruksbedrifter i Midt-Telemark og bare 62 i Seljord. Aktiv landbruksbedrift er i denne sammenheng identisk med det antall som søker produksjonstilskudd i jordbruket. Det skjer en reduksjon av aktive bedrifter hvert år, men arealet som det dyrkes på er utsatt for mindre reduksjon. Det betyr at mer og mer areal drives som leieareal.

Investering og utvikling

Den økonomiske situasjonen i landbruket er kjent for å være anstrengt. Samtidig ser vi at det er fullt mulig å skaffe seg akseptabel inntekt fra jord- og skogbruk, men det krever investeringer, stor egeninnsats og valg av produksjon er avgjørende. Investeringslysten har vært stor i midtre del av fylket. I 2014 ble det fra Innovasjon Norge innvilget kr 3 584 000 i tilskudd/ lån og rentestøtte gitt for lån tilsvarende kr. 7 864 000 til prosjekt i Seljord. Tilsvarende beløp for Midt-Telemark er kr.15 284.500 og kr. 6 300 000.

Produksjoner, sysselsetting og verdiskaping

Landbruket i midtre del av fylket er variert. Sauherad er Norges nest største fruktkommune. Markedet vil ha mer norsk frukt. Prosjektet «Frukt i fokus» har som mål ca 3000 tonn konsumeple innen 2018 i Telemark. Vi forventer at 95 % av økningen kommer i Midt-Telemark.

Midt-Telemark har halvparten av fylkets eggproduksjon og 75 prosent av fylkets smågrisproduksjon. Det har vært gjort store investeringer i begge produksjoner og økonomien er en utfordring.

Sauetallet i Midt-Telemark er forholdsvis stabilt eller svakt økende, Seljord har omtrent like mange vinterfora sau alene. Det har vært satsing på sau i Telemark de siste årene. Sau og storfe er viktig for å holde beitearealene i kulturlandskapet vedlike. Det har til dels vært store utfordringer i enkelte område med rovdyr, særlig gaupe.

Telemark er det 3. største honningfylket i landet, med en produksjon på ca 70 tonn honning levert Honningcentralen. Det er stort behov for mer honning, og rekruttering av nye birøktere som satser på birøkt som næring.

Midt-Telemark har et godt frøprodusentmiljø. Arealene har økt noe de siste 3 åra.

Både Seljord og Midt-Telemark kan tilby gardsturisme, inn på tunet og rideopplæring. Noen gårdbrukere driver også med gårdssag, ulikt handverk basert på gårdens ressurser og foredling av egen produksjon.

Tabell 23 Utviklingen i dyrehold 2004 - 2011

	Nome		Bø		Sauherad		Seljord		Telemark	
	2004	2011	2004	2011	2004	2011	2004	2011	2004	2011
Voksne hester	102	139	75	65	64	67	45	68	1110	1460
Melkekuer	220	225	106	68	10	0	268	179	2565	2101
Ammeku for kjøttprod.	141	228	61	40	33	33	91	133	1724	2409

Avlspurker	74	17	356	774	104	154	0	0	1008	1379
Verpehøns	1576 8	9472	19324	31498	2156	90	8661	7589	106039	81246
Voksne sauer	769	906	716	920	240	387	2063	1788	25741	20355

Kilde: Landbruksdirektoratet (søknad om produksjonstilskudd pr. 31.07. 04 og 31.07.11)

Tabell 24 Areal fordelt på vekstgruppe

	Nome		Bø		Sauherad		Seljord		Telemark	
	2004	2011	2004	2011	2004	2011	2004	2011	2004	2011
Grovfôr	11265	14335	5381	6207	2194	2819	11566	10898	154204	161835
Korn,olje- vekster	15502	11464	16009	14686	16755	14563	929	788	88313	70554
Engfrø/frø til modning	596	769	823	1556	1008	1304	0	0	2647	4398
Potet	105	116	155	89	5	0	28	18	3042	2320
Eple	259	198	289	264	2497	2159	6	0	3155	2699
Plommer	31	53	2	0	27	217	0	0	71	276
Moreller/ kirsebær	18	14	12	26	293	229	0	0	341	287
Bær	260	223	216	108	231	262	0	10	1688	1472
Annet	134	80	67	218	346	501	0	0	1959	2587
Sum	28170	27252	22 954	23154	23356	22054	12529	11741	255420	246428

Kilde :Landbruksdirektoratet (søknad om produksjonstilskudd)

Skogbruket generer samlet sett en betydelig verdiskaping gjennom tømmerets førstehåndsverdi for skogeier, tømmertransport og videreforedling.

Tabell 25 Areal, tilvekst, avvirkning og investering i skogen

		Nome	Bø	Sauherad	Seljord
Produktivt skogareal, dekar		184400	130600	166100	195287
Total tilvekst, m ³ (etter siste takst 2005-2007)		54000	34700	46300	50000
Avvirkning (m ³) - tømmer for salg (ikke medr. priv. omsatt vedtømmer)	2012	46715	27270	37345	10847
	Gjennomsnitt siste 5 år	40300	26900	29900	11847
Bruttoverdi tømmer (kr)	2012	13 968 000,-	8 613 000,-	10 831 000,-	3240340
	Gjennomsnitt siste 5 år	14 826 000,-	7 838 000,-	9 466 000,-	3656000
Skogkultur – tilskudd					
Antall skogeiere med utført skogkultur	2012	39	37	46	33
	Gjennomsnitt siste 5 år	40	34	48	31
	Gj.snitt per år i perioden 1998 -2002	79	58	82	
Planteantall, stk	2012	64435	58050	61020	45700
	Gjennomsnitt siste 5 år	57900	46400	61700	26160
Ungskogpleie, daa	2012	1873	908	981	280
	Gjennomsnitt siste 5 år	1450	907	888	210
Investering i skogkultur (kr)	2012	1 365 200,-	1 002 400,-	895 600,-	438 000
	Gjennomsnitt siste 5 år	1 019 500,-	752 900,-	844 300,-	279 000

Verdiskapingen fra landbruket utgjør i Telemark 700 millioner kroner. Midt-Telemark står for 25% av den samla verdiskaping. Verdiskaping i Midt-Telemark bare fra jordbruket utgjør vel en tredjedel av samlet verdi for fylket.

Tabellen 26 Verdiskaping fra jordbruk, skogbruk, tilleggsnæringer, bruttoprodukt, millioner kroner (avrundet)

Kommune	Jordbruk	Skogbruk	Tilleggsnæring
Bø	36	9	5
Nome	25	18	6
Sauherad	54	11	6
Seljord	13	9	4
Telemark	315	299	89

Kilde: Notat 2013-13 Nilf og Østlandsforskning

De fleste bønder er deltidsbønder, likevel er ikke sysselsettingen i landbruket uvesentlig noe tabellen under viser

Tabell 27 Årsverk i landbruket

Kommune	Jordbruk	Skogbruk	Tilleggsnæring
Bø	90	3	10
Nome	82	5	14
Sauherad	158	6	12
Seljord	52	2	9

Kilde :Notat 2013-13 Nilf og Østlandsforskning

Dette gir sum årsverk for Midt-Telemark 380 og for Seljord 63.

Utmark og vilt

Skogen gir også rom for rekreasjon og matauk. Egeninnsats og egeninteresser fra grunneiere preger jakt på storviltet.

Jakt på elg og hjort foregår i vår region stort sett til eget matauk. I sum felles det årlig ca. 200 elg og 90 hjort i Midt-Telemark. Dette anslås til å ha en førstehånds kjøttverdi på over 3 mill. kr årlig. I tillegg kommer verdien av jaktutleie og tilrettelagt jakt på hjortevilt, samt småvilt og bever. Tabellene viser reduksjon i antall felte elg og økning i antall felte hjort siden tusenårsskiftet.

Tabell 28 Sett elg/hjort og avskyting i Midt-Telemark i 2000 - 2014

Sum Midt- Telemark	Elg		Hjort	
År	Antall sett	Antall felt	Antall sett	Antall felt
2000	2892	551	-	13
2014	1354	175	485	73

Sum Seljord	Elg		Hjort	
År	Antall sett	Antall felt	Antall sett	Antall felt
2000	1083	142		
2014	582	70	125	23

Kilde::SSB og Hjortevilregisteret. Tallene fra SSB er korrigert for at vald kan krysse kommunegrenser.

Arealforvaltning

Dyrka og dyrkbar jord har vern mot utbygging gjennom jordloven og plan- og bygningsloven. Hvert år omdisponeres likevel store areal på landbasis, i 2014 ble 5710 da **dyrka** jord omdisponert. Det ligger like under målet på 6000 da. I vårt område er det slik ut:

Tabell 29 Omdisponering av dyrka og dyrkbar mark og nydyrka areal, dekar

Kommune	Dyrka jord 2014	Dyrkbar jord 2014	Godkjent nydyrka 2014	Sum 2010- 2014 Dyrka jord	Sum 2010- 2014 Dyrkbar jord
Nome	3	0	0	63	1
Bø	14	7	11	78	11
Sauherad	0	59	0	115	63
Seljord	1	1	42		
Sum 2014	17	66	11		

Kilde: SSB

Definisjon fra Skog og landskap:

- *Fulldyrka jord er areal som er dyrket til vanlig pløyedybde og som kan brukes til åkervekster eller til eng som kan fornyes ved pløying*
- *Dyrkbar jord er arealer som ved oppdyrking kan settes i stand til holde krav til fulldyrka jord og som holder kravene til klima og jordkvalitet for plantedyrking. Dyrkbar jord kan være overflatedyrka jord, innmarksbeite, skog, åpen fastmark eller myr.*

Eiendomsforhold og omsetning av landbrukseiendommer

Midt-Telemark har ifølge SSB til sammen 1578 landbrukseiendommer med minst 5 dekar jord og/eller minst 25 dekar skog, Seljord har 502.

Tabell 30 Antall landbrukseiendommer med > 5 da jordbruksareal/>25 da skogbruksareal, med bosetning

	Antall landbruks - eiendommer i alt
Nome	567
Bø	493
Sauherad	518
Seljord	502
Telemark	8193

Kilde: SSB

På landsbasis omsettes ca. 5 % av alle landbrukseiendommene hvert år. Gjennomsnittsalder for den som overtar er vel 50 år.

BOLIGBYGGING

Alle kommunene har boligpolitiske handlingsprogram og det vises til disse. Her har vi sett på tallene for boligbygging i kommunene og sammensettingen av husholdningene.

Tabell 31 Boligbygging fordelt på typer boliger 2010 - 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Nome					
Enebolig, inkl enebolig med hybelleil.	12	5	11	10	6
Del av tomannsbolig, vertikaldelt	0	2	2	6	2
Tomannsbolig, horisontaldelt	0	0	0	0	0
Rekkehus	0	0	0	0	0
Kjedehus inkl. atriumhus	0	0	0	0	0
Andre småhus med 3 boliger ++	0	0	0	0	0
Totalt	12	7	13	16	8
Bø					
Enebolig, inkl enebolig med hybelleil.	12	14	28	14	19
Del av tomannsbolig, vertikaldelt	0	6	6	0	4
Tomannsbolig, horisontaldelt	0	0	0	0	0

Rekkehus	4	2	0	0	0
Kjedehus inkl.atriumhus	0	4	0	0	0
Andre småhus med 3 boliger ++	0	0	0	0	13
Totalt	16	26	34	14	36

Sauherad

Enebolig, inkl. enebolig med hybelleil.	8	14	20	3	13
Del av tomannsbolig, vertikaldelt	0	4	0	0	0
Tomannsbolig, horisontaldelt	0	0	0	0	0
Rekkehus	0	0	0	0	0
Kjedehus inkl.atriumhus	0	0	0	0	0
Andre småhus med 3 boliger ++	3	8	0	0	0
Totalt	11	26	20	3	13

Seljord

Enebolig, inkl. enebolig med hybelleil.	7	11	4	5	5
Del av tomannsbolig, vertikaldelt	0	0	0	0	2
Tomannsbolig, horisontaldelt	0	4	2	2	0
Rekkehus	4	0	0	0	0
Kjedehus inkl.atriumhus	0	0	0	0	0
Andre småhus med 3 boliger ++	0	12	0	0	0
Totalt	11	27	6	7	7

Kilde: SSB

Tabell 32 . Prosentvis fordeling av 1-, 2- og 3-personers husholdninger (2011) (SSB)

	1 person	2 personer	3 personer og over
Bø	43,1	26,5	30,5
Sauherad	35,4	26,5	30,5
Nome	38,1	30,5	31,4
Seljord	39,6	29,9	30,5

Kilde: SSB

Tabell 13 Gjennomsnittlig antall personer pr husholdning (SSB)

	2010	2011	2012	2013	2014
Nome	2,19	2,18	2,17	2,16	2,11
Bø	2,16	2,14	2,13	2,10	2,00
Sauherad	2,33	2,30	2,29	2,28	2,20
Seljord	2,17	2,17	2,17	2,15	2,12
Telemark	2,20	2,19	2,19	2,18	2,12
Noreg	2,22	2,22	2,22	2,21	2,15

Kilde: SSB

Det er manglende sammenheng mellom boligtypene som faktisk blir bygget og det som er behovet. Det store antallet enpersonshusholdninger avspeiles ikke i kommunens areal- og utbyggingspolitikk. Det vil bli en viktig utfordring i kommende periode. Det er også en utfordring at prisen på nye boliger og leiligheter er så høy at fleksibiliteten i boligmarkedet ikke blir så høy som den kunne ha blitt.

TRANSPORT OG INFRASTRUKTUR

Jernbane

Jernbaneverket jobber nå med konseptvalgsutredning (KVU) for sammenkopling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen. Bakgrunnen for KVU-arbeidet er at intercity-utbyggingen vil legge til rette for en fremtidig Grenlandsbane, og at denne vil binde byregionene langs kysten sammen med hovedstadsområdet. Samtidig vil Østlandet og Sørlandet bindes sammen ved at reisetiden reduseres betydelig sammenliknet med i dag. Dette er positivt for Telemark, men utfordringene dette reiser for Midt-Telemark er beskrevet i prosjektplanen for KVU-arbeidet:

Midt - Telemark er bekymret for sitt togtilbud, dersom Sørlandsbanen skal gå over Vestfoldbanen og Grenlandsbanen. Etablering av en Grenlandsbane vil kunne føre til at mye av fjerntrafikken på Sørlandsbanen gjennom Buskerudbyen vil forsvinne. Byggingen av Grenlandsbanen innebærer isolert sett en svekking av jernbaneforbindelsene for tettstedene i Midt-Telemark. En videre utvikling av Bratsbergbanen vil kunne fange opp noe av markedet. I kombinasjon med en togløsning mellom Kongsberg og Neslandsvatn/Tangen/Kragerø vil man kunne ha to pendler som kan gi et fremtidsrettet tilbud i Telemark.

Dette vil også være en utfordring for Vest-Telemark og for koplingen mellom vår region og Kongsbergregionen. Dersom togtilbudet i Midt-Telemark vil bli redusert, kan dette bety en alvorlig svekkelse av Høgskolen i Telemark studiested Bø. En realisering av Grenlandsbanen vil sannsynligvis ligge langt fram i tid, men det er viktig å peke på utfordringen nå, slik at regionen kan delta aktivt i de langsiktige planprosessene som pågår.

I KVU-arbeidet vil ulike konsepter skisseres, bl.a. sammenkoplingspunkt og hvilken funksjon Bratsbergbanen skal ha. For de ulike konseptene skal en vurdere grad av måloppnåelse, virkningen av transport for personer og gods på hele strekningen Oslo-Kristiansand og de samfunnsmessige virkningene av ulike konsept. Utredningen vil gi en anbefaling som angir både valg av konsept og videre planlegging av anbefalt konsept. KVU-en skal være ferdig 1.4.16. Det er positivt for Midt-Telemark at det settes i gang ny KVU (konseptvalgsutredning) for dobbeltspor Hokksund-Kongsberg.

Busstilbudet

Det er en stor utfordring at busstilbudet utenom ekspressbussene er styrt av skoleskyssbehovet. Dette gir ikke nødvendigvis noe godt kollektivtilbud for innbyggerne i kommunene.

I forbindelse med bygging på E134 av Mælefjelltunellen som blir åpnet sommeren 2019 er det varslet at Haukeliekspressen i framtida kan bli styrt om Notodden - Hjartdal og utenom Midt-Telemark. Dette kan by på en stor utfordring for kommunene i Midt-Telemark som vil få redusert kollektivtilbud, men ikke for Seljord som vil få et bedre busstilbud til Øst-Telemark og Kongsbergregionen.

Aktuelle vegprosjekter

Det er mange vegprosjekter på gang i regionen, men bompengegraden er uavklart. En høy bompengegrad vil by på betydelige utfordringer i forhold til et felles arbeidsmarked.

Bø – Seljord rv 36

Figur 29 Utbyggingsprosjekter langs Seljordsvatnet kilde: Statens Vegvesen

Planene som er laga er ved Stodi, Bukti og Bjørge. Hver av dem er mellom en og halvannen kilometer lange. Utbedringen tar i hovedtrekk utgangspunkt i gjeldende riksveg og oppgraderer den til 8,5 meter bred veg.

Når vegen blir utbedret vil det bli lagt vekt på å slakke ut svingene, utbedre grøfter og terrenget ved sida av vegen. Sikten skal også bli betre etter utbedringa. Ved både Bukti og Bjørge er det tegnet inn en kort tunnel. Framtidig trafikkstøy og eventuelle tiltak for å skjerme mot dette er handtert i reguleringsplanen etter Miljødepartementets retningslinjer.

Det er ikke planlagt separate tilbud til gående og syklende på strekninga, men det blir utvida vegskulder.

Prosjektet er en del av flere utbedringsprosjekt på riksveg 36 som er tenkt bygd og finansiert 100 prosent ved hjelp av bompengennevning. Dei berørte kommunene og Telemark fylkeskommune har danna et bompengeselskap som skal stå for finansiering av planlegging og bygging fram til prosjektet er nedbetalt 15 år etter innkrevingsstart. Utarbeiding av stortingsproposisjon er satt i gang.

Byggestart er tidligst i 2017.

Rv 36 Ulefoss - Gvarv

Figur 30 kilde: Statens Vegvesen

Strekningen Slåttekås-Årnes ligger mellom Ulefoss og Gvarv på riksveg 36 i Telemark. Den 7,1 kilometer lange vegen skal utbedres, samtidig bygges det sammenhengende gang- og sykkelveg langs hele strekningen..

Utbedring av vegen vil ta utgangspunkt i eksisterende riksveg og oppgraderes med en bredde på 8,5 meter. Slakere svinger, utbedring av grøfter og sideterreng samt en bedring av siktforhold er i planene. Det blir i tillegg gatelys langs hele strekningen. Ved Holte blir det bygd en rundt 220 meter lang tunnel i 10,5 meters bredde.

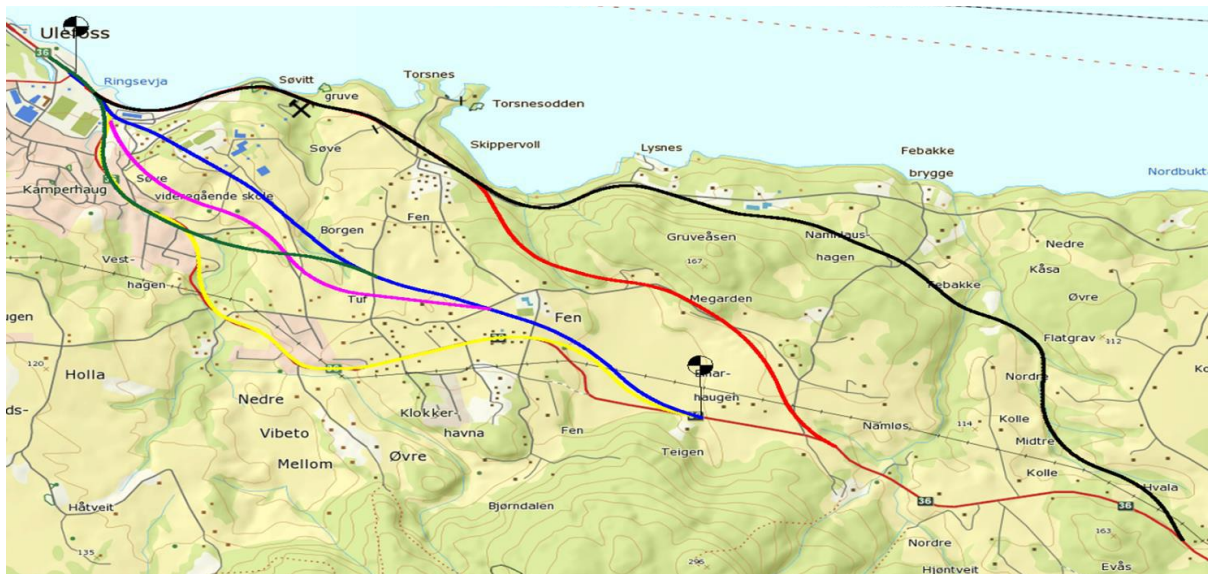
Prosjektet er en del av flere utbedringsprosjekter på riksveg 36 og E134. Prosjektet skal finansieres ved bompengeneinnkreving. De berørte kommunene og Telemark fylkeskommune har dannet et bompengeselskap som skal stå for finansiering av planlegging og bygging frem til prosjektet er nedbetalt til om lag 15 år etter innkreivingsstart.

Reguleringsplan for Slåttekås-Årnes ble vedtatt i 2012. Det jobbes i dag med et konkurransegrunnlag. Vi planlegger utlysning av en totalentreprise tidlig i 2016 og byggestart høsten 2016. Prosjektet skal stå ferdig høsten 2018.

Rv 36 Fen – alternative traseer

Tidligere vedtatt trasé Fen-Ulefoss er nå forkastet pga økt fokus på utfordringer knyttet til naturlig radioaktivitet i berggrunnen i Fensfeltet. Ulike nye trasévalg diskuteres og utredes (se fig 32), inkl.

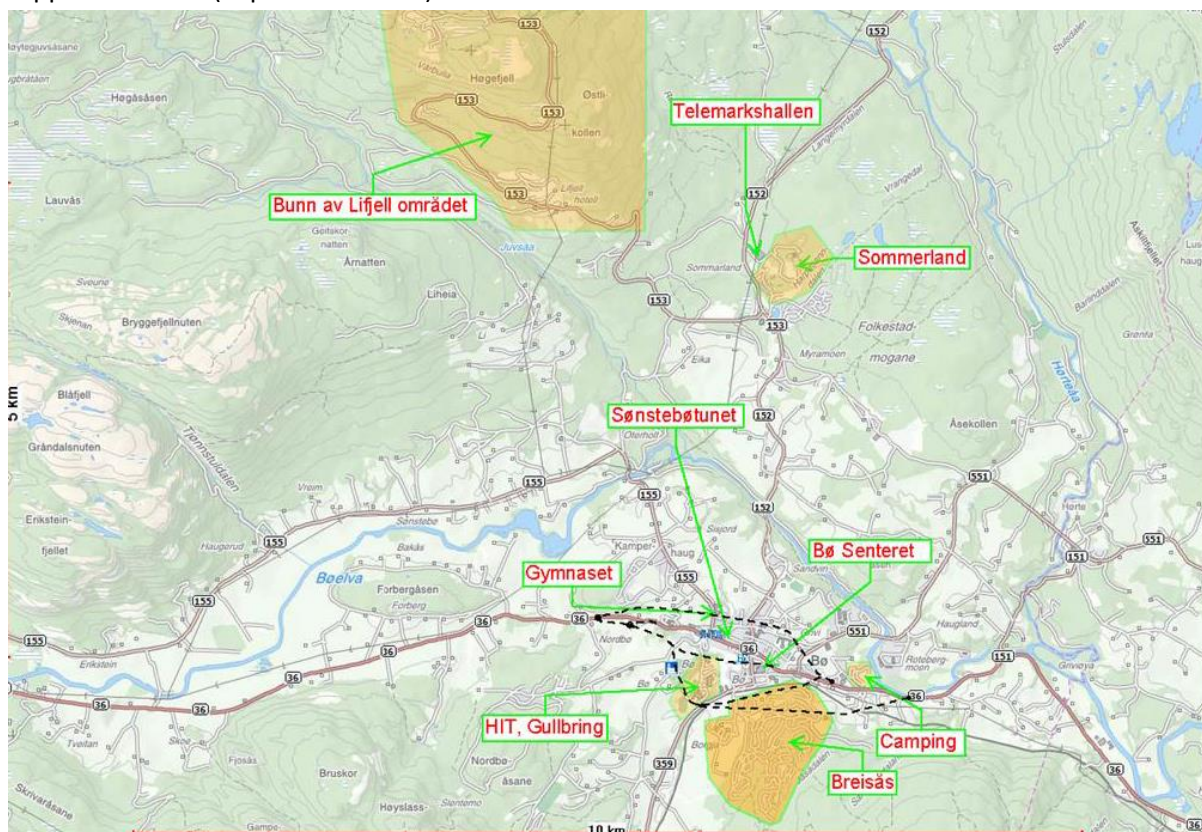
opprustning av eksisterende trasé. Planarbeidet er ikke avsluttet.

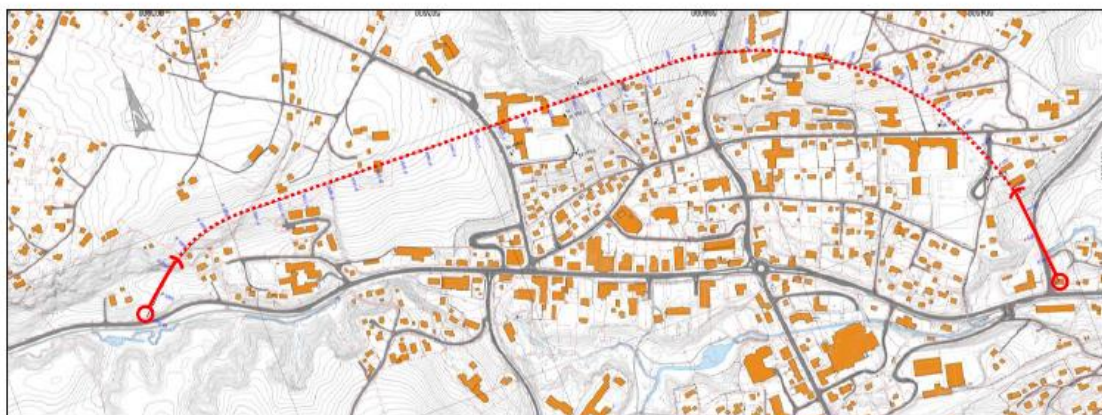
Figur 31– kilde: Statens Vegvesen

Rv 36 Bø sentrum

Det er ikke satt i gang noe planarbeid, men alternativ trasé til rv 36 utenom sentrum er vurdert i rapport fra 2013 (Asplan Viak 2013).

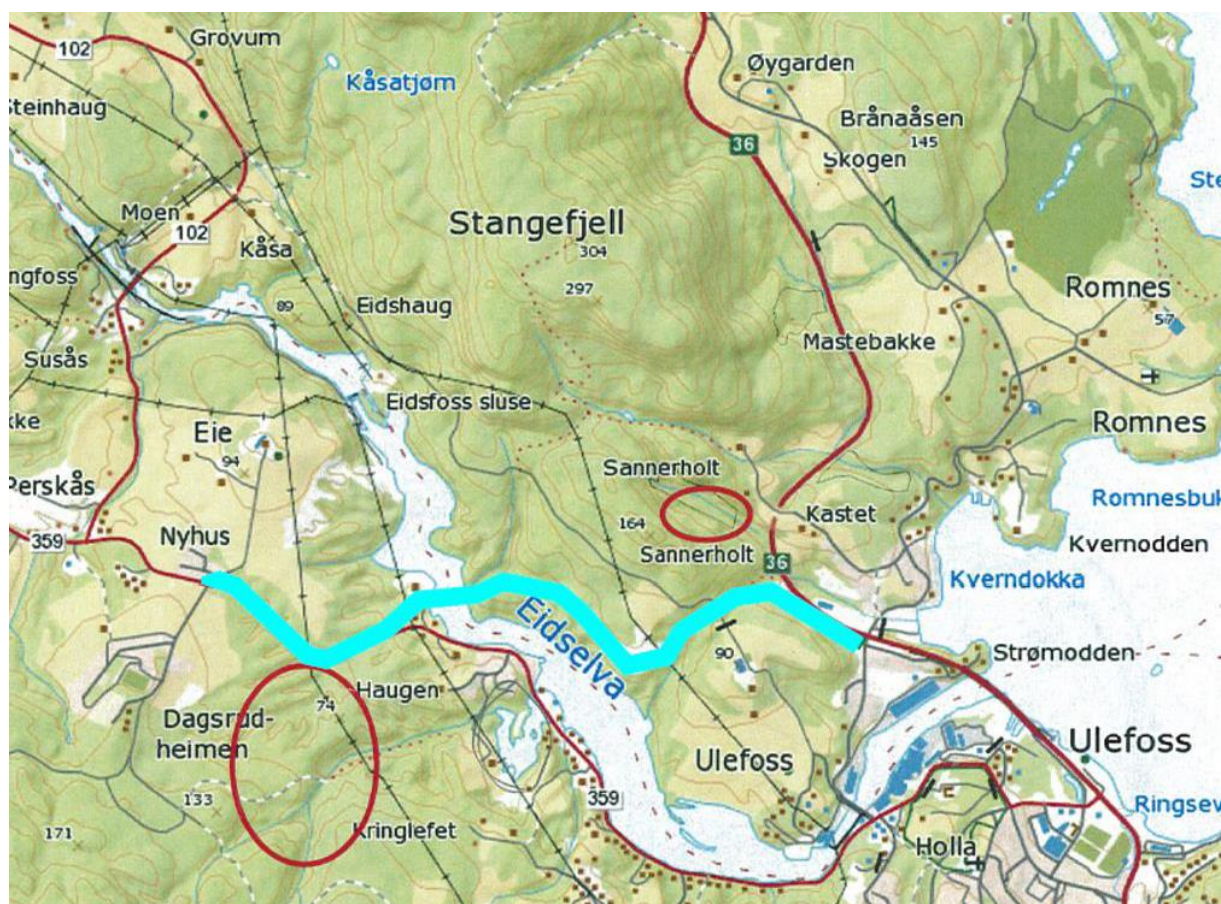
Figur 32 kilde: Statens Vegvesen

Figur 33 kilde: Statens Vegvesen Figuren viser traséen som er vurdert som den mest aktuelle omlegginga av rv 36 utenfor Bø sentrum i rapport fra 2013 (Asplan Viak 2013).

Fv 359 Kaste – Stoadalen

Finansieringen ble avklart i fylkestinget 27.10.2015 og innebærer bompengefinansiering og tilskudd fra Telemark fylkeskommune på 140 millioner kroner.

Figur 33 kilde: Statens Vegvesen

De to røde sirklene viser alternativer for deponi av overskuddsmasser og har ikke noe med selve trasevalget å gjøre.

INTEGRERING OG MANGFOLD

Innvandrere i kommunene

Tabell 34 Bø - innvandrere

	2012	2013	2014	2015
Europa - Tyrkia	304	328	330	385
Afrika	49	60	70	74
Asia med Tyrkia	151	148	152	135
Amerika, Osenia	35	33	29	36

Tabell 35 Sauherad - innvandrere

	2012	2013	2014	2015
Europa - Tyrkia	141	199	225	228
Afrika	31	50	60	66
Asia med Tyrkia	109	110	96	102
Amerika, Osenia	10	1012	12	

Kilde: SSB

Tabell 36 Nome - innvandrere

	2012	2013	2014	2015
Europa - Tyrkia	304	319	364	386
Afrika	90	126	139	119
Asia med Tyrkia	124	132	142	155
Amerika, Osenia	19	23	22	18

Kilde: SSB

Tabell 37 Seljord - innvandrere

	2012	2013	2014	2015
Europa - Tyrkia	129	135	148	153
Afrika	31	29	40	35
Asia med Tyrkia	23	21	15	36
Amerika, Osenia	15	16	14	14

Kilde: SSB

Sysselsatte innvandrere i prosent

Tabell 38 Bø

	2012	2013	2014
Menn EØS/EFTA, Amerika	50,7	47,6	51,2
Menn Asia Afrika	35,0	35,6	39,4
Kvinner EØS/EFTA Amerika	55,7	50,0	44,2
Kvinner Asia, Afrika	43,0	45,8	46,1

Kilde: SSB

Tabell 39 Sauherad – sysselsatte innvandrere i prosent

	2012	2013	2014
Menn EØS/EFTA, Amerika	77,2	73,0	72,7
Menn Asia Afrika	51,4	54,7	44,6
Kvinner EØS/EFTA Amerika	72,3	68,4	62,7
Kvinner Asia, Afrika	47,7	44,0	48,9

Kilde: SSB

Tabell 40 Nome – sysselsatte innvandrere i prosent

	2012	2013	2014
Menn EØS/EFTA, Amerika	75,4	78,0	76,1
Menn Asia Afrika	35,6	32,8	30,7
Kvinner EØS/EFTA Amerika	66,0	67,2	59,0
Kvinner Asia, Afrika	39,6	44,0	41,8

Kilde: SSB

Tabell 41 Seljord – sysselsatte innvandrere i prosent

	2012	2013	2014
Menn EØS/EFTA, Amerika	86,9	84,5	86,3
Menn Asia Afrika	40,9	31,8	24,1
Kvinner EØS/EFTA Amerika	72,5	71,7	67,2
Kvinner Asia, Afrika	42,9	42,9	39,0

Kilde: SSB

Tabellene viser at menn fra Asia og Afrika gjennomgående har en lavere sysselsetting enn kvinner fra samme område!

Nøkkeltall for bosettings- og introduksjonsprogrammet i Bø kommune – tall fra IMDI

Tabell 42

Antall innbyggere	Innvandrere og norskfødte med innvandrer bakgrunn	Andel i %	Gruppe 1	Gruppe 2
5 791	643	11,1	317 = 5,5 %	326 = 5,6 %

Med gruppe 1 menes det borgere fra EU, EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Gruppe 2 er borgere fra Asia, Afrika, Latin- Amerika, Oseania, unntatt Australia, New Zealand og Europa utenom EU/EØS

Tabell 43 Bosetting av flyktninger

Anmodet 2012	Vedtak 2012	Bosatte 2012	Familiegjenforente 2012	Anmodet 2013	Vedtak 2013
10	10	12	5	20	14

Tabell 44 Bosetting sammenlignet med andre byer

	Anmodet 2012	Vedtak 2012	Bosatte 2012	Anmodet 2013	Ved tak 2013
Tinn	15	10	16	20	10
Risør	15	15	18	25	25
Songdalen	20	20	25	30	20

Tabell 45 Resultater introduksjonsordning

2011	Antall fullførte deltakere	%-andel i arbeid eller utdanning (utenom grunnskole)	%-andel i arbeid eller utdanning (inkludert grunnskole)	Målet på nasjonalt nivå
	15	53,4	53,4	55 %
2012	Antall fullførte deltakere	%-andel i arbeid eller utdanning (utenom grunnskole)	%-andel i arbeid eller utdanning (inkludert grunnskole)	Målet på nasjonalt nivå
	10	50	80	55 %

På landsbasis er gjennomsnittlig resultatoppgåelse 46 % i 2011, og 47 % i 2012.

Tabell 46 Resultater for norskprøve 2 og 3

2012	Norskprøve 2		Norskprøve 3	
Muntlig	Antall møtt	5	Antall møtt	9
	Andel bestått	-	Andel bestått	-
Skriftlig	Antall møtt	11	Antall møtt	7
	Andel bestått	36 %	Andel bestått	-

Tabell 47 Tilskudd fra IMDi 2012, og 5-år perioden 01.01.08- 31.12.12

Tilskudd til:	2012	5 års perioden
Integrering	8 197 100	45 878 700
Skole	88 000	590 400
Funksjonshemmede 1 + 2	150 900	3 816 300
Enslige mindreårige	3 370 906	9 771 903
Kommunale utviklingsmidler 2013		
Jobbsjansen		
Annet*	1 887 700	3 548 400
Sum	13 694 606	63 605 703

*resultattilskudd, barnehage-tilskudd, eldre, frivillig arbeid, Fou-midler,++

Nøkkeltall for bosettings- og introduksjonsprogrammet i Sauherad kommune – tall fra IMDI

Tabell 48

Antall innbyggere	Innvandrere og norskfødte med innvandrer bakgrunn	Andel i %	Gruppe 1	Gruppe 2
4 369	414	9,5	185 = 4,2 %	229 = 5,2 %

Med gruppe 1 menes det borgere fra EU, EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Gruppe 2 er borgere fra Asia, Afrika, Latin- Amerika, Oseania, unntatt Australia, New Zealand og Europa utenom EU/EØS

Tabell 49 Bosetting av flyktninger

Anmodet 2012	Vedtak 2012	Bosatte 2012	Familiegjenforente 2012	Anmodet 2013	Vedtak 2013
15	15	23	4	20	15

Tabell 50 Bosetting sammenlignet med andre byer

	Anmodet 2012	Vedtak 2012	Bosatte 2012	Anmodet 2013	Vedtak 2013
Bø (Telemark)	10	10	12	20	14
Drangedal	10	0	5	10	5
Froland	10	10	11	15	0

Tabell 51 Resultater introduksjonsordning

2011	Antall fullførte deltakere	%-andel i arbeid eller utdanning (utenom grunnskole)	%-andel i arbeid eller utdanning (inkludert grunnskole)	Målet på nasjonalt nivå
	8	25	25	55 %
2012	Antall fullførte deltakere	%-andel i arbeid eller utdanning (utenom grunnskole)	%-andel i arbeid eller utdanning (inkludert grunnskole)	Målet på nasjonalt nivå
	9	33	67	55 %

På landsbasis er gjennomsnittlig resultatoppgåelse 46 % i 2011, og 47 % i 2012.

Tabell 52 Resultater for norskprøve 2 og 3

2012	Norskprøve 2		Norskprøve 3	
Muntlig	Antall møtt	14	Antall møtt	2
	Andel bestått	64 %	Andel bestått	-
Skriftlig	Antall møtt	15	Antall møtt	2
	Andel bestått	67 %	Andel bestått	-

Tabell 53 Tilskudd fra IMDi 2012, og 5-år perioden 01.01.08- 31.12.12

Tilskudd til:	2012	5 års perioden
Integrering	8 764 000	45 816 500
Skole	187 000	991 600
Funksjonshemmede 1+2	3 144 981	12 433 429
Enslige mindreårige	1 902 600	4 389 989
Kommunale utviklingsmidler 2013		
Jobbsjansen		
Annet*	2 633 376	5 206 376
Sum	16 631 957	68 837 894

*resultattilskudd, barnehage-tilskudd, eldre, frivillig arbeid, Fou-midler,++

Nøkkeltall for bosettings- og introduksjonsprogrammet i Nome kommune – tall fra IMDI

Tabell 54

Antall innbyggere	Innvandrere og norskfødte med innvandrer bakgrunn	Andel i %	Gruppe 1	Gruppe 2
6 625	681	10,3	294 = 4,4 %	387 = 5,8 %

Med gruppe 1 menes det borgere fra EU, EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Gruppe 2 er borgere fra Asia, Afrika, Latin- Amerika, Oseania, unntatt Australia, New Zealand og Europa utenom EU/EØS

Tabell 55 Bosetting av flykninger

Anmodet 2012	Vedtak 2012	Bosatte 2012	Familiiegjenforente 2012	Anmodet 2013	Vedtak 2013
10	10	10	4	15	10

Tabell 56 Bosetting sammenlignet med andre byer

	Anmodet 2012	Vedtak 2012	Bosatte 2012	Anmodet 2013	Ved tak 2013
Risør	15	15	18	25	25
Songdalen	20	20	25	30	20
Tinn	15	10	16	20	10

Tabell 57 Resultater introduksjonsordning

2011	Antall fullførte deltakere	%-andel i arbeid eller utdanning (utenom grunnskole)	%-andel i arbeid eller utdanning (inkludert grunnskole)	
	<5	-	-	
2012	Antall fullførte deltakere	%-andel i arbeid eller utdanning (utenom grunnskole)	%-andel i arbeid eller utdanning (inkludert grunnskole)	Målet på nasjonalt nivå
	5	80	80	55 %

På landsbasis er gjennomsnittlig resultatoppgåelse 46 % i 2011, og 47 % i 2012. **MARK: Unntatt offentlighet jfr. Off.l. §13 og forv. l. §13.**

Kommuner hvor færre enn 5 deltakere avsluttet program i løpet av kalenderåret er resultat unntatt offentlighet.

Tabell 58 Resultater for norsksprøve 2 og 3

2012	Norsksprøve 2		Norsksprøve 3	
Muntlig	Antall møtt	15	Antall møtt	2
	Andel bestått	87 %	Andel bestått	-
Skriftlig	Antall møtt	15	Antall møtt	2
	Andel bestått	80 %	Andel bestått	-

Tabell 59 Tilskudd fra IMDi i 2012 og 5-år perioden 01.01.08- 31.12.12

Tilskudd til	2012	5 års perioden
Integrering	6 657 000	29 400 000
Skole	186 500	655 100
Funksjonshemmede 1 + 2	1 589 200	2 306 793
Enslige mindreårige		1 042 716
Kommunale utviklingsmidler		
Annet	630 000	892 100
Sum	9 062 700	34 280 472

Tabell 60 Nøkkeltall for bosettings- og introduksjonsprogrammet i Seljord kommune – tall fra IMDI

Antall innbyggere	Innvandrere og norskfødte med innvandrers bakgrunn	Andel i %	Gruppe 1	Gruppe 2
2 945	216	7,3	142 = 4,8 %	74 = 2,5 %

Med gruppe 1 menes det borgere fra EU, EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Gruppe 2 er borgere fra Asia, Afrika, Latin- Amerika, Oseania, unntatt Australia, New Zealand og Europa utenom EU/EØS

Tabell 61 Bosetting av flyktninger

Anmodet 2012	Vedtak 2012	Bosatte 2012	Familiegjenforente 2012	Anmodet 2013	Vedtak 2013
10	10	1	0	10	10

Tabell 62 Bosetting sammenlignet med andre byer

	Anmodet 2012	Vedtak 2012	Bosatte 2012	Anmodet 2013	Vedtak 2013
Siljan	10	10	15	15	10
Gjerstad	10	10	13	15	10
Drangedal	10	0	5	10	5

Tabell 63 Resultater introduksjonsordning

2011	Antall fullførte deltakere	%-andel i arbeid eller utdanning (utenom grunnskole)	%-andel i arbeid eller utdanning (inkludert grunnskole)	Målet på nasjonalt nivå
	6	83,3	83,3	55 %
2012	Antall fullførte deltakere	%-andel i arbeid eller utdanning (utenom grunnskole)	%-andel i arbeid eller utdanning (inkludert grunnskole)	Målet på nasjonalt nivå
	6	50	50	55 %

På landsbasis er gjennomsnittlig resultatoppnåelse 46 % i 2011, og 47 % i 2012.

Tabell 64 Resultater for norsksprøve 2 og 3

2012	Norsksprøve 2		Norsksprøve 3	
Muntlig	Antall møtt	9	Antall møtt	5
	Andel bestått	-	Andel bestått	-
Skriftlig	Antall møtt	3	Antall møtt	3
	Andel bestått	-	Andel bestått	-

Tabell 65 Tilskudd fra IMDi 2012, og 5-år perioden 01.01.08- 31.12.12

Tilskudd til:	2012	5 års perioden
Integrering	4 417 000	21 192 700
Skole	76 500	321 000
Funksjonshemmede 1+2	718 061	1 280 571
Enslige mindreårige		
Kommunale utviklingsmidler 2013		
Jobbsjansen		
Annet*	1 232 292	1 674 992
Sum	6 443 353	24 469 263

*resultattilskudd, barnehage-tilskudd, eldre, frivillig arbeid, Fou-midler,++

Kommentar: Resultatet av introduksjonsprogrammet viser at alle kommunene unntatt Seljord i 2011 lå under den nasjonale målsettingen, mens det i 2012 bare var Seljord som lå under. Men tallene viser med all tydelighet at alle kommunene har store utfordringer på dette området ikke minst nå som kravet om bosetting av nye flyktninger vil forventes å øke.

KLIMA OG MILJØ

Generelt

Omfanget av dette kapitlet er ikke så stort som viktigheten burde tilsi. Men det finnes lite eller ingen statistikk om klimaforhold som er brutt ned på kommunenivå. I Miljøverndepartementets budsjettproposisjon for 2016 heter det derfor:

«Til utarbeiding av statistikk for kommunale klimagassutslepp foreslår regjeringa å løyve 6,4 mill. kroner. Kommunane er gjennom ei statleg planretningslinje pålagt å drive klima- og energiplanlegging. Å fordele utslepp av klimagassar på enkeltkommunar er svært krevjande. Eit nytt statistikkssystem vil så langt som mogleg vise utviklinga i klimagassutslepp i kommunane, vil kunne lette prioriteringa mellom ulike tiltak, og vil så langt det er mogleg måle effekten av tiltaka.»

Klima- og energiplanlegging vil derfor bli en stor utfordring i kommende periode.

Her er en link til en presentasjon fra Bjerknessenteret om global og regional klimautvikling:

<http://folk.uib.no/ngfhd/01sep2015.html>

Konsekvenser av klimaendringer

Alle kommunene har risiko- og sårbarhetsanalyser som beskriver konsekvenser av klimaendringer i kommunene.

Prognosene for klimaendringene indikerer at Midt-Telemark vil få litt varmere og våtere vintre og litt varmere og tørrere somre, men i sum noe økt nedbør på årsbasis. Større variasjon i vinterværet kan gi økt flomfare om vinteren. Prognosene sier også at sannsynligheten for lokale nedbørsepisoder med høy nedbørsintensitet vil øke. Dette kan forekomme hele året. Flommen i Telemark i september 2015 er godt eksempel på denne type ekstremnedbør som førte til store skader.

Mer intens nedbør utgjør det en kan kalle landskapsomformende klimaendring, som føre med seg økt ravinering, generell jorderosjon og at vannveiene rydder seg / krever mer plass. Mer plasskrevende vannveier på bebygd areal kan medføre store materielle skader og i noen tilfelle fare for liv og helse.

Mulige endringer i klima som kan påvirke vekstforholdene, kan føre til nye betingelser for landbruket. Dette vil kunne påvirke dyrkingsmetoder, hvilke kulturer som kan dyrkes og kvalitetsfaktorer i produksjonene.

Det er og tegn som tyder på at klimaendringen også kan føre til jevnlig inntrengning av kald vinterluft fra Arktis/Sibir over Norge. Ekstrem tørke vil først og fremst ramme landbruk, men kan også påvirke private drikkevannsbrønner. Kommunal drikkevannsforsyning vil bli lite berørt. Ekstrem kulde kan

føre til problemer med vannforsyning ved at vannledninger fryser. Ekstrem kulde kombinert med strømbrudd kan medføre fare for mennesker, spesielt eldre mennesker. Institusjoner med strømbasert oppvarming er utsatt. Risiko knyttet til ekstrem varme vurderes som liten.

Globalt ser vi tegn til at klimaendringer med konsekvenser som indikert lokalt i avsnittene ovenfor, nå skaper konflikter og flyktingestrømmer. Dette vil utfordre lokalt blant annet gjennom økt behov for bosetting av flyktninger.

Klimaendringer og økt nedbør vil og få store konsekvenser for dimensjoneringen av kommunale avløpsanlegg. To kommuner i Telemark har hatt tilsyn fra Fylkesmannen i forhold til dette og det ble avdekket betydelige mangler. Alle kommuner vil få store utfordringer i forhold til kapasiteten på sine avløpsanlegg.

Vannmiljø og vannforvaltning

Vannområde Midtre Telemark som i tillegg til kommunene Nome, Sauherad, Bø og Seljord også omfatter Skien, Notodden, Hjartdal, Kviteseid og Tokke, er en del av en større «Regional plan for vannforvaltning i Vest-Viken 2016-2021».

Vannområde Midtre Telemark omfatter i hovedsak alt areal i de fire kommunene Bø, Nome, Sauherad og Seljord. Tabellen visere en enkel framstilling av hvor mange innsjøvannforekomster og elvevannforekomster det finnes i hver kommune. Videre viser den også antall vannforekomster som befinner seg i kategorien «risiko» (risiko for ikke å oppnå fastsatt miljømål «god økologisk tilstand» innen 2021), og hvor mange vannforekomster som er sterkt modifiserte (SMVF = vannforekomster som har blitt betydelig fysisk endret for å ivareta samfunnsnyttige formål som kraftproduksjon, drikkevann, vannuttak, landbruk, skipsfart, flomvern og lignende.). Jo høyere antall SMVF, jo høyere er graden av kraftpåvirkning i kommunen. For Bø, Nome og Sauherad er det i all hovedsak påvirkninger fra spredte avløp og jordbruk som er årsak til at vannforekomsten er i risiko. Dette er viktig sett i forhold til klimautfordringene man står ovenfor. Økt mengde nedbør og mer ekstremvær vil kunne føre til økte utfordringer med landbrukspåvirkning og påvirkning fra spredte avløp (økt avrenning). I tillegg kan man ved økt nedbør/ekstremvær også oppleve større mengder vann inn på renseanleggene noe som kan føre til dårligere rensing av avløpsvann. Dette er viktig å ha med seg inn i klimadebatten. For Seljords del er påvirkning fra landbruk mindre (i hovedsak bare i Flatdal), men påvirkning fra spredte avløp er som for de andre kommunene. Derimot er kraftpåvirkningen langt større. Det er også viktig å merke seg at det er knyttet stor usikkerhet til risikovurdering av vannforekomstene da det er lite «måledata» å finne. Det er i gang noe overvåking som på sikt vil være med på å bekrefte/avkrefte bekymringen for vannforekomsten. Det vil også bli utarbeidet forurensningsregnskap for Midtre Telemark vannområde, men ferdigstillingen vil ikke skje før årsskiftet 2015 tidligst.

Tabell 66 Vannforekomster

	Antall vannforekomster		Antall vannforekomster i risiko		Antall Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)		Hovedutfordring
	Innsjø	Elv	Innsjø	Elv	Innsjø	Elv	
Kommune							
Nome	11	50	2	19	0	2	I stor grad landbruk og spredte avløp
Bø	2	35	1	20	0	2	I stor grad landbruk og spredte avløp
Sauherad	5	28	3	13	2	2	I stor grad landbruk og spredte avløp
Seljord	12	77	4	26	2	12	Større grad av kraftpåvirkning, noe på landbruk og spredte avløp
Totalt	30	190	10	78	4	18	

Kilde: Vannportalen

TABELLER

Tabell nr. 1	Samlet befolkning pr. 1.1.2015
Tabell nr. 2	Bø: Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014
Tabell nr.3	Sauherad: Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014
Tabell nr. 4	Nome: Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014
Tabell nr. 5	Seljord: Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014
Tabell nr. 6	Samlet: Fødselsoverskudd/underskudd – innflytting/utflytting 2014
Tabell nr. 7	Innbyggere 20-66 år per innbyggere 67 år og over
Tabell nr. 8	Innbyggere 20-66 år i forhold til innbyggere 80 år og over
Tabell nr. 9	Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning og andel barn 1-5 år med barnehageplass
Tabell nr. 10	Andel elever som får spesialundervisning i grunnskolen
Tabell nr. 11	Frafall fra videregående skole
Tabell nr. 12	Kulturbarometeret 2014
Tabell nr. 13	Andel brukere i grunnskolealder av kultur- og musikkskoleelever (%)
Tabell nr. 14	Netto driftsutgifter til idrett per innbygger (kroner)
Tabell nr. 15	Utlån alle medier per innbygger
Tabell nr. 16	Netto driftsutgifter i prosent av totale driftsutgifter
Tabell nr. 17	Innpendling og utpendling i kommunene i 2013
Tabell nr. 17 A	Arbeidsplassvekst i kommunene i Telemark 2014
Tabell nr. 18	Ledighetstall i prosent av arbeidsstyrken - 2013, 2014 og januar - juli 2015
Tabell nr. 19	Barn med barnevernstiltak (antall)
Tabell nr. 20	Barn med barnevernstiltak (prosent av barn 0-17 år)
Tabell nr. 21	Brutto utbetalt sosialhjelp
Tabell nr. 22	Utvikling av antall jordbruksbedrifter og antall dekar i produksjon
Tabell nr. 23	Utvikling i dyrehold fra 2004 til 2011
Tabell nr. 24	Areal fordelt på vekstgruppe

Tabell nr. 25	Areal, tilvekst, avvirkning og investering i skogen (skjøtselstiltak)
Tabell nr. 26	Verdiskaping fra jordbruk, skogbruk, tilleggsnæringer, bruttoprodukt, millioner kroner
Tabell nr. 27	Årsverk i landbruket
Tabell nr. 28	Elg- og hjortejakt 2000 - 2014
Tabell nr. 29	Omdisponering av dyrka og dyrkbar mark og nydyrka areal, dekar
Tabell nr. 30	Antall landbruks -eiendommer i alt
Tabell nr. 31	Boligbygging i kommunene 2010 – 2014
Tabell nr. 32	Størrelsen på husholdningene i kommunene (tall fra 2011 i prosent)
Tabell nr. 33	Personer pr husholdning i prosent
Tabell nr. 34	Bø: Innvandrere i kommunen
Tabell nr. 35	Sauherad: Innvandrere i kommunen
Tabell nr. 36	Nome: Innvandrere i kommunen
Tabell nr. 37	Seljord: Innvandrere i kommunen
Tabell nr. 38	Bø: Sysselsatte innvandrere i prosent
Tabell nr. 39	Sauherad: Sysselsatte innvandrere i prosent
Tabell nr. 40	Nome: Sysselsatte innvandrere i prosent
Tabell nr. 41	Seljord: Sysselsatte innvandrere i prosent
Tabell nr. 42	Bø: Innvandrere og norskfødte med innvandrer bakgrunn
Tabell nr. 43	Bø: Bosetting av flyktninger
Tabell nr. 44	Bø: Bosetting sammenlignet med andre byer
Tabell nr. 45	Bø: Resultater introduksjonsordning
Tabell nr. 46	Bø: Resultater for norskprøve 2 og 3
Tabell nr. 47	Bø: Tilskudd fra IMDi 2012, og 5-år perioden 01.01.08- 31.12.12
Tabell nr. 48	Sauherad: Innvandrere og norskfødte med innvandrer bakgrunn
Tabell nr. 49	Sauherad: Bosetting av flyktninger
Tabell nr. 50	Sauherad: Bosetting sammenlignet med andre byer
Tabell nr. 51	Sauherad: Resultater introduksjonsordning

Tabell nr. 52	Sauherad: Resultater for norskprøve 2 og 3
Tabell nr. 53	Sauherad: Tilskudd fra IMDi 2012, og 5-år perioden 01.01.08- 31.12.12
Tabell nr. 54	Nome: Innvandrere og norskfødte med innvandrer bakgrunn
Tabell nr. 55	Nome: Bosetting av flyktninger
Tabell nr. 56	Nome: Bosetting sammenlignet med andre byer
Tabell nr. 57	Nome: Resultater introduksjonsordning
Tabell nr. 58	Nome: Resultater for norskprøve 2 og 3
Tabell nr. 59	Nome: Tilskudd fra IMDi 2012, og 5-år perioden 01.01.08- 31.12.12
Tabell nr. 60	Seljord: Innvandrere og norskfødte med innvandrer bakgrunn
Tabell nr. 61	Seljord: Bosetting av flyktninger
Tabell nr. 62	Seljord: Bosetting sammenlignet med andre byer
Tabell nr. 63	Seljord: Resultater introduksjonsordning
Tabell nr. 64	Seljord: Resultater for norskprøve 2 og 3
Tabell nr. 65	Seljord: Tilskudd fra IMDi 2012, og 5-år perioden 01.01.08- 31.12.12
Tabell nr. 66	Antall vannforekomster

FIGURER

- Figur nr. 1 Utviklingen i innbyggertall 1972 - 2015
- Figur. nr. 2 Andel 80+ som del av befolkningen. 2016-2040
- Figur nr. 3 Bø: Framskriving av befolkningsutviklingen i kommunen 2000 - 2030
- Figur nr. 4 Sauherad: Framskriving av befolkningsutviklingen i kommunen 2000 - 2030
- Figur nr. 5 Nome: Framskriving av befolkningsutviklingen i kommunen 2000 - 2030
- Figur nr. 6 Seljord: Framskriving av befolkningsutviklingen i kommunen 2000-. 2030
- Figur nr. 7 Bø: Framskriving av folketallet fordelt på aldersgrupper 2014 - 2040
- Figur nr. 8 Sauherad: Framskriving av folketallet fordelt på aldersgrupper 2014 - 2040
- Figur nr. 9 Nome: Framskriving av folketallet fordelt på aldersgrupper 2014 - 2040
- Figur nr. 10 Seljord: Framskriving av folketallet fordelt på aldersgrupper 2014 – 2040
- Figur nr. 11 Telemark: Framskriving av folketallet fordelt på aldersgrupper 2014 - 2040
- Figur nr. 11 A Hele landet: Framskriving av folketallet fordelt på aldersgrupper 2014 - 2040
- Figur nr. 12 Bø: Pendlingsstrømmer 2013
- Figur nr. 13 Sauherad: Pendlingsstrømmer 2013
- Figur nr. 14 Nome: Pendlingsstrømmer 2013
- Figur nr. 15 Seljord: Pendlingsstrømmer 2013
- Figur nr. 16 Bø: Arbeidsplassutvikling fordelt på næringer - 2014 - 2030
- Figur nr. 17 Sauherad: Arbeidsplassutvikling fordelt på næringer - 2014 - 2030
- Figur nr. 18 Nome: Arbeidsplassutvikling fordelt på næringer - 2014 - 2030
- Figur nr. 19 Seljord: Arbeidsplassutvikling fordelt på næringer - 2014 - 2030
- Figur nr. 20 Bø: Prognose for arbeidsplassutviklingen 2014 - 2030
- Figur nr. 21 Sauherad: Prognose for arbeidsplassutviklingen 2014 – 2030
- Figur nr. 22 Nome: Prognose for arbeidsplassutviklingen 2014 - 2030
- Figur nr. 23 Seljord: Prognose for arbeidsplassutviklingen 2014 - 2030
- Figur nr. 24 Andelen 30-39 år med videregående eller mer som høyeste fullførte utdanningsnivå
- Figur nr. 25 Andelen barn (0-17 år) i lavinntektsfamilier

Figur nr. 26	Andelen uføretrygdede. 18-44 år
Figur nr. 27	Brukere av legemidler mot psykiske lidelser
Figur nr. 28	Andelen ungdomsskoleelever med symptomer på depressivt stemningsleie og som er plaget av ensomhet den siste uken
Figur nr. 29	Brukere av primærhelsetjenesten som følge av muskel- og skjelettplager og -diagnoser
Figur nr. 30	Bø – Seljord rv 36
Figur nr. 31	Rv 36 Ulefoss - Gvarv
Figur nr. 32	Rv 36 Fen – alternative traseer
Figur nr. 33	Rv 36 Bø sentrum
Figur nr. 34	Fv 359 Kaste – Stoadalen

KILDER

Vi har brukt disse kildene for det statistiske materialet og kart:

Statistisk Sentralbyrå - <http://www.ssb.no/>

Telemarksforsking - <https://www.telemarksforsking.no/start/main.asp>

Telemarksbarometeret - <http://www.telemarksbarometeret.no/>

NAV - <https://www.nav.no/>

Ungdata - <http://www.ungdata.no/id/22414>

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) - <http://www.imdi.no/no/Fakta-og-statistikk/>

Statens Vegvesen -

<http://www.vegvesen.no/vegprosjekter?query=&fylke=Telemark&kommune=&veg=&fase=&vegpakke=&submit=S%C3%B8k&sok=S%C3%B8k>

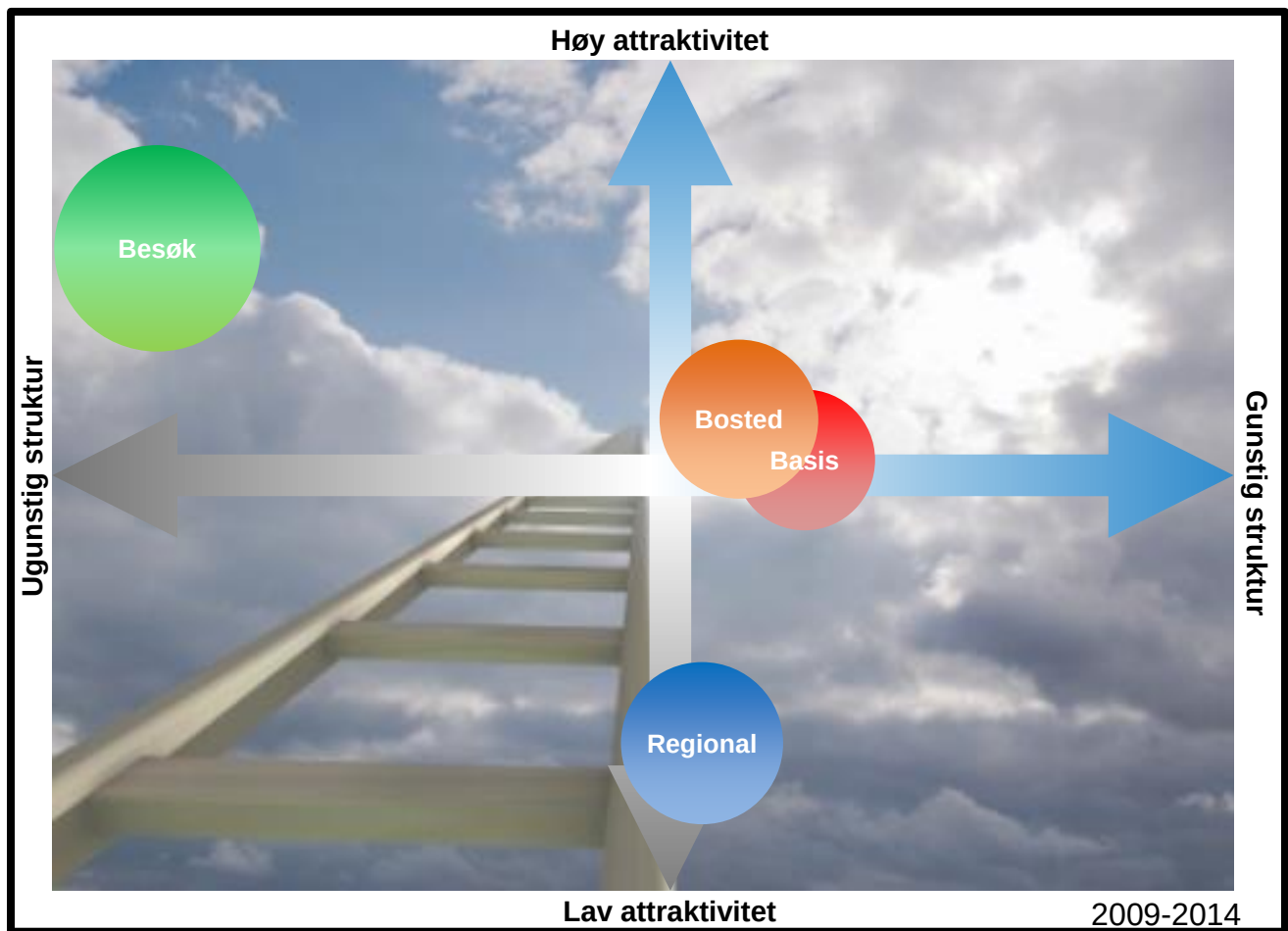
Asplan Viak. 2013. Forstudie. Omlegging av rv 36 gjennom Bø.

Vannportalen - <http://www.vannportalen.no/>

Landbruksdirektoratet -

<https://www.slf.dep.no/no/?jsessionid=F6C96708BD82F458B54AD9793730F9FC>

NILF - <http://www.nibio.no/>

Regional analyse for Seljord 2015

Attraktivitetsanalyse: Befolkningsutvikling, næringsutvikling og
scenarier

KNUT VAREIDE & SVENJA DOREEN RONCOSSEK

TF-notat nr. 87/2015 **UTKAST**

Tittel: Regional analyse for Seljord 2015
Undertittel: Attraktivitetsanalyse: Befolkningsutvikling, næringsutvikling og scenarier
TF-notat nr: 87/2015
Forfatter(e): Knut Vareide og Svenja Doreen Roncossek
Dato: 1. februar 2016
ISBN: 978-82-7401-881-5
ISSN: 1891-053X
Pris: 150,- (Kan lastes ned gratis fra www.Telemarksforskning.no)
Framsidedfoto: Illustrasjon Vareide/Roncossek
Prosjekt: Regionale analyser 2015
Prosjektnr.: 20150250
Prosjektleder: Knut Vareide
Oppdragsgiver(e): Byregionprosjekt Notodden og Seljord kommune

Spørsmål om dette notatet kan rettes til:

Telemarksforskning
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: +47 35 06 15 00
www.Telemarksforskning.no

Resymé:

I notatet gis en beskrivelse av utviklingen i Seljord kommune med hensyn til arbeidsplassutvikling, næringsutvikling, befolkningsutvikling og pendling. Utviklingen er analysert med hjelp av Attraktivitetsmodellen, og det er utarbeidet ulike scenarier for framtidig befolknings- og arbeidsplassvekst.

Knut Vareide er utdannet sosialøkonom (cand. oecon.) fra Universitetet i Oslo (1985). Han har arbeidet ved Telemarksforskning siden 1996.

Svenja Doreen Roncossek er utdannet geograf (B.Sc. Geografi) fra Universitetet i Münster i Tyskland (2011) og master i landbruk, natur og miljø (M.Sc. Agro-Environmental Management) fra Universitetet i Aarhus i Danmark (2013). Hun har jobbet ved Telemarksforskning siden 2015.

Forord

Dette notatet inngår i en serie med analyser av kommuner, regioner og fylker i Norge, som er utarbeidet av Telemarksforskning i andre halvår 2015. Det er benyttet en modell for attraktivitet som er utviklet med støtte fra Oslofjordfondet (Forskningsrådet) i forbindelse med prosjektet *Attraksjonskraft gjennom stedsinnovasjon*. Modellen er vesentlig videreutviklet i løpet av 2014 og 2015, blant annet gjennom at det er utviklet en scenariomodell som viser hvordan utviklingen kan bli i framtiden i ulike scenarier. Modellen vi bruker nå baserer seg på de samme prinsippene som før, men har nå fått et langt høyere presisjonsnivå.

De regionale analysene som denne, er svært verdifulle for forskningen. De gir anledning til å anvende modeller og empiriske metoder for ulike geografiske områder. Gjennom dette arbeidet får vi også testet relevans og kvalitet gjennom dialog med mange forskjellige og kompetente oppdragsgivere som arbeider profesjonelt med regional utvikling i praksis. Vi ser ikke på de enkelte rapportene som enkeltstående arbeidsstykker, men som en del av et større integrert forskningsprosjekt. Telemarksforskings arbeid med å utvikle en helhetlig modell som skal forklare forskjeller i regional utvikling er å betrakte som grunnforskning, mens de regionale rapportene er anvendt forskning.

Dette notatet er utarbeidet i regi av byregionprosjekt Notodden. Det skal lages tilsvarende rapporter for de andre kommunene i prosjektet. Det er Notodden, Hjartdal, Tinn, Sauherad og Kongsberg. Rapportene skal være et grunnlag for å utvikle vekststrategier i hver enkelt kommune og for regionen samlet sett.

Bø, 1. februar 2016

Knut Vareide
Prosjektleder

Innhold

Sammendrag.....	5
1. Beskrivelse av utviklingen	7
1.1 Arbeidsplasser.....	7
1.2 Pendling og arbeidsmarkedsintegrasjon	15
1.3 Befolkning.....	17
1.4 Verdiskaping.....	20
1.5 Produktivitet	22
1.6 Nyetableringer	26
1.7 Lønnsomhet.....	30
1.8 Næringsutviklingen oppsummert.....	34
2. Analyse av utviklingen	36
2.1 Attraktivitetsmodellen	36
2.2 Næringsattraktivitet.....	37
2.3 Bostedsattraktivitet.....	45
3. Scenarier for framtidig vekst	50
3.1 Scenarier for arbeidsplassvekst.....	51
3.2 Scenarier for befolkningsvekst	55

Sammendrag

Seljord hadde sterk vekst i antall arbeidsplasser fra 2000 til 2008. Etter 2008 har veksten stoppet opp, og antall arbeidsplasser er nå lavere enn det var i 2008. Det var utviklingen i næringslivet som skapte den sterke veksten fram til 2008, men næringslivet har fått nedgang i antall arbeidsplasser etter 2008.

Seljord er en kommune med et stort næringsliv i forhold til befolkningen. Det er spesielt mange arbeidsplasser i besøksnæringene. Det er flere arbeidsplasser i kommunen enn det er sysselsatte personer. Seljord har netto innpendling på 85 personer. For ti år siden var det netto utpendling fra Seljord.

Næringslivet i Seljord har bedre lønnsomhet enn middels. Etableringsaktiviteten og produktiviteten i næringslivet er nær middels av norske kommuner. Samlet sett er næringsutviklingen bedre enn middels av norske kommuner.

Folketallet i Seljord har økt med 1,8 prosent siden 2000. Både fødselsbalanse og innenlands nettoflytting har variert en del i perioden, men har samlet sett bidratt negativt til befolkningsveksten. Det er innvandringen som har gjort at det har blitt vekst i befolkningen. Nettoflytting inkludert innvandring har bidratt til en vekst på 3,1 prosent av folketallet i perioden 2009 til 2014. Dette flyttetallet er omtrent som middels av norske kommuner og bedre enn de fleste distriktskommuner.

Utviklingen av befolkning og arbeidsplasser i Seljord er analysert ved hjelp av Telemarksforsknings attraktivitetsmodell. Modellen er designet for å avdekke drivkrefter bak befolknings- og næringsutvikling. Modellen legger spesielt vekt på å skille mellom ytre, strukturelle drivkrefter som kommunen ikke har særlig innflytelse på og indre drivkrefter som kommunen kan påvirke. Disse indre drivkreftene representerer kommunens attraktivitet, som kan være positiv og bidra til økt vekst, eller negativ og redusere veksten.

Analysene viser at den svake arbeidsplassutviklingen i næringslivet delvis skyldes uheldige strukturelle forhold. Seljord har mange arbeidsplasser i bransjer som har hatt svak vekst eller nedgang. Samtidig har den svake veksten i folketallet bidratt negativt. Det forklarer mesteparten av den svake arbeidsplassutviklingen, men ikke alt. Arbeidsplassutviklingen i næringslivet har vært litt svakere enn forventet. Det indikerer at Seljord ikke har vært attraktiv for næringslivet i perioden etter 2008. Det burde derfor være et potensial for sterkere vekst.

Flyttetallene til Seljord er også analysert. Fram til og med 2012 var flyttetallene til Seljord svakere enn normalt de fleste årene. Det viser at bostedsattraktiviteten til Seljord var svak i denne perioden. Det kan vi også se gjennom at Seljord hadde økt innpendling i denne perioden uten at antallet som pendlet ut av kommunen gikk opp. Arbeidsplassveksten i Seljord bidro da til å styrke bosettingen i omkringliggende kommuner, men ikke i Seljord. I 2013 og 2014 har Seljord fått en høy og positiv bostedsattraktivitet.

Attraktivitetsmodellen er også anvendt for å vise ulike scenarier for arbeidsplass- og befolkningsvekst. Framtidig utvikling er avhengig av landets vekst og den strukturelle utviklingen, men i minst like stor grad avhenger av Seljords egen attraktivitet som nærings- og bostedskommune. Oljekrisen vil sannsynligvis medføre en annen strukturell utvikling i næringslivet de neste årene. Det vil sannsynligvis være gunstig for næringsutviklingen i Seljord. Hvis Seljord er en middels attraktiv kommune for næringsliv og bosetting, ligger folketallet an til holde seg ganske stabilt rundt 3000 innbyggere fram til 2030. Dersom kommunen lykkes i å bli en attraktiv kommune vil folketallet kunne øke til nesten 3 200 innbyggere i 2030. I motsatt fall, hvis Seljord blir en av de mindre attraktive kommunene, vil folketallet synke til under 2 800 innbyggere.

Innledning – notatets oppbygging

Notatet har tre kapitler: 1. Beskrivelse av utviklingen, 2. Analyse av utviklingen og 3. Scenarier.

I det første kapitlet har vi beskrevet utviklingen av arbeidsplasser, næringsutvikling, pendling og befolkning. Det er lagt spesiell vekt på å beskrive næringsutviklingen, med indikatorer for verdiskaping, produktivitet, lønnsomhet og nyetableringer. Hensikten er å beskrive de viktigste utviklingstrekkene i Seljord på en oversiktlig måte. Har det vært vekst i arbeidsplasser og befolkning? Hvordan har utviklingen vært i forhold til resten av landet og andre kommuner?

I det andre kapitlet har vi analysert drivkrefter og årsaker til den utviklingen vi beskrev i den første delen. Hva er de underliggende årsakene til utviklingen? Det er spesielt interessant å få avdekket hvor mye av utviklingen som skyldes ytre eller strukturelle faktorer. Når vi kjenner til dette kan vi måle hvordan kommunen har prestert, gitt sine egne vekstbetingelser. Det handler om attraktivitet for ulike deler av næringslivet og attraktivitet som bosted. Vi har utviklet en helhetlig modell for dette formålet, attraktivitetsmodellen.

I det tredje og siste kapitlet trekker vi linjene framover, hvor vi ser på ulike scenarier for utviklingen av arbeidsplasser og befolkning. Scenariene viser flere interessante forhold. For det første viser scenariene at det er et stort mulighetsrom for den framtidige utviklingen i kommunen, både når det gjelder befolknings- og næringsvekst. I dette mulighetsrommet er det stedets egen attraktivitet som vil avgjøre hvilket scenario som realiseres. For det andre gir scenariene et alternativ til SSBs framskrivninger. I noen tilfeller avviker våre scenarier ganske mye fra SSBs. Det kan i slike tilfeller være fornuftig å vurdere hva kommunen bør bruke som grunnlag for sin planlegging.

1. Beskrivelse av utviklingen

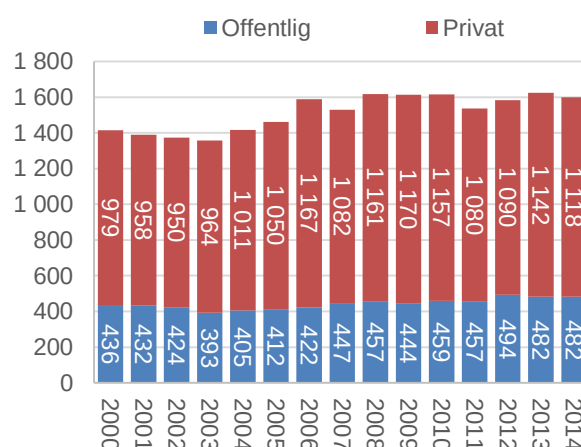
I dette kapitlet beskriver vi utviklingen i Seljord med hensyn til arbeidsplasser, næringsutvikling, befolkning og pendling. Arbeidsplassutviklingen er, sammen med befolkningsutviklingen, de mest sentrale størrelsene som vi må beskrive og analysere for å forstå den regionale utviklingen. Vi starter med en beskrivelse av utviklingen av antall arbeidsplasser samlet og sektorvis. Deretter ser vi nærmere på hvordan de enkelte delene av næringslivet har utviklet seg over tid.

1.1 Arbeidsplasser

Med antall arbeidsplasser mener vi sysselsatte etter arbeidssted, altså antall personer som jobber i Seljord, uavhengig av om de bor der eller ikke.

Det var 482 personer som jobbet i offentlig sektor i Seljord i 2014, og 1 118 personer som jobbet i privat sektor.

Siden 2000 har det vært arbeidsplassvekst i privat sektor og samtidig i offentlig sektor. Antall arbeidsplasser i offentlig sektor har vokst med 46 arbeidsplasser fra 2000 til 2014. Privat sektor har fått 139 nye arbeidsplasser i den samme perioden.

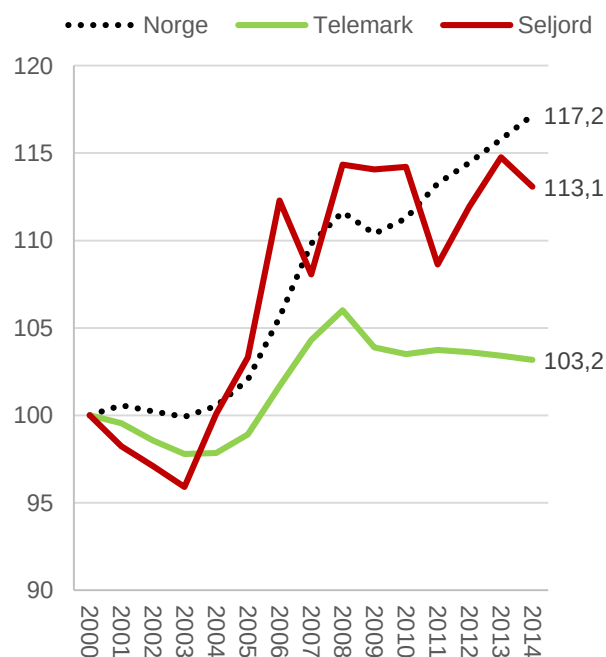
Figur 1: Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Seljord fra 2000 til 2014.

1.1.1 Vekst i antall arbeidsplasser

Fra 2000 til 2014 økte antall arbeidsplasser i Norge med 17,2 prosent. Telemark har hatt en langt lavere vekst enn Norge på 3,2 prosent i samme periode.

Seljord har hatt mye høyere arbeidsplassvekst enn ellers i Telemark. Samlet antall arbeidsplasser har økt med 13,1 prosent fra 2000 fram til 2014.

Vi kan se at Seljord hadde sterkere vekst enn landet fram til 2008. Etter 2008 har det ikke blitt vekst. Antall arbeidsplasser på slutten av 2014 er litt lavere enn det var i 2008.

Figur 2: Indeksert arbeidsplassvekst, 2000-2014, alle sektorer, i Norge, Telemark og Seljord. Antall arbeidsplasser i 2000 = 100.

1.1.2 Vekst i privat sektor

Antall arbeidsplasser i privat i sektor i Seljord har økt med 14,2 prosent siden 2000. Arbeidsplassveksten i privat sektor i Norge var på 15,9 prosent i samme periode. Det var en sterk vekst mellom 2002 og 2006, men antall arbeidsplasser i næringslivet i Seljord har ikke økt etter 2006.

Offentlig sektor i Seljord har hatt en litt svakere utvikling enn privat sektor, men likevel hatt betydelig vekst med 10,6 prosent fra 2000 til 2014. På landsbasis har offentlig sektor økt mer enn privat sektor.

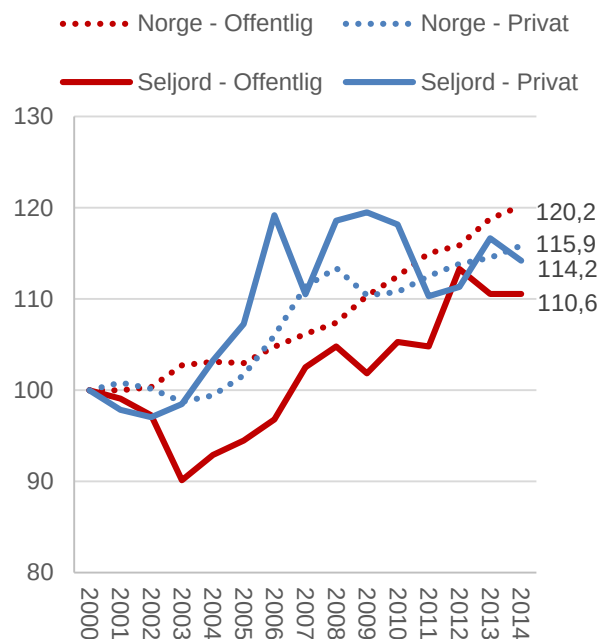
I regional utvikling er vi opptatt av hva som får steder til å vokse. Vi vurderer en arbeidsplass i offentlig og i privat sektor for å være like verdifull, like relevant og like viktig. Men det er utviklingen i privat sektor vi ønsker å analysere og forstå. Det er denne sektoren stedet selv kan påvirke gjennom sin næringsstrategi. Offentlig sektor er i stor grad en funksjon av befolkningsveksten på stedet. For at det skal komme folk, må det være arbeid, og utviklingen i næringslivet blir dermed avgjørende.

1.1.3 Vekst i privat sektor etter finanskrisen

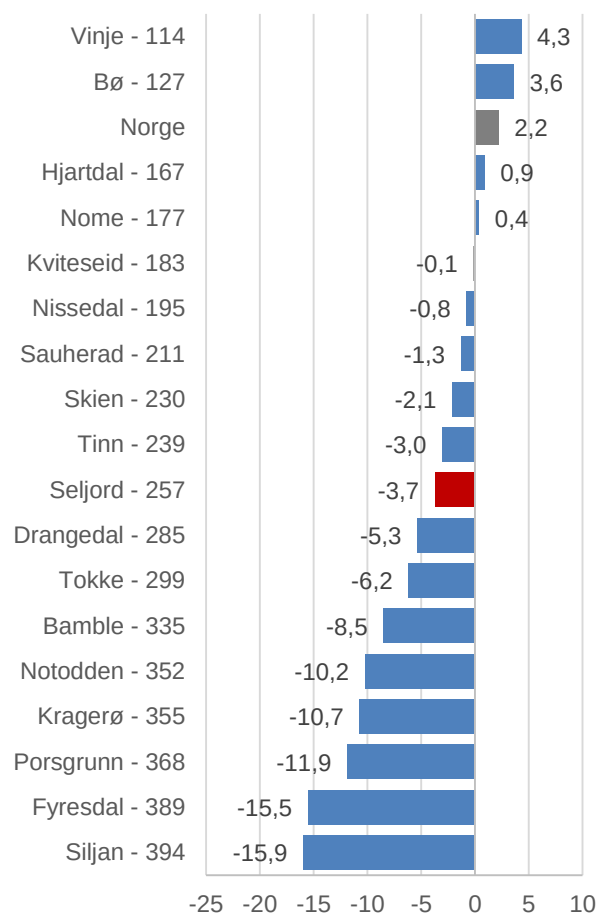
Etter finanskrisen har Norge hatt en vekst i antall arbeidsplasser i privat sektor på 2,2 prosent.

Seljord har hatt en nedgang på 3,7 prosent siden 2008. I Telemark har de fleste kommunene hatt arbeidsplassnedgang etter finanskrisen. Kun fire av de 18 kommunene i Telemark har hatt arbeidsplassvekst.

Seljord er blant kommunene i Norge som har hatt en nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet i denne perioden. Utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet i Seljord har vært litt svakere enn midtels. Det kan vi se av rangeringsnummeret til Seljord, som er 257 av 428 kommuner i landet.

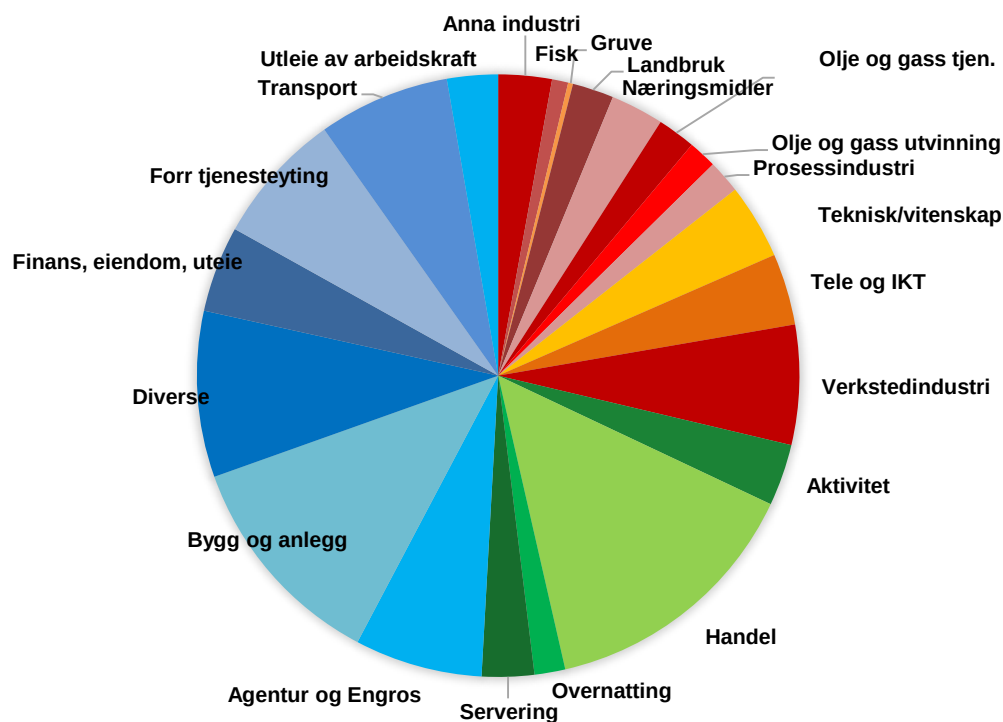
Figur 3: Indeksert arbeidsplassvekst i offentlig og privat sektor i Seljord og Norge, fra 2000 til 2014.

Figur 4: Arbeidsplassvekst i privat sektor i kommunene i Telemark og i Norge fra 2009 til 2014. Rangering blant landets 428 kommuner.

1.1.4 Næringstyper

Vi har nå beskrevet utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet. Vi har lagt vekt på utviklingen i det private næringslivet fordi det først og fremst er næringsutviklingen som er i fokus når en ønsker å stimulere til vekst.

Figur 5: Inndeling av næringslivet i Norge, utenom de lokale næringene. De rød/gule er bransjer i basisnæringer, de grønne besøksnæringer og de blå er de regionale næringene.

Det finnes mange forskjellige bransjeinndelinger. For vårt formål har vi delt næringslivet inn i fire strategiske næringstyper.

Basisnæringer (rød farge) er næringsliv som konkurrerer på et nasjonalt eller internasjonalt marked. Basisnæringene produserer varer eller tjenester på et sted, som selges og konsumeres hovedsakelig i et marked utenfor stedet der produksjonen foregår. Primærnæringer, som landbruk, gruver og industri, tilhører basisnæringene. Også en del tjenesteproduksjon defineres som basisnæringer. Dette er tjenester som IT, telekom og andre teknologiske tjenester. Basisnæringene regnes ofte som «motoren» i økonomien. Det er tradisjonelt ut i fra basisnæringene mye annen næringsvirksomhet er skapt.

Besøksnæringer (grønn farge) er næringsliv som kjennetegnes av at kunden må være personlig til stede. Besøksnæringene inkluderer derfor all turisme, men også butikkhandel og en del personlige tjenester. Både stedets egne innbyggere og tilreisende er kunder som skaper besøksnæringer.

De *regionale* næringene (blå farge) består av bransjer som både har annet næringsliv, offentlige institusjoner og stedets befolkning som kunder i et hovedsakelig regionalt marked. Eksempler på slike næringer er bygg og anlegg, transport og forretningsmessig tjenesteyting. Vi finner ofte konsentrasjon av slike regionale næringer i byer og sentra. Det er en sammensatt næringstype.

Lokale næringer er privat næringsliv som leverer tjenester til den lokale befolkningen. Dette er tjenester som private barnehager, skoler, primærhelsetjenester og renovasjon. De lokale næringene er som regel substitutter for offentlige tjenester og er svært tett knyttet til egen befolkning. I analysene framover vil vi derfor slå sammen kommunal sektor og lokale næringer.

1.1.5 Bransjer i Seljord

I tabellen under ser vi hvilke bransjer som inngår i de strategiske næringstypene, og vi ser antall arbeidsplasser i hver bransje. Det er utviklingen i antall ansatte i disse bransjene og næringstypene, som til sammen utgjør hele det næringslivet vi ønsker å analysere og forstå.

Tabell 1: Antall arbeidsplasser i de ulike bransjene i privat sektor i Seljord.

Næring	Undergruppe	Bransje	2000	2005	2008	2011	2012	2013	2014
Basis	Industri	Anna industri	79	58	61	57	43	48	43
		Næringsmidler	14	18	23	49	33	33	34
		Prosessindustri	2						
		Verkstedindustri	33	15	19	1	1	1	
	Natur	Fisk			1	1			
		Gruve				3	2	2	2
		Landbruk	64	66	86	57	67	73	73
	Tekn. tjenester	Teknisk/vitenskap	29	34	37	42	45	47	51
		Tele og IKT	1	4	14	14	17	18	19
Besøk		Aktivitet	17	24	36	52	49	52	55
		Handel	230	263	272	264	258	262	256
		Overnatting	35	37	30	41	32	29	27
		Servering	45	41	38	24	32	31	36
Lokal og Kommune		Lokal	44	7	7	13	9	11	13
Regional		Agentur og Engros	14	11	17	20	19	18	23
		Bygg og anlegg	138	149	204	139	150	162	159
		Diverse	55	66	89	87	98	97	79
		Finans, eiendom, utleie	33	35	40	32	32	28	24
		Forr tjenesteyting	32	66	51	63	57	58	55
		Transport	114	155	136	121	144	170	167
		Utleie av arbeidskraft		1			2	2	2
Totalsum			979	1 050	1 161	1 080	1 090	1 142	1 118

Innen basisnæringene i Seljord er det landbruk som er den største bransjen. Bransjen har hatt arbeidsplassvekst siden 2000. Innen industrien er det anna industri som er størst i Seljord. Denne bransjen har hatt arbeidsplassnedgang siden 2000. Verkstedindustri har blitt helt borte. Næringsmiddelindustrien har imidlertid vokst siden 2000. Tekniske og vitenskapelige tjenester i Seljord har vokst kraftig siden 2000 og er nest største bransje innen basisnæringene i kommunen i 2014. Seljord har også et økende antall arbeidsplasser i tele/IKT-bransjen.

Handelsbransjen er den klart største bransjen. Antall arbeidsplasser innen handelsbransjen har hatt arbeidsplassvekst siden 2000. Handelsbransjen var også den største bransjen målt på antall arbeidsplasser i 2000.

Innen de regionale næringene er transport- og bygg- og anleggsbransjen klart størst med henholdsvis 167 og 159 arbeidsplasser i 2014. Begge bransjene har hatt vekst i antall arbeidsplasser. De regionale næringene har hatt sterk vekst på landsbasis. Det er den næringstypen i Seljord som har hatt sterkest vekst.

Lokale næringer har tapt største delen av arbeidsplassene i Seljord fra 2000 til 2014, det kommer av at en attføringsbedrift har blitt nedlagt.

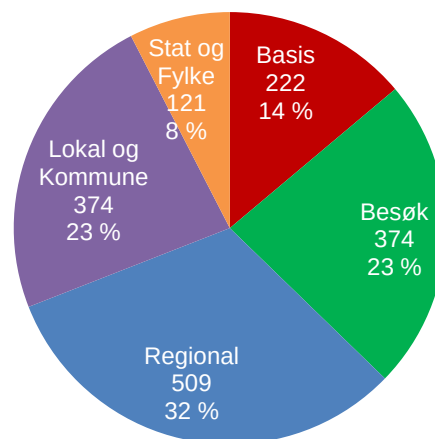
1.1.6 Næringstyper – antall arbeidsplasser

Når vi måler antallet arbeidsplasser som prosentvis andel av alle arbeidsplassene, jobbet en mye høyere andel i besøksnæringene i Seljord enn på nasjonalt nivå og en lavere andel i basisnæringer.

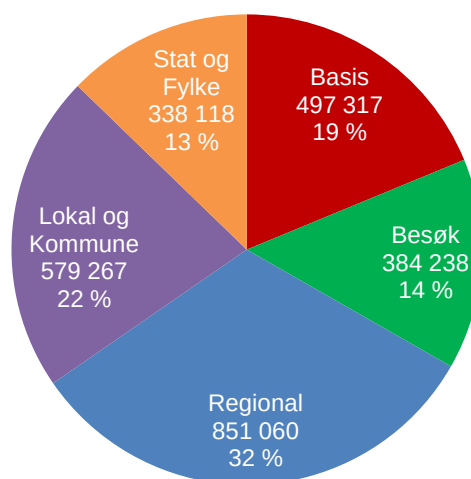
Mens 13 prosent av arbeidsplassene i Norge er i statlige eller fylkesrelaterte stillinger, er tilsvarende andel i Seljord åtte prosent.

De regionale næringene og kommunesektoren har omtrent samme andel i Seljord som i landet som helhet.

Det som kjennetegner Seljord er at besøksnæringene er relativt store. Seljord er dermed en typisk besøkskommune. Basisnæringen er imidlertid ikke spesielt liten, så den er også viktig for kommunen. Seljord er en kommune med et ganske stort næringsliv i forhold til befolkningen. Det er netto innpendling til kommunen.

Figur 6: Antall arbeidsplasser i de ulike næringstypene samt i offentlig sektor i Seljord i 2014.

Figur 7: Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Norge i 2014. På landsbasis er antall arbeidsplasser lik sysselsettingen.

1.1.7 Bransjestruktur

Bransjestrukturen er et forhold som har stor betydning for utviklingen, spesielt i basisnæringene. Det er fordi basisnæringene er svært ujevnt fordelt mellom regioner og fordi utviklingen i den enkelte bransje i basisnæringene svinger sterkt.

Hvilke bransjer har Seljord mye av, relativt til landet som helhet? For å få fram dette bruker vi lokaliseringskvotienter (LQ). LQ for en bransje beregnes gjennom å ta andelen av antall arbeidsplasser i bransjen i forhold til sysselsettingen på stedet, og dele på tilsvarende andel på landsbasis. Hvis tallet er større enn 1, betyr det at der er relativt mye av denne bransjen på stedet. Er tallet mindre enn 1, betyr det at denne bransjen er «underrepresentert» på stedet.

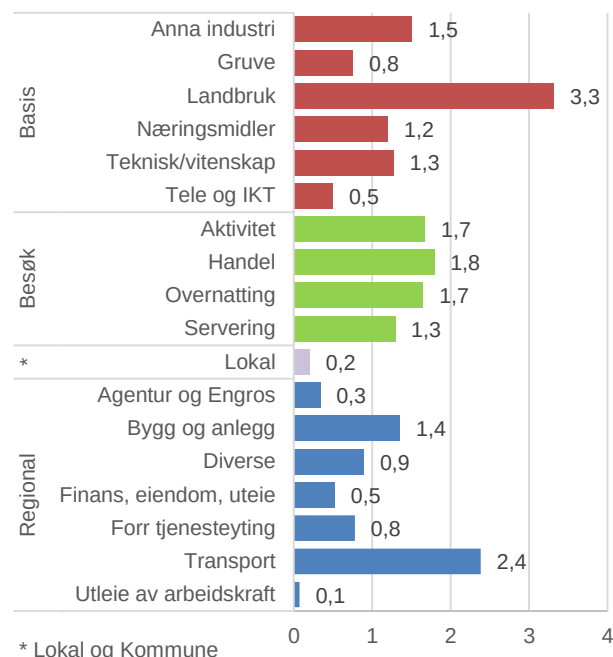
Landbruket er mer enn tre ganger så stort i Seljord enn i landet som helhet. Anna industri, næringsmiddelbransjen, samt tekniske og vitenskapelige tjenester er det også relativt mye av i Seljord. Relativt sett er alle besøksnæringene i Seljord større enn på landsbasis. Innen de regionale næringene har Seljord relativt mye av transport og bygg- og anleggsbransjen.

Det er forholdsvis lite sysselsetting i de andre næringene i Seljord sammenlignet med landet som helhet.

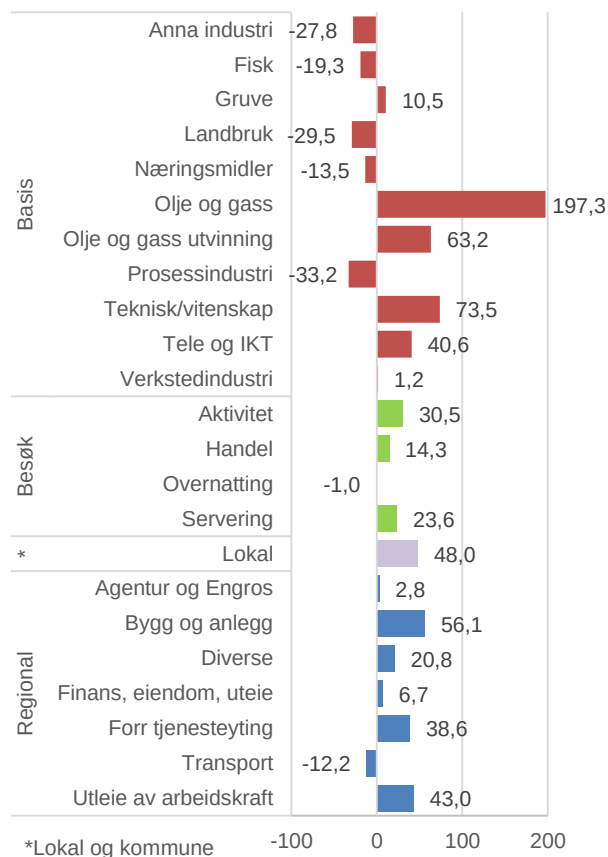
Den nederste figuren til høyre viser hvordan veksten har vært i de ulike bransjene på landsbasis fra 2000 til 2014. Bransjer som anna industri, prosessindustri og landbruk har hatt sterk nedgang, mens bransjer innen olje og gass og tekniske tjenester har hatt sterk vekst.

Seljord har relativt mye næringsliv i landbruk, anna industri, næringsmidler, overnatting og transportbransjen som er i nedgang nasjonalt. Men samtidig er mange arbeidsplasser i tekniske og vitenskapelige tjenester, aktivitet, handel og servering, samt bygg og anleggsbransjen, bransjer som har hatt vekst i Norge. I kapittel 2 vil vi beregne nøyaktig hvor stor betydning bransjestrukturen har hatt for utviklingen i Seljord.

Å endre bransjestrukturen på et sted tar tid, vi legger derfor til grunn at bransjestrukturen er et utenforliggende strukturelt forhold. Når vi skal analysere næringsutviklingen i Seljord, vil vi ta hensyn til de strukturelle forholdene og fokusere på hvordan Seljord har gjort det, *gitt* sine strukturelle betingelser.

Figur 8: Lokaliseringskvotienter for de ulike bransjene i privat sektor i Seljord, 2014.

Figur 9: Arbeidsplassvekst i de ulike bransjene i Norge i perioden 2000 - 2014.

1.1.8 Indeksert arbeidsplassvekst

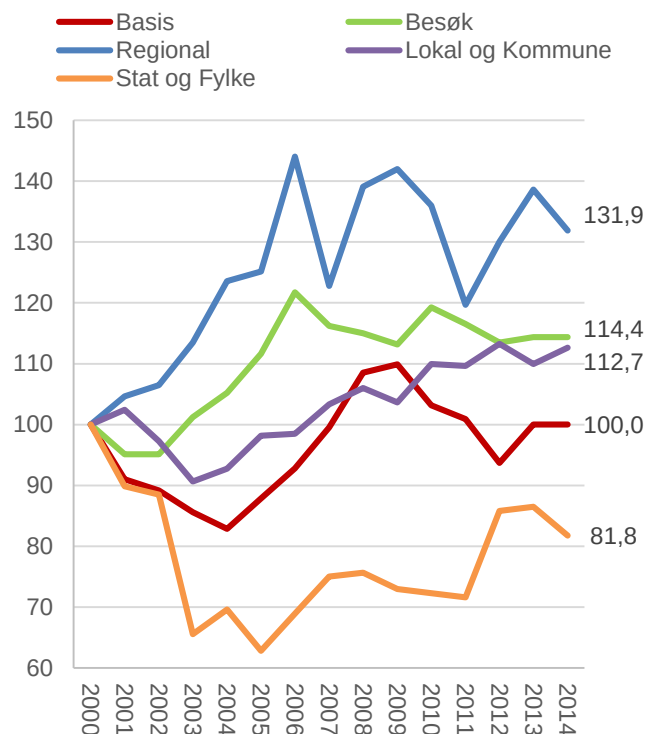
De regionale næringer har hatt sterkest vekst i Seljord med nesten 32 prosent fra 2000 til 2014. På landsbasis har denne sektoren økt med 19,7 prosent.

De andre næringene har hatt lavere vekst i Seljord enn på landsbasis. Besøksnæringene i Seljord har hatt nesten samme vekst som Norge.

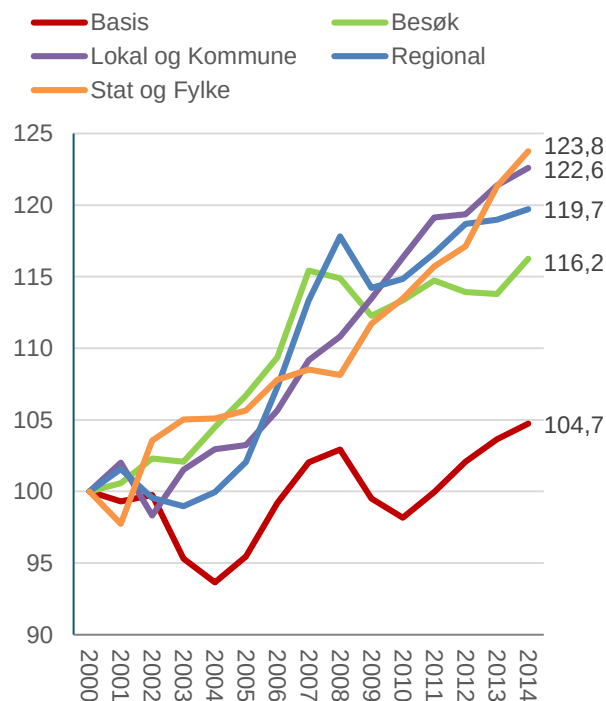
Antall arbeidsplasser i basisnæringene i Seljord i 2014 var likt antallet i 2000. Veksten i disse næringene i noen av årene har kompensert for nedgangen i de andre årene.

Kommunalt ansatte og lokale næringer har hatt mye mindre vekst i Seljord enn på landsbasis.

Stat og fylke er sektoren som har vokst mest i Norge fra 2000 til 2014. I Seljord har denne sektoren hatt nedgang med over 18 prosent i samme periode.

Figur 10: Indeksert arbeidsplassutvikling i de ulike næringstypene og i offentlig sektor i Seljord fra 2000 til 2014.

Figur 11: Indeksert arbeidsplassvekst i de ulike næringstypene og i offentlig sektor i Norge fra 2000 til 2014.

1.1.9 Stedets profil

Fordelingen av de sysselsatte på et sted forteller mye om hvilken type sted kommunen er. Noen steder har i stor grad vokst fram på grunnlag av sine basisnæringer, andre er typiske besøkssteder, mens atter andre kan kategoriseres som typiske bostedskommuner dersom en stor andel av de sysselsatte pendler ut av kommunen.

Vi vil først illustrere hvordan sysselsettingen fordeles seg etter en slik profil, som vist i den øverste figuren. Derneft kan vi vise hvordan sysselsettingsandelen er i forhold til andre kommuner i landet i den nederste figuren. I den nederste figuren viser vi også hvordan rangeringen har endret seg siden 2000.

En stor andel av sysselsettingen i Seljord er i regionale næringer. Vi ser at 33,6 prosent av sysselsettingen er i de regionale næringene. Antall arbeidsplasser i besøksnæringene og kommunal sektor og lokale næringer tilsvarer hver 24,7 prosent. Videre tilsvarer antall arbeidsplasser i basisnæringene 14,6 prosent av sysselsettingen, mens sysselsettingsandelen i stat og fylke er kun 8 prosent. Netto innpendling tilsvarer 5,5 prosent.

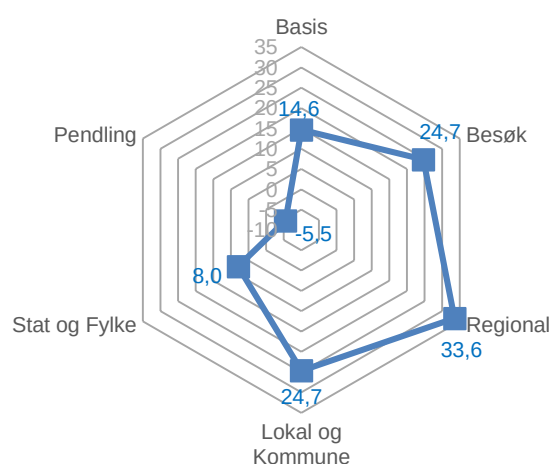
I den nederste figuren ser vi at Seljord er rangert som nummer 7 blant alle norske kommuner (428), når det gjelder sysselsetting i besøksnæringene. Tilsvarende rangering i 2000 har vært nummer 20. De regionale næringer i Seljord plasserer seg på 32. plassen av alle norske kommuner med hensyn til andelen av sysselsatte.

Basisnæringene har økt i Seljord, og vi kan se at andelen som basisnæringene utgjør nærmer seg middels av norske kommuner.

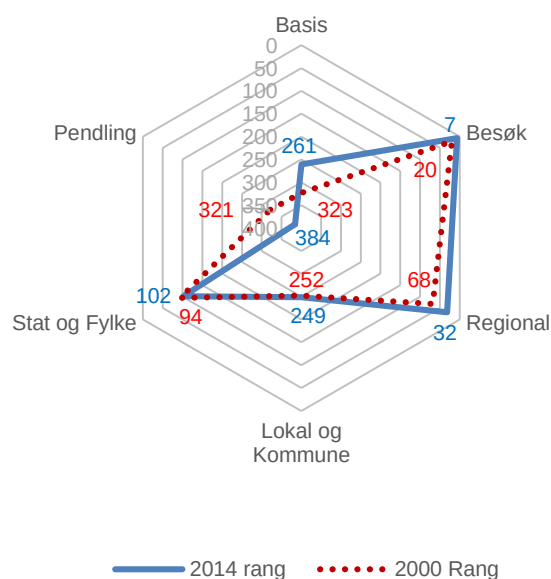
Kommunal virksomhet sysselsetter mange i Seljord, men vi ser at Seljord har en relativt liten kommunal sektor sammenliknet med andre kommuner. Rangeringen for kommunal sektor er 249 av 428 kommuner.

Seljord er seg blant kommunene i Norge med minst netto utpendling.

Seljord har relativt mange ansatte i statlig virksomhet, selv om sysselsettingsandelen er lav.

Figur 12: Hvordan sysselsettingen i Seljord var fordelt i 2014.

Figur 13: Rangeringen til Seljord blant de 428 kommunene i Norge med hensyn til andelen av sysselsatte (som i figuren over).

1.2 Pendling og arbeidsmarkedsintegrasjon

Et av de viktigste strukturelle forholdene for et sted er hvordan det henger sammen med stedene rundt. Hvor lett er det å pendle ut og inn av stedet, og hvordan er arbeidsplassutviklingen i omkringliggende kommuner? Pendlingsstrømmene kan fortelle oss noe om disse forholdene.

1.2.1 Utpendling

Kviteseid, Bø og Oslo er kommunene det pendles mest til fra Seljord. Deretter kommer Skien, Notodden, Vinje, Tokke, Porsgrunn og til sist Hjartdal. Pendlingen til Kviteseid har økt, mens pendlingen til Bø og Oslo har blitt mindre.

Bø har hatt ganske bra vekst i antall arbeidsplasser. Det er derfor litt rart at antallet som pendler til Bø har blitt lavere. En del av de som er registrert som pendlere til Oslo er antakelig studenter som har beholdt bostedsadresse i Seljord og som er registrert med arbeid i Oslo.

Vi skal senere se nøyaktig hvor mye utviklingen i nabokommunene har påvirket befolkningsveksten i Seljord.

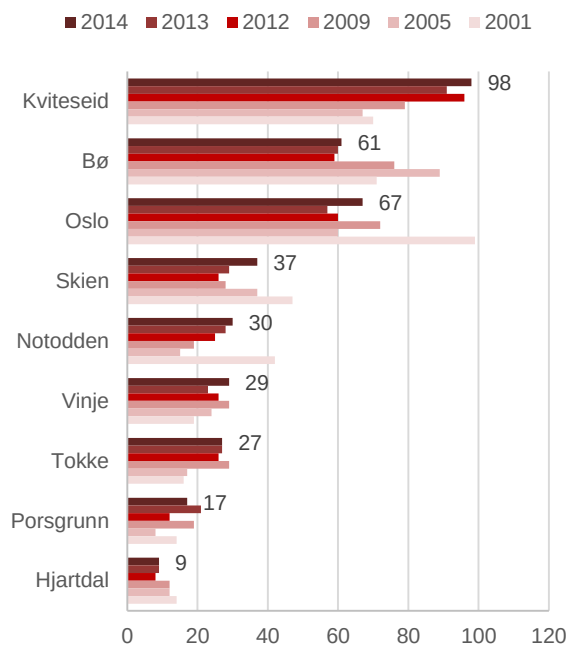
Det er forholdsvis lite pendling til andre kommuner.

1.2.2 Innpendling

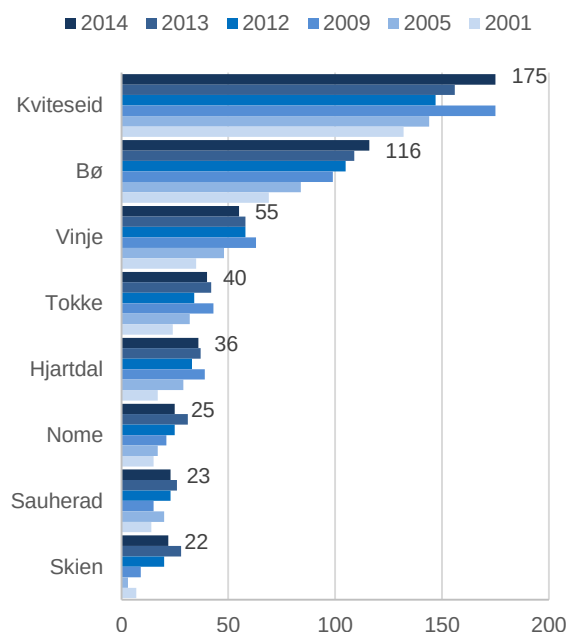
Det er flere personer som pendler inn til Seljord enn ut av Seljord. I 2014 var det nesten 16 prosent høyere innpendling enn utpendling.

I 2014 pendlet det flest inn fra Kviteseid og Bø. Innpendlingen fra begge kommunene har økt ganske mye etter 2000.

Det er også forholdsvis mange personer som pendler inn fra Vinje, Tokke og Hjartdal og litt færre kommer fra Nome, Sauherad og Skien. Det er forholdsvis få (under 20 pendlere) som pendler til Seljord fra andre kommuner.

Figur 14: Antall pendlere fra Seljord til de kommunene det pendles mest til, 2001-2014.

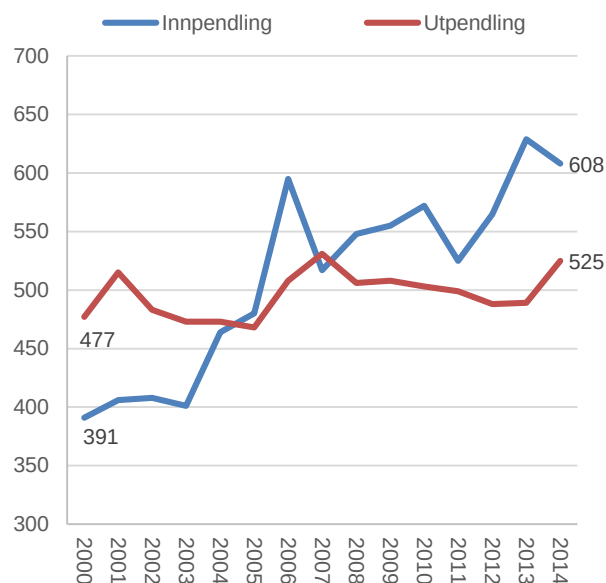
Figur 15: Antall pendlere til Seljord fra de kommunene som Seljord mottar flest pendlere fra, 2001-2014.

1.2.3 Samlet pendling

I 2014 var det 83 flere personer som pendlet inn enn som pendlet ut.

Både antallet som pendler inn og antallet som pendler ut av Seljord har økt siden 2000. Antallet som pendler inn har økt langt sterkere enn antallet som pendler ut etter 2008. Før 2005 var utpendling fra Seljord høyere enn innpendling til kommunen.

Det er et svakhetstrekk at antallet som pendler ut av kommunen nesten har stått stille mens antallet som pendler inn har økt. Det betyr at arbeidsplassene i kommunen i større grad kommer sysselsettingen i andre kommuner til gode, i stedet for å styrke bosettingen i Seljord. Imidlertid har innpendling gått litt ned og utpendling økt betydelig i 2014. I 2013 var det 140 flere personer som pendlet inn enn som pendlet ut, imot bare 83 personer 2014.

Figur 16: Antall personer som pendler inn og ut av Seljord, 2000-2014.

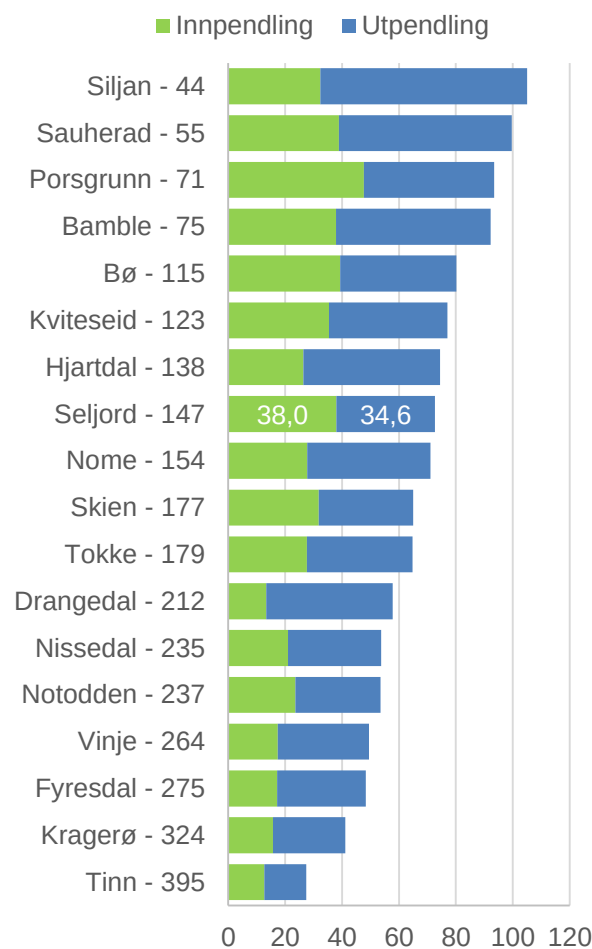
1.2.4 Arbeidsmarkedsintegrasjon

Arbeidsmarkedsintegrasjonen er en størrelse som måler summen av andelen av den sysselsatte befolkningen som pendler ut, og andelen av arbeidsplassene på stedet som det pendles inn til.

Det er en stor fordel for et sted å ha gode pendlingsmuligheter. Det er lettere for en familie å flytte til et sted der det er flere jobber i et større arbeidsmarked å velge fra. Det øker sannsynligheten for å finne arbeid til begge partnerne. Senere i notatet vil vi se at det å være et godt integrert arbeidsmarked har en positiv effekt på nettoflyttingen.

Mens nesten 35 prosent av de sysselsatte i Seljord pendler ut, dekkes omtrent 38 prosent av arbeidsplassene i Seljord av personer som pendler inn. Summen av inn- og utpendlingen utgjør stedets arbeidsmarkedsintegrasjon. Arbeidsmarkedsintegrasjonen i Seljord er høyere enn middels for norske kommuner, som vi ser av rangeringsnummeret 147 av de 428 kommunene i landet.

En høy arbeidsmarkedsintegrasjon gjør hver enkelt kommune mindre sårbar ovenfor store endringer.

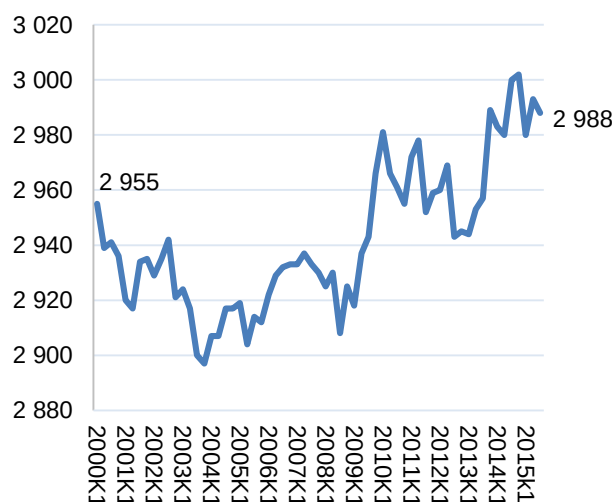
Figur 17: Arbeidsmarkedsintegrasjon i kommunene i Telemark i 2014. Rangering blant landets 428 kommuner.

1.3 Befolkning

Befolkningsutviklingen er den mest sentrale størrelsen i regional utvikling. I dette kapitlet vil vi ganske kort beskrive hvordan befolkningsutviklingen har vært og hvordan befolkningsendringene er sammensatt av fødselsbalanse og flytting. Vi vil også se på hvordan flyttingen er sammensatt av innenlands flytting og innvandring. Til slutt introduserer vi begrepet relativ flytting, som vi vil bruke i analysene om bostedsattraktivitet.

1.3.1 Folketall

Ved utgangen av tredje kvartal i 2015 hadde Seljord 2 988 innbyggere. Det er 33 flere enn i 2000. Det har vært befolkningsvekst etter 2009.

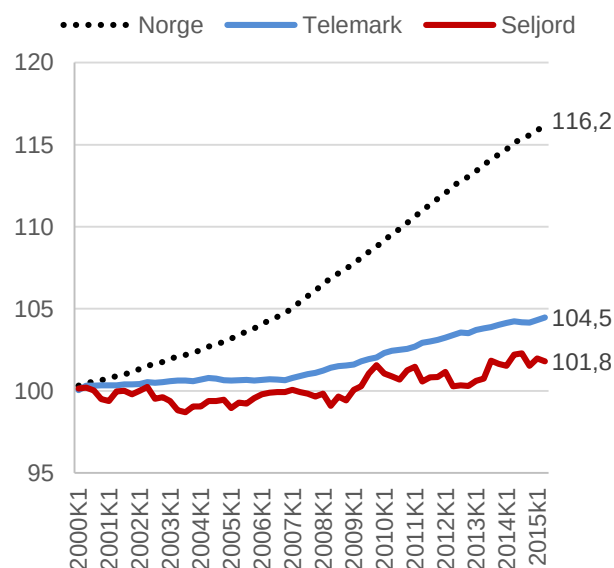

Figur 18: Befolkningen i Seljord fra 31. mars 2000 til 30. september 2015.

1.3.2 Indeksert vekst

Fra 2000 til tredje kvartal i 2015 har Norges befolkning økt med 16,2 prosent. I samme periode har Telemarks befolkning økt med 4,5 prosent. Akershus, Rogaland og Oslo er fylkene som har hatt sterkest vekst.

Seljord har hatt en vekst i befolkningstallet på bare 1,8 prosent fra 2000 til 2015.

Figur 19: Indeksert vekst i Norge, Telemark og Seljord, fra 31. mars 2000 til 30. september 2015. Antall innbyggere i 2000 = 100.

1.3.3 Befolkningsutviklingen dekomponert

Vi kan dekomponere befolkningsutviklingen i innenlands flytting, fødselsbalanse og netto innvandring.

Fødselsbalansen i Seljord har vært vekselvis positiv og negativ, men mest negativ.

Den innenlandske nettoflyttingen har også gått i bølger, med noen perioder med innflytting og andre perioder med utflytting.

Nettoinnvandringen har vært positiv i alle perioder etter 2004. Det er innvandringen som har skapt vekst i folketallet i Seljord.

1.3.4 Befolkningsutviklingen i Norge

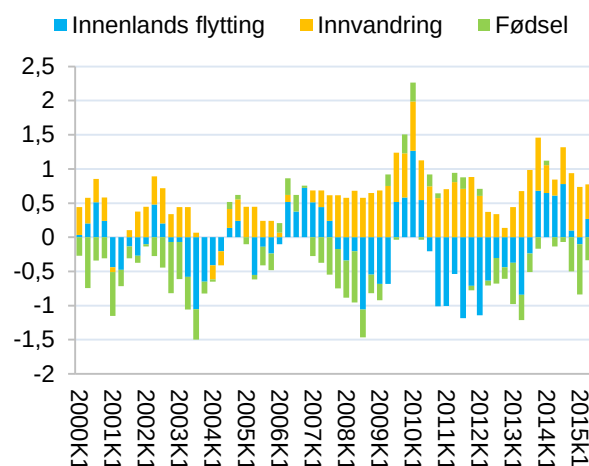
Norges befolkning øker på grunn av positiv fødselsbalanse og nettoinnvandring. Figur 21 viser at innvandringen var spesielt høy etter 2008. Det skyldes hovedsakelig økt arbeidsinnvandring fra Øst-Europa etter utvidelsen av EU østover.

1.3.5 Relativ befolkningsutvikling i Seljord

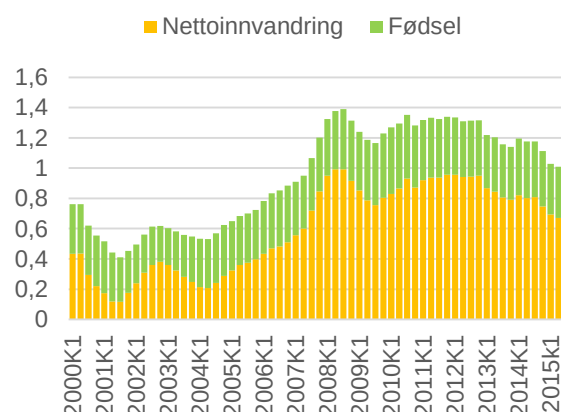
Vi er interessert i å vite hvordan befolkningsutviklingen i Seljord er sammenliknet med utviklingen i landet som helhet. Vi sammenlikner gjennom hele denne rapporten Seljord med landsgjennomsnittet. Figuren nederst til høyre viser utviklingen i Seljord fratrasket utviklingen nasjonalt.

I perioden mellom 2000 og 2015 har både innvandringen til Seljord og fødselsbalansen vært lavere enn tilsvarende på landsbasis.

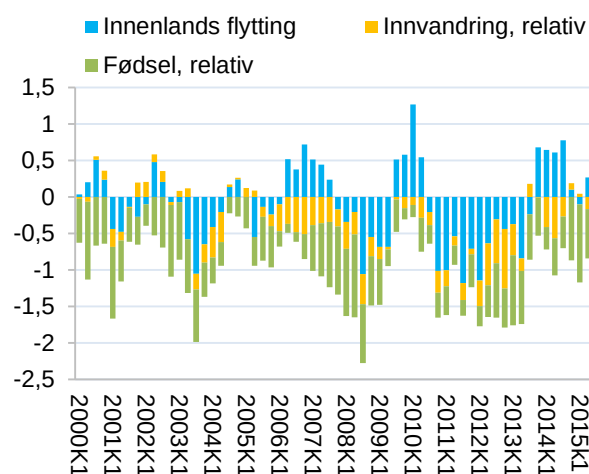
Det betyr at Seljord må ha netto innenlands innflytting for å holde tritt med befolkningsveksten ellers i landet. Innenlands flytting har vekslet på å være negativ og positiv, men det er flere perioder med netto utflytting enn innflytting.

Figur 20: Årlige, prosentvise befolkningsendringer målt hvert kvartal i Seljord, dekomponert i fødselsbalanse, innenlands flytting og innvandring fra 31. mars 2000 til og med 30. september 2015.

Figur 21: Årlige, prosentvise befolkningsendringer Norge, dekomponert i fødselsbalanse og innvandring 31. mars 2000 til og med 30. september 2015.

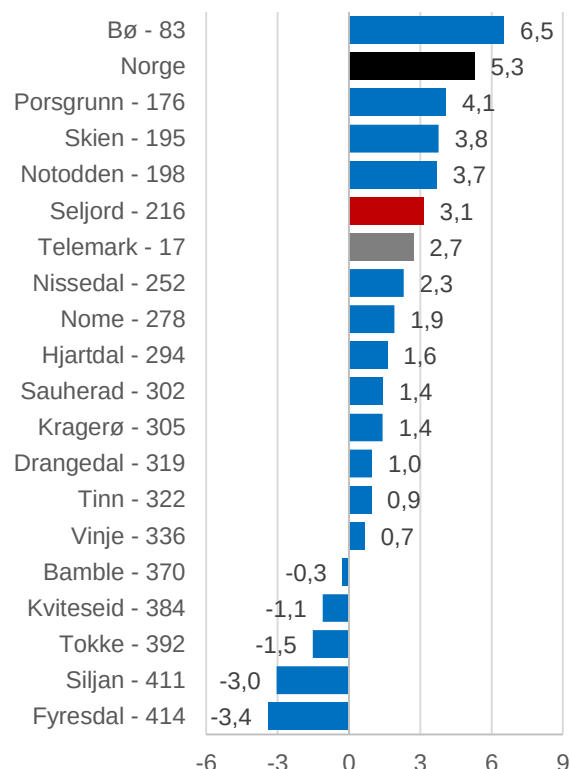
Figur 22: Befolkningsutviklingen i Seljord relativt til utviklingen på landsbasis fra 31. mars 2000 til og med 30. september 2015.

1.3.6 Nettoflytting

I regional utvikling er vi spesielt opptatt av flyttemønstrene mellom kommuner. Et sted kan i svært liten grad påvirke den nasjonale innvandringen eller fødselsbalansen. Det stedet kan gjøre, er å påvirke flyttebalansen. Flyttebalanse handler om hvor mange som flytter inn og hvor mange som flytter ut, eventuelt som ikke flytter ut. Det siste vil også påvirke flyttebalansen. Ved å bli attraktiv kan man både trekke til seg tilflyttere, som kanskje ellers ville valgt å bosette seg et annet sted, og holde på egne innbyggere.

Norge har hatt en nettoinnvandring på 5,3 prosent i de siste seks årene, mens nettoflyttingen til Telemark har vært på 2,7 prosent. Seljord har hatt en netto innflytting på 3,1 prosent.

Seljord er rangert som nummer 216 av de 428 kommunene i landet når det gjelder nettoflytting. Det er omtrent middels av kommunene i Norge.

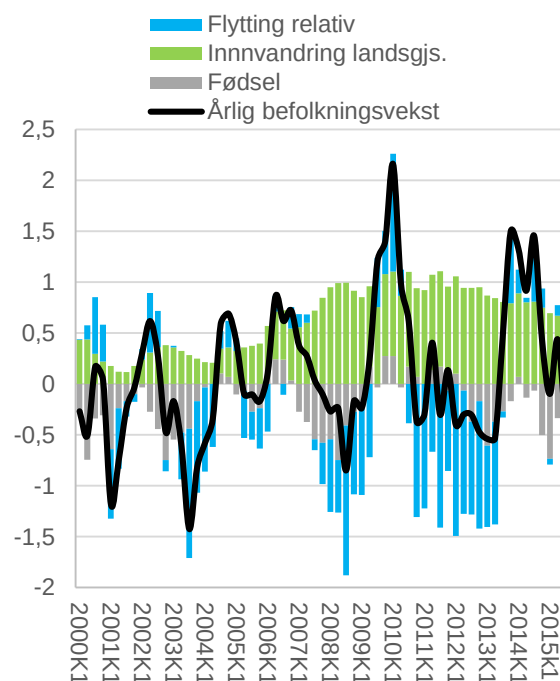
Figur 23: Nettoflyttingen til kommunene i Telemark, Telemark og Norge, 2009-2014. Kommunene er rangert blant landets 428 kommuner.

1.3.7 Relativ flytting

Vi er interessert i hvordan flyttebalansen har vært relativt til flyttebalansen nasjonalt. *Relativ flytting* er nettoflyttingen til et sted fratrasket nettoinnvandringen på landsbasis.

I figuren til høyre viser de grønne stolpene hvilken innvandring Seljord skulle ha hatt, dersom innvandringen til Seljord var lik innvandringen nasjonalt.

Den relative flyttingen, som er summen av innenlands flytting og *relativ* innvandring, har for størstedelen vært negativ. Relativt til landet som helhet har Seljord tapt innflyttere i de fleste periodene. Vi ser at befolkningsutviklingen i Seljord har vært veldig variabel.

Figur 24: Årlig prosentvis befolkningsutvikling i Seljord målt hvert kvartal fra 2000 til og med 30. september 2015, dekomponert i fødselsbalanse, innvandring til Norge og relativ flytting.

1.4 Verdiskaping

Verdiskaping er et uttrykk for hvor mye en bedrift skaper av merverdier gjennom sin produksjonsprosess. Vi kan regne ut verdiskapingen gjennom å trekke innkjøpte varer og tjenester fra inntektene. Verdiskapingen kan også regnes ut gjennom å summere bedriftens driftsresultat og lønnskostnader. Verdiskapingen måles i kroner og er det beløpet som kan fordeles til de ansatte, eiere, de som finansierer virksomheten og til skatt.

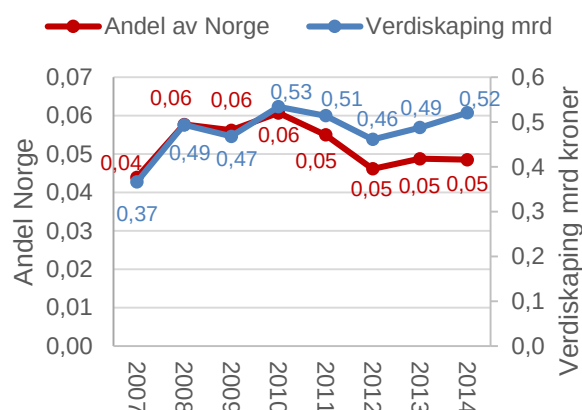
1.4.1 Verdiskaping i Seljord

Vi kan beregne den samlede verdiskapingen i næringslivet gjennom å summere verdiskapingen til hvert enkel bedrift. Datakilden er regnskapene som bedriftene sender inn til Brønnøysundregisteret. Da får vi med verdiskapingen til alle regnskapspliktige foretak, men ikke de bedriftene som ikke er regnskapspliktige. De regnskapspliktige foretakene står imidlertid for det aller meste av verdiskapingen. En del større foretak har virksomhet i flere kommuner. I slike tilfeller har vi fordelt foretakets verdiskaping proporsjonalt med antall ansatte som foretaket har i de enkelte kommunene. Et foretak med adresse i Oslo, men som har virksomhet i andre kommuner, får da fordelt verdiskapingen mellom de kommunene hvor foretaket har ansatte.

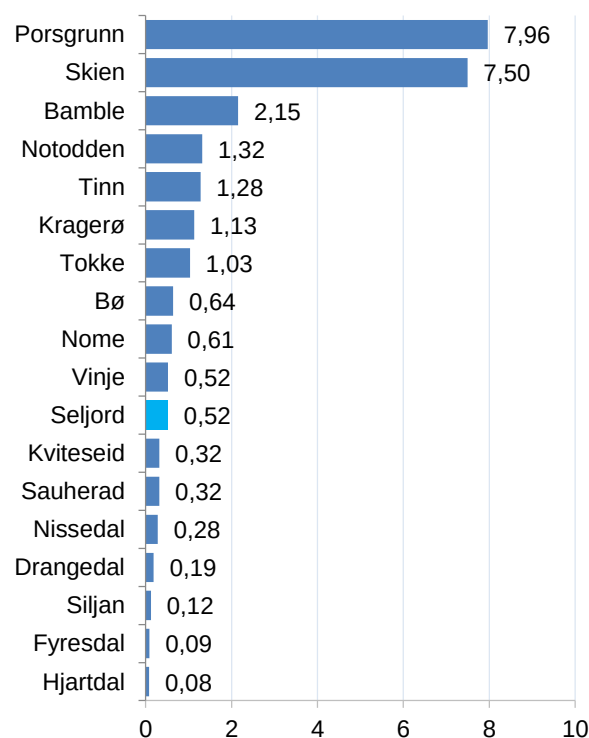
Med en slik metode kan vi beregne verdiskapingen i næringslivet i fylker, regioner og kommuner. I den øverste figuren ser vi at verdiskapingen i løpende priser i Seljord har økt fra 2007 til 2014. Økningen skjedde fra 2007 til 2010. Etter 2010 har de ikke vært noen vekst i verdiskapingen. I figuren ser vi også Seljords andel av landets verdiskaping. Den økte også først i perioden, men har falt etter 2010. De siste tre årene har det imidlertid blitt litt vekst i verdiskapingen igjen, og andelen av landets verdiskaping har vært stabil.

I figuren nederst til høyre ser vi verdiskapingen i kommunene i Telemark i 2014. Næringslivet i Porsgrunn og Skien (uten olje og finans) har en verdiskaping på henholdsvis 7,96 mrd og 7,5 mrd, og står samlet for omtrent 59 prosent av verdiskapingen i fylket. De sju største kommunene i Telemark står for nesten 86 prosent av verdiskapingen i fylket i 2014.

Verdiskapingen i næringslivet i Seljord er beregnet til 0,52 mrd kr i 2014. Det er omtrent to prosent av den samlede verdiskaping i fylket.

Figur 25: Verdiskaping i næringslivet i Seljord, unntatt olje- og gassutvinning og finans, eiendom og utleie, og andel av Norges verdiskaping i prosent.

Figur 26: Verdiskaping i næringslivet i Telemark, unntatt olje og gassutvinning og finans, eiendom og utleie i 2014, antall mrd kr.

1.4.2 Verdiskaping i næringstyper og bransjer

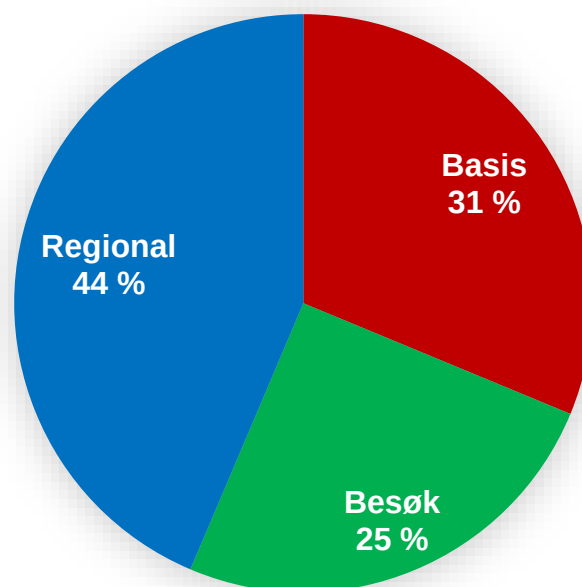
I Seljord er 44 prosent av verdiskapingen i næringslivet i de regionale næringene. Basisnæringene står for 31 prosent av verdiskapingen, mens en fjerdedel av verdiskapingen skjer i besøksnæringene.

I den nederste figuren ser vi at transport og bygg og anleggsbransjen er den langt største bransjen i de regionale næringene.

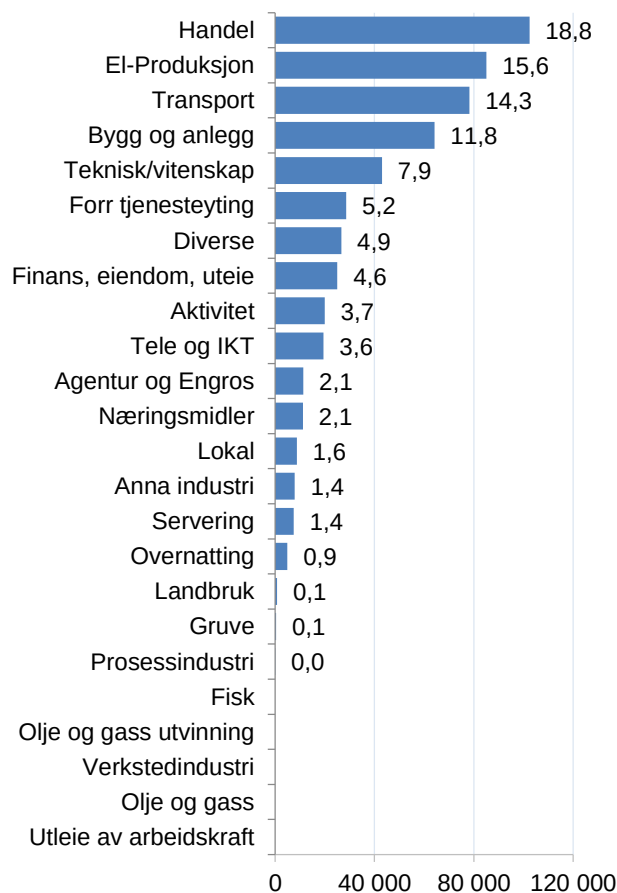
El-produksjon (oppført under anna industri i første kapittel) er den dominerende bransjen når det gjelder verdiskaping i basisnæringene, mens handel er den klart største bransjen når det gjelder verdiskaping i besøksnæringene. Handelsbransjen står for forøvrig for den høyeste verdiskaping i Seljord med en andel på nesten 19 prosent av samlet verdiskaping. Ettersom beregningene av verdiskaping i dette notatet er basert på innsendte regnskap, blir mye av verdiskapingen i landbruket ikke regnet med.

I kapitlet om arbeidsplasser så vi at det var flere ansatte i de regionale næringene enn i besøks- og basisnæringene og de regionale næringene. Når vi ser på verdiskapingen, er de regionale næringene klart størst. Basisnæringene har høyere verdiskaping enn besøksnæringene. Vi så tidligere at besøksnæringene hadde langt flere arbeidsplasser enn basisnæringene. Det betyr at basisnæringene har høyere verdiskaping per arbeidsplass. Verdiskaping per arbeidsplass er et mål for produktivitet, som vi skal se nærmere på i neste kapittel.

Den nederste figuren viser at handelen er den største bransjen målt i verdiskaping, fulgt av el-produksjon, transport og bygg og anlegg. Handelen i Seljord hadde en verdiskaping på omtrent 102 millioner kroner i 2014. Det tilsvarer 18,8 prosent av verdiskapingen i kommunen.

Figur 27: Verdiskaping i næringstypene i Seljord i 2014, fordeling.

Figur 28: Bransjenes prosentvis andel av samlet verdiskaping i Seljord i 2014.

1.5 Produktivitet

Produktivitet er i dette notatet definert som verdiskaping per ansatt. Høy produktivitet betyr at det blir større verdier å fordele, enten til høyere lønninger for de ansatte, bedre lønnsomhet i bedriften, større utbytte til eierne, eller mer til skatt.

1.5.1 Produktivitet i bransjene

Når vi skal analysere forskjeller i produktiviteten mellom ulike steder, må vi gjøre det på bakgrunn av bransjestrukturen. Det er svært stor forskjell mellom ulike bransjer når det gjelder produktivitet.

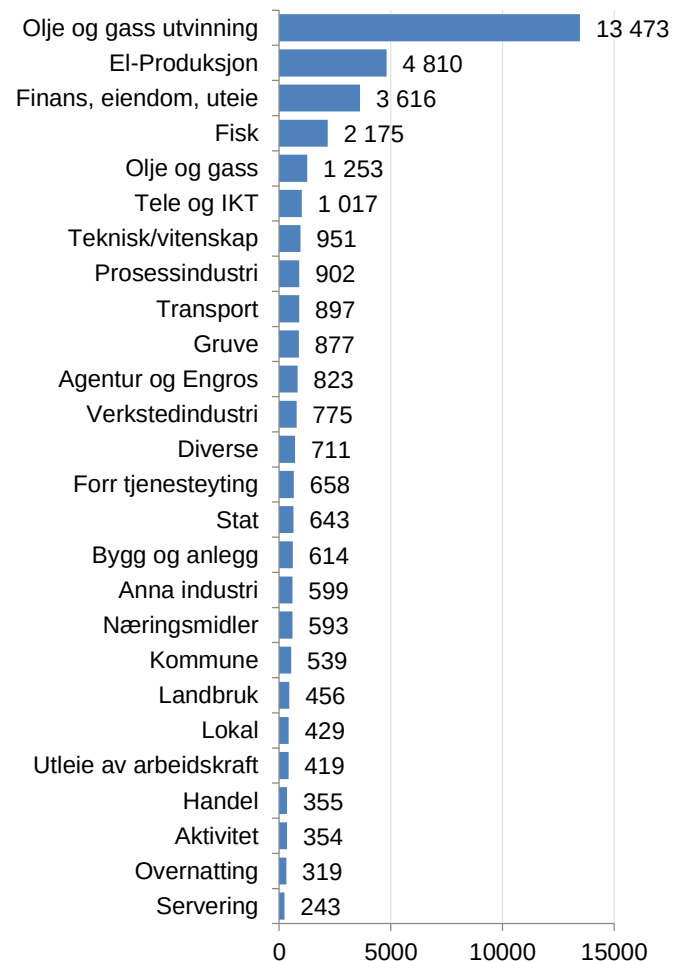
I figuren til høyre ser vi den gjennomsnittlige produktiviteten i de ulike bransjene i Norge i 2014. Bedrifter innenfor olje- og gassutvinning hadde en verdiskaping på over 13 mill kr per ansatt dette året. Det er mer enn 55 ganger så mye som i servering, den bransjen som har lavest produktivitet.

Produksjon av elektrisitet, som stort sett er vannkraft, har også svært høy produktivitet, med en verdiskaping på 4,8 mill kr per ansatt. Finans, eiendom og utleie har den tredje høyeste produktiviteten, med 3,6 millioner i verdiskaping per ansatt.

Det er et mønster at bransjer som er kapitalintensive har høyere produktivitet. Bransjer som el-produksjon, fisk og prosessindustri er bransjer der det er mye kapital investert per arbeidsplass.

Et annet mønster er at bransjer som er kompetanseintensive, som for eksempel tele/IKT og tekniske og vitenskapelige tjenester har høyere produktivitet. I slike bransjer er utdanningsnivået høyere og lønnsvilkårene deretter.

En tredje faktor som påvirker produktiviteten er fordelingen av heltid/deltid. Besøksnæringene, servering, overnatting, aktiviteter og handel, er bransjer hvor andelen av deltidsansatte antakelig er høyere enn i de andre bransjene.

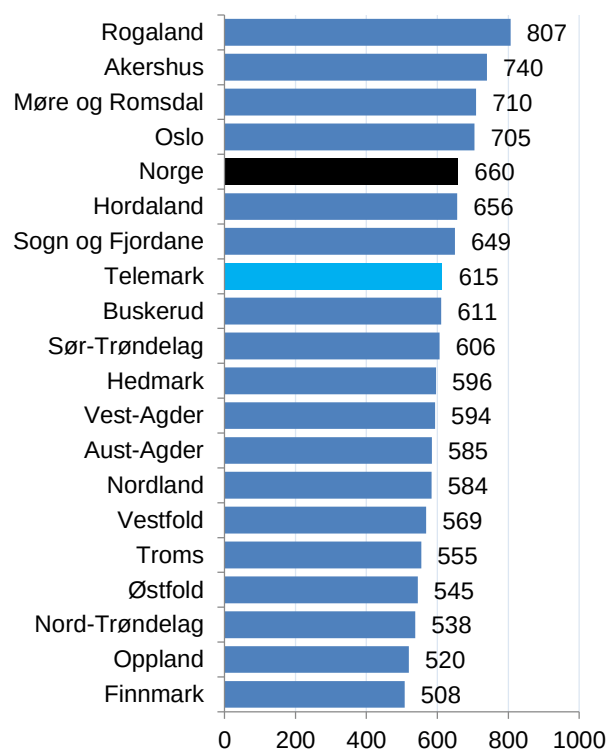

Figur 29: Produktivitet i 1000 kr i de ulike bransjene i Norge i 2014, målt som verdiskaping per ansatt.

1.5.2 Produktivitet i fylkene

I figuren øverst til høyre ser vi hvordan produktiviteten i næringslivet varierte mellom de ulike fylkene i 2014. Vi har utelatt olje- og gassutvinning og finansnæringen fra målingen.

Selv om vi ikke tar med olje- og gassnæringene, har Rogaland den høyeste verdiskapingen per ansatt i næringslivet. Akershus, Møre og Romsdal og Oslo har også en høyere produktivitet enn landsgjennomsnittet. De andre 15 fylkene har lavere produktivitet enn landsgjennomsnittet. I Telemark er verdiskapingen per ansatt 615 000 kr, som er 45 000 kr lavere enn på landsbasis.

1.5.3 Produktivitet og bransjestruktur

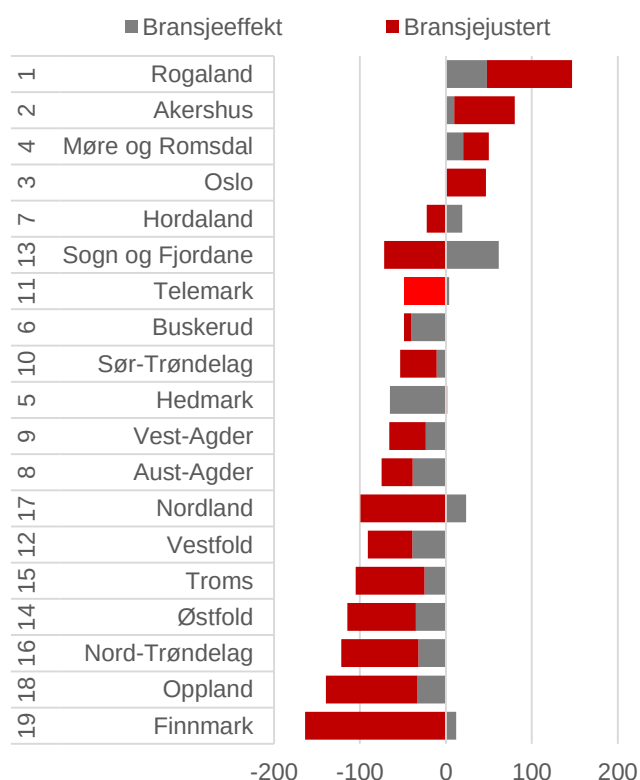
Som vi så på forrige side, var det svært store forskjeller mellom produktiviteten i ulike bransjer. Områder der det er en relativt stor del av næringslivet i høyproduktive bransjer, vil dermed automatisk få høyere produktivitet. Det er interessant å se hvor mye av ulikhetene som skyldes bransjestrukturen. Gjennom en shift/share-analyse kan vi beregne hvor mye bransjestrukturen betyr for produktiviteten.

Resultatet av en slik analyse kan vi se i den nederste figuren. Der er avviket fra fylkets produktivitet og produktiviteten i landet dekomponert i to faktorer: bransjeeffekten og bransjejustert produktivitet.

I figuren kan vi se at det er åtte fylker som har en positiv bransjestruktur. Noe overraskende er det Sogn og Fjordane som har den mest gunstige bransjestrukturen, vel og merke når olje- og gassutvinning og finansnæringene er utelatt. Telemark plasserer seg som nummer 11 blant fylkene i Norge målt på bransjejustert produktivitet. Rogaland har den høyeste uforklarte produktiviteten. Det betyr at næringslivet i Rogaland har høyest produktivitet også etter at vi har justert for bransjestrukturen i fylket.

Produktiviteten i Telemark er lavere enn bransjesammensettingen skulle tilsi. Bransjestrukturen i Telemark skulle tilsi en produktivitet for fylket som er nesten lik produktiviteten nasjonalt.

Figur 30: Produktivitet i næringslivet i 2014, unntatt olje- og gassutvinning og finans/eiendom. 1000 kr.

Figur 31: Avvik fra produktiviteten nasjonalt, dekomponert i bransjeeffekt og bransjejustert produktivitet i 2014. Tallet til venstre er rangering mht bransjejustert produktivitet.

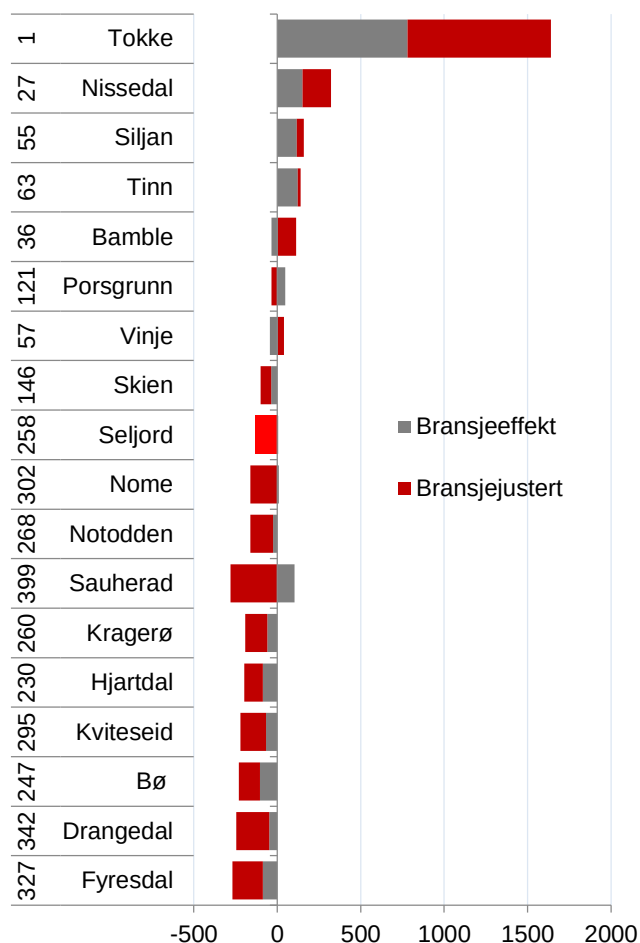
1.5.4 Produktivitet i kommunene

I Telemark er det Tokke som har langt høyest produktivitet. I figuren til høyre kan vi se hvor mye av produktiviteten som skyldes bransjestrukturen i de grå stolpene. Sju av de atten kommunene i Telemark har en gunstig bransjestruktur. Bransjestrukturen forklarer derfor en del av produktiviteten i kommunene i Telemark.

Den bransjusterte produktiviteten viser produktiviteten etter at bransjestrukturen er justert for. Den viser om produktiviteten er høy eller lav i forhold til samme bransje på landsbasis. Tokke er den mest produktive kommunen i landet med hensyn til bransjustert produktivitet. Statkraft Energi AS i Tokke har en svært høy verdiskaping og produktivitet.

Seljord plasserer seg omtrent middels blant kommunene i Telemark målt på produktivitet. I Seljord er verdiskapingen per ansatt i næringslivet på omtrent 534 kr. Det er langt under gjennomsnittet for landet på omtrent 660 000 kr.

Seljord har en bransjestruktur som skulle tilsi gjennomsnittlig produktivitet. Den faktiske produktiviteten i Seljord er litt lavere. De fleste kommunene har lavere bransjustert produktivitet enn landsgjennomsnittet fordi de største byene trekker opp gjennomsnittet. Kommunen plasserer seg litt under middels av norske kommuner målt på bransjustert produktivitet. Vi kan se at rangeringsnummeret til Seljord er 258 av 428 kommuner i landet.

Figur 32: Avvik fra produktiviteten nasjonalt, dekomponert i bransjeeffekt og bransjustert produktivitet i Telemark i 2014. Tallet til venstre er rangering mht bransjustert produktivitet blant de 428 kommunene.

1.5.5 Bransjejustert produktivitet

I tabellen under ser vi produktiviteten i hver enkelt bransje i Seljord. Produktiviteten er målt som prosent i forhold til bransjens produktivitet i landet. Hvis tallet er 100, er produktiviteten lik landsgjennomsnittet.

Tabell 2: Produktivitet i bransjene i Seljord i prosent av produktiviteten i tilsvarende bransje på landsbasis.

Bransje	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Snitt
Anna industri	101	57	27	69	57	70	50	53	60
Næringsmidler	42	59	87	45	73	52	43	45	56
El-Produksjon	210	326	233	319	255	171	185	118	227
Teknisk/vitenskap	110	104	67	105	102	99	99	87	97
Tele og IKT	76	136	105	110	111	88	85	87	100
Aktivitet	226	254	215	190	180	143	108	166	185
Handel	117	119	106	117	106	102	92	104	108
Overnatting	116	207	215	82	73	86	133	90	125
Servering	69	81	91	100	83	97	52	94	83
Agentur og Engros	42	40	74	68	75	65	66	76	63
Bygg og anlegg	107	102	148	114	97	83	88	77	102
Diverse	65	79	88	83	101	56	48	69	74
Forr tjenesteyting	72	87	88	70	73	79	82	80	79
Transport	56	54	62	67	62	57	46	48	56
Lokal	217	207	196	213	214	179	197	170	199
Totalsum	81	108	100	114	101	86	81	84	94

I tabellen kan vi se produktiviteten i den enkelte bransje i forhold til samme bransje i landet år for år. Produktiviteten varierer av og til en del fra år til år, og det kan da være hensiktsmessig å se på gjennomsnittet over en del år, som er vist i den siste kolonnen. Den nederste linjen viser at produktiviteten i Seljord er omtrent 6 prosent lavere enn landsgjennomsnittet, samlet sett i perioden. Produktiviteten har falt en del siden 2010, det skyldes først og fremst at produktiviteten i el-produksjonen har blitt mindre.

Vi kan da se at Seljord har vært mest produktiv i el-produksjon, lokale næringer, aktivitet, overnatting og handel i forhold til landet ellers. I bygg og anleggsbransjen, tele og IKT, samt tekniske og vitenskapelige tjenester har produktiviteten vært omtrent lik landsgjennomsnittet. I alle de andre bransjene har Seljord en lav produktivitet i forhold til landet.

1.6 Nyetableringer

Det er stor interesse for nyetablering av bedrifter. På de fleste steder er det å stimulere til nyetablering en del av utviklingsarbeidet for å øke veksten i næringslivet. I dette kapitlet skal vi se nærmere på etableringsaktiviteten i kommunen.

1.6.1 Etableringsfrekvens

Etableringsfrekvens er antall nystartede foretak i prosent av eksisterende foretak i begynnelsen av året. I dette kapitlet bruker vi data fra Enhetsregisteret til analysene.

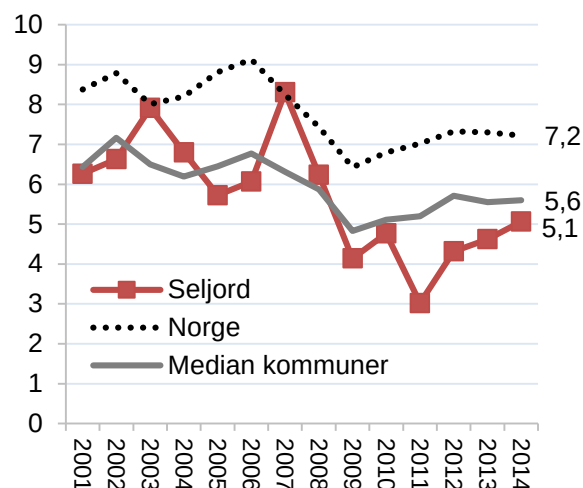
I Norge var etableringsfrekvensen mellom åtte og ni prosent fram til 2007. I 2009 var etableringsfrekvensen på det laveste nivået, 6,4 prosent. De siste årene har etableringsfrekvensen ligget stille litt over sju prosent.

Etableringsfrekvensen er langt høyere i de største byene enn i resten av landet. Dermed blir gjennomsnittstallene for Norge trukket opp av de største byene. Det vil derfor være mer relevant å sammenlikne en kommune med medianverdien for kommuner. Medianen er verdien til den kommunen som er rangert som middels. Vi ser i den øverste figuren at medianverdien for etableringsfrekvensen er ganske mye under etableringsfrekvensen i Norge.

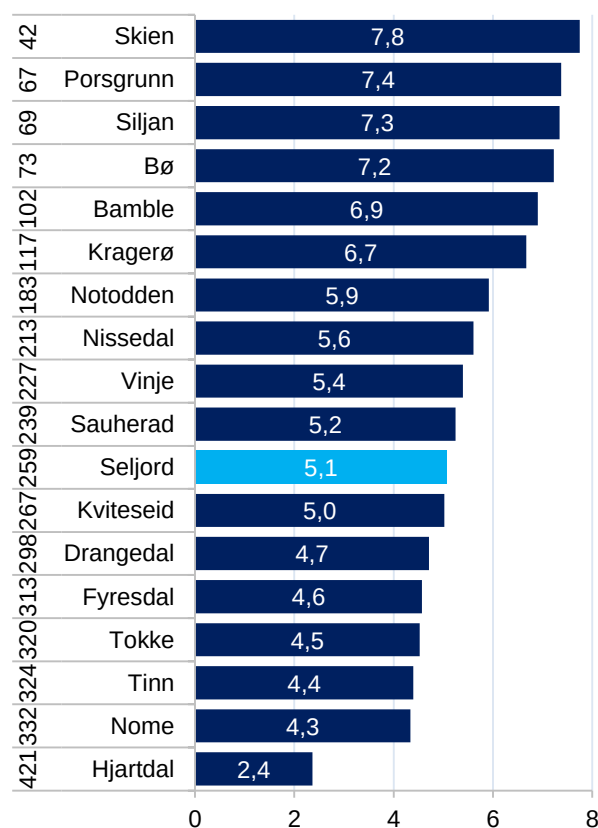
Etableringsfrekvensen i Seljord har vært betydelig lavere enn etableringsfrekvensen for Norge i alle årene unntatt 2003 og 2007. I disse to årene var etableringsfrekvensen i Seljord ganske lik Norges. I kun fire år har etableringsfrekvensen vært høyere enn medianverdien for kommunene.

I den nederste figuren ser vi etableringsfrekvensen for kommunene i Telemark i 2014. Det er åtte kommuner i fylket med en etableringsfrekvens over midtels av kommunene i Norge.

Seljords etableringsfrekvens ligger under middels i Telemark og i Norge. Rangeringsnummeret til Seljord er 259 av 428 kommuner i landet.

Figur 33: Etableringsfrekvens i Seljord, medianverdi for kommuner og Norge.

Figur 34: Etableringsfrekvens i kommunene i Telemark i 2014. Kommunens rangering blant de 428 kommunene i Norge til venstre.

1.6.2 Bransjejustert etableringsfrekvens

Etableringsfrekvensen varierer mye mellom de ulike bransjene. Innenfor bransjer som landbruk og industri etableres det få nye foretak, samtidig som det også legges ned få. Innenfor tjenesteytende næringer og serveringsbransjen er det mye høyere rotasjon av bedrifter, ved at det både etableres og legges ned mange foretak hvert år. Dermed vil bransjestrukturen i stor grad påvirke etableringsfrekvensen.

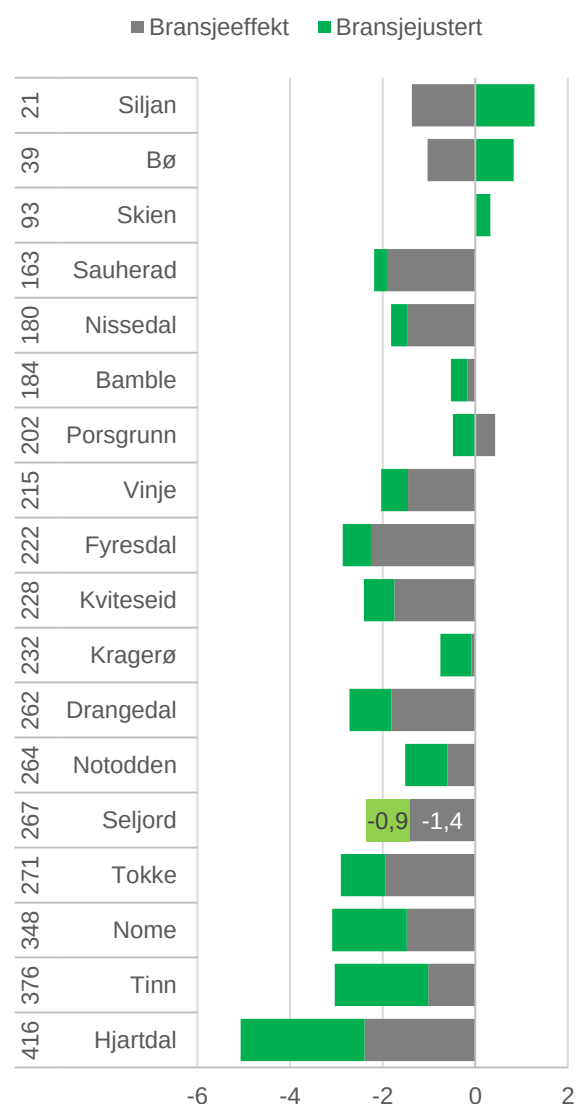
Derfor er det grunn til å skille ut effekten av bransjestrukturen også her, slik vi har gjort tidligere i dette notatet for andre indikatorer. Vi bruker samme shift/share-metode som tidligere.

I figuren har vi analysert etableringsfrekvensen i hver enkelt kommune i fylket. Vi har sett på avviket mellom etableringsfrekvensen i kommunen og etableringsfrekvensen nasjonalt. Dette avviket er deretter dekomponert i bransjeeffekt og bransjejustert etableringsfrekvens. Da kan vi få fram hvor mye av avviket i etableringsfrekvensen som skyldes bransjestrukturen alene. Den delen som ikke skyldes bransjestrukturen kaller vi bransjejustert etableringsfrekvens. Det er egentlig et bedre mål for etableringsaktiviteten enn den ujusterte etableringsfrekvensen vi så på forrige side.

Det er bare Porsgrunn som har en bransjestruktur som gir en positiv bransjeeffekt. Skien har en bransjestruktur som skulle gi en etableringsfrekvens lik landsgjennomsnittet. De andre 16 kommunene har en bransjestruktur som normalt skal gi en etableringsfrekvens under landsgjennomsnittet.

Siljan, Bø og Skien har høyest bransjejustert etableringsfrekvens av kommunene i Telemark. Alle de andre kommunene i Telemark har negativ bransjejustert etableringsfrekvens.

Seljord har en bransjejustert etableringsfrekvens under middels av kommunene i Norge i 2014. Vi så på forrige side at etableringsfrekvensen i Seljord var lav i forhold til landsgjennomsnittet i 2014.

Figur 35: Etableringsfrekvensen i kommunene i Telemark i 2014, avvik fra nasjonale tall, dekomponert i bransjeeffekt og bransjejustert etableringsfrekvens. Kommunens rangering for bransjejustert etableringsfrekvens er vist til venstre.

1.6.3 Vekst i antall foretak

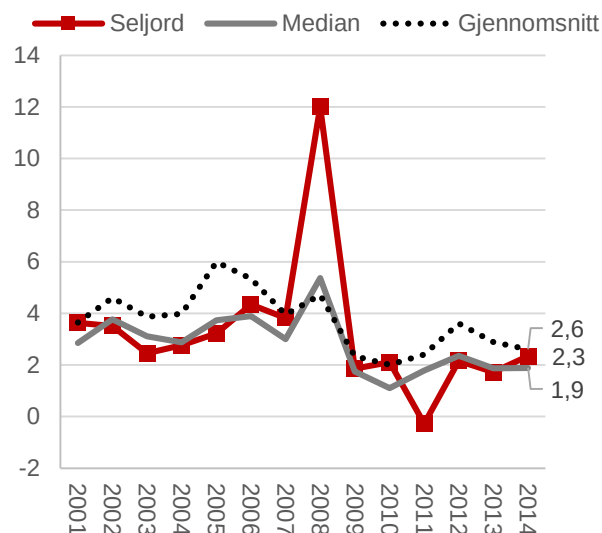
Indikatoren vekst i antall foretak er etableringsfrekvensen fratrullet andel nedlagte foretak.

Antall foretak i Norge økte med mellom fire og seks prosent årlig mellom 2002 og 2008. Etter finanskrisen falt veksten i antall foretak ned til to prosent i 2010. Etter det har veksten i antall foretak tatt seg opp igjen, til 2,6 prosent i 2014. Veksten i antall foretak er sterkere enn den økonomiske veksten. Det betyr at den gjennomsnittlige størrelsen på foretakene stadig blir mindre.

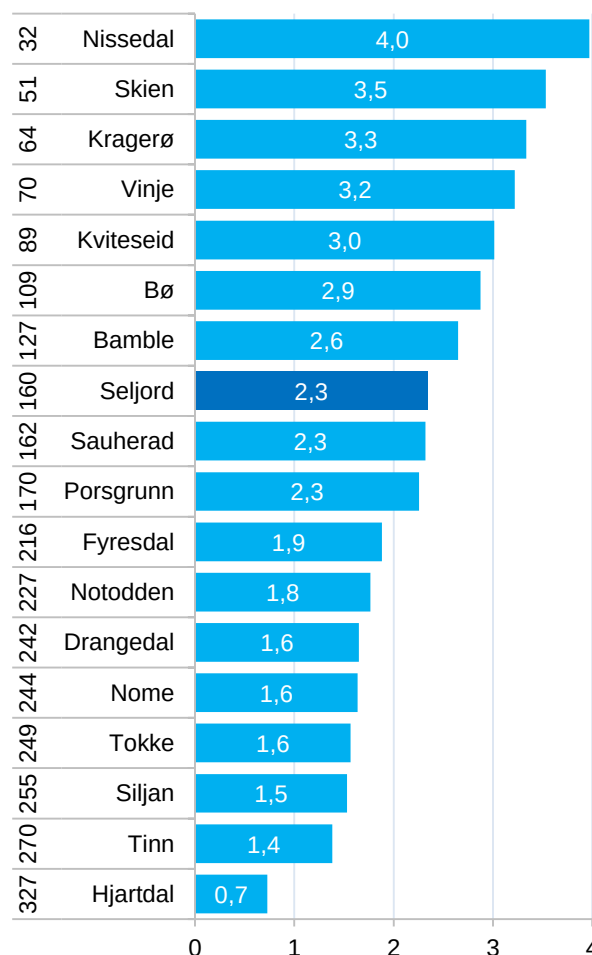
Seljord har hatt vekst i antall foretak i nesten alle årene etter 2001 fram til 2014. Kun i 2011 gikk antall foretak litt ned. I det året var det flere nedleggelser av foretak enn nyetableringer. Vekst i antall foretak i Seljord var unormalt høyt i 2008.

I den nederste figuren ser vi vekst i antall foretak i alle kommunene i Telemark. Det er Nissedal som hadde høyest vekst i antall foretak i Telemark i 2014. Ingen kommuner hadde nedgang i antall foretak i 2014.

Seljord plasserer seg over middels av kommunene i Telemark, og vi kan se at rangeringsnummeret er 160 av 428 kommuner i landet. Det betyr at veksten i antall foretak var ganske god.

Figur 36: Vekst i antall foretak i Seljord, medianverdi for kommuner og Norge.

Figur 37: Vekst i antall foretak i kommunene i Telemark i 2014. Til venstre angis rangeringen blant de 428 kommunene i Norge.

1.6.4 Etableringsindeksen

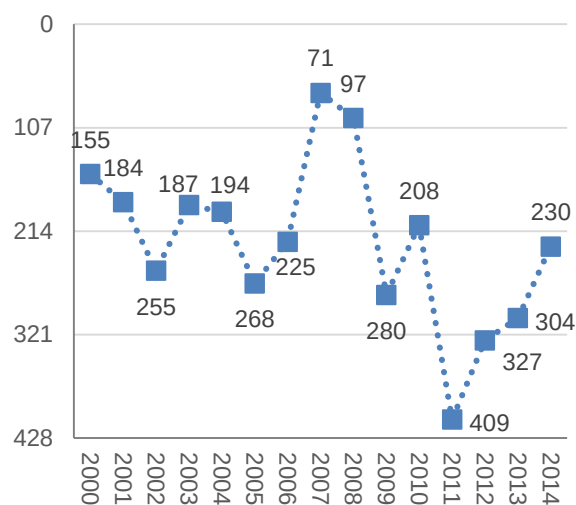
Vi har nå sett på tre indikatorer for etableringsaktiviteten. Det er etableringsfrekvens, bransjustert etableringsfrekvens og vekst i antall foretak. Disse tre indikatorene kan vi sette sammen til en etableringsindeks, for å få et samlet uttrykk for etableringsaktiviteten for hvert enkelt sted. Vi bruker da rangeringsnummerne til hver enkelt indikator.

I den øverste figuren ser vi hvordan rangeringen til Seljord har variert siden 2000. Seljord har vært rangert over middels av kommunene i halvdelen av perioden. I de andre sju årene har Seljord blitt plassert under middels av kommunene på etableringsindeksen. Den beste plasseringen var i 2007, da Seljord var nummer 71 av de 428 kommunene i landet. Plasseringen i 2014 er nummer 230. Det er litt under middels av norske kommuner.

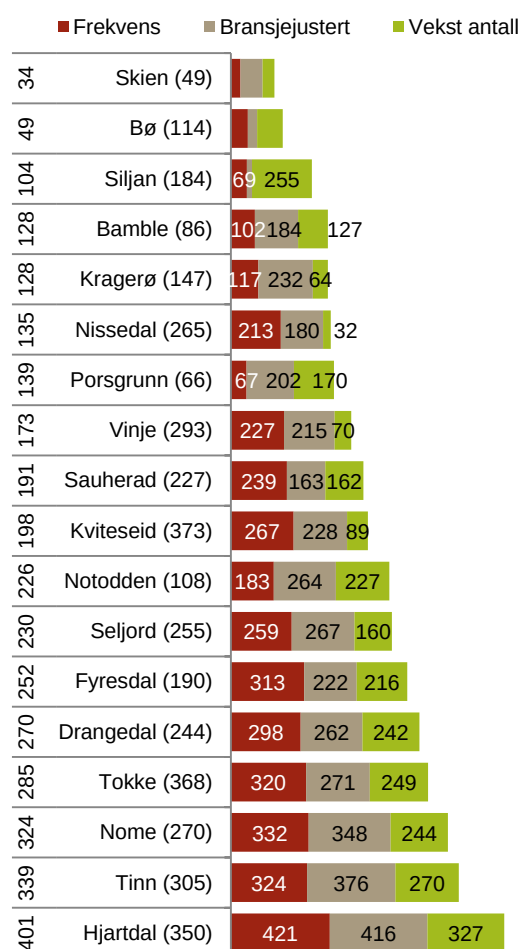
I den nederste figuren ser vi plasseringen til alle kommunene i Telemark.

Skien og Bø har de beste resultatene i 2014. Ser vi på hele perioden 2009 til 2014, er det Skien og Porsgrunn som er rangert høyest.

Seljord plasserer seg under middels av kommunene i Telemark. Vi kan se at Seljord er rangert som nummer 255 i landet dersom vi ser på perioden 2009-2014 under ett.

Figur 38: Seljords rangering på etableringsindeksen av 428 kommuner i Norge.

Figur 39: Etableringsindeksen for kommunene i Telemark i 2014. Helt til venstre angis rangeringsnummeret for 2014, i parentes står rangeringsnummeret for hele perioden 2009-2014.

1.7 Lønnsomhet

Bedriftsøkonomisk lønnsomhet handler ganske enkelt om at inntektene må være høyere enn kostnadene. Det finnes flere lønnsomhetsmål, men vi konsentrerer oss om bedriftenes resultat før skatt. Bedrifter med underskudd står i fare for å gå konkurs eller legges ned, mens bedrifter med overskudd vil øke egenkapitalen og være rustet til vekst og nyinvesteringer.

1.7.1 Andel lønnsomme foretak

Den første indikatoren for lønnsomhet er andelen foretak med positivt resultat før skatt. Data for lønnsomhetsanalysene er hentet fra Regnskapsregisteret i Brønnøysund, hvor alle regnskapene fra regnskapspliktige foretak er registrert.

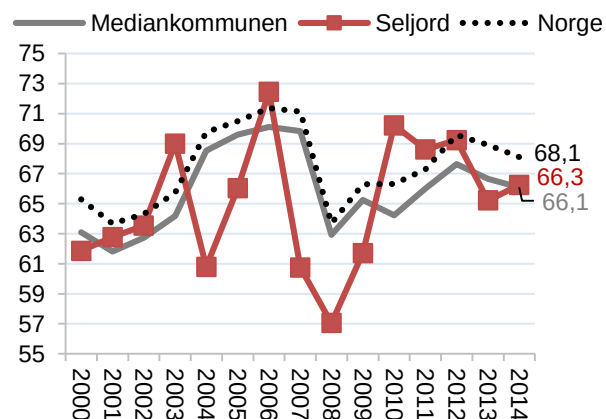
I den øverste figuren ser vi hvordan andelen lønnsomme foretak har utviklet seg i Seljord.

Andel lønnsomme foretak har variert ganske mye fra år til år. I noen år, som i 2003, 2006, 2010 og 2011 var andelen lønnsomme foretak i Seljord høyere enn landsgjennomsnittet. I andre år har andel lønnsomme foretak vært svært lavt.

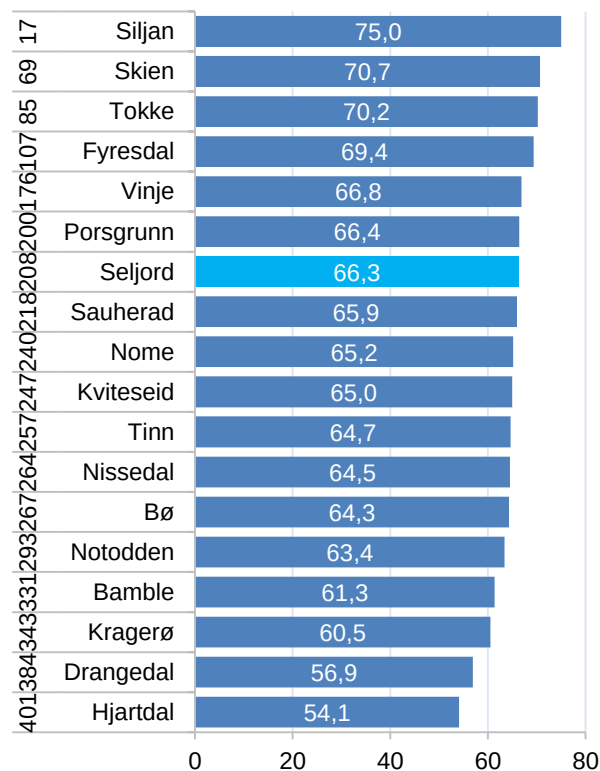
I det siste året vi har målt var andelen lønnsomme foretak litt bedre enn medianen av kommunene, men under landsgjennomsnittet.

I den nederste figuren ser vi hvordan kommunene i Telemark gjorde det i 2014 med hensyn til andel lønnsomme foretak. De fleste kommunene i Telemark har en forholdsvis lav andel lønnsomme foretak. 11 kommuner har en andel lønnsomme foretak under middels av kommunene i Norge.

Seljord er rangert som nummer 208 av de 428 kommunene i landet når det gjelder andel lønnsomme foretak. Lønnsomheten i næringslivet i Seljord er dermed over middels i norsk målestokk. Det er seks kommuner i Telemark med høyere lønnsomhet enn Seljord.

Figur 40: Prosentvis andel foretak med positivt resultat før skatt i Seljord, medianverdi for kommuner og Norge.

Figur 41: Prosentvis andel foretak med positivt resultat før skatt i kommunene i Telemark i 2014. Til høyre for

kommunenavnet angis rangeringen blant de 428 kommunene.

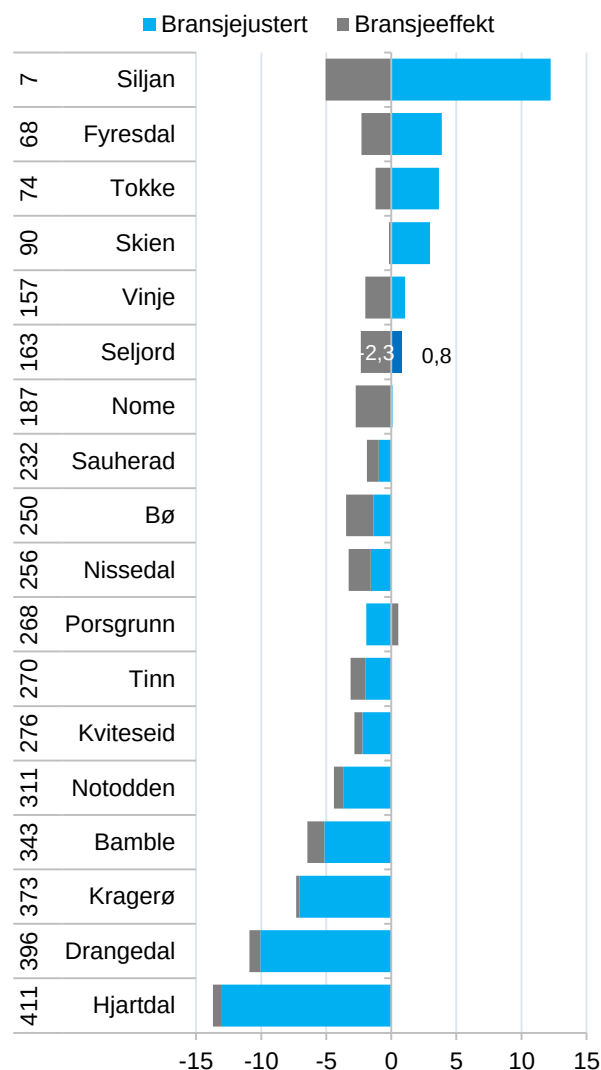
1.7.2 Bransjejustert lønnsomhet

Lønnsomheten varierer mellom ulike bransjer. Dermed kan forskjellene i lønnsomhet i næringslivet skyldes at næringslivet har en mer eller mindre gunstig struktur. Dette skal vi korrigere for, på samme måte som vi har korrigert for bransjestrukturen for andre indikatorer.

Resultatet for kommunene i Telemark er vist i figuren. Vi kan se at bransjestrukturen i Telemark ikke betyr veldig mye for variasjonen i lønnsomhet blant mange av kommunene. Hvor mye bransjestrukturen betyr kan variere fra år til år. Dersom det er store forskjeller i lønnsomhet mellom ulike bransjer vil bransjeeffekten bli større, enn om bransjene er ganske like med hensyn til lønnsomhet.

Vi kan se at bransjeeffekten for lønnsomheten i Seljord er negativ og bidro til at andel lønnsomme foretak ble 2,3 prosentpoeng lavere. Den bransjejusterte andelen lønnsomme foretak er dermed 0,8 prosentpoeng bedre enn forventet ut fra bransjestrukturen. Det betyr at lønnsomheten i næringslivet i Seljord egentlig er ganske god, bransjestrukturen tatt i betraktning. Årsaken til at andelen lønnsomme foretak er lavere enn landsgjennomsnittet der dermed at Seljord har mange bedrifter i bransjer hvor lønnsomheten er forholdsvis lav.

Rangeringen til Seljord for bransjejustert andel lønnsomme foretak i 2014 var 163 av 428 kommuner. Det er en høyere rangering enn Seljord fikk for den ujusterte andelen lønnsomme foretak.

Figur 42: Prosentvis andel lønnsomme foretak, avvik fra landsgjennomsnittet, dekomponert i bransjeeffekt og bransjejustert lønnsomhet i kommunene i Telemark i 2014. Rangering etter bransjejustert andel lønnsomme foretak.

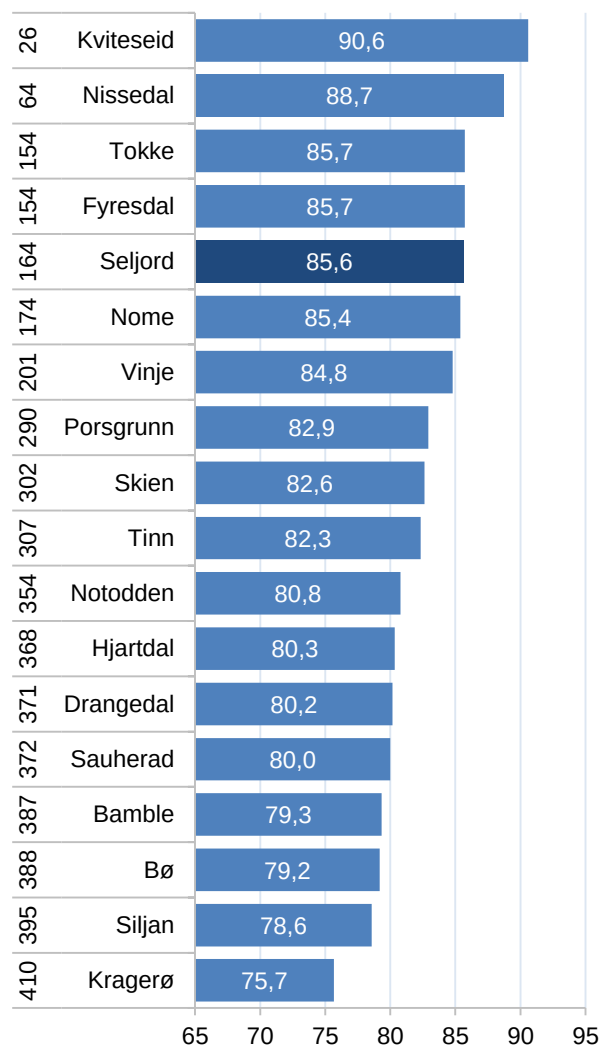
1.7.3 Egenkapitalandel

En bedrifts egenkapital er verdien av eiendelene fratrasket bedriftens gjeld. Bedrifter med negativ egenkapital står i fare for å gå konkurs dersom de ikke får tilført ny egenkapital eller har overskudd som øker egenkapitalen. Egenkapitalen øker når bedriften har overskudd og synker når bedriften har underskudd. Vi har derfor med egenkapital som en tredje indikator for lønnsomhet.

I figuren ser vi den prosentvise andelen av foretak med positiv egenkapital i kommunene i Telemark. Mindre en halvdelen av kommunene i Telemark har et næringsliv med relativt høy andel foretak med positiv egenkapital, som vi kan se av rangeringsnummerne.

I Seljord har 85,6 prosent foretakene positiv egenkapital. Det er over gjennomsnittet for Norge, som er 84,0 prosent. Seljord plasserer seg på femte plass i Telemark målt på andel av foretak med positiv egenkapital og som nummer 164 av alle 428 norske kommuner.

Det betyr at omtrent hvert sjuende foretak i Seljord har negativ egenkapital. Foretak med negativ egenkapital har stor risiko for å gå konkurs. Men denne andelen er altså lavere i Seljord enn i resten av landet.

Figur 43: Prosentvis andel av foretak med positiv egenkapital i kommunene i Telemark i 2014. Til venstre angis kommunens rangering blant de 428 kommunene i Norge.

1.7.4 Lønnsomhetsindeksen

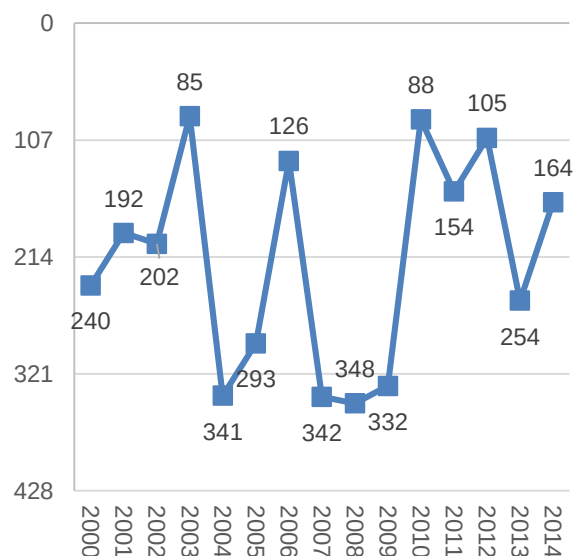
I dette kapitlet har vi vist tre ulike indikatorer for lønnsomhet: Andel foretak med positivt resultat før skatt, bransjejustert andel med positivt resultat og til slutt andel foretak med positiv egenkapital. Disse tre indikatorene kan vi sette sammen til en lønnsomhetsindeks.

Resultatet for Seljord er vist i den øverste figuren. Seljord ble nummer 164 av de 428 kommunene i landet på lønnsomhetsindeksen for 2014. Vi kan se at rangeringen til Seljord har gått en del opp og ned. Beste plassering var i 2003 da Seljord ble nummer 85, mens svakeste plassering var i 2007 med en 342. plass.

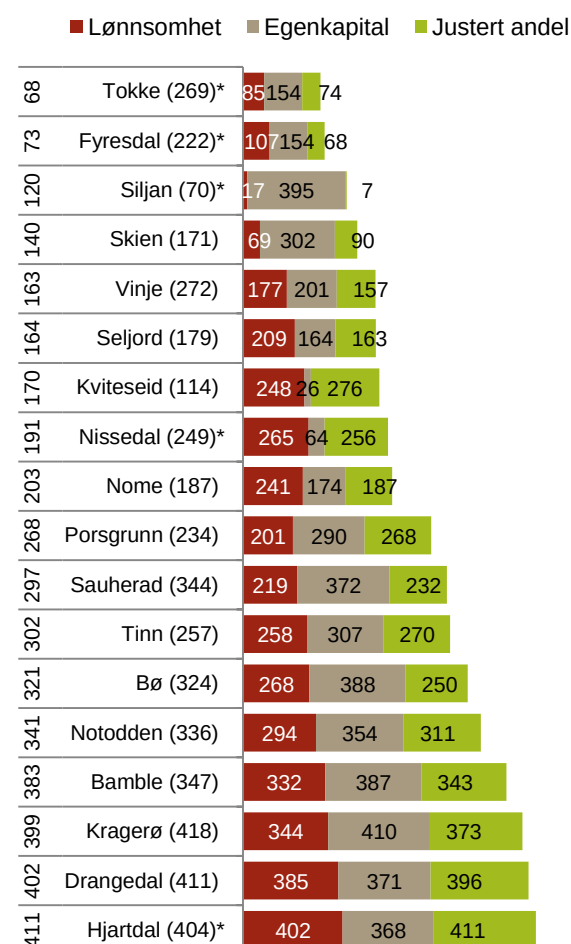
I den nederste figuren ser vi resultatene på lønnsomhetsindeksen for kommunene i Telemark i 2014. Halvdelen av kommunene i Telemark plasserer seg over middels av norske kommuner når det gjelder lønnsomheten i næringslivet i 2014.

Seljord er sjette beste kommune i Telemark i 2014 med sin 164. plass. For hele perioden 2009-2014 ble Seljord rangert som nummer 179. Det er fjerde best i fylket.

Selv om Seljord har hatt varierende lønnsomhet i næringslivet, kan vi si at lønnsomheten over tid har vært bedre enn middels av kommunene.

Figur 44: Seljords plassering på lønnsomhetsindeksen.

* < enn 100 regnskapspliktige foretak

Figur 45: Lønnsomhetsindeksen 2014 for kommunene i Telemark. Rangeringen til hver av de tre lønnsomhetsindikatorerne er vist inni figuren. Helt til venstre angis rangeringen for lønnsomhetsindeksen 2014. I parentes står rangeringen for lønnsomhet i perioden 2009-2014.

1.8 Næringsutviklingen oppsummert

Så langt har vi beskrevet utviklingen i næringslivet med flere ulike indikatorer: arbeidsplassvekst, verdiskaping, produktivitet, nyetableringer og lønnsomhet. Alle disse indikatorene forteller noe om næringsutviklingen, men fokuserer på ulike aspekt av utviklingen.

Tabell 3: Seljords rangering blant de 428 kommunene i Norge med hensyn til ulike indikatorer for næringsutvikling.

Indikator	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009-2014
Arbeidsplassvekst	413	36	103	262	399	181	38	347	243
Produktivitet	263	112	127	103	144	210	270	235	174
Etableringsindeksen	71	97	280	208	409	327	304	230	345
Lønnsomhetsindeksen	342	348	332	88	154	105	254	164	172
Næringslivets størrelse	221	206	209	196	173	181	158	45	158
Næringslivsindeksen	321	89	210	114	307	176	186	193	193

Arbeidsplassveksten i næringslivet er kanskje den viktigste indikatoren, fordi det er endringene i antall arbeidsplasser som har direkte effekt på samfunnsutviklingen. Arbeidsplassendringer har direkte betydning for flytting og befolkningsvekst. Vi skal se nærmere på disse sammenhengene i neste kapittel. Arbeidsplassveksten næringslivet i Seljord har variert ganske mye. I 2014 var Seljord ganske lavt rangert på denne indikatoren, mens rangeringen var høy i 2013. Sett over perioden fra 2009 til 2014 plasserer Seljord seg litt under middels av norske kommuner.

Produktivitet er verdiskaping per ansatt. Utviklingen i produktivitet er et interessant supplement til arbeidsplass-tallene. Dersom et sted har høy arbeidsplassvekst, men nedgang i produktivitet, vil det kunne bety at de nye arbeidsplassene ikke skaper særlig mye ekstra verdiskaping. Det er naturligvis arbeidsplasser med verdiskaping som er mest positivt for samfunnsutviklingen. Vi kan se at produktiviteten til Seljord har vært forholdsvis svak i de siste to årene. Motsatt har produktiviteten til Seljord vært forholdsvis høy i årene fra 2008 til 2012. Veksten i antall arbeidsplasser og i produktivitet utvikler seg litt ulikt. I de årene hvor økningen i antall arbeidsplasser faller sammen med vekst i verdiskapingen, dvs. en økning i produktivitet, kan dette tas som et positivt tegn.

Etableringsindeksen forteller om det har vært mange nyetableringer og om det er et økende antall foretak i kommunen. Nyetableringene har som oftest liten betydning for den samlede veksten fordi de fleste nyetableringer er små og utgjør en liten andel av næringslivet. Nyetableringene skaper imidlertid «nytt blod» i næringslivet og bringer ofte nye personer og aktører inn i næringslivet. Derfor er det klart positivt med mange nyetableringer. Seljord har hatt en svak etableringsaktivitet i de siste fire årene. Trenden er imidlertid positiv og resultatene for 2014 nærmer seg middels.

Lønnsomhetsindeksen sier noe om bedriftene oppnår overskudd og om bedriftene har positiv egenkapital. God lønnsomhet er selvsagt en fordel. Relativt sett har lønnsomheten i Seljord forbedret seg veldig mye i de siste fem årene.

Næringslivets størrelse måler antall arbeidsplasser i næringslivet i forhold til befolkningen. Seljord har et ganske stort næringsliv i forhold til sin befolkning. Seljord hadde den beste rangering på denne indikatoren i 2014.

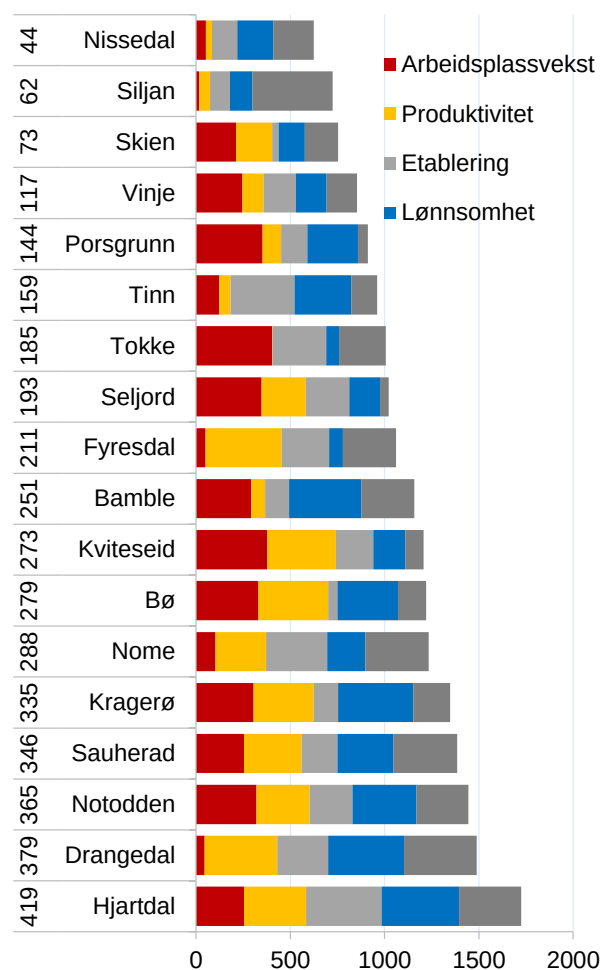
Næringslivsindeksen er satt sammen av alle de foregående fem indikatorene. Den viser hvordan kommunen gjør det sammenlagt, når alle de viktige indikatorene for næringsutvikling er tatt med. For perioden 2009-2014 er Seljord rangert over middels av alle kommuner i landet. Vi kan derfor slå fast at Seljord er en kommune med en forholdsvis bra næringsutvikling.

1.8.1 Næringsindeksen for kommuner

Telemarksforsking's næringslivsindeks er en videreutvikling av NHOs NæringsNM. Telemarksforsking utarbeidet NæringsNM for NHO i årene 2003 til og med 2013. Det som er nytt med Næringslivsindeksen i forhold til NæringsNM, er at vi har tatt med en indikator for produktivitet og lagt inn arbeidsplassveksten i næringslivet som vekstindikator.

Halvdelen av kommunene i Telemark er rangert over middels i landet i 2014. De andre 9 kommunene er rangert under middels i landet. Fylket gjør det ganske bra i 2014. Nissedal, Siljan og Skien er blant de 100 beste på næringslivsindeksen for 2014.

Seljord ligger over middels av kommunene i Telemark på næringslivsindeksen 2014. Plasseringen til Seljord er 193 blant alle norske kommuner.

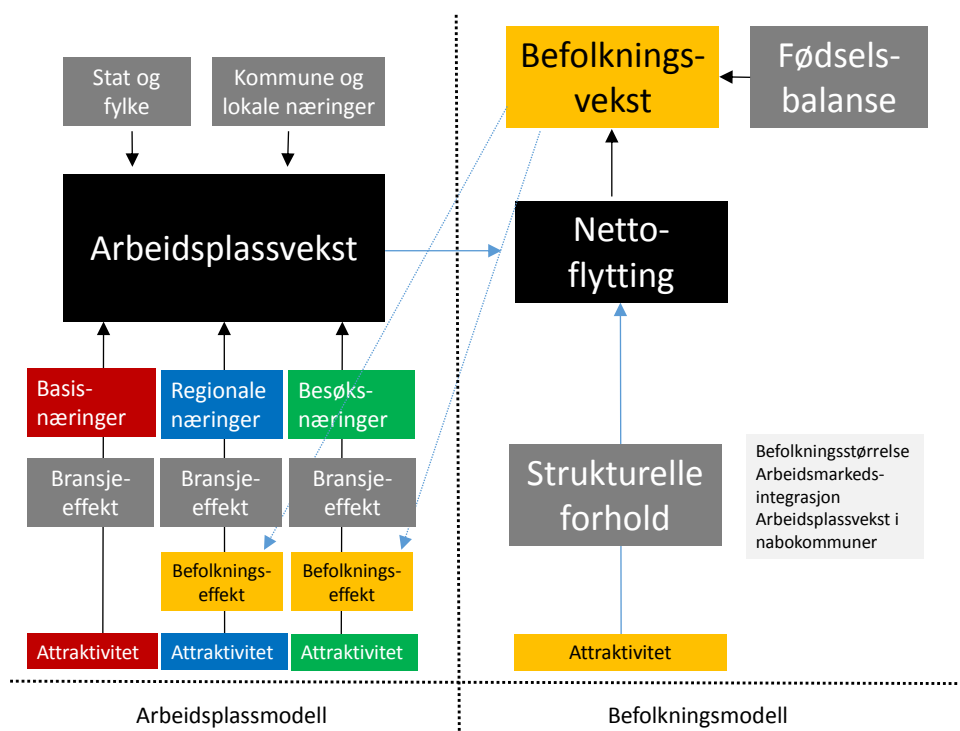
Figur 46: Kommunenes plassering på Næringslivsindeksen for 2014 helt til venstre. Kommunene i Telemark i 2014. I figuren viser stolpene rangeringen. Dess mindre stolpe, dess bedre rangering.

2. Analyse av utviklingen

Vi har i de foregående kapitlene beskrevet utviklingen med ulike indikatorer for befolkningsutvikling, arbeidsplassutvikling og næringsutvikling. Samtidig har vi beskrevet næringsstrukturen og pendlingsmønstrene. I dette analysekapitlet skal vi gå dypere i materien og avdekke årsaker og drivkrefter bak den utviklingen vi har beskrevet. Det er gjennom å kjenne årsaker og drivkrefter at vi kan oppnå en forståelse for hvordan vi i neste omgang kan påvirke steders utvikling.

2.1 Attraktivitetsmodellen

«Alt henger sammen med alt», heter det. Det stemmer i høy grad for arbeidsplasser, næringsutvikling, flytting, pendling og befolkningsutvikling for steder. Attraktivitetsmodellen er utarbeidet for å analysere hvordan de ulike delene henger sammen. Hva er årsak, og hva er virkning? Hva kommer først, arbeidsplassvekst eller befolkningsvekst?

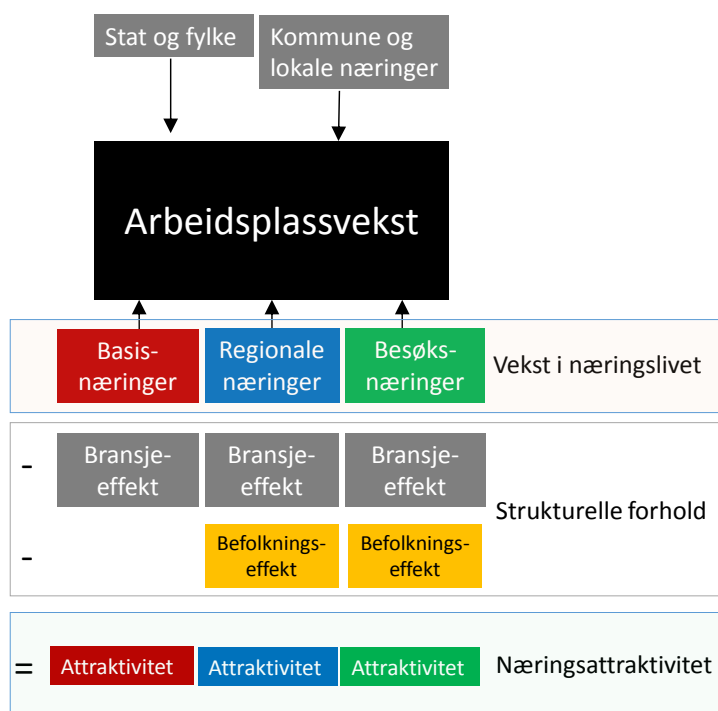

Figur 47: Attraktivitetsmodellen, enkelt flytskjema.

Vi har i Telemarksforskning brukt mange år på å utvikle modellen, og det er hele tiden gjort i møte med empiri sammen med et stort antall praktikere i planlegging, næringsliv og politikk. Målet har hele tiden vært at steder gjennom å ha en god modell bygget på statistiske analyser, kan finne ut hvordan de ulike delene henger sammen på sitt sted. Modellen har to hoveddeler, delt i en høyre og en venstre side. Den venstre siden håndterer arbeidsplassene på stedet, den høyre delen omhandler befolkningsutviklingen. Pilene viser hvordan arbeidsplassvekst og befolkningsutvikling henger sammen.

2.2 Næringsattraktivitet

Vi skal nå fokusere på den venstre siden av attraktivitetsmodellen. Hensikten er å identifisere drivkrefter bak arbeidsplassutviklingen i næringslivet. Det er spesielt interessant å studere hva som skyldes ytre krefter, som vi kaller strukturelle forhold, og hva som er skapt av indre krefter, det vi kaller attraktivitet.

Figur 48: Figuren viser den delen av attraktivitetsmodellen som handler om arbeidsplassutviklingen. Veksten i næringslivet dekomponeres i strukturelle forhold (bransjeeffekt og befolkningseffekt) og attraktivitet.

Modellen er laget for å analysere drivkrefter for utviklingen i næringslivet, derfor blir ikke utviklingen i offentlig sektor analysert. Vi splitter næringslivet opp i de tre tidligere forklarte næringstypene. Hver enkelt av de tre næringstypene analyseres så hver for seg. De strukturelle forholdene som påvirker arbeidsplassutviklingen er to: bransjeeffekt og befolkningseffekt. Disse strukturelle forholdene blir forklart på de neste sidene.

Når vi så kjenner til hvordan de strukturelle forholdene har påvirket utviklingen på stedet, kan vi beregne hvor høy eller lav attraktiviteten har vært for de tre næringstypene enkeltvis og for næringslivet på stedet samlet sett.

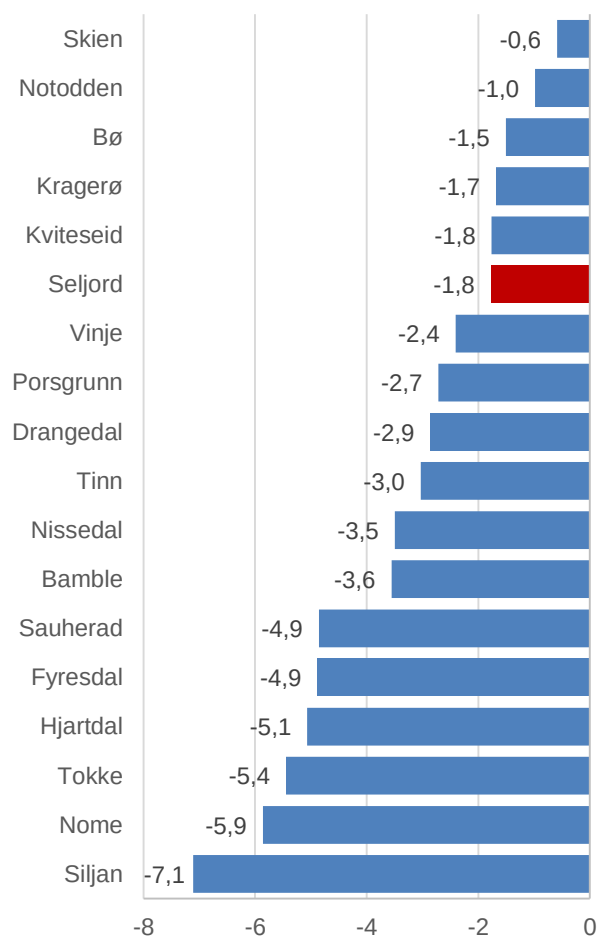
2.2.1 Bransjeeffekten

En av de mest åpenbare og lettest identifiserbare årsakene til variasjon i arbeidsplassvekst mellom steder er stedets næringsstruktur. Noen steder har hatt en stor del av arbeidsplassene i bransjer med vekst og vil da normalt ha høy vekst. Stavangerregionen er en region som har fått en sterk vekst de siste årene gjennom at de har en høy andel av næringslivet i petroleumsnæringen. Andre steder har hatt mesteparten av næringslivet i bransjer med nedgang, som for eksempel prosessindustri eller landbruk. Slike regioner vil da normalt også ha nedgang.

Vi kan beregne hva bransjestrukturen betyr for veksten på et sted. Vi beregner først forventet vekst, det vil si hvilken vekst stedet ville ha hatt dersom de hadde hatt gjennomsnittlig vekst i hver enkelt bransje. Deretter beregner vi bransjeeffekten som differansen mellom veksten i næringslivet i landet og denne forventede veksten. Steder med mye næringsliv i vekstbransjer vil da få en positiv bransjeeffekt.

I figuren til høyre ser vi bransjeeffekten i kommunene i Telemark i perioden etter finanskrisen. Alle kommunene i fylket har negativ bransjeeffekt. Siljan har hatt den mest ugunstige bransjestrukturen, mens Skien har hatt den mest gunstige bransjesammensetting mellom 2009 og 2014. I denne perioden er det steder med mye oljebasert virksomhet som har vært de strukturelle vinnerne. I 2015 ser det ut til at de oljebaserte regionene vil være de strukturelle taperne de neste årene. Hva som er en gunstig bransjestruktur vil variere over tid.

Seljord er en av kommunene med en mer gunstig bransjestruktur enn de fleste av kommunene (rang 117 blant alle norske kommuner). Bransjestrukturen i Seljord har likevel bidratt negativt i de siste årene, effekten tilsvarer 1,8 prosentpoeng lavere vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet.

Figur 49: Bransjeeffekten for kommunene i Telemark i perioden 2009-2014.

2.2.2 Befolkningseffekten

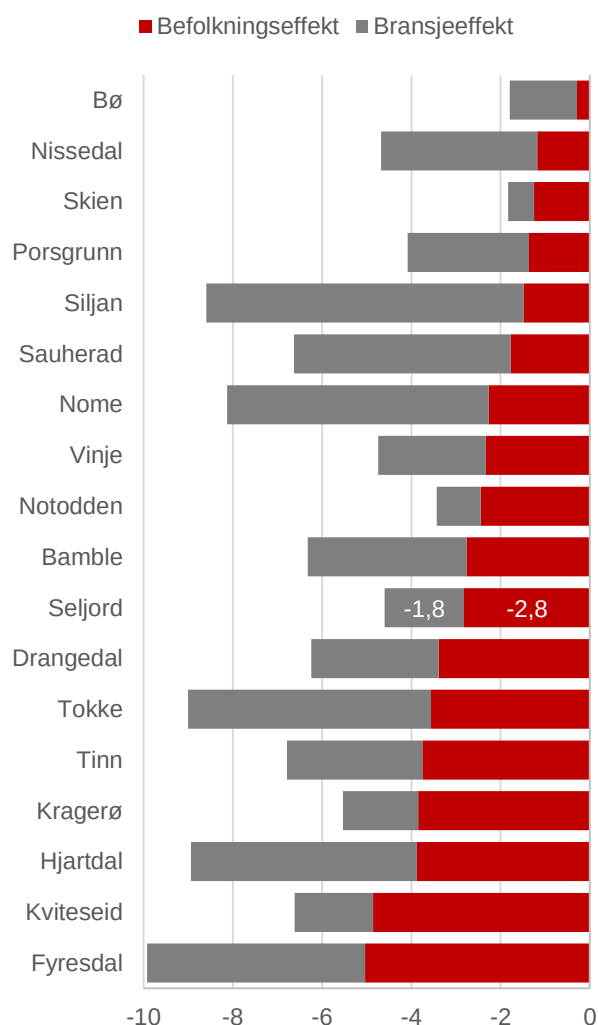
De statistiske analysene vi har gjort, viser at noen bransjer reagerer positivt på befolkningsvekst, mens andre ikke gjør det. Bransjer som får ekstra vekst når befolkningen øker mer enn gjennomsnittet er handel, bygg og anlegg, aktiviteter, servering og eiendom.

Kommuner der befolkningsveksten øker mer enn gjennomsnittet får da en vekstimpuls i næringslivet som følge av befolkningsveksten de foregående årene.

Kommuner som har svakere befolkningsvekst enn gjennomsnittet vil få tilsvarende nedgang i arbeidsplassveksten. Det har også betydning om det er en stor eller liten andel av de befolkningsfølsomme bransjene i kommunen.

Seljord er en av kommunene der befolkningsveksten har vært svakere enn i landet ellers. Den negative befolkningseffekten i Seljord har tilsvart 2,8 prosent av arbeidsplassene i næringslivet i perioden 2009-2014 (rang 330 blant alle norske kommuner).

Summen av bransjeeffekten og befolkningseffekten er negativ, tilsvarende 4,6 prosent i perioden. Det vil si at Seljord har en samlet sett sterk negativ struktureffekt på arbeidsplassutviklingen.

Figur 50: Befolkningseffekten og bransjeeffekten i kommunene i Telemark for perioden 2009-2014.

2.2.3 Attraktivitet i basisnæringene

Vi har nå identifisert noen generelle og strukturelle forhold som har direkte innvirkning på arbeidsplassveksten i Seljord. For basisnæringene er det bare bransjeeffekten som er et strukturelt forhold. De er ikke befolkningsensitive. Basisnæringene er kjennetegnet av at de produserer varer og tjenester til et nasjonalt eller internasjonalt marked og er derfor ikke påvirket av befolkningsutviklingen i sin kommune eller region.

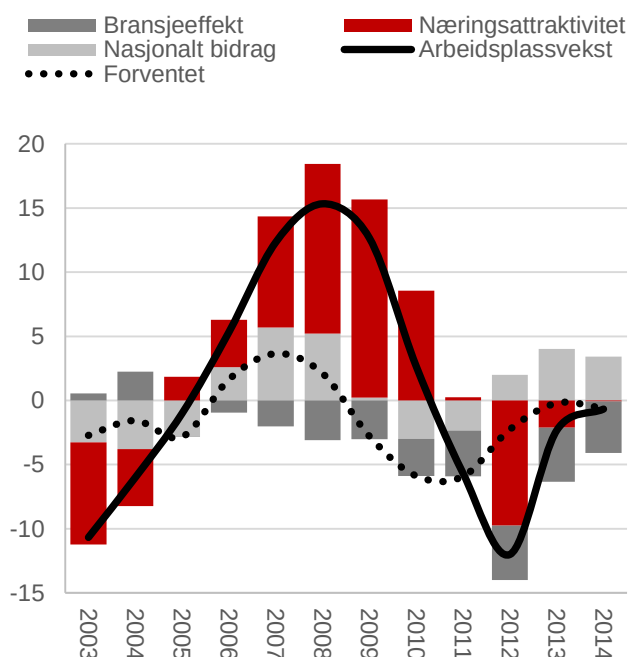
De lysegrå stolpene viser hvilken vekst Seljord skulle ha hatt, dersom veksten i Seljord var lik veksten på landsbasis. De mørkegrå stolpene korrigerer for bransjeeffekten. De grå stolpene i sum viser hva som har vært den forventede veksten i basisnæringene i Seljord. Den forventede veksten er i tillegg vist med den prikkede linjen.

Avviket mellom den faktiske veksten (sort linje) og den forventede veksten (prikket linje) er en indikator for næringsattraktivitet. Den er illustrert med de røde stolpene, som viser arbeidsplassvekst over/under det som er forventet.

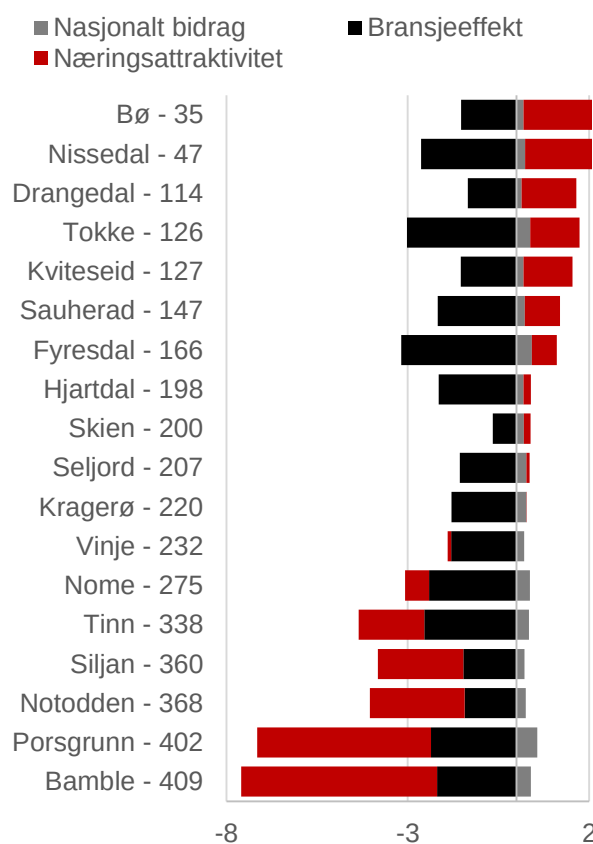
Seljord var attraktiv for basisnæringene mellom 2005 og 2010. I de siste årene har Seljord vært ganske lite attraktiv for basisnæringene. I den siste treårsperioden har imidlertid Seljord blitt litt mer attraktiv for basisnæringene igjen. Antall arbeidsplasser økte både i teknologiske tjenester og landbruk.

I figuren nederst til høyre ser vi attraktiviteten for basisnæringer for alle kommunene i Telemark i perioden 2009-2014. Bø har vært den mest attraktive kommunen for basisnæringer i Telemark i denne perioden (rang 35 blant alle norske kommuner). Alle kommuner i fylket har hatt en ugunstig bransjestruktur for basisnæringene.

Seljord plasserer seg omtrent middels i Telemark målt på attraktivitet for basisnæringene i årene fra 2009 fram til 2014. Kommunen er rangert som nummer 207 blant kommunene i landet.

Figur 51: Arbeidsplassutviklingen i basisnæringene i absolutte tall i Seljord, dekomponert i nasjonal vekst, bransjeeffekt og næringsattraktivitet. Tre års glidende gjennomsnitt.

Figur 52: Vekstimpulser i basisnæringene i kommunene i Telemark, 2009-2014, dekomponert i nasjonal vekst, bransjeeffekt og næringsattraktivitet. Rangering blant landets 428 kommuner mht. næringsattraktivitet.

2.2.4 Attraktivitet i besøksnæringene

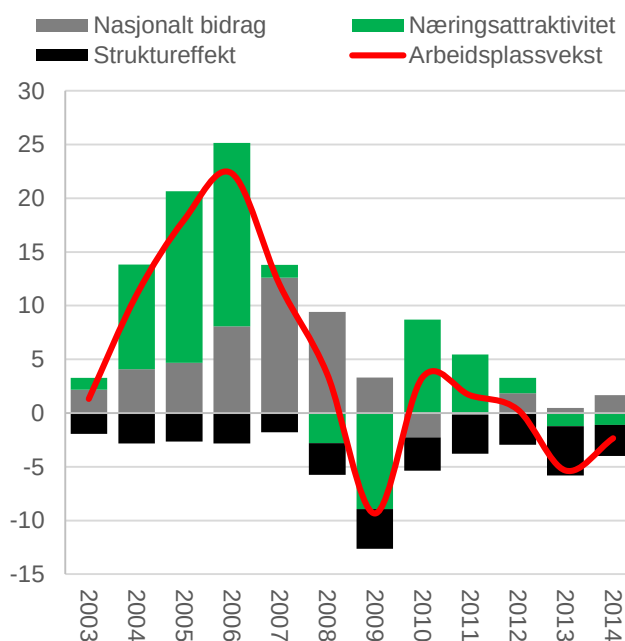
Det som kjennetegner besøksnæringene er at kunden må være personlig til stede. Besøksnæringene omsetter mye til egen befolkning. Steder med befolkningsvekst vil dermed kunne forvente en øking i besøksnæringene. Dette må vi justere for. Utviklingen påvirkes både av befolkningsveksten på stedet og av bransjeeffekten. Nettoeffekten av bransjesammensetningen og befolkningseffekten er det som her defineres som *struktureffekt*. Vekst utover det befolkningsutviklingen kan forklare, kaller vi endring i besøksoverskudd. Det er dette som er vårt mål på *besøksattraktivitet*.

Siden Seljord har hatt mye lavere befolkningsvekst enn landet som helhet, har kommunen også kunnet forvente lavere arbeidsplassvekst i besøksnæringene enn landsgjennomsnittet. De sorte søylene viser hvor mange arbeidsplasser i besøksnæringene Seljord har «tapt» på grunn av lav befolkningsvekst og bransjeeffekten. De grønne søylene viser avviket fra forventet vekst og tolkes som besøksattraktivitet.

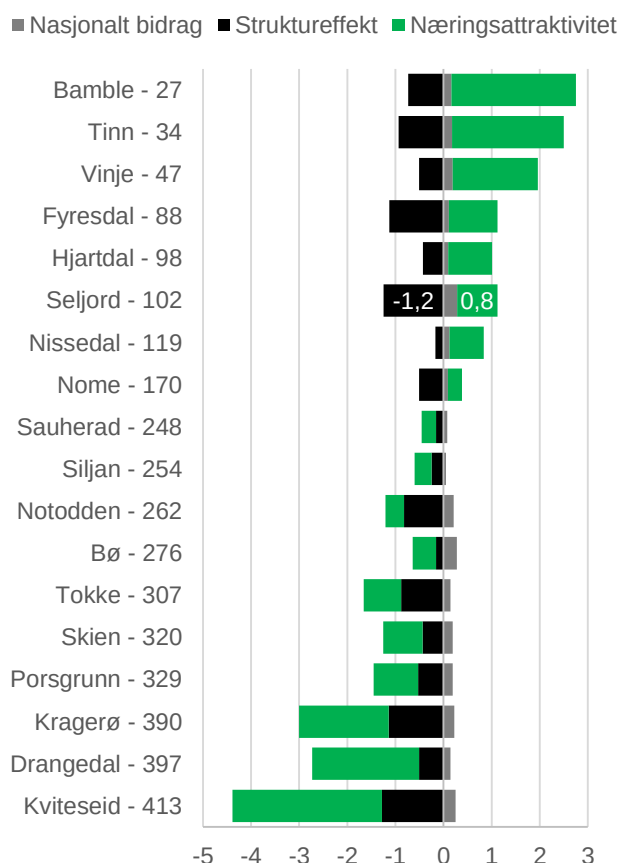
Seljord vært svært attraktiv for besøksnæringene i den valgte perioden, unntatt i en kort periode etter finanskrisen og de siste to treårsperiodene. Over hele perioden har Seljord hatt vekst i aktivitetsnæringene og handelsbransjen målt på antall arbeidsplasser. Det har til gjengjeld vært litt nedgang både i overnattings- og i serveringsbransjen.

I perioden etter finanskrisen (figuren til høyre), fra 2009 til 2014, har Seljords befolkningsutvikling vært slik at kommunen skal ha hatt en nedgang i antall arbeidsplasser i besøksnæringene tilsvarende 1,2 prosent av samlet sysselsetting. Men nedgangen i disse årene har vært mye mindre enn forventet. Seljord ligger dermed over middels av kommunene i Telemark og på landsbasis når det gjelder attraktiviteten i besøksnæring, når vi ser hele perioden 2009-2014 under ett.

Den høye attraktiviteten for besøksnæringene har dermed ikke skapt vekst, men bidratt til at nedgangen har blitt lavere.

Figur 53: Årlig vekst i besøksnæringene i Seljord, dekomponert i nasjonal vekst, struktureffekt og næringsattraktivitet. Tre års glidende gjennomsnitt.

Figur 54: Vekstimpulser fra besøksnæringene for kommunene i Telemark 2009-2014, dekomponert i nasjonal vekst, struktureffekt og næringsattraktivitet. Rangering mht. næringsattraktivitet blant landets 428 kommuner.

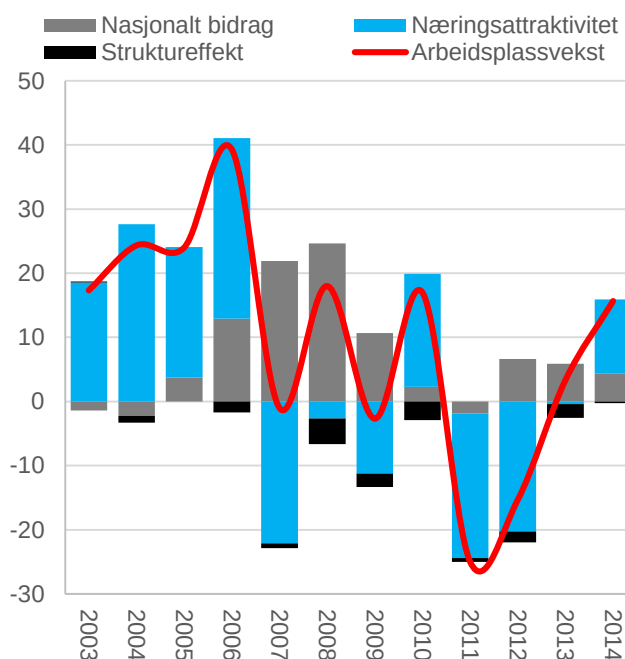
2.2.5 Attraktivitet regionale næringer

Utviklingen i de regionale næringene påvirkes både av befolkningsveksten på stedet og av bransjestrukturen. Samlet sett er dette regionalnæringenes struktureffekt. Struktureffekten betyr imidlertid mindre for de regionale næringene enn for basisnæringer og besøksnæringer. I Seljord har struktureffektene hatt lite å si for utviklingen av de regionale næringene. De nasjonale konjunktorene har betydd mer.

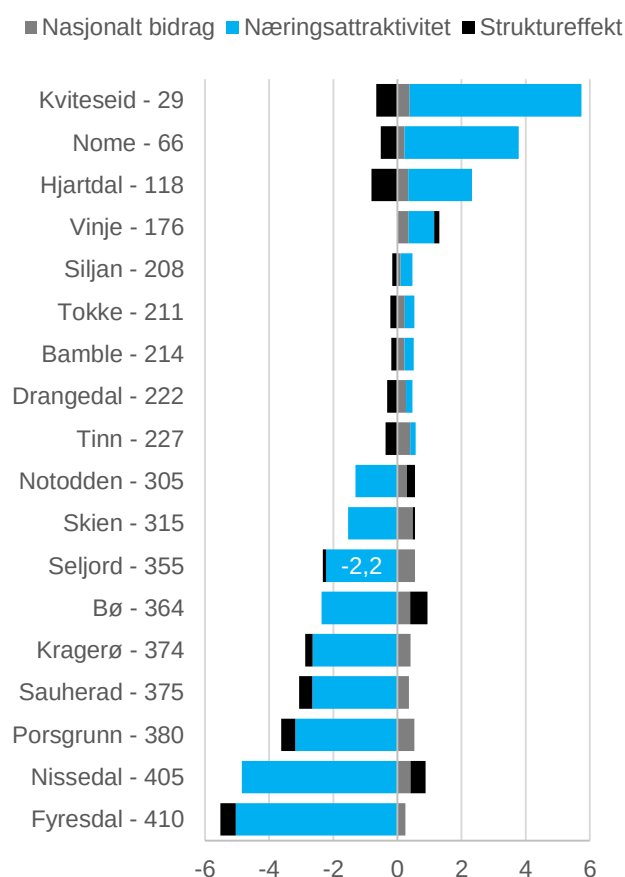
De regionale næringene er store på landsbasis, og derfor får den nasjonale utviklingen i denne næringstypen stor betydning for arbeidsplassutviklingen i privat sektor lokalt.

Arbeidsplassveksten i de regionale næringene har svingt mye i Seljord. Likevel har de regionale næringene i Seljord hatt betydelig vekst i antall arbeidsplasser. Det er imidlertid noen perioder med nedgang, særlig periodene omtrent 2007, 2009, 2011 og 2012. Men det har vært mer vekst enn det har vært nedgang. Attraktiviteten for de regionale næringene var høy i omtrent halvdelen av perioden. Et ekstra positivt trekk er at attraktiviteten for regionale næringene har økt igjen i de siste periodene. I den siste treårsperioden har veksten i de regionale næringene vært bedre enn forventet.

I den nederste figuren ser vi hvordan attraktiviteten i de regionale næringene har variert mellom kommunene i Telemark etter finanskrisen. Seljord plasserer seg under middels i Norge og Telemark hva angår stedets attraktivitet for regionale næringer. Kommunene med høyest attraktivitet for regionale næringer i Telemark er Kviteseid, Nome, Hjartdal og Vinje.

Figur 55: Vekst i de regionale næringene i Seljord, dekomponert i nasjonalt bidrag, næringsattraktivitet og struktureffekt. Tre års glidende gjennomsnitt.

Figur 56: Vekstimpulser fra de regionale næringene i kommunene i Telemark 2009-2014, dekomponert i nasjonalt vekst, næringsattraktivitet og struktureffekt. Rangering mht. næringsattraktivitet blant landets 428 kommuner.

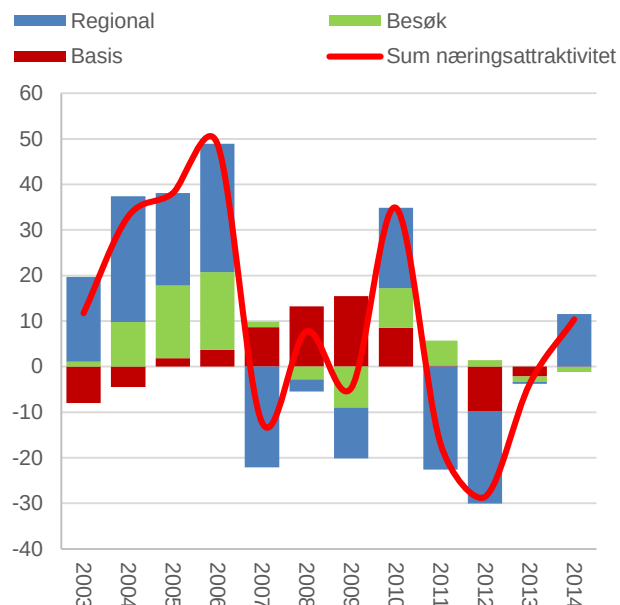
2.2.6 Oppsummering næringsattraktivitet

Vi har nå sett på utviklingen i de ulike næringstypene hver for seg og sett at en god del av arbeidsplassutviklingen kan forklares av nasjonale konjunkturer, det vil si forhold som ligger utenfor handlingsrommet til en kommune. Vi har også sett at bransje- og struktureffekten betyr mye når man skal forklare hva arbeidsplassveksten på et sted skyldes. Steder som har mye næringsliv i bransjer som har hatt nedgang på landsbasis kan også forvente å få arbeidsplassnedgang. Den forventede veksten på et sted er summen av den nasjonale veksten og struktureffekten. Avviket mellom den faktiske og den forventede veksten bruker vi som et mål på attraktivitet. Steder som har hatt høyere vekst enn forventet, har vært attraktive for næring.

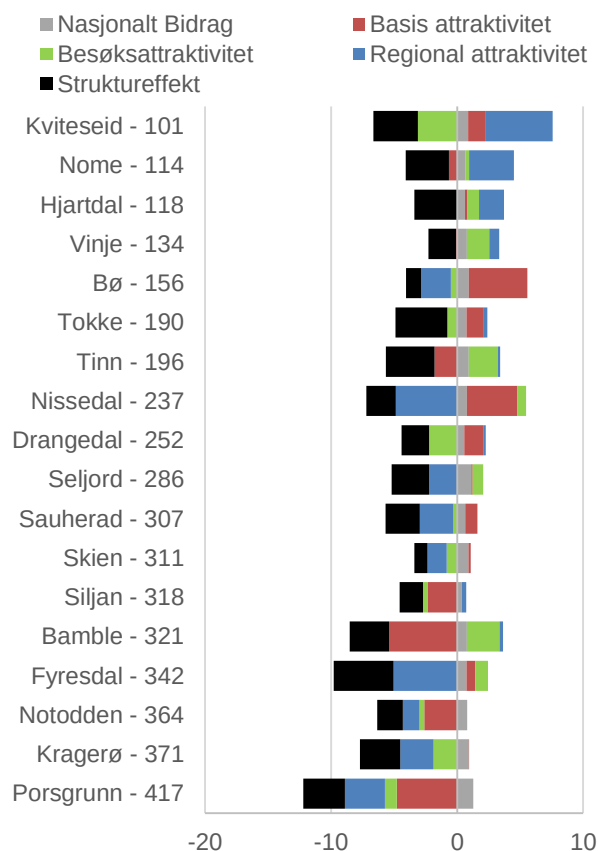
Næringsattraktiviteten i Seljord var svært høy i starten av perioden. I oppgangstiden til finanskrisen bidro næringsattraktiviteten i kommunen negativt til arbeidsplassveksten. Dette gjelder også for en kort periode mellom 2011 og 2013. Det er et positivt trekk at næringsattraktiviteten har blitt bedre de to siste treårsperiodene.

Den samlede næringsattraktiviteten, den samlede struktureffekten og den nasjonale veksten for perioden 2009-2014 er vist i figuren nede til høyre. I denne perioden har de fleste steder i Norge blitt rammet av finanskrisen. Noen kommuner har kommet seg etter finanskrisen, mens andre ikke har det. I figuren til høyre ser vi hvilke av kommunene i Telemark som har hatt vekst etter finanskrisen og hvilke som ikke har hatt det.

Ingen kommuner i Telemark har hatt gunstige strukturelle forhold for vekst i næringslivet etter 2009. Det er derfor viktig for kommunene å være attraktive for næring. Seljord har i snitt hatt mindre nedgang enn forutsetningene skulle tilsi, noe som skyldes utviklingen i basis- og besøksnæringene etter finanskrisen. Seljord plasserer seg likevel under middels i landet målt på samlet næringsattraktivitet (rang 286). Det skyldes at attraktiviteten for de regionale næringene har vært svak.

Figur 57: Årlig vekst i antall arbeidsplasser i basis-, besøks- og regionale næringer i Seljord, dekomponert i næringsattraktivitet i de enkelte næringene. Tre års glidende gjennomsnitt.

Figur 58: Vekstimpulser fra basis-, besøks- og de regionale næringene i Telemark fylke, fra 2009 til 2014. Vekstimpulsene er dekomponert i nasjonalt bidrag, struktureffekt og næringsattraktivitet. Rangering blant landets 428 kommuner mht. næringsattraktivitet.

2.2.7 Oppsummering av arbeidsplassanalyse

Vi kan nå oppsummere analysen av arbeidsplassutviklingen i Seljord i en samlet tabell. Vi fokuserer da på perioden fra og med 2009 til og med 2014.

Tabell 4: Oppsummering av arbeidsplassanalysen for Seljord for perioden 2009-2014. Tallene viser endring i antall arbeidsplasser i perioden.

Komponenter av arbeidsplassanalysen	Dekomponert i næringstyper			Sum
	Basis	Besøk	Regional	
Nasjonalt Bidrag + Bransjeeffekt	-20	3	21	4
Befolkningseffekt		-18	-14	-32
Attraktivitet	1	13	-35	-20
Sum næringsliv	-19	-2	-28	-49
Kommune og lokale				22
Fylke og stat				9
Sum arbeidsplassvekst				-18

Seljord har hatt en nedgang på 18 arbeidsplasser i denne perioden. Næringslivet har stått for et tap på 49 arbeidsplasser, mens det offentlige og lokale næringer har stått for en samlet vekst på 31 arbeidsplasser i samme periode.

I tabellen kan vi se hvordan de ulike drivkreftene har påvirket næringslivet, fordelt på basisnæringene, besøksnæringene og de regionale næringene.

Den nasjonale veksten i Norge og bransjestrukturen samlet har bidratt svakt positivt. Dersom Seljord hadde samme prosentvise vekst som landet bransje for bransje, ville det gitt en liten arbeidsplassvekst på 4 arbeidsplasser. Bransjestrukturen har hatt en positiv effekt for de regionale næringene.

Den lave befolkningsveksten i Seljord har bidratt til en nedgang på 32 arbeidsplasser i næringslivet i denne perioden.

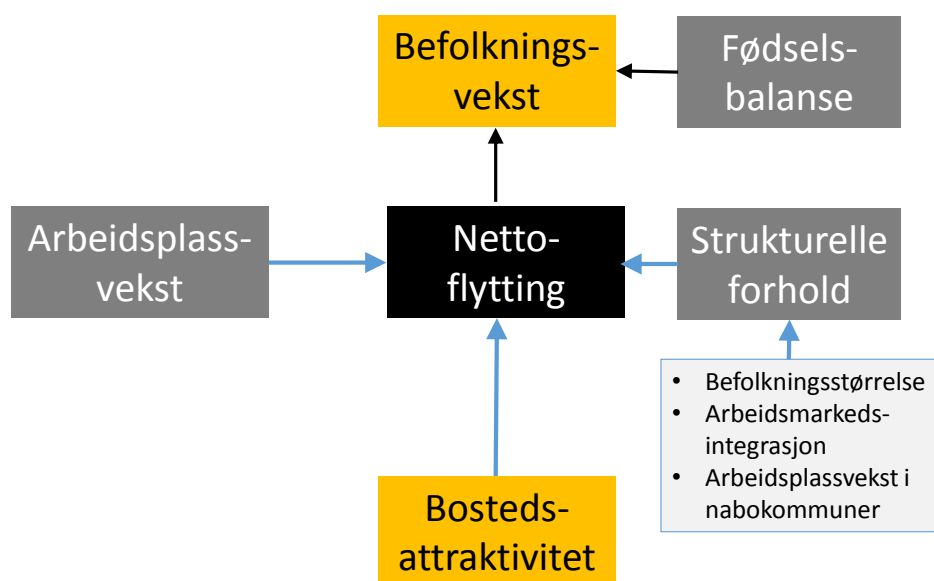
Seljord har dessuten vært lite attraktiv for de regionale næringene i denne perioden, tilsvarende en ekstra nedgang på 35 arbeidsplasser fra 2009 til 2014. Både besøks- og basisnæringene har hatt høyere arbeidsplassvekst en forutsetningene skulle tilsi. Dermed har attraktiviteten for næringslivet stått for en tap på 20 arbeidsplasser i denne perioden.

Av dette ser vi at nedgangen i næringslivet i Seljord ikke er forårsaket av strukturelle forhold alene. Næringslivet i Seljord burde har tapt 28 arbeidsplasser i denne perioden. I stedet ble det en nedgang på 49 arbeidsplasser, som indikerer at Seljord har vært lite attraktiv for næringsliv. Vi ser at den negative næringsattraktiviteten er knyttet til de regionale næringene tilsvarende 35 arbeidsplasser.

2.3 Bostedsattraktivitet

I forrige kapittel analyserte vi hvor attraktiv Seljord er for næring. I dette kapitlet skal vi se spesielt på bostedsattraktivitet. Steder som er attraktive som bosted trekker til seg innflyttere og holder på dem som allerede bor på stedet. Slike steder får bedre befolkningsutvikling enn det arbeidsplassveksten på stedet tilsier.

Vi skal nå analysere flyttetallene og få fram hvilke drivkrefter som har bidratt til disse. Modellen vi bruker kan illustreres som i figuren under.

Figur 59: Forenklet modell for analyse av bostedsattraktivitet.

Befolkningsendringen til et sted blir summen av fødselsbalansen og nettoflyttingen (inkludert innvandring). Det er nettoflyttingen vi søker å analysere og forklare i denne modellen.

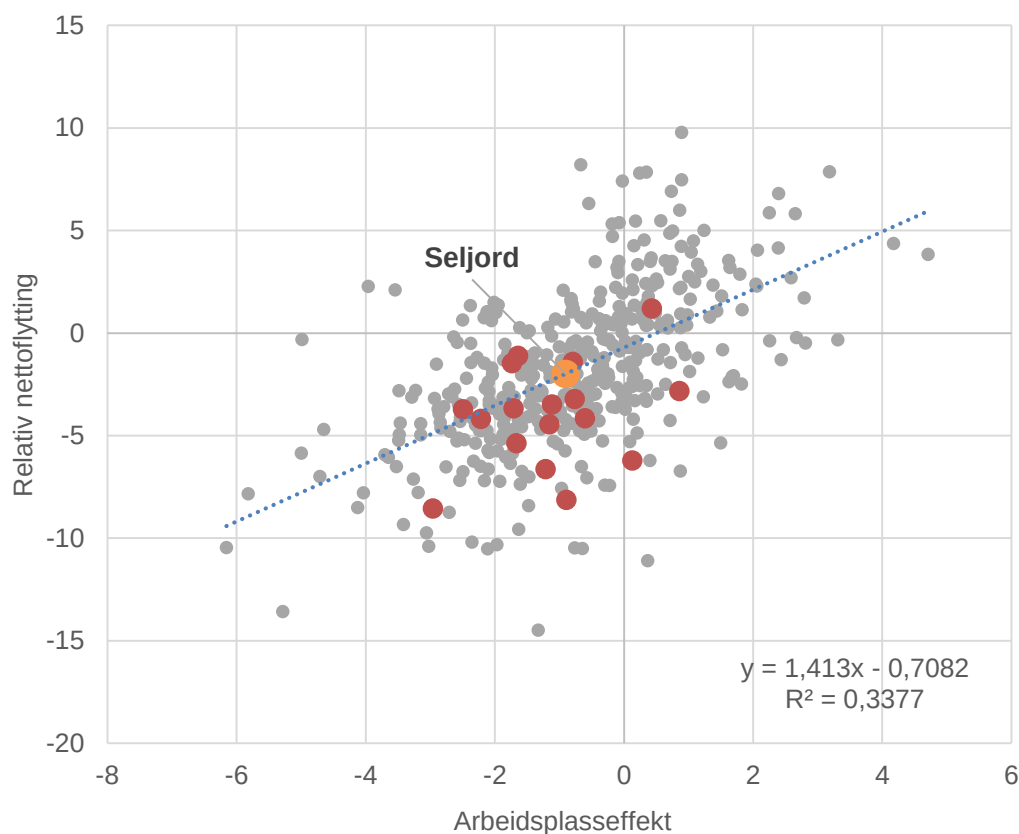
Nettoflyttingen blir påvirket av arbeidsplassutviklingen. Arbeidsplassutviklingen er et eksogent input i modellen for å analysere flyttestrømmene. Vi skal forklare mer detaljert hvordan denne sammenhengen er senere.

Nettoflyttingen til steder blir også påvirket av noen strukturelle forhold. Det er tre slike strukturelle betingelser som påvirker nettoflyttingen i særlig stor grad. Det er for det første stedets størrelse målt som folketall, store steder vokser mer enn små, også relativt sett. Det andre er stedets arbeidsmarkedsintegrasjon. Det gir vekst å være godt integrert i et større arbeidsmarked. Arbeidsplassutviklingen i nabokommuner som det pendles til er den siste strukturelle faktoren. Kommuner som har pendling til kommuner hvor det er høy arbeidsplassvekst, får positive bosettingsimpulser gjennom dette.

Når vi har beregnet effekten av arbeidsplassutviklingen og de strukturelle forholdene finner vi ut om nettoflyttingen har vært høyere eller lavere enn forventet. Dersom nettoflyttingen har vært høyere enn forventet, er det en indikator for bostedsattraktivitet på stedet.

2.3.1 Arbeidsplassvekst og flytting

Hvordan har sammenhengen vært mellom arbeidsplassvekst og nettoflytting i norske kommuner? Gjennom empiriske analyser har vi funnet at arbeidsplassveksten på et sted påvirker nettoflyttingen på stedet samme år og de to påfølgende årene. Etter tre år er arbeidsplasseffekten på flytting så liten at vi neglisjerer den i modellen. Nettoflyttingen et gitt år blir med andre ord tydelig påvirket av arbeidsplassveksten det samme året, arbeidsplassveksten året før og arbeidsplassveksten to år før. Vi kan dermed beregne hvor mye av nettoflyttingen som skyldes arbeidsplassveksten. I modellen justerer vi også for at steder har pendling i ulik grad. På steder med mye pendling vil en del av effekten av arbeidsplassvekst i stedet føre til økt nettoflytting til nabokommuner.

Figur 60: Kommunene i Norge plassert etter arbeidsplass effekt og nettoflytting i perioden 2009-2014. De røde prikkene er kommunene i Telemark, mens den store oransje representerer Seljord.

Vi ser av figuren ovenfor at det er en klar sammenheng mellom arbeidsplassvekst i kommunene og deres nettoflytting. Linjen viser den statistiske sammenhengen mellom disse to størrelsene i perioden 2009-2014. Den prikkede linjen viser den forventede nettoflyttingen med varierende arbeidsplassvekst. De røde prikkene er kommuner i det fylket vi her fokuserer på, de grå prikkene er alle andre norske kommuner.

Seljord har hatt arbeidsplassvekst under gjennomsnittet og ligger derfor til venstre i diagrammet. Samtidig ser vi at Seljord har en nettoflytting som er nesten lik den forventete.

Av figuren kan det synes som om arbeidsplassveksten i Seljord er hele forklaringen til at nettoflyttingen har blitt som den har blitt. Det er imidlertid flere faktorer enn arbeidsplassvekst som har innvirkning på nettoflyttingen.

På de neste sidene skal vi se nærmere på hva som kan forklare at nettoflytting til Seljord i perioden fra 2009 til 2014.

2.3.2 Strukturelle flyttefaktorer

Strukturelle forhold er faktorer som har en signifikant betydning for utviklingen, men som vanskelig kan påvirkes lokalt. Det er tre strukturelle forhold som har signifikant betydning for steders nettoflytting, etter at effekten av arbeidsplassveksten er korrigert for.

Den første er stedets *størrelse*, målt i innbyggertall. Steder med mange innbyggere har systematisk høyere nettoflytting, uavhengig av arbeidsplassveksten.

Den andre faktoren er *arbeidsmarkedsintegrasjon*. Steder som inngår i større arbeidsmarkeder og som derfor har bedre pendlingsmuligheter for befolkningen, har systematisk høyere nettoflytting. Disse to faktorene er statiske, ved at de forandrer seg svært langsomt.

Den tredje faktoren, *nabovekst*, er mer dynamisk og kan være helt forskjellig fra år til år. Det er arbeidsplassveksten i omkringliggende steder, veid med andelen som pendler til hvert sted. Dersom de omkringliggende stedene har arbeidsplassvekst blir nettoflyttingen påvirket positivt.

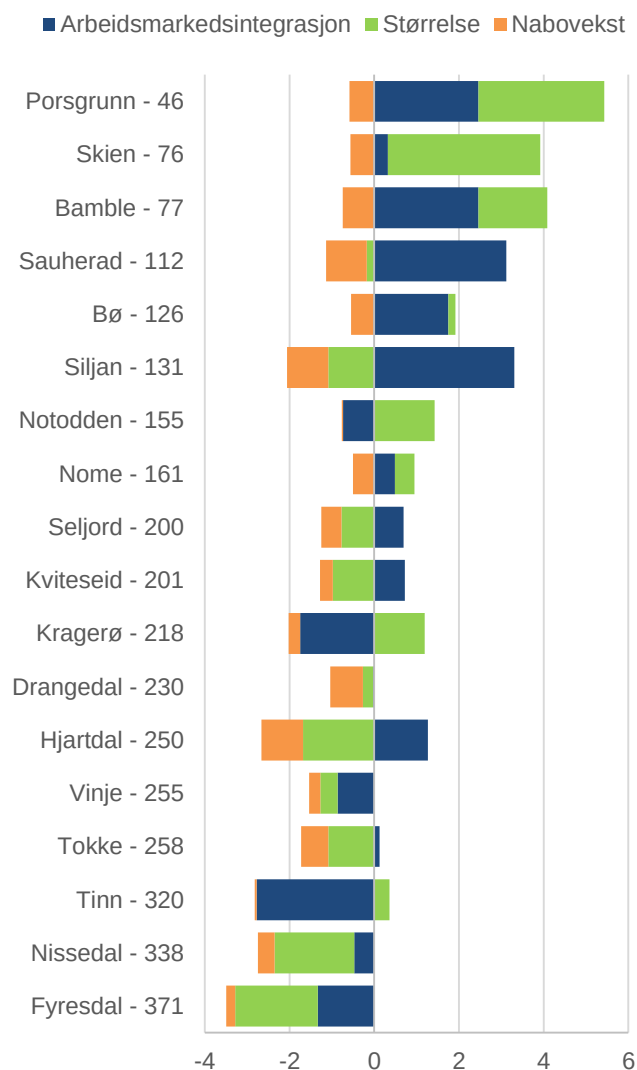
Hva har de strukturelle flyttefaktorene betydd for nettoflyttingen til kommunene i Telemark? Det vises i figuren til høyre.

De fleste av kommunene i Telemark har ugunstige strukturelle forhold for flytting. Porsgrunn, Skien og Bamble har de mest gunstige strukturelle forhold for flytting i Telemark og plasserer seg blant de 100 kommuner i landet med mest gunstige strukturelle flyttefaktorer. Seljord plasserer seg over middels av kommunene i Norge og omtrent middels blant kommunene i Telemark målt på strukturelle flyttefaktorer.

Seljord er en forholdsvis liten kommune, og det har bidratt negativt til nettoflyttingen. Samtidig har den lave arbeidsplassveksten i nabokommunene til Seljord bidratt ytterligere til fraflyttingen fra kommunen. De gode pendlingsmulighetene har derimot bidratt positivt til nettoflyttingen til Seljord.

Ingen av kommunene i Telemark får positive impulser til tilflyttingen gjennom arbeidsplassvekst i nabokommunene. Dette skyldes den forholdsvis lave arbeidsplassveksten i hele fylket.

På forrige side så vi at nettoflyttingen til Seljord har vært som forventet ut fra hva arbeidsplassveksten isolert sett skulle tilsi. Nå ser vi at innflytting til Seljord blir negativt påvirket av stedets størrelse og naboveksten. Hva betyr det for bostedsattraktiviteten? Det skal vi se på neste side.

Figur 61: Effekten av de strukturelle flyttefaktorene på kommunenes nettoflytting 2009-2014. Kommunene i Telemark. Rangering blant landets 428 kommuner.

2.3.3 Bostedsattraktivitet rangert

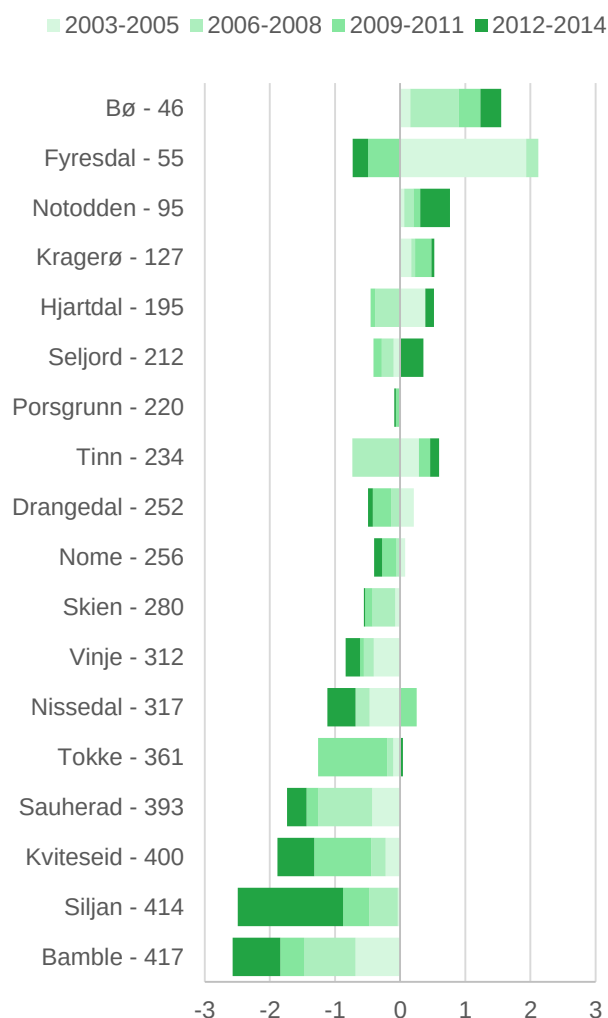
På denne siden ser vi hvordan bostedsattraktiviteten i kommunene i Telemark har vært de siste tolv årene. Figuren til høyre viser bostedsattraktiviteten for den siste tolvårsperioden og er rangert deretter. Fargenyansene skiller mellom de fire siste treårsperiodene.

Over en periode på tolv år plasserer Seljord seg over middels blant Norges kommuner. Seljord er nummer 212 blant alle kommunene i landet, og plasserer seg også over middels i fylket. Bostedsattraktiviteten har kun vært positiv i den siste treårsperioden fra 2012 til 2014. I de forrige periodene har Seljord vært mindre attraktiv som bosted.

Kommuner konkurrerer med andre kommuner om bostedsattraktivitet og særlig med andre kommuner som ligger innenfor det samme funksjonelle arbeidsmarkedet. Det som gjør noen kommuner mer attraktive enn andre er en kombinasjon av mange faktorer. Vi pleier å gruppere de ulike faktorene i fire grupper: boligmarkedet, ameniteter (goder, attraksjoner, tjenester), kultur og identitet og til slutt omdømme.

Boligmarkedet er den enkleste gruppen. Det er spesielt boligbyggingen som kan være med på å forklare forskjeller i bostedsattraktivitet mellom nabokommuner i samme region.

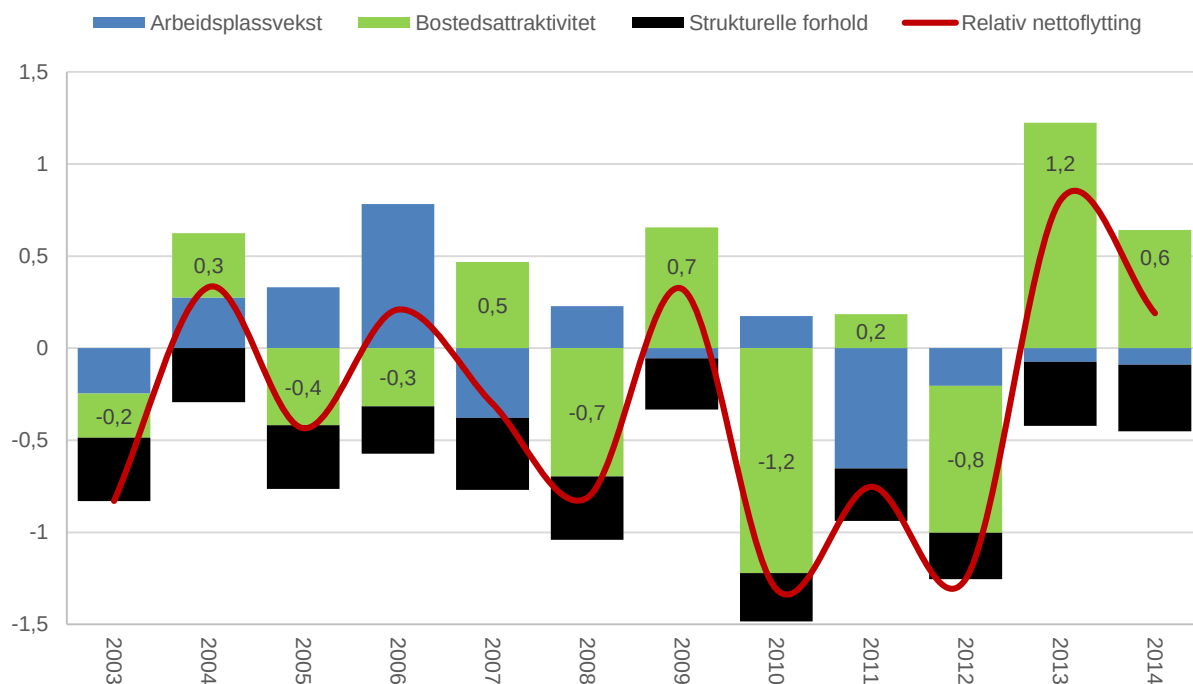
For en kommune som Seljord, som har litt ugunstige forhold for å få tilflytting, fødselsunderskudd, og som samtidig har høyere innpendling enn utpendling, er det svært viktig at ha høy bostedsattraktivitet for å kunne trekke til seg nye innbyggere. Vi så tidligere at antall arbeidsplasser i Seljord er høyere enn antall sysselsatte. Om Seljord klarer at bli mer attraktiv for bosetting kunne kommunen muligvis trekke til seg flere av de som pendler inn fra de omkringliggende kommunene.

Figur 62: Bostedsattraktiviteten for de siste fire ikke-overlappende treårsperioder i kommunene i Telemark. Rangering blant landets 428 kommuner.

2.3.4 Bostedsattraktivitet

Nå har vi analysert nettoflyttingen og regnet ut hva som skyldes arbeidsplassvekst og hva som skyldes strukturelle faktorer. Det er imidlertid fremdeles noe av nettoflyttingen som ikke kan forklares av disse faktorene. Når det ikke finnes en ytre forklaring, antar vi at det skyldes forhold som er spesielle for kommunen. Denne restfaktoren blir da en indikator for bostedsattraktiviteten. Den viser om nettoflyttingen har vært unormalt høy eller lav gitt de forholdene som vi vet påvirker nettoflyttingen.

Figur 63: Den relative nettoflyttingen til Seljord, dekomponert i effekten av arbeidsplassvekst, bostedsattraktivitet og strukturelle flyttefaktorer. Den nettoflyttingen som ikke kan forklares av arbeidsplassveksten eller strukturelle faktorer er en indikator for bostedsattraktivitet.

Figuren over viser den relative flyttingen til kommunen. Den røde linjen viser hvordan den relative flyttingen har vært, mens stolpene forklarer hva den relative flyttingen skyldes. I ingen av årene fra 2003 til 2014 kunne flyttingen i Seljord forklares alene av arbeidsplassveksten og de strukturelle flyttefaktorene. I seks år var nettoflyttingen høyere enn det arbeidsplassveksten eller de strukturelle forholdene skulle tilsi. I de andre årene var nettoflyttingen lavere enn det som kunne forklares ut fra arbeidsplassveksten og de strukturelle forholdene. I disse årene har Seljord vært lite attraktiv som bosted.

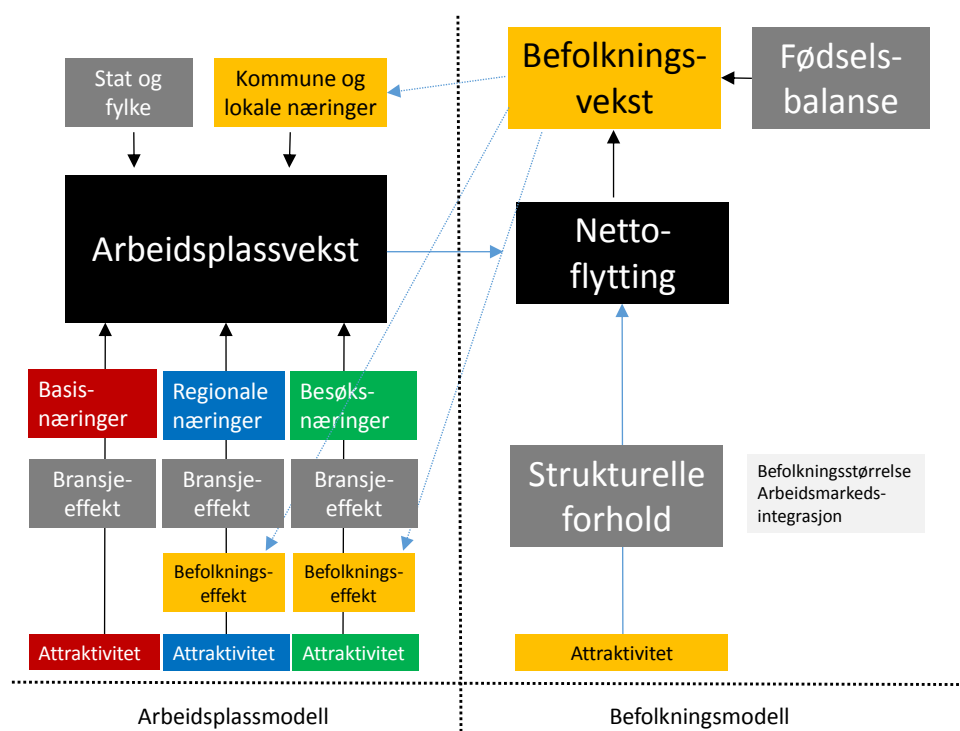
Vi kan se at bostedsattraktiviteten vært forholdsvis høy i de siste to årene. Særlig i 2013 har Seljord fått forholdsvis mange nye innflyttere.

For befolkningsveksten i Seljord de neste årene vil bostedsattraktiviteten bety mye. Det skal vi vise i det siste kapitlet der vi skal lage forskjellige scenarier for utviklingen.

3. Scenarier for framtidig vekst

Vi skal avslutte rapporten med å se på hva som er sannsynlige og mulige scenarier for framtidig utvikling langs de samme dimensjonene som vi har analysert så langt. Hensikten med å lage scenariene er å få fram hvilket mulighetsrom det er for et sted til å påvirke sin egen utvikling gjennom å øke attraktiviteten. Vi kan også gjennom scenariomodellen se hvordan den regionale utviklingen vil kunne bli endret ved ulike mulige skift i framtidige strukturelle forhold.

Scenariomodellen bygger på den samme Attraktivitetsmodellen som vi har brukt i analysene av den historiske utviklingen. I analysene av utviklingen de siste årene, har vi avdekket en rekke sammenhenger som vi kan bruke i scenariene.

Figur 64: Scenariomodellen forenklet.

Det er noen små forskjeller mellom scenariomodellen og attraktivitetsmodellen. I scenariene må vi ta hensyn til at antall arbeidsplasser i kommunesektoren blir påvirket av befolkningsveksten. Vi kjenner disse sammenhengene gjennom de historiske analysene, men de ble ikke brukt der, fordi vi ikke analyserte årsakene til utviklingen i offentlig sektor. I scenariomodellen tar vi ikke med effekten av nettoflyttingen som følge av arbeidsplassveksten i nabokommuner.

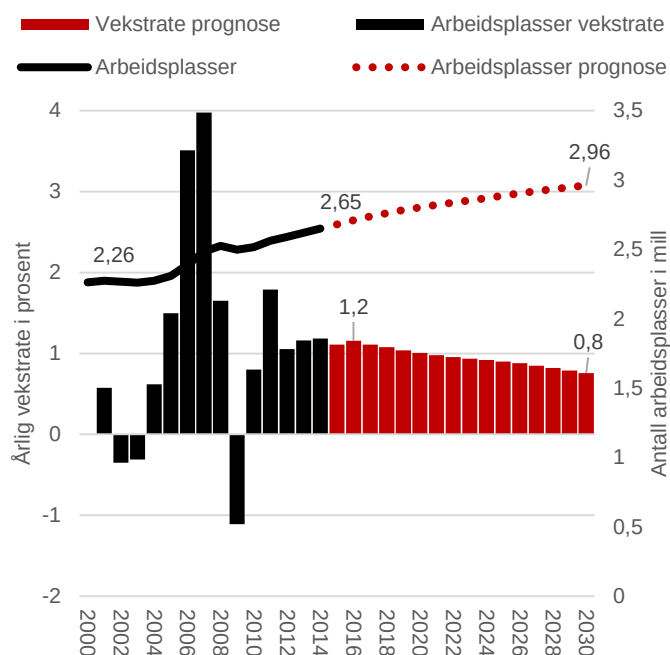
Selv om skissen er tilsynelatende lik, er anvendelsen nesten helt motsatt. I de historiske analysene la vi inn størrelsene for å beregne sammenhenger. I scenariomodellen er det omvendt, vi bruker de sammenhengene vi har avdekket i fortiden for å beregne hvordan størrelsene utvikler seg i framtiden. Vi viser i neste avsnitt resultatene i form av scenarier for arbeidsplassvekst og befolkningsvekst.

3.1 Scenarier for arbeidsplassvekst

3.1.1 Hva blir Norges vekst?

I scenariomodellen har vi lagt inn en prognose for arbeidsplassveksten for hele Norge. Vi baserer oss på SSBs middelframskrivning for befolkningsveksten i Norge.

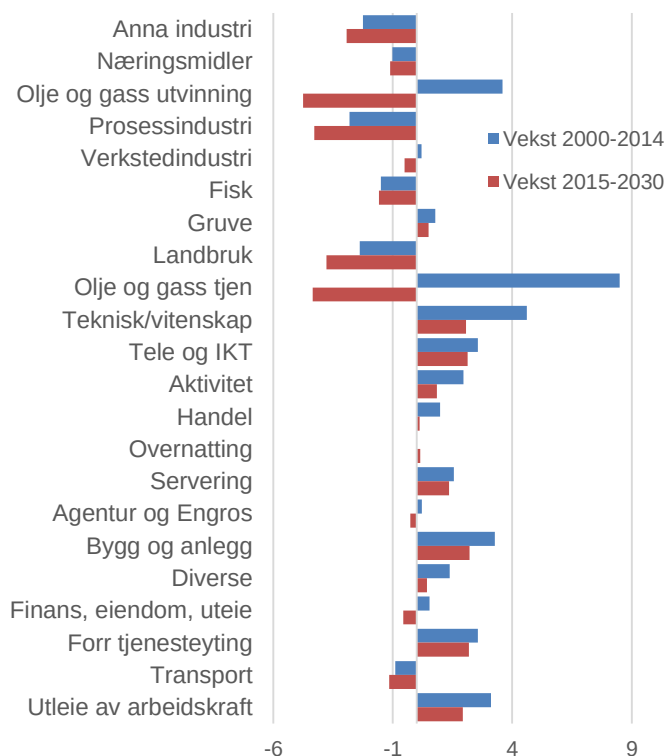
Det forventes sterk innvandring de neste årene, som fører til tilsvarende sterk befolkningsvekst. Deretter antas det at nettoinnvandringen til Norge faller, slik at befolkningsveksten også faller. Framskrivningen gjelder for befolkningsvekst, men vi kan også bruke disse framskrivningene til å beregne sannsynlig arbeidsplassutvikling. Vi forutsetter da ganske enkelt at andelen av befolkningen som er sysselsatt vil være konstant slik at befolkning og arbeidsplasser vil vokse i samme takt. I figuren til høyre ser vi at antall arbeidsplasser i Norge økte fra 2,26 mill. i 2000 til 2,65 mill i 2014. Prognosen viser en videre vekst fram til 2,96 mill i 2030. Stolpene viser den årlige vekstraten. Vi ser hvordan konjunktorene har ført til en ganske ujevn utvikling fram til 2014. I scenariene legger vi til grunn en jevn arbeidsplassvekst i tråd med befolkningsveksten. Det innebærer at arbeidsplassveksten gradvis avtar.

Figur 65: Arbeidsplassveksten i Norge fram til 2014, og beregnet arbeidsplassvekst ut fra at sysselsettingsandelen skal være konstant og SSBs middelframskrivning for befolkningsveksten.

3.1.2 Hvordan blir veksten i ulike bransjer og sektorer?

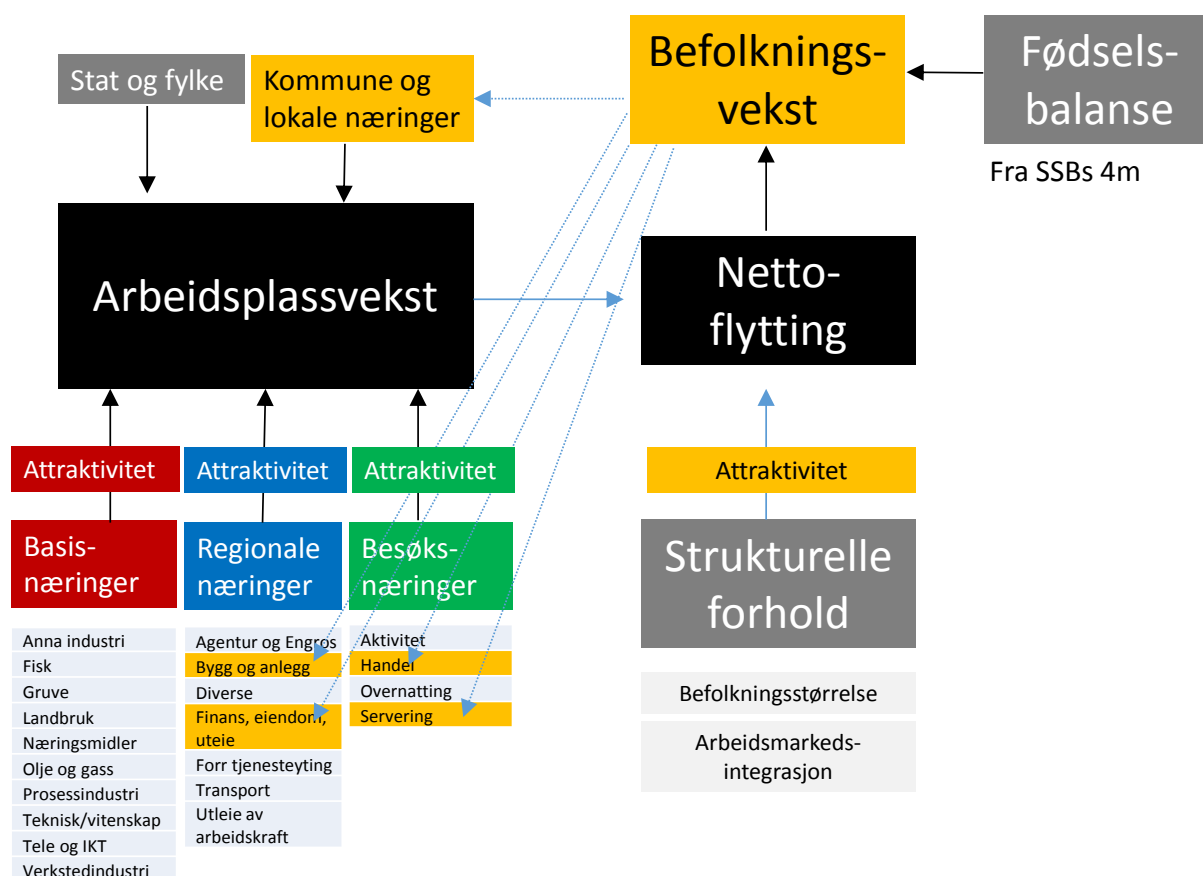
Veksten på et sted vil også bli påvirket av hvilke sektorer og bransjer som kommer til å vokse i framtiden. I utgangspunktet har vi beregnet at den strukturelle utviklingen videreføres, slik at bransjer som har hatt vekst fortsetter å vokse, og bransjer i nedgang fortsetter å synke. I løpet av det siste året synes det imidlertid å være svært sannsynlig at oljebaserte næringer, som har hatt sterk vekst siden 2000, nå vil få en nedgang. Vi har derfor lagt inn at de oljebaserte bransjene får nedgang, samtidig som andre bransjer og sektorer får økt vekst slik at den samlede arbeidsplassveksten i Norge blir den samme.

Figur 66: Prosentvis vekst i antall arbeidsplasser fra 2000 til 2014 i Norge, og verdier for scenariene fra 2015-2030.

3.1.3 Scenariomodell for arbeidsplasser og befolkningseffekt

Når vi har laget prognoser over arbeidsplassveksten i de ulike sektorer og bransjer, kan vi bruke disse prognosene for å beregne bransjeeffekten på ulike steder. Vi forutsetter da at hvert sted får den samme veksten som landet, bransje for bransje. Det vil gi ulik vekst, alt etter om stedene har mange arbeidsplasser i vekstnæringer eller om det er mange arbeidsplasser i nedgangsnæringer.

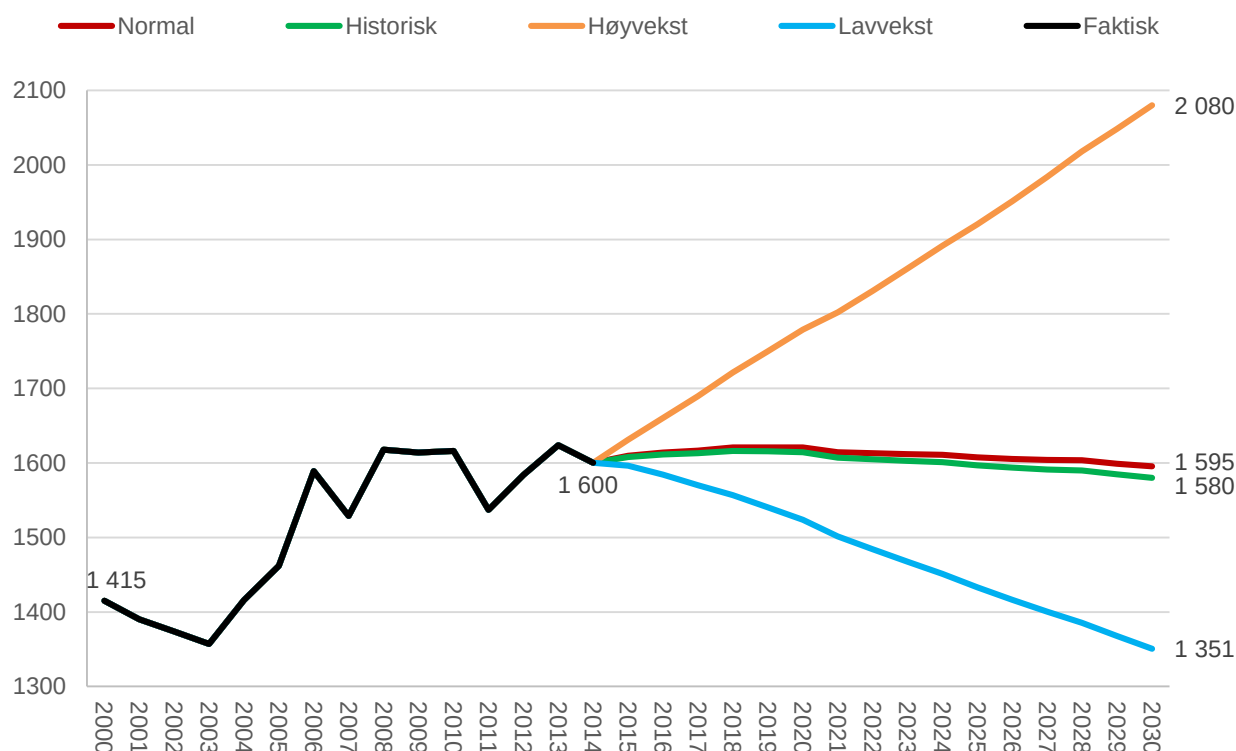
Figur 67: Scenariomodellen.

Vi beregner i tillegg befolkningseffekten, der enkelte bransjer og sektorer blir påvirket av befolkningsveksten i foregående år. Dette vil gi det vi vil kalle et *normalscenario*, der vi forutsetter at stedet har en forventet arbeidsplassvekst, gitt de strukturelle forholdene. Det betyr at attraktiviteten på stedet verken bidrar positivt eller negativt.

Dernest kan vi vise scenarier med ulike forutsetninger om attraktivitet. Ett scenario viser utviklingen dersom stedet beholder den samme attraktiviteten som de historisk har hatt – vi kaller det for *historisk attraktivitet*. Derne- nest viser vi et høyvekstscenario der stedet lykkes med å få en høy, men ikke helt urealistisk, attraktivitet. Vi kal- ler det derfor *høy attraktivitet*. Til sist viser vi en utviklingsbane hvor stedet har *lav attraktivitet*.

3.1.4 Scenarier for arbeidsplassvekst

Nå er metodene forklart, og vi kan presentere scenariene med tall. De ulike scenariene for arbeidsplassvekst er vist i figuren under.

Figur 68: Scenarier for arbeidsplassvekst i Seljord fram til 2030.

Figuren viser at antall arbeidsplasser i Seljord økte fra 1 415 i 2000 til 1 600 i 2014. Dersom forutsetningene om nasjonal vekst og den strukturelle utviklingen holder, vil arbeidsplassutviklingen i Seljord stå nesten stille i normalscenariet.

I scenariet med historisk attraktivitet har vi lagt til grunn at Seljord har den samme attraktiviteten som de har hatt de siste ti årene. Seljord har hatt negativ attraktivitet for de regionale næringene i de siste 6 årene, mens kommunen har vært svakt attraktiv for basisnæringene. Mest attraktiv har Seljord vært for besøksnæringene i disse årene. Attraktiviteten har samlet sett vært nær null. Dermed vil den framtidige utviklingen med samme attraktivitet ligge tett på normalscenariet og føre til en ganske svak nedgang i antall arbeidsplasser. Stort sett vil arbeidsplassutviklingen stå stille dersom Seljord blir like attraktiv som i de siste 6 årene.

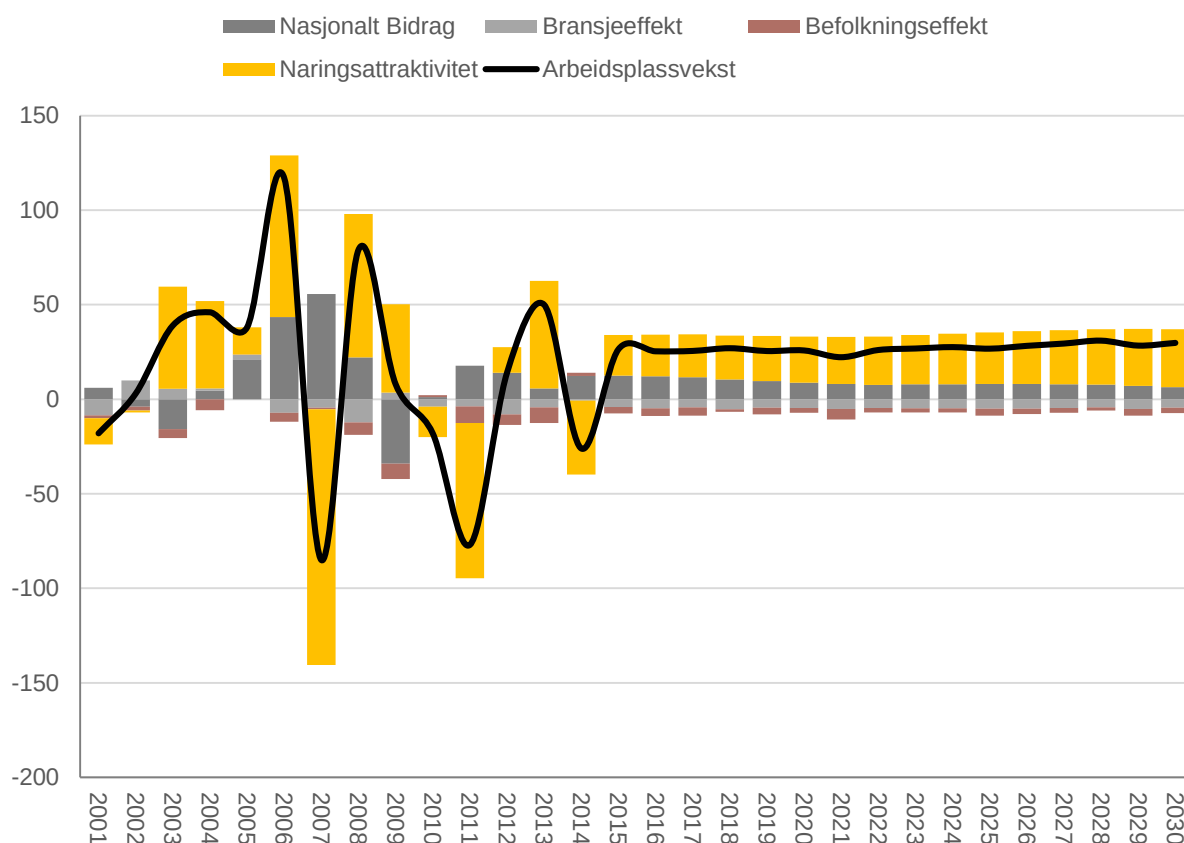
I høyvekstscenariet har vi forutsatt at Seljord har en attraktivitet tilsvarende verdien til den kommunen som var rangert som nummer 100 av 428 kommuner de ti siste årene, for alle de fire attraktivitetstypene. Det vil være vanskelig, men ikke komplett usannsynlig å oppnå denne graden av attraktivitet. Vi vet at noen kommuner over tid har hatt så høye attraktivitetsverdier. Det vil bringe veksten i antall arbeidsplasser i Seljord opp til 2 080 arbeidsplasser i 2030. Det er dobbelt så høy vekst som Seljord hadde fra 2000 til 2014.

Lavvekstscenariet tar utgangspunkt i at attraktiviteten tilsvarer kommunen som er nummer 100 fra bunn, det vil si nummer 328 av de 428 kommunene. I et slikt scenario vil antall arbeidsplasser i Seljord gå ned til 1 351.

Det er viktig for Seljord å oppnå en positiv næringsattraktivitet de neste årene for å kunne øke antall arbeidsplasser i fremtiden.

3.1.5 Høyvekstscenario for arbeidsplassvekst

I høyvekstscenarioet har vi forutsatt at Seljord er en attraktiv kommune for næringsliv. Det vil resultere i at arbeidsplassveksten i næringslivet i kommunen vil bli høyere enn hva nasjonale konjunkturer og den strukturelle utviklingen skulle tilsi.

Figur 69: Arbeidsplassveksten i næringslivet i Seljord, dekomponert i nasjonalt bidrag, bransjeeffekt, befolkningseffekt og næringsattraktivitet. Fram til 2014 er det faktiske tall. Fra 2015 er det tall fra høyvekstscenarioet.

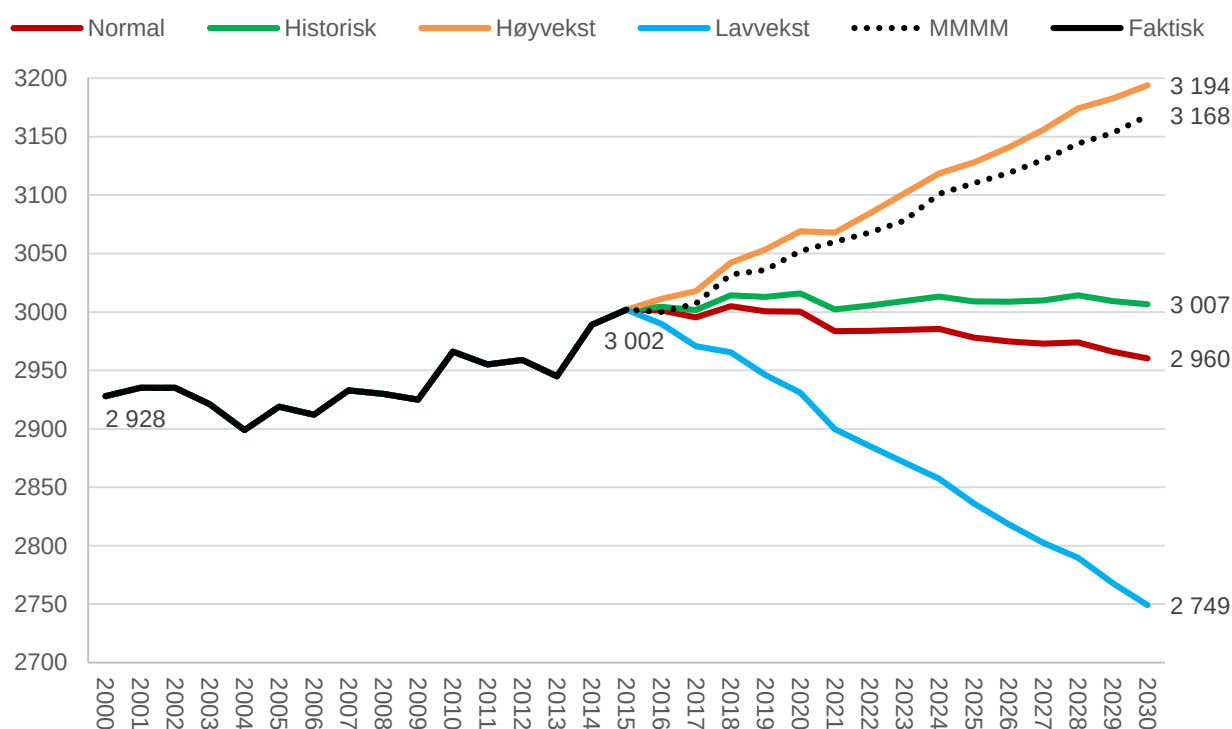
I figuren over kan vi se utviklingen fram til 2014 og utviklingen som ligger til grunn for høyvekstscenarioet. Vi har nå slått sammen attraktiviteten for basishandlinger, besøksnæringer og de regionale næringene til en samlet næringsattraktivitet. Næringsattraktiviteten for årene fram til 2014 er vist år for år, tidligere i denne rapporten har vi vist tre års glidende gjennomsnitt.

Vi kan se at høyvekstscenarioet har en vedvarende positiv næringsattraktivitet som bidrar til en ekstra arbeidsplassvekst på 20-30 arbeidsplasser per år. I Seljord har det vært mange år hvor næringsattraktiviteten har vært høyere enn det. Utviklingen vil naturligvis ikke bli så jevn som vi viser i høyvekstscenarioet. Figuren viser imidlertid at næringsattraktiviteten som ligger til grunn for høyvekstscenarioet ikke er helt urealistisk. Det som blir viktig er å unngå år med svært dårlig næringsattraktivitet som i 2007 og 2011.

3.2 Scenarier for befolkningsvekst

Når vi lager scenarier for befolkningsvekst, bruker vi arbeidsplassveksten som input. Verdien for arbeidsplassveksten blir hentet ut fra modellens venstre del, ifølge figur 67.

I tillegg antar vi at nettoflyttingen til steder i framtiden blir påvirket av befolkningsstørrelse og arbeidsmarkedsintegrasjon på samme måte som i årene 2000-2014. Vi kan så vise hvordan ulike grader av attraktivitet i kommunen vil kunne slå ut i framtidig vekst.

Figur 70: Befolkningsutvikling ved ulike scenarier for attraktivitet i Seljord fram til 2030.

Vi kan se at folketallet i Seljord har økt fra 2 928 i 2000 til 3 002 i 2014. I normalscenariet med nøytral attraktivitet langs alle dimensjoner, vil befolkningsveksten bli negativ og folketallet i Seljord vil gå litt ned til 2 960 i 2030. I scenariet med historisk attraktivitet er befolkningsutviklingen ganske lik normalscenariet.

Under høyvekstscenariet vil folketallet i Seljord øke ganske mye og ende opp med 3 194 innbyggere i 2030.

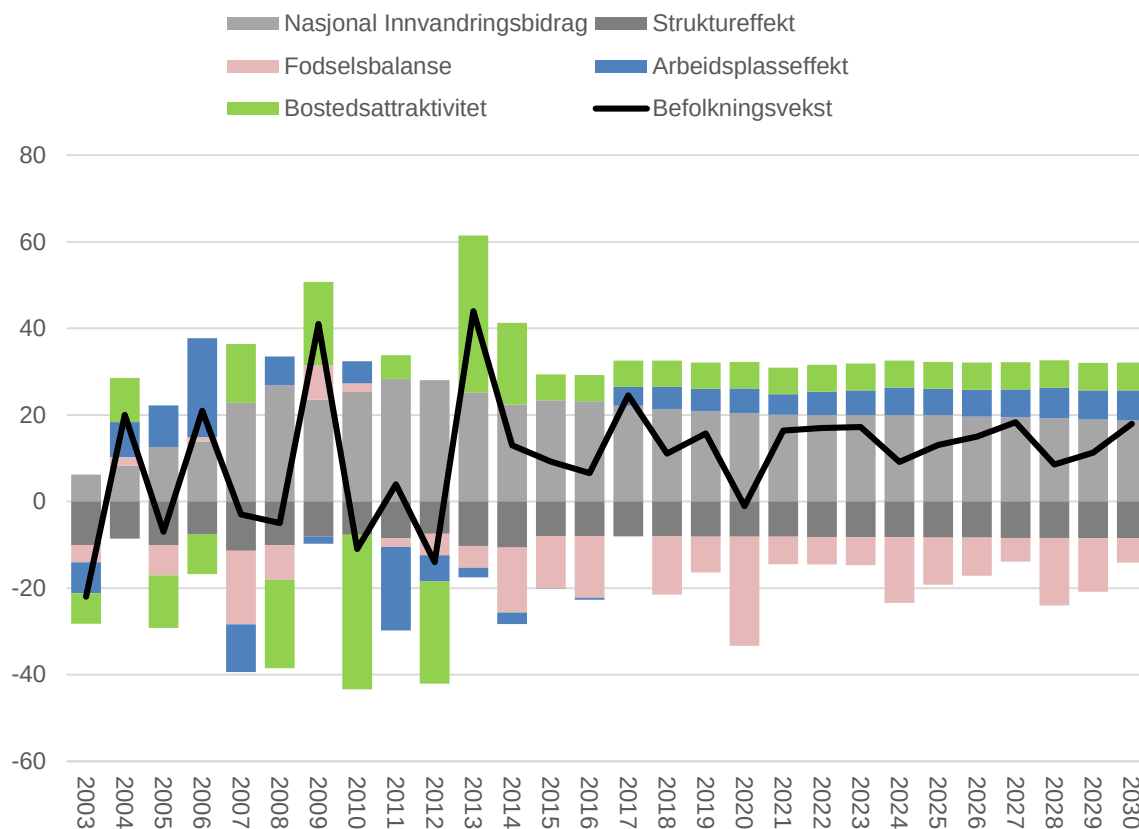
I lavvekstscenariet forventes befolkningstallet i Seljord å gå ned til 2 749 i 2030. Det er scenariet om Seljord blir veldig lite attraktiv som bosted i det kommende 15 årene.

SSBs middelframskrivning ligger ganske nært vårt høyvekstscenario. Det betyr at Seljord burde bli mye mer attraktiv for bosetting for å oppnå denne veksten.

Scenariene viser at Seljord er avhengig av å være en attraktiv kommune både for næringsliv og befolkning for å oppnå vekst i antall arbeidsplasser og innbyggere i kommunen.

3.2.1 Høyvekstscenariet for befolkningsvekst

Vi vil også gå mer detaljert inn i høyvekstscenariet for befolkningsvekst. I figuren under kan vi se hvordan de ulike komponentene for befolkningsutviklingen tenkes å bidra til befolkningsvekst i Seljord i årene fram til 2030.

Figur 71: Befolkningsendringer dekomponert. Historiske tall fram til 2014, deretter tall fra høyvekstscenariet.

Scenariene er basert på at Norge skal få en innvandring lik SSBs middelframskriving. Dersom Seljord får sin andel av denne innvandringen vil det føre til nettoinnvandring til Seljord i årene framover. Det er det positive bidraget vi ser i de lysegrå søylene. Seljord vil fremdeles være en liten kommune langt fra de store arbeidsmarkedene. Det vises ved at Seljord vil få en negativ struktureffekt som vi ser av de mørkegrå søylene. Fødselsbalansen er lagt inn fra SSBs middelframskriving.

De blå søylene viser hvordan arbeidsplassveksten i Seljord bidrar til flyttingen. Vi kan se at bidraget fra arbeidsplassveksten har variert en del fram til 2014. Dersom Seljord lykkes i å bli en attraktiv kommune for næringsliv, vil arbeidsplassveksten etter hvert bidra positivt. Det vil bedre nettoflyttingen med 5-7 personer per år.

De grønne søylene viser bostedsattraktiviteten. Vi kan se at bostedsattraktiviteten i de neste årene faktisk er lavere enn bostedsattraktiviteten som Seljord har hatt i 2013 og 2014. Det som bli utfordringen er å holde en jevn og positiv bostedsattraktivitet i hele perioden.

Seljord

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jamfør lov om folkehelsearbeid. Statistikken er fra siste tilgjengelige periode per oktober 2015.

Nye indikatorer i 2016:

- Valgdeltakelse ved valget i 2015
- Indikatorer fra Ungdata-undersøkelsen
- Overvekt inkl. fedme fra nettbasert sesjon
- Frafall etter foreldrenes utdanningsnivå (figur på midtsidene)

Utgitt av
Folkehelseinstituttet
Avdeling for helsestatistikk
Postboks 4404 Nydalen
0403 Oslo
E-post: kommunehelsa@fhi.no

Redaksjon:
Camilla Stoltenberg (ansv. redaktør)
Else-Karin Grøholt (fagredaktør)
I redaksjonen: Fagredaksjon for folkehelseprofiler
Idékilde: National Health Observatories, Storbritannia
Foto: Scanpix og Colourbox
Midtsidene: I samarbeid med Helsedirektoratet
Bokmål
Batch 0602161525.0602161705.0602161525.0602161555.06/02/2016
17:18

Elektronisk distribusjon:
www.fhi.no/folkehelseprofiler

Noen trekk ved kommunens folkehelse

Temaområdene er valgt med tanke på mulighetene for helsefremmende og forebyggende arbeid, men er også begrenset av hvilke opplysninger som er tilgjengelig på kommunenivå. Indikatorene tar høyde for kommunens alders- og kjønns sammensetning, men all statistikk må også tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Befolkning

- Valgdeltakelsen i kommunen var ikke entydig forskjellig fra landsnivået ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2015. Valgdeltakelse kan si noe om samfunnsengasjementet i kommunen.

Levekår

- Kommunen er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet når det gjelder andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt. Lav inntekt defineres her som under 60 % av nasjonal medianinntekt.

Miljø

- Andelen personer som får vann fra vannverk som både har tilfredsstillende resultater mht. E. coli og stabil drikkevannsløyper ser ut til å være høyere enn landsnivået. Når man vurderer kommunens drikkevannsforsyning, må det tas hensyn til at statistikken omfatter den delen av befolkningen som får vann fra rapportpliktige vannverk, se indikatornummer 11, forsyningsgrad.
- Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er veldig eller ganske mye plaget av ensomhet, er ikke entydig forskjellig fra landsnivået. Tallene er hentet fra Ungdata-undersøkelsen.
- Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er litt eller svært fornøyd med lokalmiljøet, er ikke entydig forskjellig fra landsnivået. Tallene er hentet fra Ungdata-undersøkelsen.

Skole

- Andelen 10.-klassinger som trives på skolen er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet. Kommuneverdien kan imidlertid skjule stor variasjon mellom skoler. Tallene er hentet fra Elevundersøkelsen.
- Frafallet i videregående skole er ikke entydig forskjellig fra landsnivået. På midtsidene kan du se hvordan frafallet i kommunen varierer med foreldrenes utdanningsnivå. Frafall er en viktig folkehelseutfordring i hele landet.

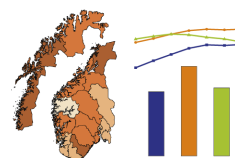
Levevaner

- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen ungdomsskoleelever som er fysisk inaktive (andpusten eller svett sjeldnere enn én gang i uka).
- Andelen med overvekt inkludert fedme er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet, vurdert etter resultater fra nettbasert sesjon 1 for gutter og jenter (17 år).

Helse og sykdom

- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på sosiale helseforskjeller i kommunen, målt som forskjell i forventet levealder mellom utdanningsgrupper. Les mer om sosial ulikhet på midtsidene.

For flere indikatorer og mer detaljert statistikk se
Kommunehelsa statistikkbank,
khs.fhi.no

Utjevning av sosiale helseforskjeller: ikke bare hva vi gjør, men også hvordan

Alle faktorer som påvirker helsa, og som er sosialt ulikt fordelt i befolkningen, bidrar til å opprettholde sosiale ulikheter i helse. Ulikhetene varierer i tid og mellom ulike geografiske områder, og det forteller oss at det er mulig å redusere dem.

Sosiale ulikheter i helse vil si at vi ser systematiske helseforskjeller som følger inntekt og utdanningslengde. Forskjellene er uavhengige av kjønn og alder og gjelder blant annet forventet levealder, ulike sykdommer og levevaner som kosthold og røyking. De finnes i de fleste fylker og kommuner, men siden størrelsen på ulikhetene varierer, vet vi at det er mulig å redusere dem.

Helseforskjellene danner som regel en jevn gradient gjennom befolkningen. En gradient kan ses på som en stige og vil si at litt bedre sosioøkonomisk status gir (statistisk sett) litt bedre helse. Ikke bare har de nest fattigste bedre helse enn de aller fattigste. Vi ser også at de aller rikeste i gjennomsnitt har litt bedre helse enn de nest rikeste. Det samme gjelder når vi ser på sammenhengen mellom helse og utdanning; jo lengre utdanning, jo bedre helse.

Dersom vi skal utjevne helseforskjellene, må vi ha hele befolkningen i tankene. Et godt gjennomført tiltak kan samlet sett gi en betydelig folkehelsegevinst fordi det når frem til mange.

Tiltak kan være ment å treffe alle og gi mest nytte til de som har størst behov, men dersom en ikke undersøker og sikrer dette i den praktiske gjennomføringen kan resultatet bli at man forsterker i stedet for å utjevne helseforskjeller.

Vi kan se på helsen som endepunktet i en årsakskjede hvor grunnleggende sosiale forhold som utdanning og økonomi sammen med miljøforhold, levevaner og, til slutt, helsetjenester påvirker helsen.

Tiltak for å bedre helse og utjevne helseforskjeller kan settes inn på alle leddene i denne årsakskjeden. Nøkkelen til å redusere helseforskjellene ligger ikke i noen få enkelttiltak, men i sammensatt innsats.

Innsatsområder for utjevning

Figur 1 illustrerer eksempler på aktuelle innsatsområder for å redusere sosiale helseforskjeller. Første del av figuren omfatter innsatsområder for å redusere ulikhet i grunnleggende sosiale forhold. Videre kan man rette innsatsen mot ulikheter i levevaner, sosial støtte og andre fysiske og sosiale miljøfaktorer som mer direkte virker inn på helsen. Siste del av figuren peker på at helsetjenester kan demme opp for ulikheter skapt tidligere i årsakskjeden og at innsats på dette området også er aktuelt for å oppnå likeverdig helse.

Tiltak på det første leddet gir potensielt stor gevinst fordi det kan virke positivt på hele årsakskjeden - de retter seg mot «årsakene til årsakene».

Figur 2 viser forventet levealder i tre utdanningsgrupper. Tallene blir vist både for kommune, fylke og landet som helhet. Utdanningsforskjellene i dødelighet, og dermed forventet levealder, kan betraktes som sluttsummen av mange små og store faktorer gjennom hele livsløpet.

Virker dagens tiltak?

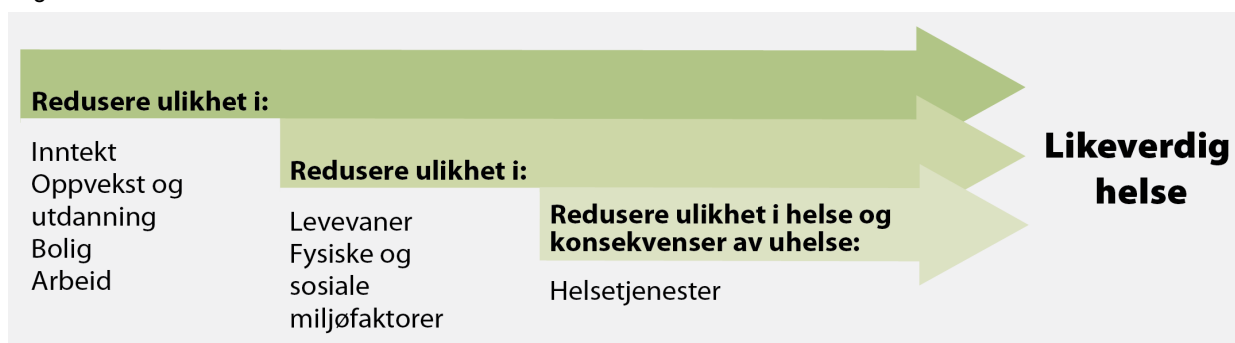
For å utjevne sosiale helseforskjeller trenger vi ikke nødvendigvis nye tiltak, men vi trenger å se på fordelingseffektene av det som allerede gjøres. Noen spørsmål som det kan være nyttig å reflektere over, er:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjør at ikke alle kan nyttiggjøre seg tiltaket eller tjenesten?
- Krever bruk av tiltaket eller tjenesten spesielle kunnskaper eller ressurser som er ulikt fordelt i befolkningen?

Når man skal svare på disse spørsmålene er kunnskap om målgruppen og forhold i lokalmiljøet avgjørende. Eksempelene på neste side illustrerer hvordan et tiltak kan bli sosialt ulikt fordelt dersom det er opp til den enkelte å skaffe seg et gode.

Noen av eksemplene er basert på forskningsfunn og evalueringer, mens andre er lokale tiltak som ikke har vært evaluert.

Figur 1. Innsatsområder for å redusere sosial ulikhet i helse.

Eksempler: faktureringsrutiner, skolefrukt og leksehjelp

Lavinntekstshusholdninger har større problemer med uforutsette regninger enn andre. En del kommunale avgifter og gebyrer faktureres ofte på årlig eller halvårlig basis og kan dermed komme som en stor og kanskje uforutsett utgift for en del husholdninger. Noen kommuner har endret faktureringsrutinene slik at man kan fakturere månedlig.

Tilskudd til kontingenter, utlån av utstyr og liknende tiltak kan gjøre det lettere for alle barn å delta på fotballtrening, kulturskole eller andre aktiviteter uavhengig av familiens ressurser. Figur 3 viser hvor mange dette kan ha betydning for i din kommune. Figuren viser andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt. Tallene vises også for fylket og landet som helhet.

En skolefruktordning som er gratis for alle, har vist seg å redusere sosial ulikhet både når det gjelder inntak av frukt og usunt snacks. Skolefrukt som må betales av foresatte, fører derimot til større sosiale forskjeller i fruktinntak.

Gratis leksehjelp er en ordning som ble innført for å redusere sosial ulikhet i læring, men en evaluering fra 2013 viste at den ikke bidro til dette. Hvorfor? Måten ordningen var innført på varierte mellom kommuner og skoler. Evalueringen antyder at de flinkeste elevene var de som best greide å benytte tilbudet.

Til sammenlikning viser forsøk med gratis kjernetid i barnehager at et systematisk og målrettet rekrutteringsarbeid var avgjørende for at også de barna som i utgangspunktet ikke gikk i barnehage skulle nyte godt av dette tilbudet.

Ulikheter i frafall

Figur 4 viser frafall i videregående skole fordelt etter foreldrenes utdanningsnivå.

På landsnivå ser vi i figuren at det er sammenheng mellom foreldrenes utdanningsnivå og frafall i videregående skole. Tallene er også vist for fylke og kommune. I vurderingen av disse tallene, er det viktig å være oppmerksom på at det også er forskjell i frafall mellom elever på yrkesfag og elever på studieforberedende fag, med høyere frafall blant yrkesfagelevne.

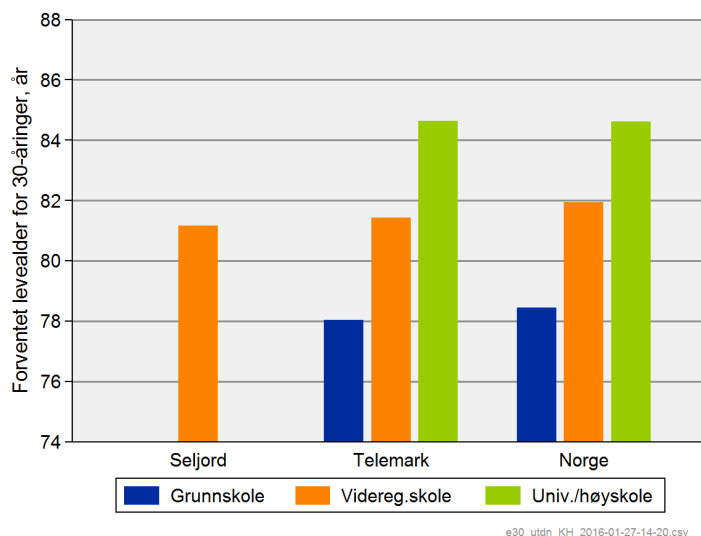
Gode faglige ferdigheter i grunnskolen øker sjansen for at eleven klarer å gjennomføre videregående skole. Arbeidet med å redusere frafall i videregående skole bør derfor starte i grunnskolen.

Kommunen kan også bidra ved å tilby flere lokale lærlingeplasser, enten direkte som arbeidsgiver, eller indirekte, ved for eksempel å stille betingelser til bedrifter i anbudskonkurranse.

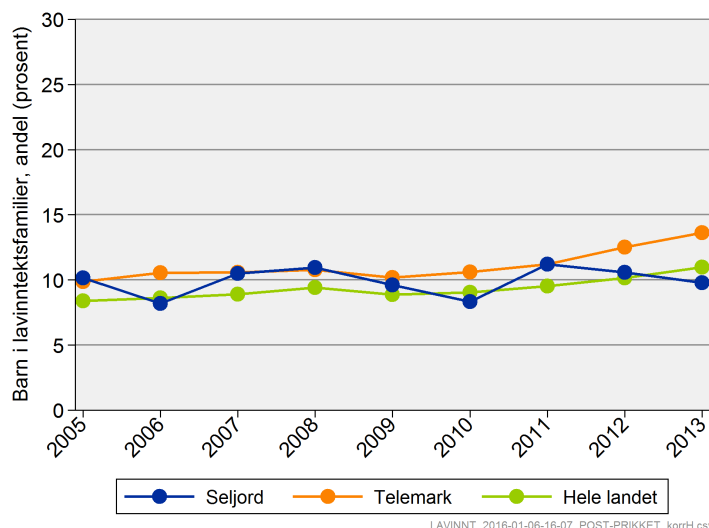
Finn en utvidet artikkel med referanser på www.fhi.no/folkehelseprofiler

Finn flere eksempler i Helsedirektoratets veivisere for lokalt folkehelsearbeid

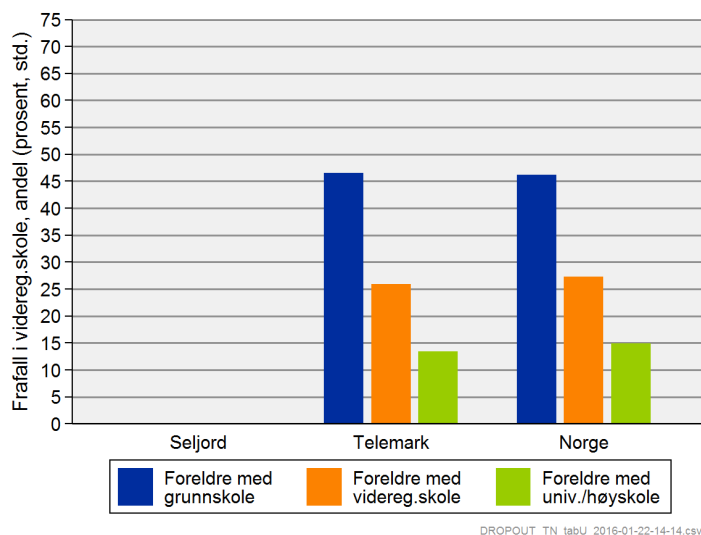
Figur 2. Forventet levealder ved 30 år etter utdanningsnivå (1999 - 2013).

Figur 3. Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt.

Figur 4. Andel som har sluttet på/ ikke bestått videregående skole, status fem år etter påbegynt opplæring, etter foreldrenes utdanning (2012-2014).

Folkehelsebarometer for din kommune

I oversikten nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall i kommunen og fylket med landstall. I figuren og i tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulike alders- og kjønns sammensetning sammenlignet med landet. For å se på utvikling over tid, se KommuneHelse statistikkbank, khs.fhi.no. Her finnes også statistikk uten alders- og kjønnsstandardisering. Forskjellen mellom kommunen og landet er testet for statistisk signifikans, se www.fhi.no/folkehelseprofiler

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landnivået
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

En «grønn» verdi betyr at kommunen ligger bedre an enn landet som helhet, likevel kan det innebære en viktig folkehelseutfordring for kommunen da landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter. For å få en mer helhetlig oversikt over utviklingen i kommunen kan du lage diagrammer i KommuneHelse statistikkbank. Les mer på www.fhi.no/folkehelseprofiler og se KommuneHelse statistikkbank, khs.fhi.no.

Tema		Indikator	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Seljord
Befolkning	1	Befolkningsvekst	0,43	0,28	1,1	prosent	
	2	Personer som bor alene, 45 år +	27,3	26,3	25,6	prosent	
	3	Valgdeltakelse 2015	61	58	60	prosent	
Levekår	4	Vgs eller høyere utdanning, 30-39 år	81	79	83	prosent	
	5	Lavinntekt (husholdninger), 0-17 år	9,8	14	11	prosent	
	6	Inntektsulikhhet, P90/P10	2,5	2,6	2,7	-	
	7	Barn av enslige forsørgere	12	18	15	prosent	
	8	Arbeidsledige, 15-29 år (ny def.)	2,9	3,4	2,7	prosent	
Miljø	9	Uføretrygdede, 18-44 år	3	4,3	2,6	prosent (a,k*)	
	10	God drikkevannsforsyning	100	97	92	prosent	
	11	Forsyningsgrad, drikkevann	67	88	89	prosent	
	12	Skader, behandlet i sykehus	13,6	13,3	12,8	per 1000 (a,k*)	
	13	Ensomhet, Ungdata	24	-	18	prosent (a,k*)	
Skole	14	Fornøyd med lokalmiljøet, Ungdata	72	-	70	prosent (a,k*)	
	15	Medlem i fritidsorganisasjon, Ungdata	62	-	63	prosent (a,k*)	
	16	Trives på skolen, 10. klasse	87	85	85	prosent (k*)	
	17	Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	27	26	25	prosent (k*)	
Levevaner	18	Laveste mestringsnivå i regning, 5. kl.	23	29	26	prosent (k*)	
	19	Frafall i videregående skole	18	23	24	prosent (k*)	
	20	Fysisk inaktive, Ungdata	-	-	13	prosent (a,k*)	
	21	Overvekt inkl. fedme, 17 år	28	22	21	prosent (k*)	
Helse og sykdom	22	Alkohol, har vært beruset, Ungdata	10	-	14	prosent (a,k*)	
	23	Røyking, kvinner	18	14	10	prosent (a*)	
	24	Forventet levealder, menn	78,5	77,5	78,2	år	
	25	Forventet levealder, kvinner	82,1	82,3	82,8	år	
	26	Utdanningsforskjell i forventet levealder	-	5	4,8	år	
	27	Psykiske sympt./lid, primærh.tj., 15-29 år	97	158	142	per 1000 (a,k*)	
	28	Psykiske lidelser, legemiddelbrukere	132	151	130	per 1000 (a,k*)	
	29	Muskel og skjelett, primærhelsetjenesten	260	264	262	per 1000 (a,k*)	
	30	Hjerte- og karsykdom, beh. i sykehus	21,3	18,7	17,3	per 1000 (a,k*)	
	31	Type 2-diabetes, legemiddelbrukere	33	34	35	per 1000 (a,k*)	
	32	Lungekreft, nye tilfeller	42	53	55	per 100 000 (a,k*)	
	33	Antibiotika, legemiddelbrukere	184	218	229	per 1000 (a,k*)	
	34	Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	96,8	93,8	94,7	prosent	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert og k = kjønnsstandardisert

1. 2014. 2. 2014, i prosent av befolkningen. 3. Avgitte stemmer i prosent av stemmeberettigede. 4. 2014, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utd.). 5. 2013, barn som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal median. 6. 2013, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 7. 2012-2014, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. 8. 2014, ledige per januar mnd. (ny def.) i prosent av befolkningen. Def. avviker fra SSBs. 9. 2012-2014, mottakere av varig uførepensjon. 10. 2014, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli (der minst 12 prøver er analysert) og stabil drikkevannsløse. Omfatter rapportpliktige vannverk. 11. 2014, befolkning tilknyttet rapportpliktige vannverk i prosent av totalbefolkningen. 12. 2012-2014, u.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 14. 2012-2014, u.skole, svært eller litt fornøyd. 15. 2012-2014, u.skole, medlem ved undersøkelsestidspunkt. 16. Skoleåret 2009/10-2014/15. 17/18. Skoleåret 2012/13-2014/15. 19. 2012-2014, omfatter elever bosatt i kommunen. 20. 2012-2014, u.skole, fysisk aktiv (svett og andpusten) mindre enn én gang i uken. 21. 2011-2014, KMI som tilsvarer over 25 kg/m2, basert på selvrapporert høyde og vekt ved nettbasert sesjon 1. 22. 2012-2014, u.skole, drukket så mye at de har følt seg tydelig beruset én gang eller mer ilt. siste 12 mnd. 23. 2010-2014, fødende som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet i prosent av alle fødende med røykeopplysninger. 24/25. 2000-2014, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 26. 1999-2013, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 27. 2012-2014, brukere av fastlege og legevakt. 28. 2012-2014, 0-74 år, legemidler mot psykiske lidelser, inkl. sovemidler. 29. 2012-2014, 0-74 år, muskel- og skjelettplager og -sykdommer (ekskl. brudd og skader), brukere av fastlege og legevakt. 30. 2012-2014. 31. 2012-2014, 30-74 år, brukere av blodglukosesenkende midler, ekskl. insulin. 32. 2004-2013. 33. 2012-2014, 0-74 år. 34. 2010-2014. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Utdanningsdirektoratet, Norsk pasientregister, Medisinsk fødselsregister, Primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen som eies av Helsedirektoratet), Kreftregisteret, Nasjonalt vaksinasjonsregister (SYSVAK), Vernepliktsverket, Vannverksregisteret, Reseptregisteret og Ungdata-undersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved HiOA. For mer informasjon, se khs.fhi.no

Seljord kommune

Arkiv:

Saksnr.: 2016/441-3

Sakshand.: Frid Berge

Direkte tlf.: 35065152

Dato: 21.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	92/16	06.10.2016
Kommunestyret		20.10.2016

Rapportering arbeidsprogram 3. kvartal 2016

Saksdokument:

Vedlegg:

1 Arbeidsprogram 2016 - rapportering oktober 2016

Saksutgreiing:

Seljord kommune har i vedteke Handlingsprogram 2016 – 2019 gjeve føringar om at alle programområda skal utarbeide eit arbeidsprogram. Arbeidsprogrammet for programområda blei vedteken i kommunestyremøte 7.4.2016 sak 38/16. Dokumentet er eit viktig reiskap for intern kontroll, det sikrar at programområda har gode rutinar på kvalitet og resultatoppnåing, i tillegg er det er eit reiskap for politisk nivå, for å fylgje med på korleis framgangen er på vedteken handlingsprogram.

Dokumentets innhald:

1. Økonomi – Budsjett 2016 fordela på ansvar
2. Medarbeidar – Årsverk i stillingsplan 2016, fordela på funksjon og fagområde.
3. Oversikt over politiske føringar med fristar.
4. Arbeidsprogram 2016. Her skal oppgåver, tiltak og aktivitet synleggjera korleis ein skal nå strategimål 1 - 5 i kommuneplanens samfunnsdel.

Arbeidsprogrammet del 4 skal rapporterast på til politisk nivå andre og tredje kvartal. Rapporteringa synar at det er god flyt i oppgåvene/tiltaka og at mykje blir levera til fristen som er satt. Ein forklaring til fargekodane raudt, gult og grønt.

Raudt = oppgåva blir ikkje ferdigstilla til fristen. Det er krav til kort kommentar som syner kvifor oppgåve ikkje er løyst.

Gult = ein er i rute, men oppgåve er ikkje ferdig. Det er og gult dersom det kan vere usikkert om tiltaket blir ferdigstilla innan fristen, grunna utanforliggende årsaker.

Grønt = Oppgåve er ferdig/effektuera innan fristen. Tiltak er planlagt og i rute og det er ingenting som tyder på at oppgåva blir utsatt.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen rår formannskapet til å fatte fylgjande vedtak:

Formannskapet rår kommunestyret til å ta 3. kvartals rapportering på arbeidsprogram til vitande.

2016

Arbeidsprogram

Seljord kommune

17.03.2016

1.1. Økonomi

Tab 1 Budsjett 2016

Ansvar	Tekst	Utgift	Inntekt	Netto utgift
100	Folkevalde	2 002 000,00	-4 000,00	1 998 000,00
101	Kontrollorgan m.m.	824 000,00	-16 000,00	808 000,00
110	Rådmannskontor og fellestenester	9 237 000,00	-554 000,00	8 683 000,00
111	Økonomiavdelinga	3 949 000,00	-205 000,00	3 744 000,00
112	IT	4 384 000,00	-1 380 000,00	3 000 000,00
113	Telefon	367 000,00	-60 000,00	307 000,00
114	Forsikringar	1 244 000,00	0,00	1 244 000,00
116	Personalavdelinga	4 535 000,00	-429 000,00	4 106 000,00
125	NAV-kommune	6 160 000,00	-1 000 000,00	5 160 000,00
130	Kyrkjelege føremål	3 794 000,00	0,00	3 794 000,00
150	Tileggsløyvingar	3 440 000,00	0,00	3 440 000,00
180	Skattar og rammetilskot	513 000,00	-200 320 000,00	-199 808 000,00
190	Renter, avdrag og bruk av netto driftsresultat	13 014 000,00	-3 704 000,00	9 310 000,00
Totalt	Programområde 1	53 463 000,00	-207 670 000,00	-154 214 000,00
Ansvar	Tekst	Utgift	Inntekt	Netto utgift
200	Undervisningskontoret	5 984 000,00	-1 795 000,00	4 189 000,00
210	Barneskulen	17 620 000,00	-2 077 500,00	15 542 500,00
211	Ungdomsskulen	13 811 000,00	-1 440 500,00	12 370 500,00
212	Flatdal skule	9 274 000,00	-1 206 000,00	8 068 000,00
213	Åmotsdal skule	95 000,00	-35 000,00	60 000,00
220	Heddeli barnehage	8 386 000,00	-1 329 000,00	7 057 000,00
221	Tussejuv barnehage	10 382 000,00	-2 033 000,00	8 349 000,00
222	Flatdal barnehage	3 618 000,00	-1 054 000,00	2 564 000,00
223	Åmotsdal barnehage	3 563 000,00	-529 000,00	3 034 000,00
230	Kulturskulen	4 142 000,00	-994 000,00	3 148 000,00
Totalt	Programområde 2	76 875 000,00	-12 493 000,00	64 382 000,00
Ansvar	Tekst	Utgift	Inntekt	Netto utgift
310	Legetenester	13 076 000,00	-7 205 000,00	5 871 000,00
311	Fysioterapitenester	1 635 000,00	-452 000,00	1 183 000,00
312	Helsestasjon	2 353 000,00	-466 000,00	1 887 000,00
313	Drift helsesenter	634 000,00	-148 000,00	486 000,00
320	Sosiale tenester			
321	Barneverntenester	4 572 000,00	0,00	4 572 000,00
330	Pleie- og omsorgskontor	2 721 000,00	-108 000,00	2 613 000,00
331	Heimetenester	14 599 000,00	-1 072 000,00	13 527 000,00
332	Habilitering og rehabilitering	4 347 000,00	-170 000,00	4 177 000,00
333	Sjukeheim	30 876 000,00	-6 549 000,00	24 327 000,00
334	Heddeli bu- og servicesenter	6 050 000,00	-1 556 000,00	4 494 000,00
335	Steinmoen bu- og servicesenter	4 391 000,00	-825 000,00	3 566 000,00
336	Omsorgsbustadar	201 000,00	-1 465 000,00	-1 264 000,00

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

337	Butilbod og tiltak for funksjonshemma	10 178 000,00	-1 744 000,00	8 434 000,00
Totalt	Programområde 3	95 633 000,00	-21 760 000,00	73 873 000,00
Ansvar	Tekst	Utgift	Inntekt	Netto utgift
410	Plan og utvikling	1 124 000,00	-154 000,00	970 000,00
411	Landbruk og miljø	1 756 000,00	-339 000,00	1 417 000,00
440	Kultur og Næring	7 332 000,00	-2 515 000,00	4 817 000,00
Totalt	Programområde 4	10 212 000,00	-3 008 000,00	7 204 000,00
Ansvar	Tekst	Utgift	Inntekt	Netto utgift
500	Avdelingskontor teknisk	1 063 000,00	-41 000,00	1 022 000,00
510	Vedlikeholdsavd.	6 990 000,00	-420 000,00	6 570 000,00
520	Plan, byggje- og delesaker	1 769 000,00	-1 185 000,00	584 000,00
530	Vegar og grøntanlegg	3 730 000,00	-547 000,00	3 183 000,00
540	Brann- og feiarvesen	3 785 000,00	-1 515 000,00	2 270 000,00
550	Vatn	1 979 000,00	-4 966 000,00	-2 987 000,00
551	Avløp	3 464 000,00	-5 331 000,00	-1 867 000,00
552	Renovasjon	4 150 000,00	-4 401 000,00	-251 000,00
560	Utleigebustadar.	1 406 000,00	-2 243 000,00	-837 000,00
Totalt	Programområde 5	28 336 000,00	-20 649 000,00	7 687 000,00

1.2. Medarbeidarar

Tab 2 Årsverk i stillingsplan 2016 - fordelt på teneste/fagområde

Teneste/fagområde PO1	Årsverk i %
1000 Folkevalde	120
1200 Adm. Leiarteam	400
1201 Adm. Felle merkantil (HTV og HVO)	86
2010/2020 Løn lærling	100
2420 Flyktning	140
2530 Løn lærling	200
2750 Introduksjonsordninga	60
1202 Adm - Økonomiavdeling	570
1203 Personalavdelinga	200
1203 Merkantil avdeling	260
1203/1300 Internpostbod og reinhaldar	120
Nav kommune	340
Sum programområde 1	Totalt årsverk 25,85
Teneste /fagområde PO2	Årsverk i %
1208 Undervisningskontoret, konsulentstilling	100
2020 Grunnskule	4975
2150 Skulefritidstilbod	273
2220 Skulelokale	392
2130 Vaksenopplæring	226
2010 Barnehage	4135
2110 Styrkt tilbod førskulebarn, ansv. 200 og styrking i bhg	180
2210 Førskulelokale	166
3830 Kulturskule	468

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

Sum programområde 2	Totalt årsverk 109,15
Teneste /fagområde PO3	Årsverk i %
2410 Legetenester	904,5
2411 Legevakt	225,1
2412 Fysioterapi	200
2320 Helsestasjon	210
2321 Helsestasjon, jordmor beredskap	60
2413 Drift helsesenter	70
1205 Tjenestekontor	280
2540 Heimesjukepleie	1262,4
2541 Heimehjelp	516,8
2341 Psykisk helse	493
2422/2430 Psykisk helse og rusomsorg	100
2431 Psykisk helse/rusomsorg-prosjekt	100
2530/2542/2543/2610 Nesbukt pleie- og omsorgssenter	3656,4
2542 Heddeli bu- og servicesenter	606,9
2543 Steinmoen bu- og servicesenter	512,3
2344 Aktivitetssenteret	329,6
2544 Heddelitunet	1006,8
Sum programområde 3	Totalt 105,18 årsverk
Tenestefagområde PO4	Årsverk i %
1206 – Plan- og utvikling	40
3290/3600 – Landbruk- og miljø	180
3250/3851 – Kultur, næring og folkehelse	100
3700 - Bibliotek	200
3810 - Symjehallen	90
Sum programområde 4	Totalt 6,10 årsverk
Tenestefagområde PO5	Årsverk i %
1207- Administrasjon	170
1900 – Utearbeidarane	600
3010/3020/3030 – Plan, bygg, oppmåling	200
3390 – Brannvesen	110
3400/3450 – Vatn	
3500/3530 – Avløp	100
Sum programområde 5	Totalt 11,80 årsverk

1.3 Politiske føringar 2016

Tabell 3, Politiske føringar for programområda sine prioriteringar i 2016

Sak	Tekst/føring
K-styresak 140/15	Omsorgsplan 2015 – 2018. Bukollektiv og dagaktivitetssenter i Nesvegen 7 og tilbygg til demensavdelinga.
K-styresak 6/16	Initiativ frå Kviteseid kommune om utvida samarbeid innan helsetenesta.
K-styresak 145/15	Kommuneplan - handlingsdel med handlingsprogram, budsjett og økonomiplan med kommentarar 2016-2019
K-styresak 39/14	Rullering kommunedelplan Seljord sentrum
PMT-styresak 6/16	Endring reguleringsplan Seljord sentrum plankart II
K-styresak 55/13	Revisjon av konsesjonsvilkår Sundsbarm Kraftverk- Krav om opning av konsesjonssak

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

PMT-styresak 64/14	Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016-2021- tiltak for Seljord kommune
K-styresak 1/15	Plan for å sikre godt psykososialt miljø i Seljordskulen
K-styresak 20/15	Forprosjekt Vest-Telemark
K-styresak 21/15	Forprosjekt Lifjell rundt
K-styresak 26/15	Byregionsprogrammet fase 2-prosjekt Framtidas kompetansestruktur i Vest-Telemark
K-styresak 27/15	Byregionsprogrammet fase 2-prosjekt Vennskap bygges av delte gleder, ikke av delte bekymringer
K-styresak 31/15	Livsfasepolitikk i Seljord kommune
K-styresak 1/16	Busetting av flyktningar i Seljord kommune 2016-2019
K-styresak 105/15	Utbedring av uteområdet ved Flatdal skule og Seljord barneskule
K-styresak 4/16	Utvida barnehageopptak i Seljord kommune
F-skap 25/16	Tilstandsrapporten for grunnskulen 2015

1.4 Arbeidsprogram

Visjon: Seljord kommune skal vere eit samfunn i vekst og utvikling som er bevisst kvalitetane sine og brukar dei for å styrkje lokalsamfunnet slik at kommunen blir ein endå betre stad å bu i, arbeide i og besøke.

Samfunns mål:

- 1.Seljord kommune skal vere ein god stad å bu og ein attraktiv tilflyttingsstad.*
- 2.Seljord kommune skal vere eit regionalt nærings- og servicesenter.*
- 3.Seljord kommune skal vere eit populært reisemål og ein stoppestad for besøkande.*

Mål for teneste:

- 4. Seljord kommune skal utvikle gode service- og tenestefunksjonar i samspel med innbyggjarane.*

Organisasjons- og utviklingsmål:

- 5. Kommunen sin interne infrastruktur og organisasjonsutforming skal byggje opp under kommunen si rolle som serviceaktør.*

For kvar av desse måla i samfunnsplanen er det knytt strategiar. Arbeidsprogrammet skal syne kva for aktivitet/tiltak som skal gjennomførast for å nå måla. For temaplanar som skal rullerast eller ferdigstillast i 2016 så skal dette kome fram under punkt 6.

Nr	Aktivitet / tiltak / oppgåve knytt til:	Ansvar:	Frist:	Merknader juni	Merknader oktober
1	Seljord kommune skal vere ein god stad å bu og ein attraktiv tilflyttingsstad.	Programområde/ fagansvarleg		Fargekode grøn, gul, raud når ein rapporterer i juni	Fargekode grøn, gul, raud når ein rapporterer i oktober
1.1	Gjennomføre risikovurdering, Ferdigstille overordna ROS- analyse, lukking av avvik	PO1/ KAESP	16.06	ROS- analyse er ferdig og skal til handsaming.	Beredskap - plan utarbeidas innan 31.12

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

Nr	Aktivitet / tiltak / oppgave knytt til:	Ansvar:	Frist:	Merknader juni	Merknader oktober
				Beredskapsplan blir ferdigstilt til hausten.	
1.2	Innbyggjarhøyring på intensjonsavtaler om kommunesamanslåing	PO/1 KAESP	01.07	Tiltaket er gjennomført	
1.3	Satse på fleire og varierte nye bustadetableringar gjennom restmidlar frå ordninga bustadetablering i distrikta – tiltak i bustadpolitisk plan	PO4/FRBER	31.12	Avklart at kommunen kan lyse ut nye prosjekt. Adm. ventar på endeleg tilbakemelding om fristar.	Utllysning er gjennomført, midlar er disponert
1.4	Starte opp fleire prosjekt med X tal nye bueiningar, i form av "Hamarøymodellen".	PO4/FRBER	31.12	Må avklare behov, ventar på tilbakemelding frå bustadtildeling sgruppa	Same status som sist
1.5	Ferdigstille kommunedelplan for Seljord sentrum	PO4/FRBER	31.12	Ventar tilbakemelding frå SvV på ny kryssløysning, planen kan bli ytterlegare utsatt.	Planen skal til 1. gongs handsaming i slutten av oktober.
1.6	Rullere samfunnsdelen, ferdigstille planprogram	PO4/FRBER	01.11	Arbeidet er i rute	Planprogram skal presenterast for k.styret 20.10
1.8	Starte opp prosjekt med turveg og park frå Nesbukti til Skipperbakken.	PO4/FRBER	01.10	Ventar på klarering om grunnforhold og avtalar med grunneigarar.	Prosjektet er satt på hold i påvente av grunnerverv.
1.9	Gjennomføre reguleringsendring Seljord sentrum plankart II	PO4/FRBER	01.10	I rute	Ferdigstilt
1.10	Ferdigstille grøn-beplanting i bustadfelt Tømmeråsen	PO5/FRBER	01.08	I rute	Ferdigstilt
1.11	VA-plan oppstart	PO5/FRBER	01.08	Skal tilsette ny prosjektarbeidar for dette arbeidet	Tilsett VA ingeniør, startar opp arbeidet fyre 31.12.16
1.12	Fylgje opp tiltak i trafikktryggleiksplan	PO5/FRBER	01.08	I rute	
1.13	Ferdigstille nytt avløpssystem på Vallar	PO5/FRBER	31.12	Arbeidet er starta opp i samband med nytt vassverk. Ferdigstilling 2017	

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

Nr	Aktivitet / tiltak / oppgave knytt til:	Ansvar:	Frist:	Merknader juni	Merknader oktober
1.14	Renovere/ gjenoppbygge Bygdaråi bru	PO5/FRBER	01.08	Møte med Sweco og Sv 10 juni vil avklare framdrift	Arbeid er utsatt til vår/sommar 17
2	Seljord kommune skal vere eit regionalt nærings- og servicesenter.				
2.1	Fylgje opp Seljord næringshage gjennom tilrettelegging og etablering av nye verksemdar.	PO4/FRBER	31.12	Arbeid er i rute	Arbeidet er i rute
2.2	Fylgje næringsetableringar på Århusmoen og spesielt etablering av Vest-Telemark Teknologipark	PO4/FRBER	31.12	Arbeid er i rute	Arbeidet er i rute
2.3	Deltaking og satsing på Byregionsprogrammet prosjekt Notodden	PO4/FRBER	31.12	Arbeidet er i rute	Arbeidet er i rute
2.4	Deltaking og satsing på Byregionsprogrammet prosjekt Vest- Telemark	PO4/FRBER	31.12	Arbeidet er i rute	Arbeidet er i rute
2.5	Prosjektere ny avkøyring industriområde Nordbygdi	PO5/FRBER	31.12	Arbeidet er lagt på vent til aktørane som skal etablere seg der har avklart tomteforhold.	Avventer tilbakemelding om etablering.
3	Seljord kommune skal vere eit populært reisemål og ein stoppestad for besøkande.				
3.1	Vera budd på å yte gode helse- og omsorgstenester til dei som oppheld seg mellombels i kommunen	PO3/ROJEN	31.12	Gjeng som planlagt	Gjeng som planlagt
3.2	Sørgje for tilstrekkeleg dimensjonering av tenesteapparatet ved store festivalar m.a. i høve til kommunens legevakt	PO3/ROJEN	31.12	Gjeng som planlagt	Gjeng som planlagt
3.3	Ferdigstille forprosjekt opplevingsvegen om Nutheim 2017	PO4/FRBER	31.12	Gjeng som planlagt	Gjeng som planlagt
3.4	Fokusere på god kommunal vertskapsrolle og gjennomføre kurs	PO4/FRBER	31.12	Gjeng som planlagt	Gjeng som planlagt
3.5	Vurdere ny struktur kring reiseliv og turisme	PO4/FRBER	01.10	Gjeng som planlagt	Gjeng som planlagt
4	Seljord kommune skal utvikle gode service- og tenestefunksjonar i samspel med innbyggjarane.				
4.1	Skulane skal arbeide for å redusere andelen elevar på lågaste ferdigheitsnivå og resultat skal vere på nasjonalt nivå eller høgare.	PO2/ROSCH	31.12.	Gjeng som planlagt	Gjeng som planlagt
4.2	Vidareutdanning av lærarar i og med deltaking i den statlege kompetansestrategien "Kvalitet for kompetanse" med inntil 6 nye lærarar.	PO2/ROSCH	15.03.	Kommunen søkte vidareutdanning for 5 lærarar, men	To lærerar deltek på vidareutdanning.

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

Nr	Aktivitet / tiltak / oppgave knytt til:	Ansvar:	Frist:	Merknader juni	Merknader oktober
				fekk bare 2 med på ordninga 2016/17.	
4.3	Skulane skal starte arbeidet med å etablere boksamlingar som er målretta for brukargruppa 1.-10.kl.	PO2/ROSCH	31.12.	Gjeng som planlagt. Er behov for auka innkjøp av bøker til boksamlingane.	Barneskulane er godt i gang. U.sk. er med i ungdomstrinnsatsinga der lesing er tema.
4.4	Gjennomføre naudsynt vedlikehald og opprusting av skulane.	PO2/ROSCH	01.08.	Tre rom ved barneskulen skal vere ferdig oppussa til neste skuleår, 2016/17.	?
4.5	Etablere tilbod om lydstudio i nytt lokale i 2. etasje på Granvin.	PO2/ROSCH	01.08.	Gjeng som planlagt	?
4.6	Gjennomføre barnehageopptak for barn som fyller eitt år i tidsrommet september til og med desember.	PO2/ROSCH	31.12.	Auka bemanninga ved Tussejuv barnehage frå hausten 2016 for å kunne ta i mot eventuelle nye barn. Gjennomført hovudopptak for barn født til og med oktober 2016. Det er mao bare barn født i nov-des som per d.d. ikkje er tildelt plass til no i 2016.	Ingen barn på venteliste på rapporteringstidspunktet.
4.7	Vurdere samarbeid og bruk av leiarressursane i barnehagesektoren.	PO2/ROSCH	31.12.	Gjeng som planlagt.	Dette arbeidet har stoppa litt opp, vil bli tatt tak i.
4.8	Ta i bruk fleire språkpraksisplassar i barnehagane i samband med kjøkken og matservering.	PO2/ROSCH	01.08.	Ikkje mogleg å gjennomføre utan auka ressursramme.	Status uendra
4.9	Oppretthalde lokal bemanningsnorm i barnehagane.	PO2/ROSCH	01.08.	Blir vurdert av adhoc-utvalet for bhg og blir lagt fram som sak for kommunestyret hausten 2016.	Adhoc utvalet har formelt ikkje avslutta sitt arbeid.

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

Nr	Aktivitet / tiltak / oppgave knytt til:	Ansvar:	Frist:	Merknader juni	Merknader oktober
4.10	Sikre barn av deltakere på introduksjonsprogrammet plass i barnehagen.	PO2/ROSCH	31.12.	Jf punkt 4.6. Barn av innvandrere er sikra plass i og med auka bemanning/ett eropptak 2016.	OK
4.11	Etablere grunnskule år 1 ved Vaksenopplæringa og vurdere lokal utviding av grunnskuletilbodet.	PO2/ROSCH	01.08.	Ikkje etablert per d.d. Vil bli vurdert ut frå kor mange som har behov/rett til slik opplæring ved oppstart av nytt skuleår hausten 2016.	Samarbeid med Kviteseid om norsk og samfunnskunnskap for vaksne flyktningar. 6 deltakere per d.d.
4.12	Etablere bufellesskap for inntil 5 einslege mindreårige flyktningar.	PO2/ROSCH	01.09.	Det er tilsett leiar ved bufellesskapet frå 1.6.16. Andre tilsette med frå 15.8.2016. Oppstart frå og med 15.9.2016.	Framdrifta er justert i dialog med IMDI. Tre mindreårige kjem 1. oktober.
4.13	Gjennomføre kommunestyrets vedtak i sak 140/2015 om bukolektiv, dagaktivitetssenter og tilbygg demensavdelinga, vidare prosjektering og tilbudsprosessar fram mot byggestart.	PO3/ROJEN	01.12	Prosjektet vil kunne bli forsinka med 2-3 månader p.g.a. reguleringsplansak.	God framdrift. Men byggestart ser ut til å bli om lag 1.3.17.
4.14	Greie ut ulike modellar i ei arbeidsgruppe om etablering av ny interkommunal legevakt for dei 6 kommunane i VT, etter initiativ frå samhandlingsprosjektet i VT.	PO3/ROJEN	31.12	Gjeng som planlagt. Arbeidsgruppa er i gang.	Arb.gruppa vil konkludera om få veker. Etter det politisk sak.
4.15	Delta i pilotprosjekt om auka samarbeid mellom Seljord legevakt og akuttmedisinsk avdeling ved STHF.	PO3/ROJEN	31.12	Prosjektarbeidet gjeng som planlagt	Prosjektet gjeng som planlagt
4.16	Greie ut mogelegheiter for auka samarbeid mellom Kviteseid og Seljord kommunar innan helsetenesta.	PO3/ROJEN	31.12	Fyste møte har enno ikkje vore, men er under planlegging	Førebels vore eitt møte. Uvisst når neste møte blir.
4.17	Etablere eit demensteam, greie ut retningslinjer og naudsynte rammer og ressursar.	PO3/ROJEN	31.12	Arbeidet gjeng førebels som planlagt.	Arbeidet gjeng som planlagt.
4.18	Ta initiativ til å arrangere eit brukarrådsseminar i VT.	PO3/ROJEN	01.07	Vil neppe bli gjennomført innan frist	Vil ikkje bli gjennomført innan frist
4.19	Greie ut modellar for etablering av felles psykologteneste og ØHD-plassar innan rus og psykiatri i VT	PO3/ROJEN	31.12	Arbeidet er ikkje starta opp enno.	Arbeidet gjeng som planlagt

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

Nr	Aktivitet / tiltak / oppgåve knytt til:	Ansvar:	Frist:	Merknader juni	Merknader oktober
	etter initiativ frå samhandlingsprosjektet i VT.				
4.20	Auka samarbeid med frivillige krefter m.v. om betra livskvalitet for eldre og funksjonshemma.	PO3/ROJEN		Arbeidet gjeng som planlagt.	Opplæring i musikkbasert miljøbehandling er i gong.
4.21	Vidareutvikle og implementere kvardagsrehabilitering som metode.	PO3/ROJEN	31.12	Ingen nye tiltak utover det ordinære hittil.	Ingen nye tiltak i høve til tidlegare.
4.22	Etablere forprosjekt nytt bibliotek	PO4/FRBER	01.08	Plannemnd er nedsatt og skal rapportere til kommunestyret innan 1.10.2016	I rute
4.23	Støtte og sikre største moglege aktivitet på Granvin kulturhus	PO4/FRBER	31.12		
4.24	Fylgje opp opning av revisjon av konsesjonsvilkår Sundsbarm kraftverk	PO4/FRBER	31.12		Revisjonsdokument er lagt ut frå NVE, adm. Førebur høyringsuttale
4.25	Sikre tiltak i handlingsplan for midtre Telemark vassområde	PO4/FRBER	31.12	Søknad er sendt	
4.26	Oppmode innbyggjarar/grunneigarar å sikre fleire stader i kommunen for flaumutfordringar, kommunen skal vere pådrivar mot sektormyndene	PO4/FRBER	31.12	Kontinuerleg arbeid	
4.27	Yte god bistand for å oppretthalde dagens nivå innafor landbruket	PO4/FRBER	31.12		
5	Kommunen sin interne infrastruktur og organisasjonsutforming skal byggje opp under kommunen si rolle som serviceaktør				
5.1	Ta i bruk digital post/ SvarUT	PO1/KAESP	01.03	Gjennomført	OK
5.2	Kommunen si heimeside skal vere informativ, brukarvennleg og oppdatert. Sikre at Websida har gode grunnlagsdata.	PO1/INJEN	31.12	Kontinuerleg	Kontinuerleg
5.3	Gjennom retningslinjer og planer sikre at Seljord kommune er ein attraktiv arbeidsplass.	PO1/KAESP	31.12	Kontinuerlig prosess gjennom å tilby størst moglege stillingar, jobbe for gode arbeidsmiljø og dyktige leiarar, jobbe med sjukefråværet.	OK

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

Nr	Aktivitet / tiltak / oppgave knytt til:	Ansvar:	Frist:	Merknader juni	Merknader oktober
5.4	Utvikle ein god og open kommunikasjon internt i organisasjonen, både mellom politisk og administrativt nivå og overfor innbyggjarane. Gjennomføre innbyggjarhøyring i samband med kommunereform. Bruke heimesida aktivt. Web-overføring av kommunestyremøte.	PO1/KAESP	31.12	Innbyggjarhøyring gjennomført Ny heimeside kontinuerleg oppdatering Web-overføring f.o.m. junimøtet	OK
5.5	Søkje samarbeid med andre kommunar der dette er tenleg ut frå eit økonomisk, brukar- eller fagleg perspektiv.	PO1/KAESP	31.12	I regi av Vest-Telemarkrådet er prosjekt interkommunalt samarbeid i gang.	Politisk vedtak om deltaking i prosjekt interkommunalt samarbeid i VT
5.6	Omorganisering av tenestene Vaksenopplæring og flyktingetenesta – oppretting av ny avdeling "Integrering og kompetanse".	PO2/ROSCH	1.8.2016	Arbeidet gjeng som planlagt, men er litt forseinka ift frist for oppstart 1.8.2016.	Arbeidet er "satt på vent"
6	Tema planar				
6.1	Revidere bustadsosialhandlingsplan	PO1/ KAESP	31.12	Ikkje starta opp, og planarbeid vil truleg ikkje vere klart innan fristen grunna få ressursar.	Ikkje starta
6.2	Ferdigstille Arkivplan	PO1/INJEN	31.12	I gang med arbeidet	I gang med arbeidet
6.3	Ferdigstille Kompetanseplan	PO1/INJEN	31.12	I gang med arbeidet	Kome eit stykke vidare, men ikkje i mål.
6.4	Revidere alkoholpolitiske retningslinjer jamfør lovendring	PO1/ KAESP	01.05	Gjennomført	OK
6.5	Handlingsplan for undervisningssektoren	PO2/ROSCH	31.12.		Vedteken handlingsplan gjeld for 2013-2017.
6.6	Plan for arbeid mot radikaliserings	PO2/ROSCH	01.08.	Arbeidet gjeng som planlagt. Politisk sak	Planen kjem til politisk handsaming løpet av

Seljord kommune - Arbeidsprogram 2016

Nr	Aktivitet / tiltak / oppgave knytt til:	Ansvar:	Frist:	Merknader juni	Merknader oktober
				etter sommarferien.	hausten
6.7	Rullere Plan for kultur i skulen	PO2/ROSCH	31.12.	Ikkje starta arbeidet.	Vedteken plan gjeld for 2013-2017.
6.8	Rullere Plan for kompetanseutvikling i skulane	PO2/ROSCH	01.08.	Ikkje starta arbeidet.	I stor grad styrt av Udir.
6.9	Handlingsplan for integrering og kompetanse	PO2/ROSCH	01.08.	Ikkje starta arbeidet.	Ikkje starta
6.10	Ferdigstille Folkehelsemelding for Seljord kommune	PO4/FRBER	01.12	Arbeidet er ikkje starta opp, og vil truleg ikkje vere klart innan fristen.	
6.11	Ferdigstille planstrategi 2016-2020	PO4/FRBER	10.09	Arbeidet er i rute	Planstrategien er vedteken i k.sak 70/16

Seljord kommune

Arkiv: 026
Saksnr.: 2016/1660-1
Sakshand.: Kari Gro Espeland
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 24.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	93/16	06.10.2016
Kommunestyret		20.10.2016

Samarbeidsavtale mellom Seljord kommune og Telemark fylkeskommune

Saksdokument:

Saksutgreiing:

Telemark fylkeskommune har tatt initiativ til å få på plass samarbeidsavtaler med alle kommunane i Telemark. Framlegget til avtale mellom Seljord kommune og Fylkeskommunen har blitt utarbeidd gjennom interne prosessar og gjennom dialog med Fylkeskommunen. Prosess og dialog har ført til betre innsikt og forståing for kva for utfordringar og satsingsområder ein har felles, og har vore ein god møtearena for informasjon og dialog kring kva for områder og prosjekt ein kan forvente eit gjensidig samarbeid på og som derfor bør inn i avtala..

Telemark fylkeskommune har avtala til handsaming i Fylkesutval og Fylkesting høvesvis 5. og 19. oktober. Samarbeidsavtala fylgjer vedlagt denne saka.

Regional planstrategi for Telemark «Berekraftige Telemark» er utvikla i samråd med kommunane og andre aktørar, og er utgangspunkt for Telemark fylkeskommune sine prioriterte satsingsområder i samarbeidsavtalene. Seljord kommune har slutta seg til denne planstrategien i formannskapssak 83/16. Den regionale planstrategien er også utgangspunktet for Seljord kommune sine planar, med tanke på struktur og temaområde. Kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel har vore retningsgivande for kva for nokre satsingsområder kommunen vil leggje inn i samarbeidsavtala.

Samarbeidsavtala og det årlege møtet mellom øvste leiing i kommunen og fylkeskommunen vil medverke til å sikre oppfølging av avtala.

Rådmannen ser på avtala som eit vitig grunnlag for vidare samarbeid og utvikling og rår til at avtala vert vedteken slik den ligg føre.

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet rå kommunestyre til å vedta samarbeidsavtala mellom Seljord kommune og Telemark fylkeskommune slik den ligg føre.

Utskrift til:

Telemark fylkeskommune v/ Therese Surdal Lahus Therese.Surdal.Lahus@t-fk.no

Seljord kommune

Arkiv: C01
Saksnr.: 2016/1598-2
Sakshand.: Kari Gro Espeland
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 15.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	94/16	06.10.2016
Kommunestyret		20.10.2016

Plan for førebygging av hatkriminalitet og valdeleg ekstremisme

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Plan for førebygging av hatkriminalitet og valdeleg ekstremisme - versjon 1.0
- 2 Brosjyre til utdeling

Saksutgreiing:

Kommunane har ansvar for å utarbeide lokale planar og rutinar for å realisere tiltaka i den nasjonale handlingsplanen mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme. Forslag til lokal handlingsplan er utarbeidd og fylgjer vedlagt denne saka. Vedlagt fylgjer også brosjyre til utdeling som er laga i samarbeid mellom kommunane i Vest-Telemark.

Planen viser til ei "handlingsløype" frå bekymring til handling. Den inneheld kunnskap om bekymringsteikn, om risiko og motivasjonsfaktorar, om kva man gjer ved bekymring og kva for tiltak som er relevante. Rettleiaren er retta mot tilsette i fyrstelinja/ kommunen.

Organisering:

1) Radikaliseringskontakt-kommune.

Radikaliseringskontakten fungerer som Politiet sin kontaktperson og blir kalla "Radikaliseringskontakt – kommune".

Ansvar: Kommunalsjef skule og oppvekst.

2) Tverrfagleg gruppe.

Det er krav til at kommunen skal organisere ei tverrfagleg gruppe som skal arbeide med dette feltet. Den etablerte tverrfaglege gruppa med deltakarar frå skule, helse og

barnevern er tilrådd denne oppgåva. Gruppa må bli utvida med deltakar frå lokalt politi i enkelte møte.

3) Radikaliseringskontakt – politiet.

Telemark politidistrikt og lokalt lensmannskontor har ein person som skal vere lokal kontakt for kommunane denne kallast "Radikaliseringskontakt – Politiet".

Kontaktperson: Tommy Østland, Telemark politidistrikt.

4) Beredskapsgruppe.

Kommunen skal organisere eiga gruppe som skal utforme og gjennomføre tiltak ved konkret bekymring. Denne gruppa bør og samle seg med jamne mellomrom for å diskutere metodar og tiltak for ulike scenario. Den tverrfaglege gruppa med deltakarar frå skule, helse og barnevern vil få denne oppgåva supplert med deltakar frå det lokale politiet.

5) Informasjon.

Det blir oppretta ei informasjonsside på Intranettet der tilsette kan finne aktuell informasjon om temaet, til dømes brosjyra "Rettleiar for foreldre". Denne brosjyra er også tilgjengeleg ved dei ulike avdelingane i kommunen.

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet rår kommunestyret til å vedta plan for førebygging av hatkriminalitet og valdeleg ekstremisme slik den ligg føre.

Utskrift til:

Seljord lensmannskontor e.eilefstjonn@politiet.no

Plan for førebygging av hatkriminalitet og valdeleg ekstremisme

Versjon 1.0

Seljord kommune 2016

Vedtatt i formannskap den 6.09..2016

Innhald

1	Om rettleiaren	3
2	Om valdeleg ekstremisme	4
	"Radikaliseringstunnelen"	4
	Valdeleg ekstremisme	4
	Radikalisering	4
	Avradikalisering	4
	Hatkriminalitet	4
	Nettekstremisme	4
3	Moglege teikn til bekymring.....	5
4	Sårbarheit og risiko.....	6
5	Kva gjer ein ved bekymring?.....	7
	Privatperson	7
	Tilsette i førstelinjetjenesta.....	7
	Handlingsløypa	9
6	Handtering av hatkriminalitet og valdeleg ekstremisme.....	11
7	Aktuelle tiltak	12
8	Planar, organisering og samarbeid	15
9	Nettsider og informasjon.....	16

1 Om rettleiaren

"Det hviler et ansvar på hver enkelt av oss i forebyggingen av radikaliserings og voldelig ekstremisme", Erna Solberg.

Rettleiaren skildrar eit handlingsløp "frå bekymring til handling". Den inneheld kunnskap om bekymringsteikn, om risiko- og motivasjonsfaktorar, om kva ein gjer når bekymring oppstår og kva for tiltak som er relevante. Rettleiaren skal vere eit verkty for å førebygge all form for valdelag ekstremisme og er retta mot barn, unge og vaksne.

Rettleiaren er i hovudsak tenkt brukt av tilsette i fyrstelinjetenesta som NAV, skule, barnehage, fritidsklubbar, barnevern, helse osv. Men den kan og bli brukt av føresette, familie, vener, naboar, kollegaer og/eller som er uroa over auka grad av radikaliserings hos ein ungdom/vaksen.

Det er viktig å førebygge radikaliserings og valdeleg ekstremisme med dei same grunnprinsippa som i generell førebygging av kriminalitet. Eit inkluderande miljø der alle kan vere med er førebyggjande for sosial utstøying, marginaliserings og kriminalitet. **Eit inkluderande samfunn er i samsvar med hovudmål 1 i kommuneplan for Seljord kommune.** Barn, unge og vaksne som er del av eit inkluderande miljø vil vere godt rusta i møte med ulike utfordringar.

Tidleg innsats krev kunnskap om risikofaktorar og kunnskap om teikn på radikaliserings.

Ved å gripe inn tidlig i en radikaliseringsprosess vil ein i større grad lykkast med å snu utviklinga. Det er viktig at det førebyggjande arbeidet blir gjort på ein måte som ikkje fører til stigmatisering og generalisering på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion eller sosioøkonomisk status.

Kommuneplan for Seljord kommune, langsiktige mål 2006-2021:

Hovudmål 1

Seljord kommune skal vere ein god stad å bu og ein attraktiv tilflyttingsstad.

2 Om valdeleg ekstremisme

"Radikaliseringstunnelen"

Radikaliseringsprosessar blir ofte samanlikna med å gå inn i ein tunnel. Inngangen til tunnelen er starten på radikaliseringen. Dei som kjem ut i den andre enden av tunnelen er det vi kallar "ferdigradikaliserte". De som er i radikaliseringstunnelen kan støtte bruk av vald, oppmode andre til vald, eller utøve vald sjølve.

Valdeleg ekstremisme

Med valdelig ekstremisme meiner ein personar og organisasjonar villige til å bruke vald for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål. Den valdelege ekstremismen kan vere relatert til høgreekstremisme, venstreekstremisme, ekstrem islamisme m.m.

Radikalisering

Radikalisering er ein prosess der ein person i aukande grad aksepterer bruk av vald for å nå politiske, ideologiske og religiøse mål. Prosessen kan vere kompleks med mange faktorar som spelar inn eller ein mer enkel prosess hvor nokre få faktorar blir avgjerande.

Avradikalisering

Avradikalisering er ein prosess som kan føre til at ein person i mindre grad aksepterer bruk av vald for å nå politiske, ideologiske og religiøse mål.

Hatkriminalitet

Valdeleg ekstremisme er hatkriminalitet. Hatkriminaliteten kan også omfatte truslar, skadeverk m.m. Oslo politidistrikt har utgitt ein rapport om hatkriminalitet i 2013. Hendinga i regjeringskvartalet og Utøya 22.07.2011, samt drapet på Benjamin Hermansen på Holmlia i 2001, er dei mest alvorlege hatkriminalitet-sakene i Norge i nyare tid.

Nettekstremisme

Nettekstremisme er radikalisering og valdeleg ekstremisme på internett. Nettekstremismen består i å fremje ekstreme ideologiar og ytringar på internett, som er i konflikt med straffeloven § 135.

3 Moglege teikn til bekymring.

Intensjonar og motivasjon for hatkriminalitet og valdeleg ekstremisme er ofte samansett: Provosere og utfordre, få merksemd for eigen del – og saken, finne vener, sosiale nettverk og identitet. Søker trygghet og støtte. Ungdomsopprør, reaksjon på krig, overgrep, undertrykking, fattigdom m.m. Stort engasjement knytt til innvandring og flyktningar, Press/motivasjon/påverknad med utgangspunkt i transnasjonale familieliv og nettverk. Det eksisterer ikkje nokon fasit i førebyggjande arbeid. Det er snakk fleire faktorar og fleire moglege bekymringsteikn.

BEKYMRINGSTEIKN

YTRINGAR

- Intoleranse for andre sine synspunkt
- Fiendebilete – vi og dei
- Konspirasjonsteoriar
- Hatretorikk
- Sympati for absolutte løysingar som avvikling av demokrati
- Legitimerer vald
- Truslar om vald for å nå politiske mål

INTERESSER/UTSJÅNAD/SYMBOLBRUK

- Appellerer til og søker etter ekstremistisk materiale på nett
- Endrar utsjånad, klesdrakt m.m.
- Brukar symbol knytt til ekstremistiske ideal og organisasjonar
- Sluttar på skulen, fritidsaktivitetar m.m.

AKTIVITETAR

- Opptatt av ekstremisme på internett og sosiale medier
- Deltak på demonstrasjonar og valdelege samanstyrt med andre grupper
- Brukar truslar og vald som følgje av ekstremisme
- Hatkriminalitet
- Reiser som kan føre til auka radikaliserings og kontakt med ekstremistar

VENER OG SOSIALE NETTVERK

- Endrar nettverk og omgangskrets
- Saman med med personar og grupper som er kjent for ekstremisme
- Saman med grupper der det ein brukar truslar, vald og/eller annen kriminell aktivitet
- Medlem i ekstremistiske grupper, nettverk og organisasjonar

4 Sårbarheit og risiko.

Mange ekstreme miljø som er ideologisk og/eller religiøst forankra vil kunne forsterke eit inntrykk av «oss mot dei andre». Individet vil ofte bli presentert enkle svar og løysingar på opplevde krenkingar og dei kan oppleve sterk tilhørsle. Nokre vil oppleve dei ekstreme grupperingene som einaste måte å bli sett og høyrte. Miljøet sine negative reaksjonar vil for mange vere ei stadfesting av at de ikkje passar inn. Dei kan og oppleve status og makt. I dette ligg også muligheter til revansje og hemn. Mange av dei same risikofaktorane som ein finn knyt til rus, kriminalitet og seinare marginalisering kan gjere seg gjeldande i radikaliseringsfeltet. Det er viktig å ta bekymringsteikn på alvor.

SÅRBARHEIT OG RISIKO	
Press-faktorar	Motivasjonsfaktorar
– Utanforskap – Oppleving av diskriminering – Oppleving av rasisme – Kjensle av å bli krenka – Oppleving av urettvis – Identitetssøkende – Dårlig sjølvkjensle – Manglande tro på løysingar med demokratiske midlar – Traumatiske opplevingar	– Respekt – Anerkjennning – Makt og kontroll – Føle at ein gjer noko meningsfylt – Større meaning med livet – Tilhørigheit, fellesskap og identitet – Lojalitet til gruppemedlem – Førebilete (glad i nokon eller respekt) – Attraktive ideologiske argument – Spenning og eventyrlyst

MOTIVASJON FOR AVRADIKALISERING	
Pressfaktorar	Motivasjonsfaktorar
– Strafferettslege reaksjonar – Tek avstand fra vald – Oppleving av å bli krenka – Mista trua på ideologi – Tap av tillit og status – Tapte illusjonar om kameratskap, gruppering	– Lengsel etter det normale liv – Stadfesting – Tilhørigheit i nye miljø – Attraktive ideologiske argument – Får seg jobb – Får seg kjæraste, familie – Nytt ideologisk standpunkt

5 Kva gjer ein ved bekymring?

Privatperson

Er du privatperson og er uroleg for aukande grad av radikaliserings hos en ven, ein nabo, ein kollega, eit barn, ein forelder, øvrig familiemedlem eller nokon i fritidsmiljøet kan du gjere følgjande:

1 Ta bekymringa på alvor

Gjer klart for deg sjølv kva du er uroleg for og tenk gjennom kva du treng for å redusere din eigen uro. Ta ansvar for din bekymring.

2 Rådfør deg med fagfolk

Rådfør deg med politi/Alarmtelefonen, eller andre fagfolk, ved fortsatt bekymring. Du kan også velje å vere anonym.

Alarmtelefon for barn og unge..... 116111 (<i>Tjenesta er gratis og døgnbemanna</i>)
Politiet..... 02800

Tilsette i førstelinjetjenesta

Er du tilsatt ved skule, barnevern, NAV, i helse og sosial, barnehage, fritidsklubb, eller på anna måte arbeider med barn, unge eller vaksne som du er uroleg for, kan du følge handlingsløypa på neste side:

Når du har drøfta situasjonen med kollegaer og leia må ein vurdere om andre etatar skal ha bekymringsmelding eller om ein skal kontakte andre etater for samarbeid. Bekymringen følgjes om nødvendig opp med ein bekymringssamtale og en avklaring før det eventuelt settes inn relevante, førebyggjande tiltak.

Avvergelsesplikten (strl. § 139)

"Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater å anmelde til politiet eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen vil bli eller er begått. Avvergelsesplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt."

Dersom du er offentlig tilsett, gjeld same lovverk om samarbeid som i alle andre saker der fleire samarbeidspartar er involvert. Den enkelte tjenesta sitt lovverk må takast omsyn til ved deling og lagring av informasjon. Reglar for sensitive personopplysninger kan vere relevante. Ein person sitt politiske og/eller religiøse syn er å sjå på som sensitiv personopplysning, jf. Personopplysningsloven § 2. Eit samarbeid bør bygge på anonymisering eller eit samtykke.

<i>Politi/forebyggende seksjon.....</i>	<i>35 90 64 00</i>
<i>Politiet/forebyggende koordinator/ radikalisering..</i>	<i>35 90 64 00</i>
<i>PST</i>	<i>23 30 50 00</i>
<i>Barnevern.....</i>	<i>35 58 10 00</i>
<i>Barnevernsvakta</i>	<i>90 05 33 04</i>

Handlingsløypa

TRINN	HANDLING	ANSVARLEG
1	Kartlegging Tilsette som er bekymra for og/eller blir oppsøkt av ungdom «kartlegg» moglege bekymringsteikn. Drøft eventuelt bekymringane med kollegaer.	Tilsette
2	Drøft bekymringa Dersom den unge går på skulen så drøft bekymringa med leiinga og eventuelt med pedagogiske og faglege ressursar på skulen (TPO-team). Det blir så avtalt kven som har hovudansvaret for å følgje opp bekymringa vidare.	Leinga, skulen, verksemda
3	Meld bekymringa Skulen/verksemda kan drøfte saken anonymt med barnevern og/eller lokalt politi (førebyggjande avsnitt). Ein kan eventuelt sende bekymringsmelding til barnevern og/eller politi.	Skulen/verksemda, barnevern, politi
4	Bekymringssamtale Dersom fleire instansar er bekymra for radikalisering, hatkriminalitet og ekstremisme kan politiet følgje opp med ein bekymringssamtale med den unge og foreldra. Politiet har dialog med PST ved behov.	Politi Barnevern Føresette
5	Tverretatleg samarbeid Kven kan følgje opp/koordinere arbeidet rundt ungdommen? Lag ein plan for å jobbe heilskapleg med den unge.	Koordineringsgruppa

6	Oppfølging Oppfølging av tiltak i planen. Relasjonsbygging og mentorarbeid for å få hjelp med å finne alternativ miljø, moské, jobb, skule, bustad, idrett, nye rutinar, nettverk og sosial deltaking. Inkluder føresette i arbeidet.	Koordineringsgruppa, Radikaliseringskontakten Føresette
7	Meld bekymring til PST Ved fortsatt alvorleg bekymring blir saka meldt til PST av det lokale politiet dersom dette ikkje er gjort tidligare.	Politi PST

Alle som får informasjon knytt til radikalisererte og/eller utreise/heimreise plikter å melde i frå til politiet. Eventuelt informere radikaliseringskontakten som kallar inn koordineringsgruppa for å ta stilling til tiltak som hindrar utreise/tek vare på dei som kjem tilbake.

Det er oppretta ei koordineringsgruppe for å handtere konkrete saker og for å avklare behov for oppfølging og tiltak. Det kan vere aktuelt å kalle inn fleire fageiningar/fagpersonar, vurdert ut i frå den aktuelle saka. RVTS Øst (Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging) kan gi råd og rettleiing i aktuelle saker. Familievernkontoret kan tilby oppfølging til familiar. Deltakarane i koordineringsgruppa gir beskjed til radikaliseringskontakten om eventuelle problem/utfordringar. Radikaliseringskontakten har ansvaret for å kalle inn gruppa til møte innan 24 timer for å avklare tiltak og ansvarsfordeling i sakene.

6 Handtering av hatkriminalitet og valdeleg ekstremisme

1.1. Koordineringsgruppa

Mandat for koordineringsgruppa for handtering av hatkriminalitet og voldelig ekstremisme:

1. PST og politiet vurderer risiko i enkeltsaker og gir beskjed til radikaliseringskontakten dersom gruppa skal møte.
2. Deltakarane i koordineringsgruppa gir beskjed til radikaliseringskontakt ved bekymring, informasjon og/eller aktuelle identifiserte problem knytt til sitt ansvarsområde.
Radikaliseringskontakt har ansvar for møteinnkalling.
4. Koordineringsgruppa er samla til det er avklart tiltak og ansvarsfordeling i saka.
5. Deltakarane i koordineringsgruppa har mynde til å bestemme tiltak i saker.
6. Koordineringsgruppa møter ved behov.

7 Aktuelle tiltak

Samarbeid mellom tenester og sektorer

Mange eksisterande førebyggjande tiltak kan også vere relevante for å møte eventuell bekymring for radikaliserings. Kva for tiltak som kan vere aktuelle må ein vurdere med utgangspunkt i det enkelte individ . Ved gjennomføring av tiltak er det viktig å tenke heilskapleg. Fleire tiltak vil kunne utfylle kvarandre og gi beskyttande effekt. Samarbeidet lokalt skal koordinerast gjennom koordineringsgruppa. I kommune og stat står desse tenestene og sektorane sentralt:

- Førebyggjande tiltak i skule
- Førebyggjande helse
- Tiltak retta mot foreldre
- Opplæring, råd og rettleiing frå RVST
- Førebyggjande tiltak i politiet

Dialog som metode

Dialog er en sentral metode for å førebygge voldelig ekstremisme. Dialog som metode er godt kjent frå kriminalitetsførebyggjande arbeid blant barn og unge – i kommune og politi. Dialog gir gode relasjonar, forståing og respekt, som igjen sikrar god førebygging, endring og tryggleik – utan ekstremisme.

Bekymringssamtale

Bekymringssamtalen er ofte brukt av politiet i arbeidet med unge lovbrytarar. Bekymringssamtalen blir også, i en vidareutvikla utgåve, brukt i arbeidet med å førebygge valdeleg ekstremisme. Telemark politidistrikt kan gjennomføre samtale alene, i samarbeid med kommune og/eller andre instansar. Ein kan bruke fleire metodar, tiltak og tenester innanfor ulike sektorer. Det er summen av den førebyggjande innsatsen mot kriminalitet, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme som gir resultat. Innsatsen koordinerast gjennom koordineringsgruppa. Her er kort omtale av relevante tenester, tiltak og metodar.

Mekling og forsoning

Konfliktar og overgrep bør følgjes opp med mekling og forsoning mellom partane gjennom skulemekling, konfliktråd m.m.

Foreldrerettleiing og nettverk

Foreldrerettleiing og foreldrenettverk kan etter behov etablerast lokalt, regionalt eller sentralt.

Exit- og avradikaliseringsprogrammer

Det er per i dag ikkje aktive exit- og avradikaliseringsprogrammer i Seljord eller Norge. Politidirektoratet (POD) arbeider med å utvikle exit-strategiar.

Politiet sitt førebyggjande arbeid - koordinator/radikalisering.

Telemark politidistrikt har som eit av 7 distrikt i Norge en førebyggjande koordinator på radikalisering. Politiets førebyggingskontaktar skal vere eit bindeledd mellom lokalt PST og lokalt politi, i høve til å koordinere hendingar, samarbeid og utveksling av informasjon mellom politi og lokalsamfunn. Førebyggarkontaktane er eit viktig kontaktpunkt i det lokale tverrfaglege samarbeidet.

Oppfølging av personer som har deltatt i kamphandlingar i utlandet

Rutinar for varsling til kommunane blir utarbeidd av PST. Seljord kommune har ingen erfaring med slikt arbeid.

*Mist ikke troen på mennesket. Mennesket er som et hav.
Selv om noen få dråper er skitne, blir ikke havet skittent.
Gandhi*

Felles tryggleik – felles ansvar

"Felles trygghet – felles ansvar" heiter regjeringa sin handlingsplan for å førebygge radikalisering og valdeleg ekstremisme. Handlingsplanen er utarbeidd av Justis- og politidepartementet i 2010, ny rettleiar kom i april 2015. Handlingsplanen viser til ein brei innsats for å førebygge valdeleg ekstremisme. Du finn handlingsplanen her:

www.regjeringen.no/upload/JD/Vedlegg/Handlingsplaner/HP_ekstremisme.pdf

Nasjonal rettleiar for førebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme.

Denne rettleiaren retter seg mot aktørar i fyrstelinja på tvers av sektor og nivå.

Den bygger vidare på rettleiarden i Handlingsplan mot radikaliserings og valdeleg Ekstremisme.

SLT – samarbeidsmodell (samordning av lokale kriminalitetsførebyggjande tiltak).

SLT er en samarbeidsmodell og arbeidsmetodikk for førebyggjande arbeid retta mot rus- og kriminalitetsførebyggjande arbeid blant barn og unge i alderen 12 til om lag 18 år. Seljord kommune har fram til no ikkje prioritert ressursar til innføring og etablering av ein slik modell. Dersom kommunen etablerer SLT vil det vere naturleg at SLT-kontakten også fungerer som radikaliseringskontakt.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

PST er ei særskilt polititeneste direkte underlagt Justis- og beredskapsdepartementet.

PST førebygger rekruttering til voldelig ekstremisme dels gjennom egne aktiviteter og dels gjennom samarbeid med andre instansar som politi og kommunar. Du kan lese meir om PST – eller tipse PST her: www.pst.politiet.no.

8 Planar, organisering og samarbeid

www.seljord.kommune.no. Dette er nettsida til Seljord kommune. Der finn du informasjon om denne planen og generell informasjon om kommunen.

www.radikalisering.no. Dette er nettsida til departementa med informasjon om radikaliserings og valdeleg ekstremisme. Nettsida er for deg som ønskjer hjelp, råd eller kunnskap om radikaliserings og valdeleg ekstremisme. Den kan vere nyttig for tilsette i skular, barnevern og politi, eller for andre som jobbar med ungdom og foreldre:

www.regjeringen.no/nb/sub/radikalisering/forside.html?id=663759

Førebygging av terrorisme og anna kriminalitet – rapport

Professor ved Politihøgskolen, Tore Bjørge, har gitt ut ein kortfatta rapport, "Forebygging av terrorisme og anna kriminalitet", der han presenterer strategiar og en heilskapleg modell for førebygging av terror, valdeleg ekstremisme og kriminalitet. (Politihøgskolen 2011:1).

Du finn rapporten her: <http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/175076/forebygging%20av%20terrorisme.pdf?sequence=1>

Førebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme på internett – rapport

Rapporten gir ny innsikt på eit felt som til no har fått lite merksemd i Noreg og internasjonalt. Betydinga av internett og sosiale medium har vore undervurdert når det gjeld radikaliserings og rekruttering til ekstremisme. Mykje tyder på at internett kan redusere avstanden mellom tanke og handling. Du finn rapporten frå Politihøgskolen (2013:1) her:

<https://www.regjeringen.no/no/sub/radikalisering/publikasjoner/kunnskap/radikalisering-ogvoldelig-ekstremisme-p/id744507/>
<http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/175110>

9 Nettsider og informasjon

Alvorlige hendinger i utdanningsinstitusjonar – rettleiar

Utdanningsdirektoratet og Politidirektoratet ga hausten 2013 ut rettleiaren "Alvorlige hendelser i barnehager og utdanningsinstitusjoner. Veiledning i beredskapsplanlegging."

Du finner rettleiaren her:

www.udir.no/Upload/Laringsmiljo/Beredskap/UDIR_Veileder%20Alvorlige%20skolehend_web.pdf

Det kan skje igjen – rapport

Rapporten har forslag til korleis skulen systematisk og heilskapleg kan arbeide mot rasisme, antisemittisme og diskriminering på bakgrunn av elevens etniske, religiøse eller kulturelle bakgrunn. En arbeidsgruppe nedsett av Kunnskapsdepartementet la fram rapporten i 2011.

Du finn rapporten her: www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Grunnskole/Eidsvagutvalget/Eidsvag_rapport_Det_kan_skje_igjen.pdf

"Tilgjengelige, tøffe og trygge?" Førebygging av kriminalitet på internett – rapport

Unge nettbruk er omfattande. Mobbing, hatefulle ytringar, truslar, lovbrøt og nettekstremisme er ei utfordring. Redd Barna og SaLTo ga ut rapporten i 2013. Du finn rapporten her:

www.salto.oslo.kommune.no/getfile.php/Salto%20%28PROSJEKT-SALTO%29/Internett%20%28PROSJEKT-SALTO%29/Dokumenter/Rapport%20Nett%20er%20fett-%20Redd%20Barna-SaLTo.pdf

Danske handbøker

Social- og integrationsministeriet i Danmark har gitt ut 5 små handbøker i førebygging av ekstremisme. Målgruppe for bøkene er tilsette i kommunen, politiet og frivillige organisasjonar som jobbar med unge. Du finn handbøkene her: www.sm.dk/Temaer/DemokratiOgIntegration/ForebyggelseAfEkstremisme/viden-vaerktoejer/haandboeger/Sider/default.aspx

[– den gode og inkluderende møteplass](#)

Det finst ingen fasit for kva som er rett å gjere i alle tilfelle. Ofte er den beste oppskrifta på lykkelege barn foreldre som er aktive og til stades i borna sin oppvekst.

Vi har laga ei enkel rettleiing som du kan bruke for å sjekke om alt er bra med barnet ditt.

Målet er å fange opp personar i risikosona så tidleg som råd og møte dei med tiltak som virkar.

Du kan få hjelp. Ved å oppsøkje hjelp kan du sikre ei betre framtid for barnet ditt og familien din. Det er ikkje farleg, flautt eller skamfullt å be om hjelp. Du er god mor eller far om du ber om hjelp. Vi kan alle trenge hjelp i blant.

Ved bekymring kan du kontakte:

Sosiallærer, kontaktlærer eller helsesøster i kommunen

Radikaliseringskontakter i Vest-Telemark:

Fyresdal kommune: Solbjørg Frantzen
tlf: 35 06 71 00 / 90946708

Tokke kommune: Gerd Kari Skaalen
tlf: 35 11 37 23 / 95832211

Seljord kommune: Ronde Schade
tlf: 35 06 51 00 / 41328929

Nissedal kommune: Hølje Haugsjå
tlf: 35 04 84 53 / 90171814

Vinje kommune: Silje Hagen
tlf: 35 06 23 52 / 40917890

Kviteseid kommune: Rådmannen
tlf: 35 06 81 00

Dialog, råd, rettleiing og oppfølgings-samtaler med den unge blir tilpassa utfordringane, situasjonen og relasjonane til den unge.

© 2015 Innvandrерorganisasjonene i Bærum

RETTLEIAR FOR FORELDRE

Kva kan du som føresett gjere for å hindre at borna dine hamnar i negative miljø?

FYRESDAL
KOMMUNE

TOKKE
KOMMUNE

NISSDAL
KOMMUNE

SELJORD
KOMMUNE

VINJE
KOMMUNE

KVITSEID
KOMMUNE

SLT
Samordning av lokale
kriminalitetstøttestrukturer

POLITIET
ASKER OG BÆRUM POLITIDISTRIKT

GRØN

Du kjenner skulen, leksene og dei andre foreldra.
Du deltek på møte med skulen.

Du veit korleis du kan styrkje barnet ditt i skulefag.

Du kjenner venene til borna dine og foreldra deira.

Barnet ditt har ei aktiv fritid og skuleferiar, som du er ein del av.

Du brukar tid på å vere mykje saman med borna og har det gøy i lag med dei.

Du veit hva barnet ditt gjer på nettet og på mobilen.

Du veit kva du skal gjere dersom barnet ditt blir mobba eller mobbar andre.

Du veit kor du kan få hjelp dersom du har bekymringar som gjeld familien din.

Ingen grunn til bekymring.

GUL

Du kjenner skulen, faga og andre foreldre dårleg.

Du veit ikkje kor du kan få hjelp til å forbetre karakterane til barnet ditt.

Du kjenner ikkje venene til borna dine.

Du veit ikkje hva barnet ditt driv med på fritida.

Du er lite saman med borna på fritida og i feriar.

Du veit ikkje kva barnet ditt gjer på nettet eller mobilen.

Du legg merke til endringar i åtferda til barnet ditt, klesstil og språk utan å vite kvifor.

Barnet ditt kjem ikkje heim til avtala tid.

Barnet ditt har auka fråvær på skulen.

Du legg merke til at barnet ditt og du snakkar lite saman.

Grunn til bekymring. Snakk med barnet ditt og søk råd og rettleiing.

RAUD

Du har ingen kontakt med skule, foreldre eller venene til borna dine.

Barnet ditt unngår kontakt med deg og fortel deg ting som du trur er lygn.

Barnet ditt har ting som ikkje du har gitt pengar til.

Barnet ditt kjem ikkje heim til avtala tid.

Barnet ditt har mykje fråvær på skulen.

Barnet ditt har endra oppførsel i løpet av en kort tid.

Barnet ditt oppheld seg mykje i sentrum eller i nabobygda utan at du veit kvifor.

Stor grunn til bekymring. Ikkje vent med å søkje hjelp og rettleiing.

Seljord kommune

Arkiv: H31
Saksnr.: 2016/759-5
Sakshand.: Rolf Henning Jensen
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 27.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	95/16	06.10.2016

Etterbruk av Heddeli bu- og servicesenter- tilleggsløyving til arkitektbistand.

Saksutgreiing:

Formannskapet oppretta tidlegare i år eit utval som skal sjå på alternative løysingar for etterbruk av lokalitetane ved Heddeli, etter at nytt bukollektiv i Nesvegen 7 vert opna februar/mars 2018. I utvalet sit ordførar Halfdan Haugan(leiar), Henry Mæland og Trond Johnsen. I tillegg teknisk sjef Kåre Groven og Rolf Henning Jensen som sekretær.

Utvalet har hatt synfaring på bygget og fleire møter, og ser på ulike løysingar for etterbruk. Bygningsmassen er av eldre dato, og over fleire plan, og ei viss opprusting og modernisering av bygningen vil vera nødvendig. Dersom ein til dømes skal nytte delar av arealet til kontorarbeidsplassar, anten det gjeld kjellar eller hovudetasje, vert det stilt strenge krav frå m.a. arbeidstilsynet. Det same gjeld tekniske krav frå andre offentlege myndigheiter, både når det gjeld brann, ventilasjon m.v.

I tillegg til bistand til å få klarlagt slike nødvendige krav frå offentlege myndigheiter, har også utvalet eit behov for faglege innspel når det gjeld disponering og utforming/ombygging av eksisterande lokalitetar samt hjelp til å få kostnadsrekna dei nødvendige tiltaka.

I samband med dette har utvalet signalisera eit behov for å kjøpe noko arkitektbistand. Utvalet har vurdert behovet til å ligge innanfor ei kostnadsramme på inntil kr. 100 000.

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet vedtar ei tilleggsløyving på inntil kr. 100 000 til kjøp av arkitektbistand i samband med vurdering av etterbruk av Heddeli bu og servicesenter. Beløpet vert dekkja av formannskapets eigen budsjettpost for tilleggsløyvingar.

Utskrift til:

Seljord kommune

Arkiv: C60
Saksnr.: 2012/1290-8
Sakshand.: Frid Berge
Direkte tlf.: 35065152
Dato: 20.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	96/16	06.10.2016
Kommunestyret		22.10.2015

Plannemndas forslag til løysing for nye Bibliotekskokale

Saksdokument:

Vedlegg:

1 Mandat for plannemnds arbeid

Saksutgreiing:

I samband med kommunestyrets vedtak om å sjå på nye Bibliotekskokale, blei det våren 2016 satt ned eit ad-hoc utval, heretter referera som plannemnd. Denne saka syner plannemndas tilråding som ei oppfylging av formannskapetets vedtak i sak 51/16 og 69/16:

"Formannskapet opprettar eit ad-hoc utval som får i oppgåve å planlegge nytt bibliotek. Utvalet består av 3 politiske representantar, der ein av desse er leiar for utvalet, og 2 representantar frå administrasjonen, der ein av desse er sekretær for utvalet.

Dei politiske representantane vert Gunnar Eilefstjønn (leiar), Rita Andersen og Liv Grete Ekre.

Ad-hoc utvalet utarbeider mandat for utvalet som vert lagt fram for formannskapet i møte 20. mai.

Ad-hoc utvalet avsluttar sitt arbeid innan 1. oktober 2016."

"Formannskapet stôr plannemndas forslag til mandat. Formannskapet gjer plannemnda fullmakt til å arbeide innafor gitte mandat og ber om orientering på framdrift i neste formannskapsmøte."

Mandat ligg ved som vedlegg i saka.

I kommuneplanen for Seljord er eit av måla å utvikle gode service- og tenestefunksjonar i samspel med innbyggjarane.

Formålet med nytt biblioteklokale er å gje innbyggjarane i Seljord gode folkebibliotektenester.

Det er også i tråd med målsettinga i Lov om folkebibliotek, der det m.a. heiter:

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Det er elles sagt om biblioteket sitt **samfunnsoppdrag**: *fremme kunnskapsutvikling, kulturformidling, demokrati og ytringsfrihet, sikre at alle får fri tilgang til oppdatert kunnskap og rike kulturtilbud, legge forholdene til rette for en bred og opplyst offentlig samtale, kunnskapssenter, kultur- og litteraturarena, møteplass og demokratisk ressurs*

Ut frå dette ynskjer nemnda ei utvikling av bibliotektilbodet i Seljord etter 4-romsmodellen (SMIL):

- **S**kapande rom (skape) - type verkstad for skriving/film/IT
- **M**øterommet (delta) - type lesesirkel/debatt/spel/språkkafe
- **I**nspirasjonsrommet (oppleve) - type litteraturformidling/forfattarmøte/utstilling
- **L**æringsrommet (oppdage) - type foredrag/fjernundervisning/studieplassar/digital utjamning

Arealbehov og –krav for framtidens folkebibliotek med bakgrunn i SMIL-modellen er rekna til omlag 500 m². Krav og ynskjer til nye biblioteklokale er m.a.:

- Funksjonelt og fleksibelt i forhold til bruk
- Universell utforming
- God bygningsteknisk standard
- Synleg på gateplan
- Lokalisering: Sentrumsnært og sentrumsbyggjande, dvs. nær skular o.a. institusjonar (inkl. kulturhus og kommunehus) – jfr. tilbod til skular og barnehagar

Arealbehov og romprogram er laga av Telemark fylkesbibliotek med utgangspunkt i dagens bokstamme, og med omsyn til krava i biblioteklova om plass til aktiv formidling med t.d. alternativ bokoppstilling, biblioteket som møteplass og debattarena og biblioteket som ein stad for aktivitetar og verkstader av ulike slag.

Stipulerte økonomiske konsekvensar:

- Formannskapet ynskjer ei rasjonell og nøktern løysing, og nybygg gir høg leigepreis pr. m² - estimert til 2000 kr/m² årleg utgift 1.000.000,-
- Aktuelle eksisterande bygg inkl. eventuell ombygging vil gje ein lågare leigepreis pr. år – estimert til ca. 700 -900 kr/m² årleg utgift 350.000-450.000 kr/år.
- Driftsutgifter: Årlege leigekostnader, ei auka utgifter til straum og reinhald. Dette vil avhenge av kva som ligg inne i ei leigeavtale. Ei auke driftskostnader i samband med ev. utvida opningstider kan og vere aktuelt.
- Eingongskostnad for investering i nytt inventar, interiørarkitekt for å utarbeide planløysing, samt utgifter i samband med flytting. Forventa sum vil administrasjonen kome attende med til budsjetthandsaminga.
- Kombinasjonsbruk og felles areal kan gje kostnadseffektive løysningar.

Plannemnda har med utgangspunkt i økonomiske konsekvensar og formannskapet tilbakemeldingar om rasjonelle løysningar, konkludert med at det mest rasjonelle er å leige lokale.

Det er avklart at vårt behov fell inn under lov om offentlig anskaffing, så nemnda rår til at det blir gjennomført tilbodskonkurranse med slik ramme:

- Inntil 500 m² - med kravspesifikasjon
- 10 års leiekontrakt med opsjon
- Sentrumsnært - dvs. innan ein radius på 550 meter frå eksisterande bibliotekplassering
- Økonomi – ei maksimumsgrense på årleg husleige

Konkurransegrunnlaget blir utarbeidd med hjelp av konsulent.

- Utarbeide pilotnotat med overordna krav
- Gjennomføre dialogkonferanse/ope informasjonsmøte
- Gjennomføre konkurranse med forhandlingar m/konsulenten som også har laga konkurransegrunnlaget
- Utlysingsfrist maksimalt 4. veker
- Innkalle dei tre mest aktuelle tilbydarane til forhandlingsmøte før endeleg vedtak.

Vidare prosess/tidsramme:

06.10.16: Handsaming i formannskapet – Dersom positivt vedtak vil administrasjonen saman med innleidd konsulent utarbeide kravspesifikasjon og konkurransegrunnlag.

20.10.16: Handsaming i kommunestyret – Utlysing av dialogkonferanse og konkurranse skjer etter handsaming i kommunestyret 20.10, og med atterhald om endeleg budsjettvedtak. Utlysinga blir lagt ut på Doffin, samt sendt ut til aktuelle leverandørar

15.12.16: Budsjetthandsaming i kommunestyret – Administrasjonen har gjennomført konkurransen og har om det lukkast å finne ein tilbydar eit kostnadsoverslag som syner budsjettmessige konsekvensar for drift i økonomiplanperioden.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen rår formannskapet til å fatte fylgjande vedtak:

Formannskapet rår kommunestyret til å starte opp prosessen med å skaffe nye lokaliteter til Seljord Bibliotek. Det lysas ut tilbodskonkurranse om langtids- leiekontrakt for nye bibliotekslokale i tråd med nemndas tilråding. Kommunestyret vil taka stilling til eventuell nye kostnadsramme for drift av Seljord Bibliotek etter konkurransen er avslutta i samband med budsjetthandsaminga 15.12.16.

Utskrift til:

Seljord kommune

Arkiv: C60
Saksnr.: 2012/1290-7
Sakshand.: Frid Berge
Direkte tlf.: 35065152
Dato: 31.05.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	69/16	09.06.2016

Mandat plannemnd nytt bibliotek

Saksdokument:

Saksutgreiing:

Oppfølging av formannskapets vedtak sak 51/16:

Formannskapet opprettar eit ad-hoc utval som får i oppgåve å planlegge nytt bibliotek. Utvalet består av 3 politiske representantar, der ein av desse er leiar for utvalet, og 2 representantar frå administrasjonen, der ein av desse er sekretær for utvalet.

Dei politiske representantane vert Gunnar Eilefstjønn (leiar), Rita Andersen og Liv Grete Ekre.

Ad-hoc utvalet utarbeider mandat for utvalet som vert lagt fram for formannskapet i møte 20. mai.

Ad-hoc utvalet avsluttar sitt arbeid innan 1. oktober 2016.

Plannemnda forslag til mandat er fylgjande 4 kulepunkt:

- **Skape ein felles visjon for framtidas bibliotektenester i Seljord kommune med utgangspunkt i 4-romsmodellen SMIL, kor biblioteket skal fylle fleire funksjonar.**
Skapande rom (skape) - type verkstad for skriving/film/IT
Møterommet (delta) - type lesesirkel/debatt/spel/språkkafe
Inspirasjonsrommet (oppleve) - type litteraturformidling/forfattarmøte/utstilling
Læringsrommet (oppdage) - type foredrag/fjernundervisning/studieplassar/digital utjamning

Møte og inspirasjon = litteraturhus modellen
Skape og lære = folkeopplysningsdelen av biblioteket
- **Kartlegge arealbehov**
Stipulere arealbehov for framtidas folkebibliotek med bakgrunn i SMIL-modellen.
Kombinasjonsbruk og felles areal kan gje kostnadseffektive løysningar - dette må også vurderast når tida kjem for å velje lokalisering.

- **Vurdere kombinasjonsbibliotek folkebibliotek/skulebibliotek**
Nemnda ber om innspel frå barnehagar og utdanningsinstitusjonar i sentrum for å kartlegge deira bruk og framtidig behov for bibliotektenester, inkludert arealbehov. Ein må og vurdere kombinasjonsbruk utifrå driftsmidlar til folkebibliotek. Kombinasjonsbibliotek kan utløyse eit behov for auka personal- og medieressursar.
- **Gjennomføre ein dialogkonferanse** i tråd med retningslinjer for innovative innkjøp. Drøftingar i møtet skal danne grunnlag for vidare avklaring om lokalisering. I etterkant av dialogkonferansen må kommunen gjere seg opp ei meining kring om ein skal leige eller eige lokale til nytt bibliotek.

Vurdering:

Plannemnda har i møte 13. mai -16 tatt fleire av utfordringane kring mandatet opp til vurdering og vil gjerne spesifisere fylgjande:

Arealbehovet:

Plannemnda har bestemt at ein skal hente inn rapport frå Biblioteksentralen (konsulent). Dei skal utarbeide behovsanalyse og romprogram.

Dialogkonferanse/Innovativt innkjøp:

Det skal inviterast til møte med NHO for å få hjelp til opplegg/avvikling av slik konferanse. Konferansen bør vere før sommaren dersom det let seg gjere.

Leige/Eige:

Plannemnda ser det som mest realistisk å arbeide for leige-alternativ, dette ynskjer nemnda og presisere til formannskapet.

Det er varsla innspel til nemnda frå skule/barnehage ved Kommunalsjef for undervisning, og frå Vest-Telemark vidaregåande skule, avd. Seljord.

Kombinasjonsbibliotek / folkebibliotek:

Plannemnda ynskjer å halde fram med dagens form for organisering, dvs. folkebibliotek med ekstra tenesteyting til skulen når det gjeld opningstid og tilrettelegging.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen rår formannskapet til å fatte fylgjande vedtak:

Formannskapet stør plannemndas forslag til mandat. Formannskapet gjer plannemnda fullmakt til å arbeide innafor gitte mandat og ber om orientering på framdrift i neste formannskapsmøte.

Handsaming i Formannskap/økonomiutval - 09.06.2016

Rådmannen si tilråding samrøystes vedteke med 6 røyster

Vedtak i Formannskap/økonomiutval - 09.06.2016

Formannskapet støtter plannemndas forslag til mandat. Formannskapet gir plannemnda fullmakt til å arbeide innenfor gitte mandat og ber om orientering på framdrift i neste formannskapsmøte.

Utskrift til:

Seljord kommune

Arkiv: 044
Saksnr.: 2016/1661-1
Sakshand.: Kari Gro Espeland
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 24.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	97/16	06.10.2016
Kommunestyret		20.10.2016

Revidering av delegasjonsreglement for Seljord kommune

Saksdokument:

Vedlegg:

1 Delegasjonsreglement, rev. 2016

Saksutgreiing:

Delegasjonsreglementet skal vedtakas i kvar kommunestyreperiode. Framlegg til revidert delegasjonsreglement er oppdatert når det gjeld lovverk og det er gjort nokre andre mindre justeringar som ikkje er av prinsipielle karakter.

I tillegg inneheld rådmannen sitt framlegg fylgjande endringar:

- I gjeldande delegasjonsreglement har administrasjonsutvalet fullmakt til å tilsetje kommunalsjefar, økonomisjef og personalsjef, dette er endra til at denne fullmakta vert delegert til rådmannen. Som ei følgje av dette er det presisert i punkt 2.5.1. at det politisk oppnemnde forhandlingsutvalet berre forhandlar rådmannen si løn, ikkje løna til kommunalsjefar, økonomisjef og personalsjef slik praksis er jamfør gjeldande delegasjonsreglement.
- I gjeldande delegasjonsreglement er ikkje mynde til å setje i verk strakstiltak i krisesituasjonar omtala. Dette er nå tatt inn i punkt 2.4. med fylgjande formulering: Rådmannen har mynde til å sette i verk hastetiltak i samband med større kriser/katastrofar.

Utskrift til:

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet råar kommunestyret til å vedta delegasjonsreglementet for Seljord kommune slik det ligg føre.

Seljord kommune

Delegasjonsreglement for Seljord kommune

Kommunestyre 20.10.2016 sak /16

Innhold

1 Innleiing	4
1.1 Generelt	4
1.2 Formål med delegering	4
1.3 Referansar	4
1.4 Heimelsgrunnlag	4
1.5 Politisk organisering	6
2 Mynde	7
2.1 Generelt	7
2.1.1 Retningslinjer for gjeven mynde	7
2.1.2 Vidaredelegering	7
2.1.3 Tilbakekalling av mynde	7
2.1.4 Rett til ikkje å gjere bruk av mynde i særskilde saker	7
2.1.5 Omgjeringsrett	7
2.1.6 Tilbakemelding om bruk av delegert mynde	7
2.1.7 Mindretalsanke	7
2.1.8 Partar og andre sin rett til å få eit vedtak overprøvd	7
2.1.9. Mynde som jamfør lovverk er gjeven direkte til fagpersonar.	8
2.2 Mynde i budsjettsaker	9
2.2.1 Kontoplan	9
2.2.2 Generelt	9
2.2.3 Mynde til formannskap/økonomutval	9
2.2.4 Mynde til ordførar og rådmann	10
2.2.5 Mynde til rådmannen	10
2.2.6 Avgrensingar i bruk av mynde	10
2.3 Mynde til ordføraren	11
2.4 Mynde til rådmannen	11
2.5 Mynde i personalsaker	11
2.5.1 Mynde til administrasjonsutvalet	11
2.5.2 Mynde til formannskapet	12
2.5.3 Mynde til rådmannen	12
2.6 Mynde til dei faste utvala	13
2.6.1 Mynde til formannskapet	14
2.6.1.1 Mynde til formannskapet etter kommunelova	14
2.6.1.2 Mynde til formannskapet etter anna lovverk	15
2.6.2 Mynde til Plan-, miljø- og teknisk utval	16
2.6.2.1 Mynde til Plan-, miljø- og teknisk utval etter kommunelova	16
2.6.2.2 Mynde til Plan-, miljø- og teknisk utval etter anna lovverk	16
2.6.3 Mynde til kontrollutvalet	16
2.6.4 Mynde til administrasjonsutvalet	17
2.6.5 Mynde til arbeidsmiljøutvalet (AMU)	17
2.7 Mynde til rådmannen	18
2.7.1 Alkohollova	18
2.7.2 Serveringslova	18
2.7.3 Opplæringslova	18
2.7.4 Barnehagelova	18
2.7.5 Vaksenopplæringslova	18

2.7.6	2.7.6. Helse - og omsorgstenestelova	18
2.7.7	Smittevernlova	18
2.7.8	Tobakkskadelova	18
2.7.9	Sosialtenestelova	18
2.7.10	Barnevernlova	19
2.7.11	Barnelova	19
2.7.12	Gjeldsordningslova	19
2.7.13	Konsesjonslova	19
2.7.14	Jordlova	19
2.7.15	Skogbrukslova	19
2.7.16	Odelsova	19
2.7.17	Forpaktingslova	19
2.7.18	Naturmangfaldlova	19
2.7.19	Beitelova	19
2.7.20	Grannegjerdelova	20
2.7.21	Friluftsova	20
2.7.22	Motorferdsel i utmark og vassdrag	20
2.7.23	Viltlova	20
2.7.24	Lakse- og innlandsfiskelova	20
2.7.25	Kulturminnelova	20
2.7.26	Biblioteklova	20
2.7.27	Film- og videogramlava	20
2.7.28	Plan- og bygningslova	20
2.7.29	Veglova	20
2.7.30	Yrkestransportlova	21
2.7.31	Vegtrafikklova	21
2.7.32	Matrikkellova	21
2.7.33	Forureiningslova	21
2.7.34	Brann- og eksplosjonsvernlova	21
2.7.35	Sal av areal frå industriområde	21
2.7.36	Sal av tomter i bustadfelt	22
2.7.37	Byggherreforskriften	22
2.7.38	Kulturlova	22
2.7.39	Straffelova	22
2.7.40	Sivilbeskyttelsesloven	22

1 Innleiing

1.1 Generelt

Lov om kommunar og fylkeskommunar (kommunelova) av 25. september 1992 legg opp til stor lokal fridom til organiseringsmåte. Den lokale forvaltninga skal kunne tilpassast lokale tilhøve og behov.

Dette delegasjonsreglementet erstattar delegasjonsreglement for Seljord kommune vedteke i kommunestyret juni 2011 og etterfylgjande endringsvedtak.

1.2 Formål med delegering

- Effektiv sakshandsaming
- Betre samordna styring
- Klar ansvarsdeling mellom folkevalde organ og administrasjon
- Rettstryggleik
- Politikare får betre høve til å konsentrere seg om overordna planer og styring

Delegasjonsreglementet skal vere eit verktøy for å kunne realisere målsettinga om ansvars- og rollefordeling mellom det politiske og administrative nivået, og gjere sakshandsamingstida kortast mogleg.

Eit delegasjonsreglement kan aldri frita dei folkevalde for deira overordna ansvar for styring av kommunen. Det er praktiske grunnar som gjer det fornuftig at mindre saker kan delegerast nedover i systemet eller leggjast til mellombelse særutval.

1.3 Referansar

- Lov om kommunar og fylkeskommunar (kommunelova) av 25. september 1992 nr. 107, gjeldande frå 1. januar 1993, seinast med endringar av 17. juni 2016, gjeldande frå 1. juli 2016.
- Lov om behandlingssmåte i forvaltningssaker (forvaltningslova) av 10. februar 1967, gjeldande frå 1. januar 1970, seinast med endringar av 10. juni 2016, gjeldande frå 1. juli 2016
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) av 27. juni 2008 nr. 71, gjeldande frå 1. juli 2009 og 1. juli 2012, seinast med endringar frå 4. september 2015, gjeldande frå 1. januar 2016.

1.4 Heimelsgrunnlag

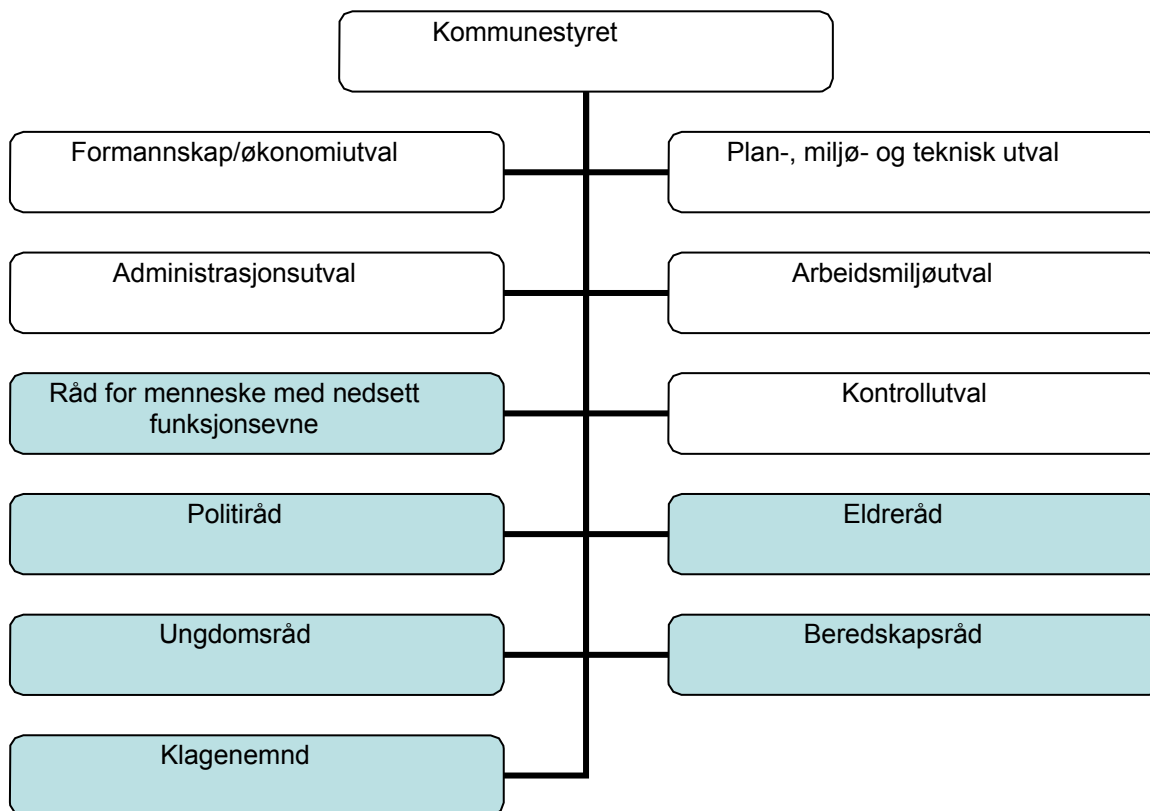
Kommunelova gir fylgjande føresegner for delegering:

- § 8 3. ledd – Kommunestyret fastset sjølv området for formannskapet si verksemd. Kommunestyret kan tildele formannskapet avgjerdsmynde i alle saker der ikkje anna fylgjer av lov.

-
- § 9 5. ledd – Kommunestyret kan gje ordføraren mynde til å treffe vedtak i enkeltsaker eller i saker som ikkje er av prinsipiell karakter.
 - § 10 2. ledd – Kommunestyret fastset sjølv verksemdsområde for dei faste utvala. Slike utval kan tildelast avgjerdsmynde i alle saker der ikkje anna fylgjer av lov.
 - § 10 4. ledd – Dei faste utvala kan gje leiar eller arbeidsutval mynde til å treffe vedtak i enkeltsaker eller i saker som ikkje er av prinsipiell karakter dersom ikkje anna fylgjer av lov.
 - § 13 1. ledd – Kommunestyret kan sjølv avgjere at formannskapet, eller eit fast utval, skal ha mynde til å fatte vedtak i saker som skulle ha vore fatta av eit anna organ, når det er nødvendig at vedtak vert fatta så raskt at det ikkje er tid til å innkalle dette organet. ”Hastekompetanse”
 - § 23 4. ledd – Kommunalt folkevalt organ kan gje rådmannen mynde til å fatte vedtak i enkeltsaker eller saker som ikkje er av prinsipiell karakter, så sant kommunestyret ikkje har fatta vedtak om noko anna.
 - § 24 1. ledd – Kommunestyret kan tildele formannskapet, faste utval, styre eller rådmannen mynde til å opprette og leggje ned stillingar og til å treffe avgjersle i personalsaker.

1.5 Politisk organisering

Politisk organisering i Seljord kommune blei vedteke i kommunestyret 9. desember 2010 i kommunestyresak 68/10.

Figuren viser den politiske organiseringa i Seljord kommune. Dei kvite boksane omfattar utval som har fått delegert mynde etter dette delegasjonsreglementet.

Kommunestyret eller formannskapet kan oppnemne komitear med 3-5 medlemmer til større politiske saker.

2 Mynde

2.1 Generelt

2.1.1 Retningslinjer for gjeven mynde

All delegert mynde skal brukast i samsvar med lover, vedtekter og retningslinjer gjevne av overordna organ, og innanfor ramma av budsjett og føresetnader. Ei sak er ikkje prinsipiell når det ligg føre lover, retningslinjer eller liknande for korleis ei sak skal behandlast, og/eller ein har praksis frå tidlegare saker. All delegasjon frå politiske nivå til administrasjonen skal gå til rådmannen.

2.1.2 Vidaredelegering

Avgjerdsmynde som er delegert til eit fast politisk organ, kan organet delegere vidare til rådmannen, jf. § 23 4. ledd i kommunelova. Delegasjon gjeve til rådmannen, kan rådmannen delegere vidare til underordna.

2.1.3 Tilbakekalling av mynde

Eit overordna organ kan krevja å få framlagt ei sak som eit underordna organ har til behandling etter delegert mynde. Overordna organ kan treffe vedtak innom saksområde som er delegert utan fyrst å trekkje mynde tilbake.

2.1.4 Rett til ikkje å gjere bruk av mynde i særskilde saker

Organ som har fått delegert mynde, kan overlate til overordna organ å ta avgjerd i spesielle saker.

2.1.5 Omgjeringsrett

Eit overordna organ kan gjere om eit vedtak som underordna organ har gjort, jf. § 35 i forvaltningslova.

2.1.6 Tilbakemelding om bruk av delegert mynde

Vedtak gjort etter delegert mynde skal rapporterast tilbake dersom det organet som har delegert mynde, bed om det.

2.1.7 Mindretalsanke

I organ der mynde er delegert, kan 2 medlemmer, ordførar eller rådmann (eller dei som møter i deira stad) innan møtet er slutt, krevje saka lagt fram for næraste overordna organ.

2.1.8 Partar og andre sin rett til å få eit vedtak overprøvd

Enkeltvedtak kan påklagast av ein part eller nokon annan med rettsleg klageinteresse.

For enkeltvedtak som er fatta av forvaltningsorgan oppretta i medhald av kommunelova, skal klage fremjast for det organet som har fatta vedtaket. Dette organet er underinstans ved klagebehandling og skal vurdere saka på nytt. Dersom organet held oppe vedtaket som blir påklaga, skal saka sendast klageorganet til behandling. Alle politiske organ som har fått delegert mynde, har òg mynde til å opptre som underinstans i klagebehandlingssaker.

Mynde til å opptre som underinstans ved behandling av klager på administrative vedtak, blir lagt til det politiske organet som saka fagleg høyrer til. Opprettheld dette organet vedtaket som er fatta av administrasjonen, skal saka sendast klageorganet til behandling.

Den kommunale klagenemnda er klageinstans for vedtak fatta av organ oppretta etter kommunelova, dersom det ikkje er gjort særleg unntak for det.

Departementet (fylkesmannen) er likevel klageinstans når vedtak er fatta av kommunestyret. For vedtak fatta etter særlov er statleg organ klageinstans.

2.1.9. Mynde som jamfør lovverk er gjeven direkte til fagpersonar.

Lovgivar har i nokre høve gjeve mynde direkte til stillingar eller fagpersonar gjennom særlov.

Døme på slik mynde kan vera mynde til kommuneoverlegen etter helselovgivinga og mynde til barnevernsfagleg leiar etter barneverntenestelova.

Slik mynde gitt direkte i lova kan ikkje delegerast eller overstyrast internt i kommunen, og dette delegasjonsreglementet omfattar difor ikkje slik mynde.

2.2 Mynde i budsjettsaker

2.2.1 Kontoplan

Konto	Ansvar	Tenest
11053	210	2020

Konto (art) er dei ulike artane som blir nytta for å levere ei teneste. Til dømes 11053 – Læremiddel og undervisningsutstyr.

Ansvar beskriv kven som har ansvar for å levere tenesta. Til dømes 210 - Seljord barneskule. Teneste er dei ulike tenestene som dei ulike ansvara driv. Til dømes 2020 – Grunnskule.

2.2.2 Generelt

Seljord kommune har tre rapporteringsnivå med tilhøyrande disponeringsmynde.

- Nivå 1 – Programområde (PO) vert definert av det fyrste talet i ansvarsdimensjonen i kontoplanen (1,2,3,4 eller 5).
- Nivå 2 – Netto hovudansvarsområde vert definert av det andre talet i ansvarsdimensjonen i kontoplanen (til dømes 21 som er grunnskule), 22 som er førskule (barnehage) og 23 som er kulturskule.
- Nivå 3 – Netto ansvar vert definert av det tredje talet i ansvarsdimensjonen (til dømes 210 Seljord barneskule, 211 Seljord ungdomsskule og 212 Flatdal skule.

Kommunestyret (nivå 1) vedtek årsbudsjettet på netto programområdenivå. Skal ein i løpet av budsjettåret flytte pengar mellom programområda, er det ei budsjettendringssak for kommunestyret.

Formannskapet (nivå 2) har ansvar for årsbudsjettet på netto hovudansvarsnivå.

Formannskapet kan i løpet av budsjettåret flytte pengar mellom hovudansvara.

Rådmannen (nivå 3) har ansvar for årsbudsjettet på netto ansvar, teneste- og/eller artsnivå. Skal ein i løpet av budsjettåret flytte pengar mellom ansvar, tenester og/eller art, er det ei budsjettendringssak for rådmannen. Rådmannen kan subdelegere disponeringsmynde sitt.

2.2.3 Mynde til formannskap/økonomutval

Alle saker av økonomisk karakter skal behandlast av formannskapet/økonomiutvalet.

Formannskapet blir delegert mynde til bruk av næringsfond I og tilskotspostar (KOSTRA-art

470) innafor ansvar 440-kultur.

2.2.4 Mynde til ordfører og rådmann

Ordføreren får mynde til å godkjenne rentevilkår og rentebindingsperiode på lån etter innstilling frå rådmannen. Det gjeld både ved opptak av nye lån og ved endring av rentevilkår og rentebindingsperiode på løpande lån. Finansreglement for Seljord kommune gir nærare retningslinjer for opptak av lån og rentevilkår.

2.2.5 Mynde til rådmannen

Rådmannen har mynde til å gje Startlån, tilskot til etablering og butilskottsordningar innafor Husbanken sine reglar og retningslinjer.

Rådmannen har mynde til å gje lån og garantiar innom Lov om sosialtenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Rådmannen har mynde til bruk av disposisjonsfondet innom det programområdet det er avsett frå. Gjeld ikkje det ordinære (felles) disposisjonsfondet.

Rådmannen har mynde til å disponere bundne driftsfond når det trengst for å dekkje tilsvarande utgifter. Unntak: Næringsfond.

Rådmannen har mynde til bruk av disposisjonsfondet innom det programområdet det er avsett frå. Gjeld ikkje det ordinære (felles) disposisjonsfondet.

Rådmannen har mynde til å disponere bundne driftsfond når det trengst for å dekkje tilsvarande utgifter. Unntak: Næringsfond.

Rådmannen har mynde til avsettingar til bundne drifts- og investeringsfond. Rådmannen har mynde til tilvisningar og delegasjon av desse

2.2.6 Avgrensingar i bruk av mynde

Mynde kan ikkje nyttast til å gjere disposisjonar i strid med prioriteringar eller føresetnader frå kommunestyret si side.

2.3 Mynde til ordføreren

Ordføreren har rett til å ta med seg folkevalde på møte og konferansar så langt han finn det føremålstenleg.

Ordføreren kan etter avtale med rådmannen be tenestemenn greie ut saker.

Ordføreren avgjer representasjonssaker og saker om gåver innanfor budsjettet.

2.4 Mynde til rådmannen

Med heimel i § 23 4. ledd i kommunelova blir rådmannen gjeve mynde til å avgjere einskildsaker eller andre saker som ikkje er av prinsipiell karakter. Finn rådmannen saka prinsipiell, skal saka leggjast fram for folkevalde organ sjølv om ho høyrer til eit rutineprega område.

Rådmannen har mynde til å fordele den statlege og kommunale støtta til dei politiske partia i samsvar med gjeldande retningslinjer fastsette av departementet.

Rådmannen har mynde til å godkjenne bortleige av kommunale bustader, og til å seie opp leigetilhøvet.

Rådmannen har mynde til å avgjere om ein skal fråfalle prioritet for lån når dette ikkje fører med seg tapsrisiko for kommunen.

Rådmannen har mynde til å engasjere i sysselsetjingsarbeid.

Rådmannen har mynde til å fordele støtte til trdomssamfunn etter gjeldande retningslinjer.

Rådmannen har innstillingsrett til alle politiske organ med unntak av kontrollutvalet.

Rådmannen har mynde til å ettergje/stryke alle uteståande kortsiktige krav.

Rådmannen har mynde til å sette i verk hastetiltak i samband med større kriser/katastrofar.

2.5 Mynde i personalsaker

2.5.1 Mynde til administrasjonsutvalet

Administrasjonsutvalet er oppretta med heimel i kommunelovas § 25. Arbeidsgjevarsida vel sine representantar til utvalet mellom medlemmene i formannskapet.

Administrasjonsutvalet er kommunen sitt utval i personalsaker. Utvalet innstiller til kommunestyret i saker som gjeld:

- Personalpolitiske retningslinjer
- Overordna organisasjons- og bemanningsplanar
- Tilsetjing av rådmann
- Avskjed av rådmann

Administrasjonsutvalet har mynde til å avgjere saker som gjeld:

-
- Oppretting av nye stillingsheimlar eller nedlegging/inndraging av stillingsheimlar
 - Å vedta opplæringsplan.
 - Avtaler, unnateke avtaler som kjem inn under punkt 2.5.2
 - Administrasjonsutvalet har mynde til å godkjenne arbeidsavtale, instruksar eller stillingsbeskriving for rådmannen.
 - Der det i personalsaker er klagerett, er administrasjonsutvalet klageorgan. Administrasjonsutvalet har mynde til å avgjera tvistesporsmål som gjeld tolking og praktisering av avtaler, reglement og andre avgjerder som gjeld arbeidstakarane sine tilsetjings- og arbeidsvilkår.
 - Administrasjonsutvalet har mynde til å oppnemne forhandlingsutval på 3 medlemmer med varamedlemmer til å føre forhandlingar etter kapittel 3.4. 1. i Hovudtariffavtala (gjeld rådmannen si løn).
 - Administrasjonsutvalet oppnemner intervjuutval ved tilsetting av rådmann.

2.5.2 Mynde til formannskapet

Formannskapet har mynde til å vedta sentrale tariffavtalar.

2.5.3 Mynde til rådmannen

Med heimel i § 24 1. ledd i kommunelova har rådmannen mynde til å avgjere personalsaker (tilsettingar, permisjonar m.m.)

Mynde omfattar avgjerd i fylgjande type saker:

- Tilsetting i alle godkjente stillingsheimlar, med unntak av rådmannstillinga.
- Mellombels tilsettingar og vikariat
- Omgjering av vedtekne stillingsheimlar
- Omplasseringar
- Avskjed og oppseiingar
- Permisjonar
- Konstituering i vakante stillingar
- Vurdere ledige stillingar før utlysing
- Avgjerder i samband med personalutvikling/opplæring/kompetanseutvikling.
- Iverksetting av tiltak heimla i opplæringsplanen
- Rådmannen har mynde til å avgjera eventuelle nestleiarfunksjonar.
- Rådmannen har mynde til å føre drøftingar og lokale forhandlingar etter kapittel 3.5, 4 og 5 i Hovudtariffavtala for KS tariffområde. Rådmannen har mynde til å godkjenne forhandlingsprotokollane.
- Rådmannen har mynde til å fastsetje lønns- og arbeidsvilkår ved nytilsetting.

2.6 Mynde til dei faste utvala

Etter § 10 2. ledd i kommunelova vedtek kommunestyret at formannskapet/økonomiutvalet, administrasjonsutvalet og Plan-, miljø- og teknisk utval skal ha innstillingsrett til kommunestyret i saker der avgjerdsretten ikkje er delegert frå kommunestyret.

Etter § 10 5. ledd i kommunelova delegerer kommunestyret mynde til formannskap/økonomiutval, administrasjonsutvalet og Plan-, miljø- og teknisk utval med høve til å opprette komitear/ad hoc utval til særskilde saker.

Mynde kan bli delegert til komitear/ad hoc utval.

Fordeling av ansvarsområde mellom dei ulike utvala:

Formannskapet/økonomiutvalet	Plan-, miljø- og teknisk utval
Økonomiplan, årsbudsjett og	Plan- og bygningslova
Rekneskap og årsmelding	Regulerings-, plan- og byggjesaker
Skule og barnehage	Landbruk – konsesjons- og delingssaker
Helse og omsorg	Sakar etter jordlova, skoglova og odelslova
Kulturskule	Forvaltning av kommunale bygg og eigedommar
Vaksenopplæring	Vann, avlaup og renovasjon
Flyktningar	Miljø
Samferdsel	Viltforvaltning med tilhøyrande løyvesaker
Skjenkeløyve	
Næringssaker	
Landbruksutvikling	
Kultur	
Bibliotek	

Formannskapet er økonomiutval.

Plan-, miljø- og teknisk utval er kommunen sitt faste utval for plansaker (planutval), jf. § 3-3 i Plan- og bygningslova.

2.6.1 Mynde til formannskapet

- Formannskapet har ansvar for økonomiplan, årsbudsjett og skattevedtak, jf. kommunelova § 8 3. ledd.
- Formannskapet har avgjerdsrett i alle saker som ikkje er delegerte til andre utval eller som etter gjeldande lov skal bli avgjort av kommunestyret sjølv, mao. alle saker som gjeld søknader om økonomiske tilskot.

2.6.1.1 Mynde til formannskapet etter kommunelova

- Formannskapet har mynde til å delegere til rådmannen i samsvar med § 23 4. ledd i kommunelova.
- Formannskapet har mynde til å ta avgjerd etter § 13 i kommunelova, ”hastekompetanse”
- Formannskapet har mynde i alle saker som er delegerte frå kommunestyret

2.6.1.2 Mynde til formannskapet etter anna lovverk

Formannskapet får mynde til avgjerd innafor sitt ansvarsområde i alle lover, føresegner og retningsliner som kommunestyret kan delegere, med unntak av mynde som er delegerte til administrasjonsutvalet, Plan-, miljø- og teknisk utval, eventuelle komitear og ad hoc utval, samt mynde gjeve til rådmannen og mynde som jamfør lovverk er gjeven direkte til fagpersonar (jamfør punkt 2.1.9.).

Dette gjeld m.a. innom fylgjande lovverk:

- Lov om grunnskule og den vidaregåande opplæring av 17. juli 1988 nr. 61 med tilhøyrande føresegner (opplæringslova).
- Lov om barnehagar av 17. juni 2005 nr. 64 med tilhøyrande føresegner (barnehagelova).
- Lov om vaksenopplæring av 19. juni 2009 nr. 95 med tilhøyrande føresegner (vaksenopplæringslova).
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. av 24. juni 2011 nr. 30 (helse- og omsorgstjenesteloven).
- Lov om vern mot smittsame sjukdommar av 24. juni 1994 nr. 55 (smittevernelova).
- Lov om vern mot tobakkskader av 9. mars 1973 nr. 14 (tobakkskadelova).
- Lov om barneverntenester av 17. juli 1992 nr. 100 (barnevernlova).
- Lov om barn og foreldre av 8. april 1981 nr. 7 (barnelova).
- Lov om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersonar av 17. juli 1992 nr. 99 (gjeldsordningslova).
- Veglov av 21. juni 1963 nr. 23 (veglova) (§ 56 – bompengar private vegar).
- Lov om yrkestransport med motorvogn og fartøy av 21. juni 2002 nr. 45 (yrkestransportlova).
- Vegtrafikklov av 18. juni 1965 nr. 4 (vegtrafikkloven).
- Lov om omsetning av alkoholhaldig drikke m. v. av 2. juni 1989 nr. 27 (alkohollova). Formannskapet blir gjeve mynde til å avgjere alle sals- og skjenkeløyvesaker. Jf. ”Alkoholpolitiske retningsliner for Seljord kommune”.
- Lov om forpaktning av 25. juni 1965 nr. 1 (forpaktningslova).
- Lov om hundehold av 4. juli 2003 nr. 74 (hundeloven).
- Lov om matproduksjon og mattryggleik m. v. av 19. desember 2003 nr. 124 (matlova).
- Lov om ymse beitespørsmål av 16. juni 1961 nr. 12 (beitelova).
- Lov om grannegjerde av 5. mai 1961 (grannegjerdelova).
- Lov om friluftslivet av 28. juni 1957 nr. 16 (friluftsløva).
- Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10. juni 1977 nr. 82 (motorferdselslova).

- Lov om laksefiske og innlandsfisk m. v. av 15. mai 1992 nr. 47 (lakse- og innlandsfiskeleva).
- Lov om kulturminne av 9. juni 1978 nr. 50 (kulturminnelova).
- Lov om folkebibliotek av 20. desember 1985 nr. 108 (folkebibliotekslova).
- Lov om film og videogram av 15. mai 1987 nr. 21 (film- og videogramlova).
- Lov 29. juni 2007 nr. 89 om offentlege styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova).

2.6.2 Mynde til Plan-, miljø- og teknisk utval

2.6.2.1 Mynde til Plan-, miljø- og teknisk utval etter kommunelova

- Plan-, miljø- og teknisk utval har mynde i alle saker delegerte frå kommunestyret.
- Plan-, miljø- og teknisk utval er delegert mynde som kommunen sitt faste utval for plansaker (planutvalet). Jf. § 3-3 i plan- og bygningslova med unntak av planstrategi og kommuneplan.
- Plan-, miljø- og teknisk utval har mynde til å delegere til rådmannen i samsvar med § 23 4. ledd i kommunelova.

2.6.2.2 Mynde til Plan-, miljø- og teknisk utval etter anna lovverk

- Miljøforvaltning/Lokal Agenda 21. Plan-, miljø- og teknisk utval har avgjerdsrett i saker innom ansvarsområdet.
- Lov om vern mot forureiningar og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6. (forureiningslova).
Med heimel i § 83 er Plan-, miljø- og teknisk utval delegert mynde til å gjere enkeltvedtak, inklusive avgjerd ved søknad om dispensasjon frå gjeldande føresegner.
- Plan- og bygningslova av 27. juni 2008 nr. 71 (plan- og bygningslova). Plan-, miljø- og teknisk utval gjer vedtak i saker som etter plan- og bygningslova kan delegerast frå kommunestyret.
- Lov om eigedomsregistrering av 17. juni 2005 nr. 101 (matrikkellova).
- Lov om konsesjon ved erverv av fast eigedom m. v. av 28. november 2003 nr. 98 (konsesjonslova).
- Lov om jord av 12. mai 1995 nr. 23 (jordlova).
- Lov om skogbruk av 27. mai 2005 nr. 31 (skogbrukslova).
- Lov om odelsretten og åsetesretten av 28. juni 1974 nr. 58 (odelslova).
- Lov om viltet av 29. mai 1981 nr. 38 (viltlova).

2.6.3 Mynde til kontrollutvalet

Kontrollutvalet si rolle er fastlagd i kommunelova § 77. Kommunestyret skal sjølv velje eit kontrollutval til å ivareta det løpande tilsynet med den kommunale og fylkeskommunale forvaltinga på kommunen sine vegner.

2.6.4 Mynde til administrasjonsutvalet

Administrasjonsutvalet er oppretta med bakgrunn i kommunelova § 25.

Administrasjonsutvalet behandlar saker som gjeld forholdet mellom kommunen som arbeidsgjevar og dei tilsette.

2.6.5 Mynde til arbeidsmiljøutvalet (AMU)

Arbeidsmiljøutvalet er oppretta med bakgrunn i arbeidsmiljølova § 7-1. Arbeidsmiljøutvale skal virke for gjennomføring av eit fullt forsvarleg arbeidsmiljø i verksemda. Utvalet skal delta i planlegging av verne- og miljøarbeidet, og nøye følgje utviklinga i alt som gjeld tryggleik, helse og velferd for arbeidstakarane.

2.7 Mynde til rådmannen

2.7.1 Alkohollova

Lov om omsetting av alkoholhaldig drikk m. v. av 2 juni 1989 nr. 27 (alkohollova). Rådmannen har mynde til å gje innskrenka skjenkeløyve og skjenkeløyve ved eitt bestemt høve/einskild arrangement.

2.7.2 Serveringslova

Lov om serveringsvirksomhet av 13. juni 1997 nr. 55 (serveringslova). Rådmannen har mynde i alle saker som etter lova kan delegerast til rådmannen.

2.7.3 Opplæringslova

Lov om grunnskulen og den vidaregåande opplæringa av 17. juli 1998 nr. 61 (opplæringslova). Rådmannen får mynde i alle saker som ikkje er prinsipielle, herunder alle enkeltvedtak og tilsynsoppgåver.

2.7.4 Barnehagelova

Lov om barnehagar av 17. juni 2005 med tilhøyrande føresegner (barnehagelova). Rådmannen får mynde i alle saker som ikkje er av prinsipiell karakter, herunder alle enkeltvedtak og tilsynsoppgåver.

2.7.5 Vaksenopplæringslova

Lov om vaksenopplæring av 19. juni 2009 nr. 95 med tilhøyrande føresegner (vaksenopplæringslova). Rådmannen har mynde i saker som ikkje er prinsipielle.

2.7.6 2.7.6. Helse - og omsorgstenestelova

Lov om kommunale helse og omsorgstjenester m.m. av 24.06.2011. Rådmannen har mynde til å gjere vedtak i alle saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.7 Smittevernlova

Lov om vern mot smittsame sjukdommar av 24. juni 1994 nr. 55 (smittelova). Rådmannen har mynde så langt lova tillet.

2.7.8 Tobakkskadelova

Lov om vern mot tobakkskader, lov 1973 – 03- 09- 14. Rådmannen har mynde så langt lova tillet.

2.7.9 Sosialtenestelova

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, lov av 18.12.2009. Rådmannen har mynde til å gjere vedtak etter lova.

2.7.10 Barnevernlova

Lov om barneverntenester av 17. juli 1992 nr. 100 (barnevernlova). Rådmannen blir delegert mynde til avgjerd etter § 2-1 i lova.

2.7.11 Barnelova

Lov om barn og foreldre av 8. april 1981 nr 7. (barnelova)

2.7.12 Gjeldsordningslova

Lov om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersonar av 17. juli 1992 nr. 99 (gjeldsordningslova). Rådmannen får dei myndeene som er nødvendige for å ivareta kommunen sine plikter.

2.7.13 Konesesjonslova

Lov om konsesjon ved overtaking av fast eigedom av 28. november 2003 nr. 98 (konesesjonslova). Rådmannen har mynde til avgjerd i alle saker som ikkje er av prinsipiell karakter.

2.7.14 Jordlova

Lov om jord av 12. mai 1995 nr. 23 (jordlova). Rådmannen har mynde til avgjerd i alle saker som ikkje er av prinsipiell karakter.

2.7.15 Skogbrukslova

Lov om skogbruk av 27. mai 2005 (skogbrukslova). Rådmannen har mynde til avgjerd i alle saker som ikkje er av prinsipiell karakter.

2.7.16 Odelslova

Lov om odelsretten og åsetesretten av 28. juni 1974 nr. 58 (odelslova). Rådmannen har mynde til avgjerd ved blinking og utrekning av verdiauken av tilvekst etter § 63 i odelslova.

2.7.17 Forpaktingslova

Lov om forpaktning av 25. juni 1965 nr. 1 (forpaktingslova). Rådmannen har mynde til godkjenning av forpaktingskontraktar/-avtaler, jf. § 4.

2.7.18 Naturmangfaldlova

Lov om forvaltning av naturens mangfald av 19. juni 2009 nr. 100 (naturmangfaldlova). Rådmannen har mynde til å avgjere saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.19 Beitelova

Lov om ymse beitespørsmål av 16. juni 1961 nr. 12 (beitelova). Rådmannen har mynde til å avgjere saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.20 Grannegjerdelova

Lov om grannegjerde av 5. mai 1961 (grannegjerdelova). Rådmannen har mynde til å opptre på kommunen sine vegne i nabosaker, og avgjere saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.21 Friluftslova

Lov om friluftslivet av 28. juni 1957 nr. 16 (friluftslova). Rådmannen har mynde til å avgjere saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.22 Motorferdsel i utmark og vassdrag

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10. juni 1977 nr. 82 (motorferdsellova). Rådmannen har mynde til avgjerd etter § 5 i forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark og på islagde vassdrag og etter § 6 i lova gje dispensasjon.

2.7.23 Viltlova

Lov om viltet av 29. mai 1981 nr. 38 (viltlova). Rådmannen har mynde til å avgjere saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.24 Lakse- og innlandsfiskelova

Lov om laksefisk og innlandsfisk m. v. av 15. mai 1992 nr. 47 (lakse- og innlandsfiskelova). Rådmannen har mynde til å avgjere saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.25 Kulturminnelova

Lov om kulturminne av 9. juni 1978 nr. 50 (kulturminnelova). Rådmannen har mynde til å avgjere saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.26 Biblioteklova

Lov om folkebibliotek av 20. desember 1985 nr. 108 (folkebiblioteklova). Rådmannen har mynde til å avgjere saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.27 Film- og videogramlova

Lov om film og videogram av 15. mai 1987 nr. 21 (film- og videogramlova). Rådmannen har mynde til å avgjere saker av ikkje prinsipiell karakter.

2.7.28 Plan- og bygningslova

Plan- og bygningslov av 27. juni 2008 nr. 71 (plan- og bygningslova). Rådmannen har mynde til avgjerd i alle saker som ikkje skal bli avgjort av kommunestyret sjølv eller av Plan-, miljø- og teknisk utval/planutvalet.

2.7.29 Veglova

Veglov av 21. juni 1963 nr. 23 (veglova). Med heimel i § 9 3. ledd blir rådmannen delegert mynde som vegstyresmakt for kommunale vegar i alle saker som ikkje er prinsipielle.

2.7.30 Yrkestransportlova

Lov om yrkestransport med motorvogn og fartøy av 21. juni 2002 nr. 45 (yrkestransportlova).

2.7.31 Vegtrafikklova

Vegtrafikklov av 18. juni 1965 nr. 4 (vegtrafikklova) og forskrifter. Rådmannen har mynde til å avgjøre saker av ikkje prinsipiell karakter med heimel i § 4 i vegtrafikklova og §§ 28 og 29 i skiltforskriftene. Gjeld og

2.7.32 Matrikkellova

Lov om eigedomsregistrering av 17. juni 2005 nr. 101 (matrikkellova). Rådmannen har mynde til avgjerd i saker utan prinsipiell karakter. Mynde til frådeling av areal på inntil 2 dekar.

2.7.33 Forureiningslova

Lov om vern mot forureiningar og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 (forureiningslova). Rådmannen har mynde til avgjerd i alle saker som ikkje er av prinsipiell karakter etter § 22 2. ledd, § 26 5. ledd og §§ 35 og 37.

2.7.34 Brann- og eksplosjonsvernlova

Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farleg stoff og brannvesenets redningsoppgåver av 14. juni 2002 nr. 20 (brann- og eksplosjonsvernlova). Rådmannen blir delegert alle myndeer til avgjerd etter brann- og eksplosjonsvernelova med forskrifter med unnatak av prinsipielle saker.
§ 6 5. ledd og § 7.

2.7.35 Sal av areal frå industriområde

Rådmannen har mynde til å ta avgjerd ved sal av areal frå næringsområde i kommunen på fylgjande vilkår:

- På arealet skal det drivast næringsverksemd.
- Skøyte vert utferda etter oppmåling/betaling
- Oppmålings-, opparbeidings- og overdragingskostnader skal betalast av kjøpar.
- Næringsaktiviteten skal starte innan eitt år etter at skøyte er utferda. Rådmannen kan i spesielle tilhøve gje dispensasjon inntil tre år
- Rådmannen har ved spesielle høve mynde til å trekkje tilbake tildelt tomt i tida utover eitt år.
- Dersom næringsarealet ikkje lengre vert nytta aktivt, skal det vidaresejast til annan aktiv næringsverksemd.
- Ved utarbeiding av retningslinjer/reguleringsføresegner for næringsareal skal desse fylgjast, eventuelt med tillegg av det som er delegert her.

2.7.36 Sal av tomter i bustadfelt

Rådmannen har mynde til avgjere tomtosal i bustadfelt i kommunen på fylgjande vilkår:

- På arealet skal det først opp bustad. Det berre i unntakstilfelle høve til å selje tomter som tilleggsareal.
- Skøyte vert utferda etter oppmåling/betaling.
- Oppmålings- og overdragingskostnader skal betalast av kjøpar.
- Bygging på tomt skal starte innan eitt år etter at skøyte er utferda. Rådmannen kan i spesielle tilhøve gje dispensasjon inntil to år.
- Rådmannen har ved spesielle tilhøve mynde til å trekkje tilbake tildelt tomt i tida utover eit halvt år.
- Dersom tomte ikkje vert nytta i tråd med punkta ovanfor skal tomte gå tilbake til kommunen mot refusjon av salssummen.
- Ved utarbeidde retningslinjer/reguleringsføresegner for bustadfelt skal desse fylgjast, eventuelt med tillegg av det som er delegert her

2.7.37 Byggherreforskriften

Forskrift av 3. august 2009 nr. 1028 om tryggleik, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplassar (byggherreforskriften). Rådmannen har mynde til å peike ut nødvendige ansvarspersonar (koordinator) for tryggleik, helse og arbeidsmiljø ved bygge- og anleggsplassar der kommunen er byggherre.

2.7.38 Kulturlova

Lov om offentlege styremakters ansvar for kulturverksemd av 29. juni 2007 nr. 89.

Rådmannen har mynde til å ta avgjerd i saker som ikkje er av prinsipiell karakter.

2.7.39 Straffelova

Straffelova 1902-05-22 § 79 5. ledd, omfattar mynde til å krevje påtale for straffbare handlingar overfor kommunen i høve tjuveri, underslag, hæverk samt truslar og sjikane mot offentlege tilsette.

2.7.40 Sivilbeskyttelsesloven

Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret av 25. juni 2010 nr. 45 (sivilbeskyttelsesloven). Rådmannen har mynde til å ta avgjerd i saker som ikkje er av prinsipiell karakter.

Planar/tiltak:

Rådmannen har mynde til å godkjenne planar/tiltak der vilkåra for godkjenning fylgjer av føresegner, og der skjønnsmessig fastsette krav er kurante i høve til gjevne retningsliner.

Pålegg:

Rådmannen har mynde til å gje pålegg i samband med oppfylging av godkjenningar, kontroll av driftstilhøve og klager frå publikum på helsemessige og hygieniske miljøulemper, når pålegget er kurant i høve til gjevne forskrifter og/eller retningsliner. Pålegg som fører til omfattande konsekvensar for dei det gjeld, skal leggjast fram for formannskapet.

Miljøretta helsevern:

Rådmannen har mynde til å uttale seg i enkeltsaker som gjeld miljøretta helsevern når saka ikkje er av prinsipiell karakter.

Seljord kommune

Arkiv: 611
Saksnr.: 2016/1673-2
Sakshand.: Frid Berge
Direkte tlf.: 35065152
Dato: 29.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	98/16	06.10.2016

Sal av Krokan grendehus gnr.55/ bnr.3

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Ny E134 Gvammen - Århus - Parsell Århus - Avtaler Krokan grendehus
- 2 Avtale om tiltredelse og avtaleskjønn
- 3 Kjøpekontrakt for grendehus eiendom

Saksutgreiing:

Seljord kommune har motteke førespurnad frå Statens vegvesen om erverv av Krokan Grendehus, gnr/bnr 55/ 3.

Seljord kommune har ved ordførar hatt møte for å oppklare eigeforhold knytt til eigedommen. Det er i kommunens matrikkel oppført at eigedommen er eigd av Krokan grendehuslag, men lagets kontaktperson har gjeve beskjed om at aktiviteten er lagd ned.

I skjøte for eigedommen frå 1991, står det " Bygget skal nyttast som forsamlingshus/ lokale kulturhus i krinsen og kan ikke avhendast utan samtykke frå kommunestyre. Om laget som overtek huset vert nedlagt og/ eller ikkje vert nytta til føremålet, overtek kommunen bygget vederlagsfritt".

Statens vegvesen fekk godkjent tillegg til reguleringsplan E 134Gvammen – Århus, parsell Århus 12/5.2016. ein utviding som og gjeld fjellskjæring nord for Krokan grendehus. Svv opplyser i brev at eigendom 55/3 vil bli sterkt berørt av vegutbygginga, og ynskjer derfor å erverve grunn.

Vurdering:

Rådmannen kan ikkje fastslå at eigedom 55/3 er å sjå på som kommunal eigedom, men ser at det er uklarheiter knytt til innhald i skøyte. Det rårs difor å fylgje Svv sitt avtale eksempel, der både kommunen og representant frå Krokan grendehuslag skriv under på kjøpskontrakt.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen rår formannskapet å fatte følgjande vedtak:

Formannskapet vedtek å selje eigedom 55/3 til Statens vegvesen for ein symbolsk sum på kr. 1 slik det gjeng fram av forslag til kjøpskontrakt. For å sikre riktig avtalepart er det eit vilkår at representant frå Krokan grendehus også signerar kjøpskontrakt.

Utskrift til:

Svv.

Statens vegvesen

Seljord kommune
Brøløsvegen 13A
3840 SELJORD

SELJORD KOMMUNE	
År/Saknr.	Dok.nr.
26 SEPT 2016	
Saksb.	Grad

Behandlende enhet:
Region sør

Saksbehandler/telefon:
Karl Helge Askim / 97019021

Vår referanse:
15/227318-24

Deres referanse:

Vår dato:
22.09.2016

Ny E134 Gvammen – Århus – parsell Århus – Avtaler Krokan grendehus – Matrikkel nr. 55/3 i Seljord kommune –

Viser til møte og kontakt med kontaktperson for Krokan grendehuslag Vidar Person før og etter ferien og møte med ordfører Halfdan Haugen 28. aug. d.å. Ordføreren oppgav Frid Berge som kontaktperson i denne saken.

Bakgrunn:

Vegprosjektet ny E134 Gvammen – Århus – parsell Århus fikk godkjent en tilleggs regulering 12/5 – 2016 om forlengelse av prosjektet forbi fjellskjæringa nord for Krokan grendehus. Byggeplanlegging avdekker at for å få en god tilpassing av den nye vegen mot eksisterende veg må det foretas arbeid på grendehus eiendommen. Samtidig ønsker vegprosjektet å bruke ute området på eiendommen i anleggsperioden for lettere å komme til arbeidene i fjellskjæringa.

Møtene med Vidar Person og ordføreren har avdekket at eie forholdet til grendehuset er noe uoversiktlig, aktiviteten/bruken er lagt ned og bygget er stengt av pga. høye driftsutgifter. Slik jeg har forstått har grendehuset i dag ikke ett styre som fungerer. I skjøte for eiendommen fra 1991 står det:

«Bygget skal nyttast som forsamlingshus/ lokale kulturhus i krinsen og kan ikke avhendast utan samtykke frå kommunestyre. Om laget som overtek huset vert nedlagt og/ eller ikkje vert nytta til føremålet, overtek kommunen bygget vederlagsfritt»

Hvis/ når riksvegen skal utbedres videre mot syd vil trolig eiendommen bli sterkt berørt og det er lite trulig at den vil bestå som forsamlingslokale med egen adkomst.

Postadresse
Statens vegvesen
Region sør
Postboks 723 Stoa
4808 ARENDAL

Telefon: 02030
firmapost-sor@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Anton Jenssensgate 5
3125 TØNSBERG

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Landsdekkende regnskap
9815 Vadsø

Avtaler:

Med dette som bakgrunn har jeg vedlagt to forskjellige avtaler.

- 1) Avtale om tiltredelse gir Vegvesenet mulighet til gjennomføre arbeidene med tilpassing av vegprosjektet på grendehuseiendommen uten noen erstatning.
- 2) Kjøpekontrakt - Vegvesenet kjøper eiendommen til en symbolsk sum på 1 krone for å rive bygningen. Årsaken til at vi kun tilbyr en symbolsk sum er utgiftene til rivning. Det er anslått en rivningskostnad på kr. 50.000 - 100.000,- fra prosjektet.

Vedlagt oversendes forslag til avtale om tiltredelse og kjøpekontrakt - begge i to eksemplarer. For at ikke hindre fremdriften i prosjektet ønsker vi i første omgang undertegnet avtalen om tiltredelse, men hvis kommunen raskt kan ta avgjørelsen om et salg til Vegvesenet så er det ikke nødvendig å undertegne avtalen om tiltredelse.

Dersom dere ikke har noe å bemerke til avtalene, ber jeg dere undertegne begge eksemplarer og påfører bankkontonummer. Vi ber dere så returnere begge eksemplarene til oss i vedlagte svarkonvolutt. Dere vil få tilsendt deres eksemplar når vi har registrert den i vårt arkiv system.

Har dere noe å bemerke til kontraktforslaget, ber vi dere ta kontakt med oss så snart som mulig.

Kontaktperson er undertegnede. Jeg nås på epost: karl.askim@vegvesen.no og Tlf. 970 19 021

Eiendom

Med hilsen

Karl Helge Askim
Sjefingeniør

4 vedlegg

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Vegnummer: E 134
Kommune: Seljord
Prosjekt: 2013-242
Saksnummer: 15/227318
Saksbehandler: Karl Helge Askim

Avtale om tiltredelse og avtaleskjønn

Kjøper

Staten ved Statens vegvesen Region sør

Eiere:

Krokan grensehuslag, 3840 Seljord
Seljord kommune, Brøløsvegen 13A, 3840 Seljord

1. Avtalen gjelder

Eieren gir Statens vegvesen tillatelse til å tiltre nødvendig grunn av eiendommen for å gjennomføre bygging/utbedring av E 134, prosjektet Gvammen - Århus - parsell Århus. Det vil si at eieren gir Vegvesenet råderett over denne delen av eiendommen slik at anleggsarbeidene kan komme i gang, selv om erstatningen ennå ikke er fastsatt.

Inngrepet/avståelsen går fram av w- tegning med tegningsdato 13/7- 2013.

2. Spesielle vilkår ved avtalen

- a) Eierne gir kjøper rett til å bruke utearealene tilhørende eiendommen i anleggsperioden uten vederlag. Ved ferdigstilt anlegg skal brukte areal fremstå i minst likegod forfatning som ved oppstart av anlegg.
- b) Eierne gir kjøper rett til å etablere nødvendig tilpassing av vegprosjektet mot eksisterende veg i nordenden av eiendommen uten vederlag.

3. Kjøpekontrakt

Dersom tilpassing av vegprosjektet nevnt under punkt 2 b) medfører forhold som vanskeliggjør tidligere utnyttelsen av eiendommen, vil Statens vegvesen og eieren på et senere tidspunkt blir enige om erstatningen og inngå egen kjøpekontrakt om forholdet.

4. Avtaleskjønn

Hvis partene ikke blir enige om en kjøpekontrakt, er partene enige om at erstatningen skal fastsettes ved rettslig skjønn (avtaleskjønn) etter skjønnsloven § 4. Et eventuelt avtaleskjønn skal bygge på ekspropriasjonsrettslige prinsipper.

Vegvesenet sørger for nødvendig bevissikring med sikte på et eventuelt skjønn.

5. Deloppgjør

Når denne avtalen om tiltredelse og avtaleskjønn er inngått, utbetaler Statens vegvesen kr 0 (null) i deloppgjør av erstatningen. Vegvesenet tar forbehold om at eventuelle panthavere må gi samtykke til at deloppgjøret kan utbetales direkte til eieren. Det er Vegvesenet som innhenter dette samtykket.

6. Renter

Statens vegvesen betaler flat rente av den erstatningen eieren eventuelt har til gode. Rentefoten som partene blir enige om, tas inn i kjøpekontrakten (jf. punkt 3). Rentene blir regnet fra den datoen da denne avtalen er undertegnet av begge parter, til det endelige oppgjøret finner sted (jf. ekspropriasjonserstatningsloven § 10). Hvis partene ikke inngår kjøpekontrakt, skal rentefoten fastsettes i skjønnet.

7. Registrering i det offentlige eiendomsregisteret - matrikkelen

Statens vegvesen sender melding til kommunen om at denne avtalen er inngått, slik at avtalen blir registrert i matrikkelen (jf. matrikkelloven § 22). Registreringen blir fjernet fra matrikkelen når oppmålingen og matrikkelføringen er fullført.

8. Underskrifter

Denne kontrakten er underskrevet i 2 eksemplar, ett til hver av partene.

Eier:

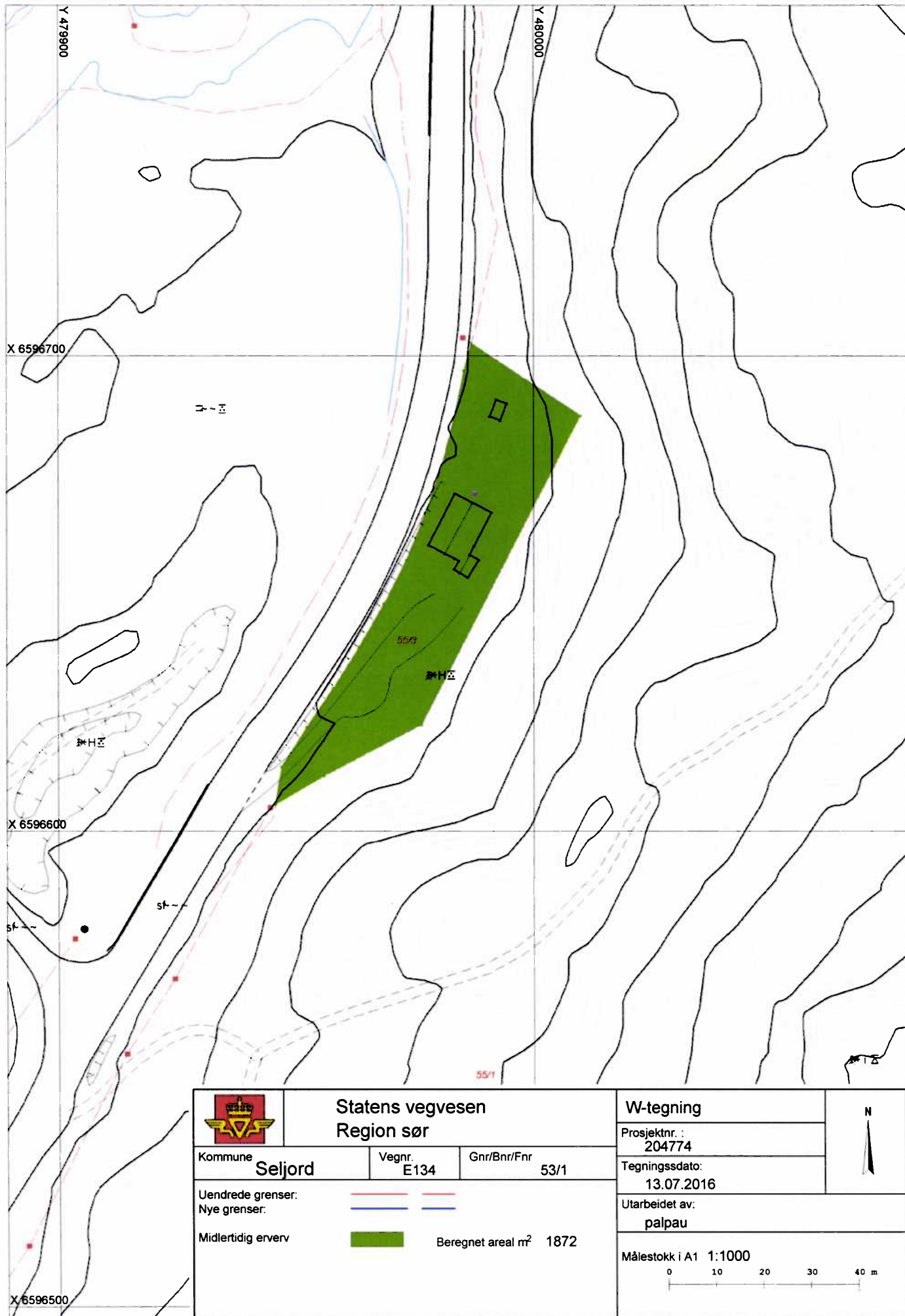
Kjøper:

.....
Sted/dato

.....
Krokan grendehuslag

.....
Seljord kommune

.....
For Staten
ved Statens vegvesen region sør

Statens vegvesen Region sør

Kommune
Seljord

Vegnr.
E134

Gnr/Bnr/Fnr
53/1

Uendrede grenser:
Nye grenser:

Midlertidig erverv

Beregnet areal m² 1872

W-tegning

Prosjektnr.:
204774

Tegningsdato:
13.07.2016

Utarbeidet av:
palpau

Målestokk i A1 1:1000

0 10 20 30 40 m

Vegnummer: E 134
Kommune: Seljord
Prosjekt: 2013-242
Saksnummer: 15/227318
Saksbehandler: Karl Helge Askim

Avtale om tiltredelse og avtaleskjønn

Kjøper

Staten ved Statens vegvesen Region sør

Eiere:

Krokan grensehuslag, 3840 Seljord
Seljord kommune, Brøløsvegen 13A, 3840 Seljord

1. Avtalen gjelder

Eieren gir Statens vegvesen tillatelse til å tiltre nødvendig grunn av eiendommen for å gjennomføre bygging/utbedring av E 134, prosjektet Gvammen - Århus - parsell Århus. Det vil si at eieren gir Vegvesenet råderett over denne delen av eiendommen slik at anleggsarbeidene kan komme i gang, selv om erstatningen ennå ikke er fastsatt.

Inngrepet/avståelsen går fram av w- tegning med tegningsdato 13/7- 2013.

2. Spesielle vilkår ved avtalen

- a) Eierne gir kjøper rett til å bruke utearealene tilhørende eiendommen i anleggsperioden uten vederlag. Ved ferdigstilt anlegg skal brukte areal fremstå i minst likegod forfatning som ved oppstart av anlegg.
- b) Eierne gir kjøper rett til å etablere nødvendig tilpassing av vegprosjektet mot eksisterende veg i nordenden av eiendommen uten vederlag.

3. Kjøpekontrakt

Dersom tilpassing av vegprosjektet nevnt under punkt 2 b) medfører forhold som vanskeliggjør tidligere utnyttelsen av eiendommen, vil Statens vegvesen og eieren på et senere tidspunkt blir enige om erstatningen og inngå egen kjøpekontrakt om forholdet.

4. Avtaleskjønn

Hvis partene ikke blir enige om en kjøpekontrakt, er partene enige om at erstatningen skal fastsettes ved rettslig skjønn (avtaleskjønn) etter skjønnsloven § 4. Et eventuelt avtaleskjønn skal bygge på ekspropriasjonsrettslige prinsipper.

Vegvesenet sørger for nødvendig bevissikring med sikte på et eventuelt skjønn.

5. Deloppgjør

Når denne avtalen om tiltredelse og avtaleskjønn er inngått, utbetaler Statens vegvesen kr 0 (null) i deloppgjør av erstatningen. Vegvesenet tar forbehold om at eventuelle panthavere må gi samtykke til at deloppgjøret kan utbetales direkte til eieren. Det er Vegvesenet som innhenter dette samtykket.

6. Renter

Statens vegvesen betaler flat rente av den erstatningen eieren eventuelt har til gode. Rentefoten som partene blir enige om, tas inn i kjøpekontrakten (jf. punkt 3). Rentene blir regnet fra den datoen da denne avtalen er undertegnet av begge parter, til det endelige oppgjøret finner sted (jf. ekspropriasjonserstatningsloven § 10). Hvis partene ikke inngår kjøpekontrakt, skal rentefoten fastsettes i skjønnet.

7. Registrering i det offentlige eiendomsregisteret - matrikkelen

Statens vegvesen sender melding til kommunen om at denne avtalen er inngått, slik at avtalen blir registrert i matrikkelen (jf. matrikkelloven § 22). Registreringen blir fjernet fra matrikkelen når oppmålingen og matrikkelføringen er fullført.

8. Underskrifter

Denne kontrakten er underskrevet i 2 eksemplar, ett til hver av partene.

Eier:

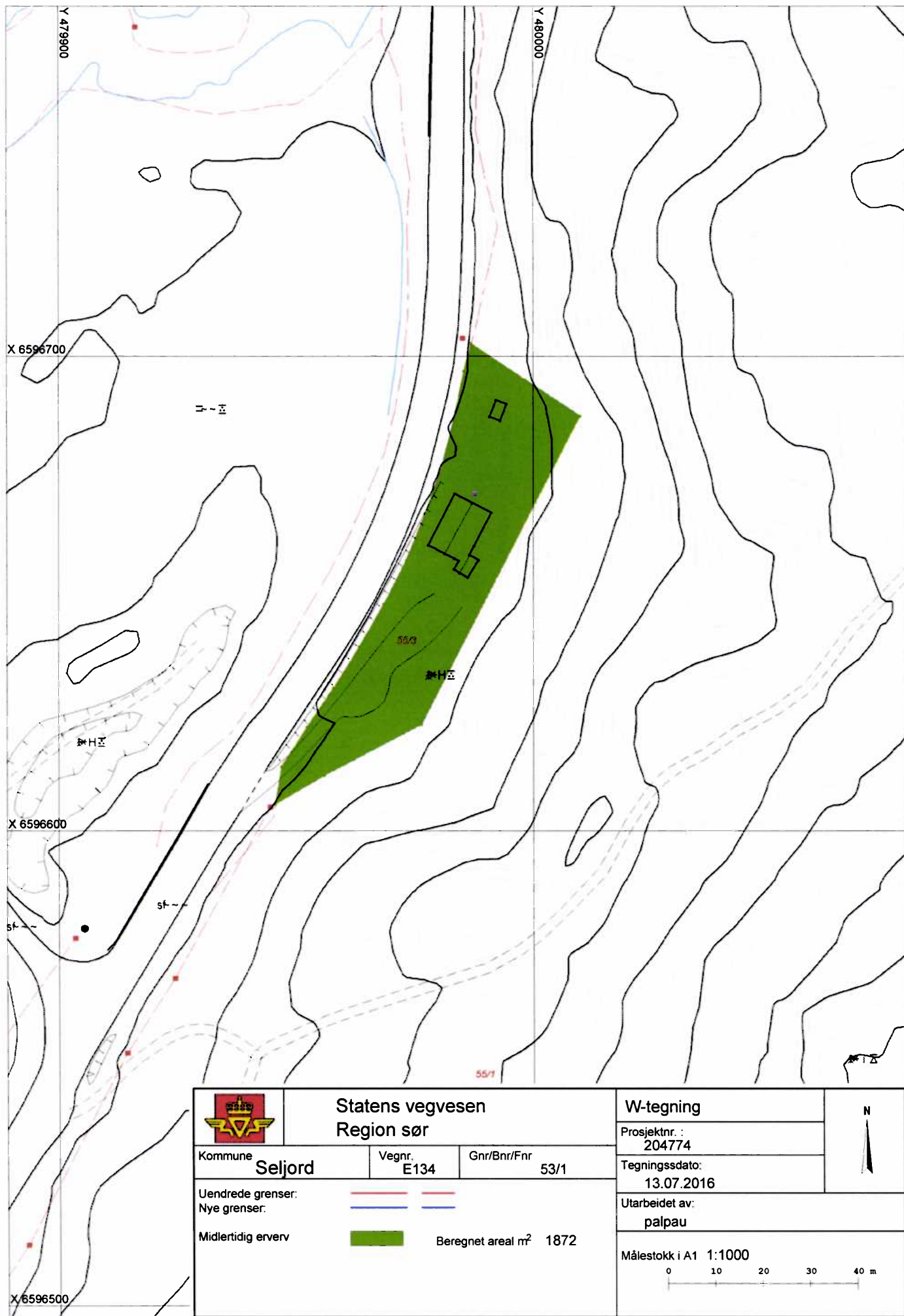
Kjøper:

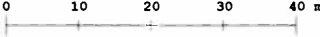
.....
Sted/dato

.....
Krokan grendehuslag

.....
Seljord kommune

.....
For Staten
ved Statens vegvesen region sør

		Statens vegvesen Region sør		W-tegning		
Kommune Seljord		Vegnr. E134	Gnr/Bnr/Fnr 53/1	Prosjektnr. : 204774		
				Tegningssdato: 13.07.2016		
Uendrede grenser: Nye grenser:		 		Utarbeidet av: palpau		
Midlertidig erverv				Beregnet areal m ² 1872		

Vegnummer: E134
Kommune: Seljord
Prosjekt: 2013-242
Saksnummer: 15/227318
Saksbehandler: Karl Helge Askim

Kjøpekontrakt for grendehus eiendom

Kjøper

Staten ved Statens vegvesen Region sør

Selgere

Grendehuslag Krokan, eier av gnr. 55 bnr. 3 i Seljord kommune

Adresse: 3840 Seljord

Seljord kommune, eier av gnr. 55 bnr. 3 i Seljord kommune

Adresse: Brøløsvegen 13A, 3840 Seljord

Eie forholdet til eiendommen fremstår usikkert pga. ett manglende fungerende styre i laget. Skjøte oppgir Seljord kommune som eier hvis laget blir nedlagt. For å sikre rett avtalepart, står både Grendehuslag Krokan og Seljord kommune oppført som eiere i herværende avtale.

1. Kontrakten gjelder

I forbindelse med bygging/utbedring av E 134, prosjektet Gvammen - Århus - parsell Århus erverver Statens vegvesen hele eiendommen med bebyggelse og alle faste innretninger, og alle rettigheter og forpliktelser som er knyttet til eiendommen. Selgeren kan likevel vederlagsfritt ta med seg følgende fra eiendommen:

- Inventar i forsamlingshus og uthus – frist 1. des. 2016

2. Erstatningen partene er enige om

Partene er enige om en overtagelsessum/ kjøpesum på kr. 1,- (kroner en):

3. Tidspunkt for overtakelse

Eiendommen skal anses som overtatt av kjøperen Statens vegvesen når denne kjøpekontrakten og det tilhørende skjøtet er underskrevet.

4. Selgerens plikter før fraflyttingen

Forsikringer

Selgeren forplikter seg til å holde eiendommen fullverdiforsikret inntil Statens vegvesen har overtatt eiendommen, jf. punkt 3 ovenfor. Ved brann eller annet skadetilfelle etter at partene har undertegnet kjøpekontrakten, utbetales hele forsikringssummen til Vegvesenet. Vegvesenet er i så fall ikke forpliktet til å sette opp igjen bygget eller på annen måte skaffe selgeren nytt forsamlingslokale.

Statens vegvesen har ikke ansvar for innbo og andre eiendeler som tilhører selgeren. Eventuell hjem- og innboforsikring er selgerens ansvar.

Utlegg, skatter, avgifter og liknende

Selgeren er ansvarlig for alle utlegg, skatter, avgifter og liknende knyttet til eiendommen som påløper eller forfaller i det tidsrommet han eller hun disponerer eiendommen/boligen.

5. Utbetaling av erstatningen

Statens vegvesen utbetaler erstatningen/kjøpesummen når skjøtet fritt for heftelser er tinglyst. Vegvesenet tinglyser selv skjøtet og betaler omkostningene i forbindelse med det.

6. Andre heftelser

Selgeren forsikrer at det ikke foreligger andre heftelser enn de som er tinglyst på eiendommen, og at det ikke foreligger offentlige pålegg som ikke er utført eller betalt.

7. Underskrifter

Denne kontrakten er underskrevet i 2 eksemplar, ett til hver av partene.

Selger

Kjøper

.....
Sted/dato

.....
Grendehuslag Krokan

.....
Organisasjonsnummer

.....
Seljord kommune

.....
Organisasjonsnummer

.....
For Staten ved Statens vegvesen Region sør

.....
For Statens vegvesen Region sør

971 032 081
Organisasjonsnummer

Vegnummer: E134
Kommune: Seljord
Prosjekt: 2013-242
Saksnummer: 15/227318
Saksbehandler: Karl Helge Askim

Kjøpekontrakt for grendehus eiendom

Kjøper

Staten ved Statens vegvesen Region sør

Selgere

Grendehuslag Krokan, eier av gnr. 55 bnr. 3 i Seljord kommune

Adresse: 3840 Seljord

Seljord kommune, eier av gnr. 55 bnr. 3 i Seljord kommune

Adresse: Brøløsvegen 13A, 3840 Seljord

Eie forholdet til eiendommen fremstår usikkert pga. ett manglende fungerende styre i laget. Skjøte oppgir Seljord kommune som eier hvis laget blir nedlagt. For å sikre rett avtalepart, står både Grendehuslag Krokan og Seljord kommune oppført som eiere i herværende avtale.

1. Kontrakten gjelder

I forbindelse med bygging/utbedring av E 134, prosjektet Gvammen - Århus - parsell Århus erverver Statens vegvesen hele eiendommen med bebyggelse og alle faste innretninger, og alle rettigheter og forpliktelser som er knyttet til eiendommen. Selgeren kan likevel vederlagsfritt ta med seg følgende fra eiendommen:

- Inventar i forsamlingshus og uthus – frist 1. des. 2016

2. Erstatningen partene er enige om

Partene er enige om en overtagelsessum/ kjøpesum på kr. 1,- (kroner en):

3. Tidspunkt for overtakelse

Eiendommen skal anses som overtatt av kjøperen Statens vegvesen når denne kjøpekontrakten og det tilhørende skjøtet er underskrevet.

4. Selgerens plikter før fraflyttingen

Forsikringer

Selgeren forplikter seg til å holde eiendommen fullverdiforsikret inntil Statens vegvesen har overtatt eiendommen, jf. punkt 3 ovenfor. Ved brann eller annet skadetilfelle etter at partene har undertegnet kjøpekontrakten, utbetales hele forsikringssummen til Vegvesenet. Vegvesenet er i så fall ikke forpliktet til å sette opp igjen bygget eller på annen måte skaffe selgeren nytt forsamlingslokale.

Statens vegvesen har ikke ansvar for innbo og andre eiendeler som tilhører selgeren. Eventuell hjem- og innboforsikring er selgerens ansvar.

Utlegg, skatter, avgifter og liknende

Selgeren er ansvarlig for alle utlegg, skatter, avgifter og liknende knyttet til eiendommen som påløper eller forfaller i det tidsrommet han eller hun disponerer eiendommen/boligen.

5. Utbetaling av erstatningen

Statens vegvesen utbetaler erstatningen/kjøpesummen når skjøtet fritt for heftelser er tinglyst. Vegvesenet tinglyser selv skjøtet og betaler omkostningene i forbindelse med det.

6. Andre heftelser

Selgeren forsikrer at det ikke foreligger andre heftelser enn de som er tinglyst på eiendommen, og at det ikke foreligger offentlige pålegg som ikke er utført eller betalt.

7. Underskrifter

Denne kontrakten er underskrevet i 2 eksemplar, ett til hver av partene.

Selger

Kjøper

.....
Sted/dato

.....
Grendehuslag Krokan

.....
Organisasjonsnummer

.....
Seljord kommune

.....
Organisasjonsnummer

.....
For Staten ved Statens vegvesen Region sør

.....
For Statens vegvesen Region sør

971 032 081
Organisasjonsnummer

Seljord kommune

Arkiv: X03
Saksnr.: 2016/1635-1
Sakshand.: Kari Gro Espeland
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 21.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	99/16	06.10.2016

TV-aksjonen NRK Røde Kors 2016

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Oppfordring til bidrag - TV-aksjonen NRK Røde Kors 2016

Saksutgreiing:

Seljord kommune har motteke ei oppmoding om å gi bidrag til TV-aksjonen NRK Røde Kors 2016, jf vedlegg.

I 2014 og 2015 gav Seljord kommune kr 13.000,- til TV-aksjonen NRK.

TV-aksjonen NRK 2016 går til Røde Kors og deira arbeid med å gje helsehjelp til dei mest sårbare i verda, sivile ramma av krig og konflikt.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen rår formannskapet/økonomiutvalet til å fatte fylgjande vedtak:

Seljord kommune løyver kr 13.000,- til TV-aksjonen NRK Røde Kors 2016. Løyvinga vert teke frå tilleggsløyvingar i budsjett 2016.

Utskrift til:

telemark@tvaksjonen.no

TV-AKSJONEN **NRK**

Seljord kommune v/
Ordfører Halfdan Haugan
Brøløsvegen 13A
3840 SELJORD

14. september 2016

TV-AKSJONEN NRK RØDE KORS 2016 - OPPFORDRING TIL BIDRAG

Først og fremst ønsker jeg å takke Seljord kommune for støtte til TV-aksjonen NRK i fjor. Samarbeidet med Seljord kommune har lange tradisjoner og er avgjørende i mobiliseringen av innbyggerne til bøssebæring på aksjonsdagen 23. oktober. Over 98 % av Norges kommuner og fylker bidro til TV-aksjonen i fjor. Jeg håper også at Seljord kommune vil gi et pengebidrag til TV-aksjonen NRK Røde Kors 2016.

Årets TV-aksjon skal redde liv og gi omfattende helsehjelp til noen av de mest sårbare i verden – sivile rammet av krig og konflikt. Røde Kors er mange steder den eneste hjelpeorganisasjonen som slipper til med humanitær bistand, og har gjennom lokale frivillige tilgang til dem som ellers ikke får hjelp. Gjennom TV-aksjonen skal flere mennesker i krig og konfliktområder få livsviktige medisiner, helsehjelp, rent vann og mat. Behovet er enormt, og hvert bidrag er med på å redde liv.

Slik bidrar dere enkelt:

For å synliggjøre det brede engasjementet fra alle landets kommuner ber vi om at bidrag registreres på www.giverstafett.no. Når bidraget er registrert, blir faktura tilsendt umiddelbart på e-post. Registrerte og innbetalte beløp vil bli en del av statistikken for deres kommune på aksjonsdagen.

Merk innbetalingen med kommunenavn og postnummer. Informasjon om bevilget beløp sendes til fylkesaksjonsleder så tidlig som mulig før aksjonsdagen 23.oktober, og må være innbetalt innen onsdag 19. oktober for å sikre at beløpet blir med på oversikten for deres kommune på TV-aksjonssendingen.

Vi håper dere også i år ønsker å støtte årets TV-aksjon.

Med vennlig hilsen

Arild Flatland

Fylkesaksjonsleder i Telemark for NRK Tv-aksjonen Røde Kors

Adresse: Breivassvegen 3, 3690 Hjartdal

E-post: telemark@tvaksjonen.no, Mobil: 95819996

Referatsaker

RS 92/16 Vest-Telemark Museum søknad om tilskot til innkjøp av vogge

Vest-Telemark Museum
Eidsborg
3880
Att.: Dag Rorgemoen

Kultur og næring - delegera - nr. 16/64

Dykkar ref:	Vår ref	Sakshandsamar:	Arkivkode:	Dato:
	2016/1632-2	Asbjørn Storrusten, Tlf 35065155 as@seljord.kommune.no	223	21.09.2016

Vest-Telemark Museum søknad om tilskot til innkjøp av vogge

Vest-Telemark Museum søker Seljord kommune om støtte på inntil kr 50.000,- for å kjøp av ei vogge til Margit Liens antikvariske samling.

Det er opplyst at vogga er frå den gamle passen Lykka på Mosasia i Seljord og er eit framifrå antikvarisk objekt. .

Vogga er lagt ut til sal på Eek auksjonsforretning i Skien på laurdag 24. september 2016, med ein prisantydning på kr 10.000 – 20.000,-, men for å sikre kjøpet bes det om støtte/ fullmakt til inntil kr 50.000.-

Vest-Telemark Museum skriver i sin søknad m.a.;

Vogga er rosemåla med eigarinitialar og årstal 1842. Vogga er i svært god stand, sjølv om rosemålinga er noko slite. I samlingane våre er det ingen tilsvarende og vogga vil vere eit viktig tilfang som kompletterer og aukar kvaliteten våre samlingar. Me kjenner også proveniensens til vogga, og det aukar den kulturhistoriske verdien. Det er sjeldan at denne type gjenstandar er på sal, og me ser det som viktig at ein nyttar seg av dette høve for å sikre ålmenta sine interesser.

Vogga vil bli registrert i Margit Liens antikvariske samling (Vest-Telemark Museum) og vil bli bruka som samlingane elles til dokumentasjons- og formidlingsføremål.

Vest-Telemark Museum peiker i sin søknad om finansiering på det fondet som blei oppretta etter sal av Myklestogo i Flatdal - Margit Liens kulturminnefond av 2015.

Statuttane i dette fondet er;

Fondet er tenkt bruka til bevaring av gamle bygningar/ kulturminner i noverande Seljord kommune sitt område.

Midlane skal primært brukast som lokal del av finansiering ved større kulturminnetiltak i samanheng med søknadar om støtte frå Norsk Kulturminnefond.

Fondet er på kr 249.000,- og er eit bunde driftsfond.

Vedtak;

Seljord kommune løyver ikkje midlar til kjøp av den gamle, rosemala og utskorne vogga frå Lykka. Seljord kommune har få frie midlar og ser det ikkje som vår oppgåve å komplettere den antikvariske samlinga ved Vest-Telemark Museum.

Kommunen lesar statuttane for Margit Liens Kulturminnefond slik at innkjøp av aktuelle og interessante antikvariske objekt til VTM sin antikvarisk samling ikkje er innanfor intensjonen med fondet.

Vedtaket er gjort etter delegert fullmakt

Vedtaket kan påklagast. Klagefristen er 3 veker rekna frå den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er nok at klaga er postlagt før fristen går ut.

Klaga skal sendast skriftleg til den som har gjort vedtaket, skriv kva for vedtak det klagast over, den eller dei endringar som er ynskjeleg, og dei årsaker du vil gje for klaga. Dersom du klager så seint at det kan være uklart for oss om du har klaga i rett tid, blir du beden om å gje opp dato då denne meldinga kom fram.

For Seljord kommune

Asbjørn Storrusten

Kultur- og næringssjef, folkehelsekoordinator

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

(1) Sendar (stemplet til forvaltningsorganet) Seljord kommune Kultur og næring	Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak. (Forvaltningslova §27 tredje leddet)
	(2) Dato 21.09.2016
(3)Mottakar (namn og adresse) Vest-Telemark Museum, Eidsborg, 3880, Dalen	(4)Klageinstans Fylkesmannen i Telemark
Denne meldinga gjev viktige opplysningar dersom De vil klage på eit vedtak De er gjort kjend med.	
Klagerett	De har rett til å klage på vedtaket.
Kven kan De klage til?	Klaga sender De til oss, dvs. det organet som er ført opp i rubrikk (1). Dersom vi ikkje endrar vedtaket vårt som følgje av klaga, sender vi klaga over til klageinstansen, jf. rubrikk (4).
Klagefrist	Klagefristen er tre – tre – veker frå den dagen dette brevet kom fram. Det er nok at klaga er postlagt før fristen går ut. Dersom De klagar så seint at det kan vere uklart for oss om De har klaga i rett tid, bør De gjeva opp datoen for når De fekk dette brevet. Dersom De klagar for seint, kan vi sjå bort frå klaga. De kan søkje om å få lengre klagefrist, og då må De nemne grunnen til at De ønskjer det.
Rett til å krevje grunngjeving	Dersom De meiner at vi ikkje har grunngjeve vedtaket, kan De krevje ei slik grunngjeving før fristen går ut. Ny klagefrist blir då rekna frå den dagen De får grunngjevinga.
Innhaldet i klaga	De må presisere - kva for eit vedtak De klagar på - årsaka til at De klagar - den eller dei endringar De ynskjer - eventuelt andre opplysningar som kan ha noko å seie for vurderinga av klaga. - Klaga må underskrivast.
Utsetjing av gjennomføring av vedtaket	Jamvel om De har klagerett, kan vedtaket til vanleg setjast i verk med det same. De kan søkje om å få utsett gjennomføringa av vedtaket til klagefristen er ute eller til klaga er avgjort.
Rett til å sjå saksdokumenta og til å krevje rettleiing	Med visse unntak har De rett til å sjå dokumenta i saka. Reglane om dette finst i §18 og §19 i forvaltningslova. De må i tilfelle ta kontakt med oss, jf. rubrikk (1). De vil då få nærmare rettleiing om retten til å klage, om framgangsmåten og om reglane for saksgangen.
Kostnadene med klagesaka	De kan søkje om å få dekt utgifter til den advokathjelpa De treng, etter reglane om fritt rettsråd. Her gjeld det visse grenser for inntekt og eige. Fylkesmannen eller advokaten Dykkar kan gjeva nærare opplysningar om dette. Det er også høve til å krevje dekning for store kostnader som har med klagesaka å gjere. Normalt er det då ein føresetnad at det organet som gjorde det opphavlege vedtaket, har gjort ein feil slik at vedtaket blir endra. Klageinstansen (jf. rubrikk (4)) vil orientere Dykk om retten til å krevje slik dekning.
Klage til Sivilombodsmannen	Storingsombodet for forvaltninga (Sivilombodsmannen) har ikkje høve til å ta opp saker som er avgjorde av Kongen i statsråd. Dersom De no får klaga Dykkar avgjort i statsråd fordi Kongen er klageinstans, kan De såleis ikkje seinare føre saka inn for Sivilombodsmannen.
Særlege opplysningar	